RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PREHĽAD TLAČE

Číslo: 258 (XI.) Dátum: 7.9.1968

OBSAH

ŽIVOT - 26. SRPNA 1968 - MIMORIADNE VYDANIE str. 2

ČESKOSLOVENSKÝ ŠPORT - 26. SRPNA 1968 - MIMORIADNE VYDANIE str. 7

VEČERNÍK - 27. SRPNA 1968 str. 17

PRAVDA - 28. SRPNA 1968 - II. MIMORIADNE VYDANIE str. 32

PRAVDA - 29. SRPNA 1968 str. 35

PRÁCA - 30.-31. SRPNA 1968 str. 69

DOKUMENTY O OKUPÁCII ČSSR (BRATISLAVA 1968) str. 85

2

MIMORIADNE
VYDANIE

26. 8. 1968

Dvoustránkové vydání novinového formátu na jednom listu.

Strana první:

4 fotografie a tyto texty:

Upozornenie:

Lepte toto číslo po stenách, aby si okupanti mohli prečítať po rusky, čo si o nich myslíme

---

Budúcnosť i pri všetkých skúškach patrí nám.

LENIN

Človek môže byť zničený, ale nikdy nie pokorený.

HEMINGWAY

Násilie je pôrodnou babičkou starého.

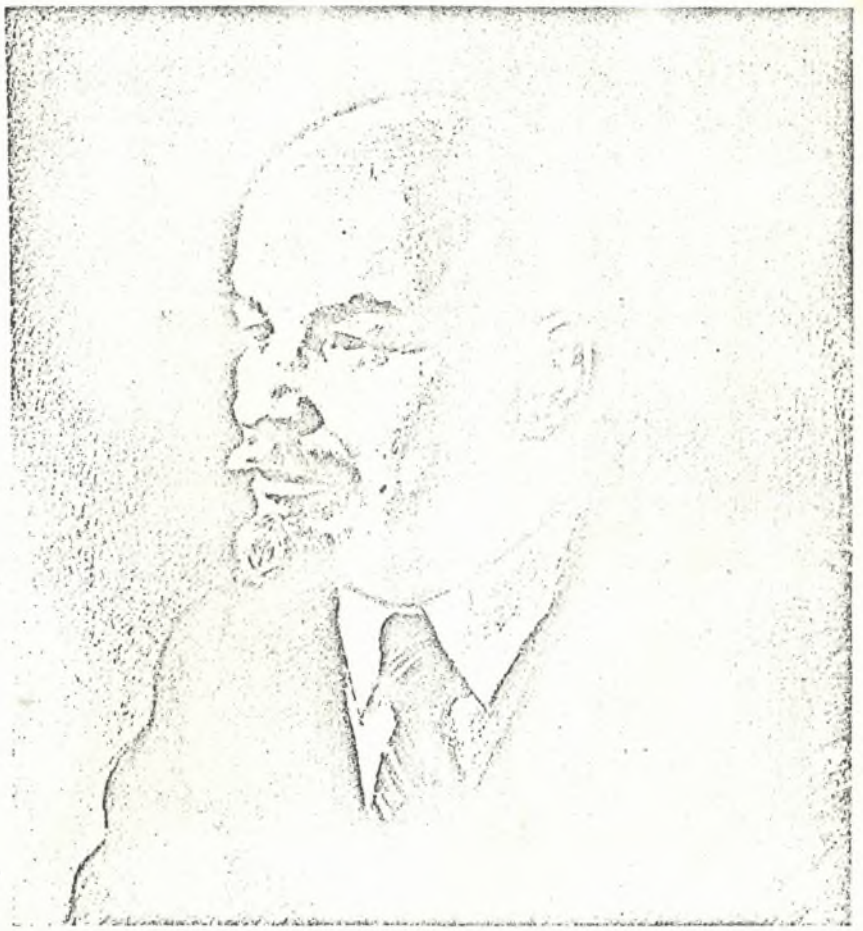
MARX

Hroby pri univerzite. Okupanti tu zastrelili sedemnásťročnú študentku Danku Košáňovú.

Hrob sedemnásťročného Petra Legnera. Treťou obeťou okupantov pri budove bratislavskej univerzity bol kapitán J. Holík (40 ročný).

◁ Hrob na rohu Fučíkovej a Štúrovej. Ďalšia obeť okupantov. Okupanti nemôžu nič iné, len strieľať, takí sú bezbradní. Nedávajte im k tomu príležitosť. Potrebujeme, aby sme všetci ostali živí, aby sme — až prejdú tieto hrozné dni — mohli sa spoločne pustiť do práce. Preto ďalej používajte našu najväčšiu zbraň, s ktorou si okupant nevie poradiť — jednotu, rozum, rozvahu. Ignorujte okupantov! Naša pravda zvíťazí!

Okupanti pri bratislavskom moste. Veľká technika má poraziť náš ľud. Ignorujte ich! Ľud, ktorý si je vedomý svojej pravdy, je neporaziteľný!

Советские солдаты!

Ленин учит:

„Никогда не победят того

народа, в котором рабочие и крестьяне в большинстве своем узнали, почувствовали и увидели, что они отстаивают свою власть.“

Полное собрание сочинений, том 38, стр. 315

Помните об этом — вы

захватили социалистическую страну! Уходите домой!

Sovietski vojaci!
Lenin učí:
„Nikdy nemožno poraziť ľud, ktorého robotníci a roľníci vo svojej väčšine poznali, pocítili a uvideli, že bránia svoju moc.“

Uvedomte si — okupovali ste socialistickú krajinu!
Vráťte sa domov!

7

PONDELOK 26. AUGUSTA 1968

MIMORIADNE VYDANIE

Dvoustránkové vydání na jednom listu v obvyklém formátu.

Strana první:

Stanovisko Komunistov a Pracovníkov SV ČSZTV

budeme riadiť jedine pokynmi a uzneseniami novozvoleného ÚV KSČS a jeho predsedníctva.

Za legálnych predstaviteľov ČSSR a KSČS uznávame jedine prezidenta republiky L. Svobodu, predsedu Národného zhromaždenia vlády Ing. O. Černíka, predsedu tajomníka ÚV KSČS A. Dubčeka. kovského a prvého

Žiadame ich bezodkladné prepustenie z internácie, aby mohli plne prevziať do svojich rúk riadenie nášho štátu.

Členovia ZO KSS a pracovníci SV ČSZTV na svojej schôdzi 24. 8. 1968 prerokovali súčasnú situáciu a vyhlasujú:

Plne odsudzujeme okupáciu ČSSR vojskami ZSSR, Poľska, BLR, NDR a Maďarska a považujeme ju za nezákonný čin, odporujúci všetkým normám medzinárodného práva a zvyklostiam medzi socialistickými krajinami.

Jednomyseľne sa stavíame za stanovisko mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS k súčasnej politickej situácii a vyhlasujeme, že sa

LEN DOMOV, DOMOV...

V sobotu sa vrátil zo Štokholmu náš krasokorčuliarsky tréner dr. František Landl, ktorý pôsobil mesiac vo Västerase. Jeho cesta viedla cez Štokholm, Kodaň, Viedeň a z letiska Schwechat taxíkom na naše hranice. Už niekoľko rokov tento náš známy tréner cez leto pripravuje švédskych reprezentantov Bentlera, Hermansonovú, Lidströmovú a ďalšie na zimnú sezónu.

— Kedy ste sa dozvedeli o udalostiach u nás doma?

☆ V stredu ráno som prišiel na zimný štadión vo Västerase a hneď ma informovali pracovníci zimného štadióna o situácii. Z tréningu nebolo nič. Moja prvá myšlienka bola: ako sa dostať rýchlo domov. Bol som zo synom a doma som nechal menšieho s manželkou. Je podivuhodné, ako mi vychádzali všetci ľudia v súvislosti.

— Švédi ste zaujali k situácii svoj postoj?

☆ Celé Švédsko bolo zarazené — tak to možno asi charakterizovať. Sústavne sa striedali protichodné správy, rozhlas prinášal pravidelné informácie, ktoré boli často neoverené a ťažko bolo z nich vyberať, aká je skutočná situácia. Tak napr. hlásili, že Dubček, Černík a ďalší vedúci štátni činitelia sú mŕtvi, v Bratislave sa bojuje a pod. Kam som sa ja, alebo iní naši občania obrátili, všade nám verejnosť dala najavo, ako nás ľutuje, ako s nami cíti. Nechýbali ani ponuky, aby sme — pokým sa situácia u nás nevyrieši — zostali vo Švédsku. Červený kríž vo Švédsku začal hneď organizovať akciu vydávania bonov na stravu; vydávali ich na náš pas. Bolo to však zbytočné, lebo naši občania sú dobrí vlastenci a cítili, že vlasť je v núdzi a preto sa každý usiloval dostať sa čím skôr domov. Nepoznám aspoň takých, ktorí by sa dali zlákať, aby zostali vo Švédsku.

Stačí azda pripomenúť, že keď sa mi podarilo zabezpečiť spiatočnú cestu a mnohí naši občania, ktorí ma obklopili, sa dozvedeli, že patrím medzi tých prvých šťastlivcov, videl som u mnohých slzy v očiach. Aj medzi mužmi. Bolo to dojímavé, ale pomôcť som im nevedel. Pravda je však to, že naše vyslanectvá sa usilujú všetkým našim občanom pomôcť, čo im sily stačia.

Ešte väčšie „prekvapenie" (ako to tak možno pomenovať) som zažil v našej cestovnej kancelárii v Kodani. Ukazovali mi stovky listov o všetky obsahovali miestne adresy s ponukou, že Dáni sú ochotní prijať každého čs. občana, ktorý „uviazol" v ich krajine na ubytovanie a stravovanie — všetko bezplatne a na neohraničený čas. A predsa ani v Dánsku nechcel nik zostať a každý vymýšľal rôzne fígle len, aby sa dostal čím prv a akýmkoľvek spôsobom domov — do vlasti. A bolo medzi nimi veľa turistov, slobodných mládencov, ktorých túžba po cudzine je väčšia ako nás otcov rodín...

— A v Rakúsku?

☆ Nebol som ďalej ako na letisku — Schwechat. Kým som zohnal taxík, predsa len uplynul dlhý čas, ale zdá sa mi, že všetci ľudia nepoznali inú tému len — ČSSR. Noviny rakúske, dánske, švédske prinášajú obsiahle komentáre, správy, dokonca i fotografie z udalostí u nás. Všetci nám držia palce!

A ešte jednu kuriozitu! Keď som odchádzal z Västerasu, zhŕkli sa všetci švédski pretekári okolo mňa a ubezpečovali ma, že by radi prišli do Bratislavy trénovať. Tak neviem, či to bude, a najmä kedy to bude možné. Ale verím, že bude...

Neplačme!

Čas utrpenia, smútku a roztrpčenia, takého, aké naša generácia ešte nezažila. Je a ešte bude veľa plaču: my muži ale neplačme! Boj našich legálnych predstaviteľov, ich viera v ľudskosť, všetka ich práca je odmenená nesmiernou láskou našich národov. Aj malé deti tušia ich veľkosť. Ich tváre sú najznámejšie po celej našej drahej vlasti a všetky vonkajšie formy úcty a lásky hlásajú, čím sa stali a čím sú našim národom, nášmu štátu. Ich dielo je a zostane našim víťazstvom! Ich dielo je cestou, po ktorej musí kráčať národ na pochode k cieľom ľudstva.

Prečo tu plakať? Nie je to v ich duchu. Sú to muži, ktorí neplačú a nemajú radi plačúcich. Plnia svoje poslanie bez zvyšku!

Všetku vernosť, lásku a vieru, ktorá patrí týmto mužom a ktorú im my, občania Československej socialistickej republiky tak bezvýhradne prejavujeme a cítime, môžeme manifestovať len jedným spôsobom: podajme si všetci ruky, všetci, ktorí sme verní tradíciám našich národov, pozrime si všetci do očí a povedzme — PRISAHÁME VÁM ALEXANDER DUBČEK, LUDVÍK SVOBODA, OLDŘICH ČERNÍK, JOSEF SMRKOVSKÝ, ŽE TÁTO REPUBLIKA Z VÔLE VŠETKÉHO ĽUDU BUDE POD VAŠÍM VEDENÍM SLOBODNOU SOCIALISTICKOU REPUBLIKOU.

Sú stále s nami!

★ K VÝZVE JEDNÉHO z najlepších športovcov, akých kedy Československo malo — Emila Zátopka — aby totiž ZSSR a ďalšie krajiny, ktoré okupovali ČSSR, neboli pripustené na OH 1968 v Mexiku, sa pripojil aj bývalý svetový rekordér v behu na 5 kilometrov Gordon Pirie. V Londýne vyhlásil, že to, čo videl v prvý deň okupácie v Prahe, je dostatočným dôvodom...

★ OLYMPIJSKÝ VÝBOR NÓRSKA v týchto dňoch vydal vyhlásenie, v ktorom vyzýva MOV, aby nepripustil na XIX. OH ZSSR, NDR, Maďarsko, Bulharsko a Poľsko. Po tom, čoho sa menované krajiny dopustili na ČSSR, nie sú hodné účasti na najväčšom mierovom súťažení, aké pozná športový svet.

Výzva spred sovietskeho konzulátu

Bratislava — Od 22. augusta, od 10. hodiny predpoludním pod portrétmi súdruhov Dubčeka a Svobodu, nalepenými na bráne Generálneho konzula ZSSR v Bratislave demonštrujú štyria študenti (dve dievčatá a dvaja chlapci) — vysokoškoláci i stredoškoláci — svoj protest proti násilnému obsadeniu ČSSR. Študenti pijú len čaj.

Dnes o 7,30 hod. náš redaktor ich zastihol pri koncipovaní výzvy k mládeži:

„Vyzývame všetku československú mládež, aby si zachovala svoju hrdosť, aby v týchto chvíľach nezradila svoju vlasť. Pevne stojíme za jednotnou Svobodovou republikou, Černíkovou vládou, Smrkovského parlamentom a Dubčekovou stranou. Nikdy nedopustíme, aby sa v našej vlasti uchopili moci zradcovia a ich sovietski ochrancovia.

Bojujte proti teroru silnejšími prostriedkami ako sú zbrane! Bojujte intelektom!"

K tejto výzve hladujúcich spred Generálneho konzulátu ZSSR v Bratislave sa pripojili aj delegáti hladujúcich z Ústí nad Labem, ktorí prišli informovať bratislavskú mládež o pevnom postoji mládeže v Čechách.

Legalizované

Ako nám oznámil náš spolupracovník dňa 26. augusta t. r. zasadalo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady. Na svojom rokovaní vyslovilo vďaku všetkým masovokomunikačným prostriedkom, ktoré zabezpečujú pravidelnú informáciu našich občanov a zároveň vyhlásilo slobodné vysielače na území Slovenska za legálne.

Medzinárodnému olympijskému výboru v Lausanne

Naša vlasť, Československá socialistická republika bola v týchto dňoch okupovaná vojskami Sovietskeho zväzu, Bulharska, Maďarska, NDR a Poľska.

Tento čin je v príkrom rozpore so zásadami medzinárodného práva a mierového olympijského hnutia.

Pošliapanie olympijských idei nie je zlučiteľné s účasťou na olympijských hrách, ktoré sú výrazom mierového spolužitia národov celého sveta.

Žiadame preto, aby reprezentanti uvedených krajín neboli pripustení na XIX. olympijské hry v Mexiku.

PRACOVNÍCI SV ČSZTV BRATISLAVA

Smutné je každé ráno

Od stredy 21. augusta t. r. je smutné každé ráno, deň chmúrny a noc neviem, ako vyzerá, len viem z citov, že je strašná. Hukot tankov a obrnených vozov drásа nervy. Zavše počuť i výstrely — nie jeden, desiatky, ba stovky.

V pondelok vyskočilo na niekoľko hodín slnko. Nesvietilo ako zvyčajne, ale iba spoza záclony sivej oblohy. Neskôr padli kvapky akoby nebo plakalo nad tým všetkým, čo sa v hlavnom meste Slovenska odohráva.

Po Trnavskej ceste ma predišiel obrnený voz. Nebolo ešte ani pol úsmej. Pozerám, hlaveň ťažkého guľometu zamierená dopredu. Vojak v zelenej prilbe v khaki uniforme vyhadzuje z panciera hŕbu novín. Neviem, čo v nich stálo. Ponajprv si nikto tieto plátky nevšímal, až zrazu jeden starík...

Možno, že šesťdesiatnik, možno, že mladší. Kto dnes môže správne uhádnuť roky? Všetci sme akosi odrazu ostareli. Aj myseľ je ťažká. Ale on rozmýšľal... Z papiera spravil kôpku a podpálil ju. Plameň a dym sa plazili iba po zemi. Ani obloha ich nechcela prijať.

Potom prišiel iný voz. Tiež s novinami. Nevyhadzoval ich, ale vodič zastal a dával ich, vlastne ani nedával, ťahali mu ich z ruky. Bola to PRAVDA, RUDÉ PRÁVO, SMENA, i ďalšie naše noviny. Ľudia si ich schovávali ako najcennejšie knihy. Videl som, ako si ich dávali za košeľu.

Obrnený voz som opäť stretol. Na ulici Vuka Karadžiča. Bez novín... Každý odvracal od neho zrak.

Nie, tie falošné noviny nechceme! Dajte nám našu dennú tlač, z pera našich redaktorov, ktorých poznáme i bez podpisov...!

Protest futbalistov

Začiatok leta 1968 priniesol pre celý československý futbal obdobie tvrdého zápolenia. Tento náš vnútorný zápas sa skončil a všetci sme sa tešili jednote, dosiahnutej v boji argumentov.

Práve vo chvíli, keď sa náš futbalovo-športový život rozbiehal, keď v čestnom zápolení chceli naši futbalisti dokazovať svoje schopnosti, umenie, vtedy k nám pod rúškom ochrany vtrhli tanky armád, nazývajúcich sa spriatelenými.

Nečakaný a vierolomný zásah hlboko rozhorčil aj slovenských futbalistov, ich priaznivcov, vedúce orgány najpopulárnejšieho športu v ČSSR. Brutálny zásah dal onemieť našim štadiónom, nejedno futbalové ihrisko sa stalo táboriskom vojsk, stanovišťom tankov a iných zbraní, brániacich nám vo vykonávaní obľúbeného športu.

Obraciame sa na našich športových priateľov v ZSSR, v Maďarsku, Poľsku, Bulharsku i NDR, aby všetkými možnými prostriedkami protestovali vo svojich domovoch proti násiliu, ktoré bráni československým športovcom, futbalistom v radostnom zápolení – ktoré berie našim občanom potešenie, oddych.

Sme presvedčení, že všetci mierumilovní športovci sveta pochopia našu situáciu a pomôžu našej drahej vlasti v jej ťažkej chvíli.

Predsednictvo
futbalovej sekcie
SV ČSZTV

Priatelia vysokoškoláci!

I v týchto osudových chvíľach našich národov, nezabúdajte na svoje študijné povinnosti. Mnohí z Vás mali v tomto období vypísané skúšobné termíny. Je jasné, že nemôžete skladať skúšky. Školské orgány i vedenia škôl a fakúlt Vám výjdu v ústrety. Vyslovujeme pritom presvedčenie, že nezlomné odhodlanie nášho ľudu a nekompromisný postoj legálnych ústavných orgánov našej vlasti a ich predstaviteľov zlomia zločinné úklady proti našej socialistickej vlasti a slobode nášho ľudu a školský rok na vysokých školách v normalizovaných podmienkach života bude môcť začať 1. októbra t. r. Buďte zodpovedne pripravení plniť si svoje študijné povinnosti.

Odbor vysokých škôl a vedy
Poverenictva SNR pre školstvo

Gesto Hajduka

Niet sporu o tom, že Juhosláviu možno v týchto ťažkých dňoch Československa označiť za jedného z našich najväčších priateľov. Tieto slová o priateľstve k nášmu ľudu nie sú len prázdnymi frázami, ale nadobúdajú konkrétne formy. Známy futbalový klub Hajduk Split, ktorý neraz hral v Československu v Stredoeurópskom pohári i v ďalších pohárových, či priateľských stretnutiach, sa zaviazal, že podporí československý ľud. Hajduk Split venuje pre československých turistov, ktorí sú v Juhoslávii, 10 percent čistého zisku, najmenej z jedného futbalového ligového stretnutia. Desať percent z jedného zápasu znamená hodnotu 8000 nových dinárov. V núdzi naozaj poznáš priateľa!

Múzy odpočívajú

Človek nemôže v týchto smutných a ťažkých dňoch sedieť doma celých dvadsaťštyri hodín. Potrebuje ísť medzi ľudí, porozprávať sa so známymi, počuť aj od nich, že sme všetci spolu, že držíme s Dubčekom, Svobodom, Černíkom, Smrkovským.

Človek bol už taký. Neraz mu niektorá tvár známeho nebola príjemná a radšej sa tváril, že ho nevidí. Dnes naopak. Každý sa ku každému hlási, lebo to, či si bol niekomu sympatický menej alebo viac, teraz nehrá žiadnu úlohu. Je to tak aj medzi novinármi. Kedysi som mal temer súd s jedným známym reportérom a dnes, keď počujem jeho hlas zo Slobodného vysielača, by som ho najradšej vybozkával.

Chodíš po uliciach a sleduješ, akí sú ľudia k sebe ohľaduplní, v niektorých momentoch priam nežní. Stretávajú sa známi športovci, rozhodcovia, funkcionári, tréneri — futbalisti, hokejisti, hádzanári. A všetci unisono hovoria: „Načo toto všetko, načo? Veď my sa chceme stretávať so športovcami z celého sveta a stretávali sme sa aj so športovcami krajín, ktoré nás teraz okupujú — na ihriskách. Tam si dokážme, kto je lepší a silnejší — v metroch, góloch, sekundách. Kým športovci ZSSR, Maďarska, Bulharska, NDR a Poľska majú možnosť si merať sily v nevojenských disciplínach, my musíme čakať nečinne. Nech si tí, ktorí vtrhli do našich miest a dedín a ktorí zapríčinili, že sú zatvorené naše ihriská a divadlá, uvedomia, že u nich si každý po práci zájde za kultúrou a za športom. My im nechceme zatvoriť múzy všetkého druhu, ale nech ich oni nezatvárajú nám! Nech nás nechajú žiť a my ich necháme tiež žiť – ale nie v tankoch na našom území."

To je už tomu vždy tak, že keď rinčia zbrane, múzy odpočívajú...

12

Um a rozvaha zvíťazí!

„Báli sme sa Západu, prepadli nás z Východu", to som čítal ako transparent. Vysoko aktuálny. Prepadli nás ako kontrarevolucionárov. Ja som kontrarevolucionára nevidel. U nás každý budoval socializmus, každý verí Dubčekovi a Svobodovi, Černíkovi i Smrkovskému, a tí sú komunisti.

Hľadali sme takú cestu k socializmu, ktorá by bola priama. Pre ňu sme vytvárali v stretávaní názorov politické predpoklady, k tomu sme pripravovali štátoprávne usporiadanie republiky, preto sme prijali Akčný program strany, ktorý rozpracovávali v okresoch, na závodoch i ŠM a JRD. Chceli sme žiť lepšie v socializme ako sme žili doteraz, chceli sme presvedčiť ľudí na Západe, že socializmus je lepší spoločenský poriadok ako kapitalizmus. Preto nás prepadli, vraj bratia.

Počul som rozprávať ľudí, čo sa vrátili z Maďarska, NDR, i zo ZSSR. Ich vojská nás chcú pokoriť a otcovia, matky, bratia a sestry týchto vojakov sú s nami. Nielen sympatizujú, ale svoju podporu vyjadrujú na verejných zhromaždeniach i manifestáciách. A to je poznanie, ktoré nám dáva novú silu — vydržať.

Milí spoluobčania! My, novinári pracujeme podstatne viac ako predtým a pracujeme s rizikom. Nemáme pojem o čase. Preto sa na Vás obraciame: Nastúpte i Vy do práce, ak si nevyrobíme sami nebudeme mať — nikto nám nič nedá. Pracujme usilovnejšie.

Veríme Vám, že nezradíte idey socializmu, ale ani svoje presvedčenie — rodičia nesklamte deti a deti nesklamte rodičov. Nikomu sa nedajte pokoriť a kto sa o to bude pokúšať, pokorte ho Vy. Naša túžba v týchto dňoch je sloboda. Um a rozvaha je naša zbraň, naša sila. Buďme národne hrdí, jednotní s Čechmi. Ignorujte kolaborantov všetkými spôsobmi. Nech však nie je pre Vás kolaborantom každý, kto má iný názor ako Vy. To by bolo veľké nešťastie a nebezpečie.

Sme s Vami, milí spoluobčania!

Okupanti musia domov!

Nik nás nepokorí!

Um a rozvaha zvíťazí!

My si svoje dielo urobíme sami!

Váš HLAS ĽUDU

DUBČEK píše z Moskvy: VYDRŽTE!

Podľa správ rozhlasu, dostali včera vládne orgány v Prahe telegram od našej delegácie v Moskve. Telegram podpísali Černík, Dubček, Smrkovský, Svoboda a ďalší oceňujú v ňom rozvahu našich ľudí a zdôrazňujú, že práve rozvaha ČSSR je im v Moskve najväčšou oporou. Vyzývajú, aby sme tak vydržali aj naďalej a oznamujú, že rokovania budú pokračovať aj dnes.

Koľko bolo obetí?

Bratislava (—) — Po meste chodí veľa chýrov o počte obetí, ktoré si vyžiadala okupácia. Dnes ráno sme sa pokúsili spresniť zoznam mŕtvych a ranených: ani bezpečnostné orgány nevedia, či je to zoznam presný a úplný, lebo vojská okupantov ich v mnohých prípadoch nepripustili k vyšetrovaniu.

Dosiaľ je známe, že v Bratislave zomreli strelami okupantov: päťnásťročná Dana Kaľanová, dvadsaťdeväťročný Stanislav Sivák, štyridsaťpäťročný Ján Holík, šestnásťročný Peter Legner.

Zranených bolo šestnásť občanov.

Podľa dosiaľ presne neoverených správ zahynul v Bratislave aj osemnásťročný sovietsky vojak Vasil Michajlev, na ktorého ktosi údajne vystrelil z okna banky. Vojaka raneného do nohy po dlhšom váhaní dovolili sovietski veliteľia previezť do našej nemocnice, kde mu poskytli transfúziu krvi. O niekoľko minút však znova prišli sovietski vojaci a odviezli svojho raneného druha na neznáme miesto, kde zraneniu podľahol.

Dnes sa má začať konferencia šiestich

Rokovania v Moskve SA PREDLŽUJÚ

MOSKVA — Sovietska agentúra TASS oznámila, že rokovania medzi sovietskymi predstaviteľmi a československou delegáciou, vedenou prezidentom Ľudvíkom Svobodom, budú pokračovať aj dnes. Agentúra označuje ovzdušie doterajších rokovaní za priateľské a otvorené.

Počas včerajška čoraz častejšie sa ozývali chýry, že k moskovským rokovaniam sa pripoja aj predstavitelia NDR, Poľska, Maďarska a Bulharska, ktorých vojská spolu so sovietskym zväzom okupujú československé územie. Vo večerných hodinách tieto chýry potvrdil tlmočník československého veľvyslanectva v Moskve. Oznámil, že do sovietskeho hlavného mesta pricestovali predstavitelia týchto štyroch krajín, Ulbricht, Gomulka, Kádar a Živkov. Doteraz však nieto náznakov, koľko môžu tieto rokovania trvať.

Agentúra TASS ani nijaký iný oficiálny prameň zatiaľ nepotvrdili účasť prvého tajomníka ÚV KSČS Alexandra Dubčeka a ďalších československých predstaviteľov, ktorých nemenovala správa o pôvodnom zložení Svobodovej delegácie, na moskovských rokovaniach. Pokladá sa však za isté, že na konferencii šiestich krajín — piatich signatárov varšavského listu a ČSSR — sú pozvaní všetci členovia Predsedníctva ÚV KSČS z čias rokovaní v Čiernej nad Tisou a Bratislave. Už včera popoludní západné agentúry oznámili, že k pôvodnému zloženiu Svobodovej delegácie, k A. Dubčekovi a O. Černíkovi, o ktorých účasti hovorili neskoršie správy, pricestovali do Moskvy B. Šimon, O. Švestka a J. Špaček. Z bratislavských prameňov sme sa dozvedeli, že do Moskvy odleteli aj F. Barbírek a J. Rigo.

Ako je známe, podľa pôvodného oznámenia sa mal prezident Svoboda a súdruhovia, ktorí ho sprevádzali na ceste do Moskvy, vrátiť ešte v ten istý deň, to je vo štvrtok. Neustále odkladanie jeho návratu vyvoláva u legálnych ústredných orgánov československého štátu a KSČS značné znepokojenie. Vzhľadom na badateľné zostrenie situácie v okupovanom Československu, ÚV KSČS, vláda republiky a Národné zhromaždenie vyzvali prezidenta, aby sa aspoň nakrátko vrátil do vlasti. Ide o to, aby sa prezident mohol na mieste oboznámiť so situáciou vo vlasti.

Armáda pomôže AV

V zastúpení ministra obrany vydal námestník ministra národnej obrany včera rozkaz ku všetkým príslušníkom Čs. armády. Upozorňuje v ňom, aby poskytli všestrannú pomoc národným výborom a všetkým ostatným legálnym inštitúciám Československej republiky. Každý, kto potrebuje pomoc vojakov, môže sa obrátiť na veliteľov útvarov. V rozkaze sa zároveň dementuje nepravdivá informácia z jedného provokačného letáka, tvrdiaca, že minister národnej obrany vydal rozkaz, podľa ktorého by naša armáda mala spolupracovať s okupačnými vojskami.

Správa Národného zhromaždenia

Tiež včera odpoludnia zasadali parlamentné výbory, jednali o situácii v krajine i prijímali opatrenia, ktoré sú potrebné k zabezpečovaniu života v ČSSR. Branný a bezpečnostný výbor konštatoval, že prevažná väčšina príslušníkov ministerstva vnútra plní povinnosti a nezradila. Tiež príslušníci Čs. ľudovej armády si plnia rozkazy a zachovávajú kľud a nenechávajú sa odzbrojiť. Branný a bezpečnostný výbor všetkým príslušníkom ďakuje.

Poľnohospodársky výbor sa zaoberal postupom žatevných prác. Oznamuje, že nie je nebezpečie toho, že by sa nezobralo obilie z tohoročnej mimoriadne dobrej úrody. Výbor vyzýva okresy, aby si navzájom pomáhali, najmä aby si požičiavali kombajny a ostatnú potrebnú techniku. Ministerstvo poľnohospodárstva sa zo všetkých síl snaží zabezpečiť najnutnejšie zásobovanie a dopravu potravín.

Zdravotný výbor konštatoval, že nebol v podstate narušený chod zdravotníckych zariadení. Dochádzajú dodávky lekárskeho materiálu i zo zahraničia.

Národné výbory organizujú starostlivosť o staré a opustené osoby.

Rozhovor s ministrom PAVLOM

Bratislava 25. augusta — Vo vysielaní legálneho Československého rozhlasu hovoril pred 18. hodinou minister vnútra Josef Pavel, ktorý na otázku, čo hovorí na reči, že nezúčastňuje práce vlády o i. povedal:

Ubezpečujem vás, že vo vláde zasadám, že sa zúčastňujem všetkých prác spojených s mojou funkciou člena vlády a beriem plnú zodpovednosť za to, na čom sa vláda uznáša. Ako vidíte, že skutočne bezpečnosť riadim.

Otázka: Ako sa pozeráte na prácu bezpečnosti v súčasnej zložitej situácii:

Odpoveď: Máte pravdu, je to veľmi zložitá situácia, a to utvára pre našu bezpečnosť mimoriadne ťažké podmienky. Ak mám zhrnúť môj názor na prácu bezpečnosti, začal by som najprv verejnou bezpečnosťou. To je uniformovaná zložka. Tí pracujú veľmi dobre a nedochádza tam k narušeniu, naopak, pomáhajú našim občanom, ochraňujú ich pred zatknutím, pomáhajú roznášať letáky, podporujú náš rozhlas a televíziu a dezinformujú okupantov. S nimi som veľmi spokojní. Trochu zložitejšie je to v Štátnej bezpečnosti, kde bol celý rad ľudí, ktorý bol poznamenaný minulosťou. A zdá sa, že niektorí z nich sa prepožičali proti zákonu. Je treba, aby ľudia boli opatrní, aby veľmi obozretne sledovali týchto ľudí, aby nemohli ublížiť. Na druhej strane však prosím našu verejnosť, aby zbytočne neubližovala tým, ktorí sú osočovaní za nepriateľov bez toho, že by to bolo dokázané. Bojím sa, aby sme zasa nerobili nové krivdy. A tým príslušníkom ŠTB, ktorí sa cítia nejakým spôsobom znížení, sľubujem, že až sa vrátia v normálnych podmienkach na Ministerstvo vnútra, všetko prešetrím a každému sa dostane plné zadosťučinenie.

Sme s Vami, súdružka Dubčeková

Vo vilovej štvrti v Bratislave je v týchto dňoch zvlášť napäté ovzdušie. Zraky tých, ktorí vedia kde býva rodina prvého tajomníka ÚV KSČS súdruha A. Dubčeka *sa tam upierajú častejšie, ľudia venujú tomuto domu viac pozornosti. Rodinu zahŕňajú predovšetkým mimoriadnou starostlivosťou, ochotou pomôcť im vo všetkom potrebnom. Pre rodinu nášho prvého komunistu-štátnika, mena ktorého sa v priebehu uplynulých hodín a dní vyslovuje ako symbol slobody, samostatnosti a demokracie v celom demokratickom svete. Kto pozná tento dom aspoň v duchu spočinie na miestach, ktoré ostali pri stole prázdne po otcovi rodiny, ktorý je nateraz na dôležitom rokovaní v Moskve, ale aj po synovi, 18-ročnom Petrovi, ktorý je práve v tomto čase na zájazde v Egypte. Ustarostená manželka-matka hrdinsky znáša svoj údel, ktorý jej tieto, pre nás všetkých tak mimoriadne napäté a nevšedné dni pripravili. Trpí, ako vie trpieť len žena-matka, obklopená láskou a pozornosťou spoluobčanov.*

Sme s vami, súdružka Dubčeková, všetci. Smutní, ponížení, avšak jednotní, pevní a nepokorení.

POZOR - udavači medzi nami!!!

V nedeľu 25. 8. 1968, v piaty deň okupácie našej krajiny, prepadli prevádzkáreň Západoslovenských tlačiarní traja príslušníci okupačných jednotiek. Priviedol ich asi 60-ročný vysoký, chudý, sivovlasý muž v civile, ktorý ostal sedieť v ich gazíku a zakrýval si tvár. V čase, keď do tlačiarne vtrhli, pripravovali v tlačiarni vydanie novín Ľud, Práca a Kultúrny život, z čoho jasne vidieť, že udavač je z radov ľudí, ktorí boli priamo alebo nepriamo informovaní o pripravovanej tlači. Je to ďalší argument pre to, aby sme všetci zachovávali krajnú opatrnosť pri každom svojom konaní.

Šalgovičov „Mandát"

Plénum OV KSS a delegáti mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS a KSS z okresu Trnava v súlade so stanoviskom komunistov a občanov nášho okresu žiadajú Zs KV KSS o zrušenie mandátu delegáta tohto mimoriadneho zjazdu bývalého námestníka ministra vnútra VILIAMA ŠALGOVIČA. Nie sme ochotní dávať mu mandát až do vysvetlenia jeho činnosti v tomto období.

V Trnave dňa 25. augusta 1968.

17

UTOROK 27. AUGUSTA 1968 ● ROČNÍK XIII. ● ČÍSLO 202 (3854)

Večerník

CENA 30 HALIEROV

VEČERNÍK č. 27. AUGUSTA 1968

Čtyřstránkové vydání v obvyklém formátu.

Strana první:

● *NEOPÍSATEĽNE STRHUJÚCA bola scéna pri rozlúčke s predčasne vyhasnutým životom. Podrobnosti sa dočítate na 2. strane.*

Poslanci, zíďte sa!

Predsedníctvo SNR zvolalo plenárne zasadnutie ešte včera. Poslanci sa však nezišli v potrebnom počte, a tak plénum nebolo schopné uznášania. Dnes Predsedníctvo opäť vyzýva svojich poslancov, aby prišli, aby sa plenárne zasadnutie mohlo ihneď začať. Poslanci, vykonajte svoju občiansku povinnosť!

ZAČAL SA MIMORIADNY ZJAZD KSS

ÚV KSS už nerozhoduje!

Krátko pred poludním sa včera skončil prvý deň mimoriadneho zjazdu KSS. Zjazd sa zišiel v mimoriadnych polotegálnych podmienkach a jeho význam v súčasnej medzinárodnej situácii, najmä v období okupácie ČSSR vojskami piatich spojeneckých armád Varšavskej zmluvy, je nedozerný. Zo 638 riadne zvolených delegátov sa na zjazde zúčastnilo 358 a 40 delegátov z permanentného mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS. Delegáti mimoriadneho zjazdu KSS prijali na včerajšom rokovaní niekoľko závažných záverov. Vyslovili svoj plný súhlas s uzneseniami a výsledkami XIV. zjazdu KSČS, ďalej jednomyseľne schválili výzvu komunistickým a robotníckym stranám piatich krajín, ktorých vojská okupujú ČSSR. Delegáti sa uzniesli vyhlásiť zjazd za permanentný a budú v rokovaní pokračovať podľa vývoja situácie. Tým, že sa začalo rokovanie zjazdu, stráca plénum ÚV KSS právo viesť Komunistickú stranu Slovenska, lebo toto právo má len v období medzi zjazdami. A pretože je zjazd permanentný, toto právo a táto povinnosť prechádza na volený predsedníctvo. Do pracovného predsedníctva zjazdu zvolili 23 delegátov, o. i. A. Dubčeka, G. Husáka, L. Novomeského, J. Zraka, V. Pavlendu, ďalej súdruhov Abraháma, Ťažkého, Turčeka, Koscelanského, HaronČára, Sádovského, Daubnera, Jonika, Pecha, Klokoča, atď.

Zjazd slovenských komunistov pokračuje

Bratislava — Dnes krátko po desiatej pokračovalo rokovanie permanentne zasadajúceho mimoriadneho zjazdu KSS. Za predsedníckym stolom v prvom rade zasadli súdruhovia Zrak, Vodsloň, Hrdinová, Novomeský, Daubner, Pavlenda, Ťažký, Turček, Sádovský, v druhom rade Sedláková, Mihálik Pavlík, Falťan, Harenčár a Abrahám.

Súdruh Pavlenda, ktorý rokovanie viedol, uznámil, že o 8.30 hod. hovoril súdruh Janík so súdruhom Husákom z Prahy. Súdruh Husák oznámil, že prileteli o pol šiestej ráno do Prahy. Súdruh Dubček sa rozhodol krátko si oddýchnuť a dohodol sa, že mimoriadny zjazd KSS nebude predpoludním rokovať o základných otázkach a že vyčká na príchod delegácie súdruhov, ktorí sa vrátili z Moskvy. Túto požiadavku zjazd akceptoval s tým, že na ďalšom zasadaní sa zúčastní súdruh Dubček alebo súdruh Husák.

Potom bola voľba komisií. Návrh na volebnú komisiu predniesol súdruh Graca. Predtým, než k voľbe pristúpili, uctili delegáti a hostia mimoriadneho zjazdu minútovým tichom tých, ktorí položili svoje životy po tieto dni. V tej chvíli si súdruh Novomeský zakryl tvár a bolo vidno, ako plače. Návrh na návrhovú komisiu v jeho zastúpení predniesol súdruh Turček. Predtým, než sa prikročilo k voľbe mandátovej komisie, odhlasovali delegáti návrh, aby sa odoslal pozdrav práve zasadajúcemu plénu ÚV KSČS v Prahe. Ďalej bola na programe voľba mandátovej komisie, ktorej návrh v zastúpení súdruha Koscelanského predniesol súdruh Daubner. Návrh na zloženie tlačovej komisie predniesla súdružka Sedláková. Všetky návrhy po menších úpravách boli jednomyseľne schválené.

Po organizačných prípravách oznámil predsedajúci súdruh Pavlenda, že z riadne zvolených 633 delegátov bolo na včerajšom rokovaní 429 delegátov, dnes 526 delegátov, a teda že je zjazd od začiatku uznášaniaschopný. Včera bolo na mimoriadnom zjazde 78 hostí, dnes 144.

Potom zjazd vyhlásil prestávku v rokovaní s tým, že popoludní sa možno zíde v PKO a bude rokovať v prítomnosti delegátov, ktorí sa vrátili z Moskvy.

Vďaka za krv

Bratislava (—) V piatok bezplatne darovalo krv 60 vysokoškolákov, v sobotu 30 príslušníkov VB a ďalších Bratislavčanov, včera 20 pracovníkov Meopty a 45 zamestnancov Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia. Svoju krv príde bezplatne darovať ďalších 50 zamestnancov tohto úradu, na odber sa prihlásilo i 50 zväzákov — učňov a vysokoškolákov.

Úvahy o rokovaniach v Moskve

Ako je už známe, rokovanie medzi ČSSR a ZSSR v Moskve sa skončilo včera o 23. hod. O tomto rokovaní nie sú ešte známe podrobnosti, a tak uvádzame niekoľko zahraničných úvah na túto tému:

Oficiálne komuniké o rokovaniach v Moskve má podľa ročných správ zahraničných agentúr obsahovať tieto tri body — 1. vojská budú stiahnuté do 14 dní až dvoch mesiacov, až kým vláda ČSSR nebude skonsolidovaná. 2. Bude obnovená cenzúra v otázkach, týkajúcich sa socialistických krajín. 3. Vláda a všetky ústavné orgány majú byť vraj obnovené v doterajšom zložení.

Aj rakúsky rozhlas v úvahách o moskovských rokovaniach predpokladá, že došlo ku kompromisnému riešeniu. Usudzuje, že rokovania sa predlžovali preto, že bolo veľmi ťažko dohodnúť sa na kompletizácii jednotlivých bodov dohody. Podľa informácií rakúskeho rozhlasu, má čs. strana akceptovať isté požiadavky varšavského listu, avšak akčný program KSČS má zostať v zásade ďalej v platnosti.

Návšteva u Šalgoviča

Bratislava (—) — Včera po sedemnástej hodine oznámili bezpečnosti, že skupina rozhorčených občanov rozbila okná a zdemolovala zariadenie jedného bytu na Donovalovej ulici. Ide o byt Viliama Šalgoviča.

Prezident doma!

Dnes v skorých ranných hodinách priletela do Prahy naša československá delegácia z rokovania v Moskve. Na čele s prezidentom republiky Ludvíkom Svobodom odišla na pražský Hrad. Spolu s prezidentom prileteli do vlasti súdruhovia Dubček, Smrkovský, Černík, Kriegl, Špaček a Šimon. Podľa agentúry BBC niektorí členovia delegácie ostanú v Moskve ešte pár dní.

HOVORÍ ŠARKOVSKÝ

Ťažko sa mi hovorí. Chcem sa prostredníctvom rozhlasu upokojiť pred naším národom a našou stranou.

Vrátili ste sa všetci?

Áno, všetci, aj súdruh Kriegl.

Kedy sa dozvieme výsledky? Bude hovoriť prezident, bude hovoriť — nevieme ešte v akom poradí — prvý tajomník ÚV KSČS Dubček a predseda vlády.

Je to dobré alebo zlé?

Nie je to ľahká otázka, myslím, že nájdeme — my, naša delegácia, ktorí sme boli v Moskve, zhodný názor na to, čo a ako ďalej. Žiaľ, dnes nie je čas na dlhé reči. Myslím, že sa z toho dostaneme.

Čo vlastne chceli?

Bratislava (—) — Včera okolo poludnia obsadili okupačné vojská budovu Krajskej správy ZNB na ulici Februárového víťazstva. Podobný osud stihol aj viaceré krajské správy. Dôstojník sovietskej armády, ktorý sa predstavil ako Kovaljov, správal sa veľmi seriózne a na otázky, prečo vlastne obsadili budovu, odpovedal, že on nie je politik — to robia ini „továrišči" — on je iba vojak a dostal tento príkaz. Pred osemnástou hodinou okupanti Krajskú správu ZNB opäť bez vysvetlenia opustili.

Zjazdu KSS

Pozdravujeme Vaše rokovanie. Podporujeme dubčekovské vedenie strany. Do vedenia strany zvoľte len čestných komunistov, sme pripravení kolísavcom a nerozhodným. Veríme Husákovi a Novomeskému!

Verejná členská schôdza ZO KSS Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského

Drahí súdruhovia delegáti,

vysokoškolská organizácia KSS v Bratislave, združujúca vysokoškolských učiteľov, zamestnancov vysokých škôl a študentov poslala Vám srdečné súdružské pozdravy. Plne súhlasíme s doteraz prijatými uzneseniami a zdôrazňujeme, že ich považujeme za záväznú smernicu, ktorú budeme vo všetkých síl plniť. Vítame Vaše snemovanie a uznesenia o to viac, že rokovanie zjazdu je aj výsledkom úsilia Vysokoškolského výboru a všetkých základných organizácií na bratislavských vysokých školách. Sme presvedčení, že na ďalších zasadnutiach permanentného zjazdu prerokujete aj ostatný program a teda aj princípy federatívneho usporiadania našej republiky.

Drahí súdruhovia, prajeme Vášmu snemovaniu plný úspech a ubezpečujeme Vás, že ostaneme verní zásadám suverenity našej vlasti, zásadám socialistickej demokracie.

Vysokoškolský výbor KSS Bratislava

I napriek prekážkam...

Ako sme už oznámili, včera v noci sa začal mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska. Pred začiatkom zjazdu bola atmosféra na Ústrednom výbore KSS krajne napätá. Traja členovia ÚV súdruhovia Pavlenda, Ťažký a Zrak odišli popoludní rokovať s vojenským veliteľstvom o možnosti telefonického styku s delegáciou ÚV KSČS v Moskve. Pokus o telefonovanie nevyšiel. Týchto troch súdruhov, ku ktorým neskoršie prizvali aj súdruhov Harenčára a Falťana proti ich vôli držali na veliteľstve až do 20. hodiny.

V tomto čase podľa niektorých správ bolo v Moskve už podpísané komuniké. Za týchto okolností sa zišla uznášania schopná väčšina delegátov mimoriadneho zjazdu a začala svoje rokovanie. Rokovanie zjazdu otvoril a viedol člen Predsedníctva a tajomník Stredoslovenského krajského výboru KSS súdruh Anton Ťažký, ktorý vo svojom otváracom prejave formuloval niektoré hlavné úlohy zjazdového rokovania.

Delegáti budú vo svojej práci v priebehu dnešného dňa pokračovať.

DELEGÁTOM MIMORIADNEHO ZJAZDU KSS

Nevoľte kolísavcov a judášov!

Byť poslušným voči nespravodlivým rozkazom znamená zločin — napísal mysliteľ a spisovateľ Voltaire, a my sme mali dostatok dôkazov, aby sme sa presvedčili v týchto dňoch o pravde jeho slov. Ale mali sme aj inú vzácnu skúsenosť.

Ľudia v nešťastí sa ukázali statočnými, pomáhali si, boli k sebe ohľaduplní, ľudskejší. Mládež preukázala vlasteneckú dôstojnosť a smelosť. Celý náš národ prejavil vlastnosti, predovšetkým silu nedať sa pokoriť, neposlúchnuť, neskloniť sa pred presilou agresora. Náš národ vyhral nad zastrašujúcou presilou.

Malo by to byť poučné. Všetky tieto prejavené vlastnosti mali by sa stať zákonom nášho spolunažívania aj v mierovom živote. Mali by nájsť predovšetkým výraz v tom, aby na čelo nášho národného a politického života stáli ľudia stelesňujúci postoj nášho ľudu v týchto ťažkých dňoch.

Delegáti slovenského zjazdu komunistickej strany, máte osudovú historickú zodpovednosť!

Mali by ste trikrát uvážiť, za koho zdvihnete ruku pri voľbe do Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska. Kolísavci nepatria na čelo strany, ktorá v týchto dňoch dokázala, že je dôstojným a verným zástancom národných záujmov. Ľudia, ktorí váhali prijať alarmujúcu výzvu o odpore voči agresorom, hoci vyplývala zo stanoviska predsedníctva ÚV KSČS ktorí špekulovali o tom, kto vlastne vydal túto výzvu, mysleli na svoje miesta a nie na osud národa. Ľudia u ktorých je dôvodné podozrenie, že vedeli o okupácii, že ju privolávali, že sa chystali na spoluprácu s okupantom, ktorí voči agresii energicky nevystúpili, váhajúc dokonca nazvať hanebný akt agresie pravým menom, takí ľudia do Ústredného výboru strany nepatrial Ústredný výbor Komunistickej strany by mal byť zvolený tak, aby zodpovedal úrovni, akú prejavili slovenskí komunisti v týchto dňoch, akú prejavil celý náš hrdinský ľud. Do vrcholných orgánov Komunistickej strany nepatria ľudia, ktorí so spravodlivou myšlienkou federácie iba špekulovali, pre ktorých bol pomer českého a slovenského národa iba predmetom ich politikárskych zámerov.

Delegáti sjazdu komunistickej strany Slovenska!

Nezvoľte kolísavcov a potenciálnych judášov! Nezvoľte kariéristov — veď vy ich veľmi dobre poznáte! Nezvoľte ľudí bez chrbtovej kosti, bez vlastného názoru! Nezvoľte takých, ktorým chutí moc viac než je služba strane a národu. Nedajte sa obalamútiť kompromisnými ústupkami rôznym skupinkám. Skupinkárenie nepatrí do revolučného orgánu revolučnej strany! Vystúpte smelo a nepripustite, aby o strane a osude národa rozhodovali slabosi.

Veríme vám, zvoľte podľa vášho svedomia a poznania tých najlepších

P. ŠTEVČEK, L. HOLDOŠ, E. LÖBL, J. ŠPITZER, P. HOROV, A. MATUŠKA, S. V. ŠTÚR

Koľkí prišli na svet

Do stovky nových malých Bratislavčanov sa nezlaklo tankov a prišlo na svet tak, ako kázali zákony prírody. Kde-tu s patričným vzruchom, ale predsa! Do uzávierky čísla sa nám nepodarilo spojiť sa s nemocnicou na Kramároch, ale z Bezručovej, Zochovej a Šulekovej ulice sme sa dozvedeli, že od 21. augusta dodnes sa narodilo 71 detí — ak sa pochlapili aj Kramáre, do stovky nebude veľa chýbať!

Na Zochovej a Bezručovej ulici mali aj dvojičky. Pokiaľ ide o mimoriadne prípady a ťažkosti v súvislosti s cudzími vojskami, mohli v týchto troch ústavoch „zaklopať na drevo". Predsa však si na Zochovej spomenuli na mamičku, ktorú priviezli z Petržalky vyľakanú, lebo sanitku po ceste dvakrát kontrolovali vojaci. Dr. Anna Pakanová z pôrodnice na Bezručovej ulici nám povedala, že dnes ráno priviezli rodičku z Réci, ktorá porodila v sanitke. To sa, napokon, môže stať aj za normálnych pomerov. Posledný prírastok pred našou uzávierkou mali tiež na Bezručovej — dievčatko, ktoré sa narodilo o pol jedenástej hodine, pomocou cisárskeho rezu. Príroda pracovala normálne: pomer chlapcov a dievčat, narodených v týchto dňoch, je obvyklý. (—al)

Nad jedným z mnohých hrobov...

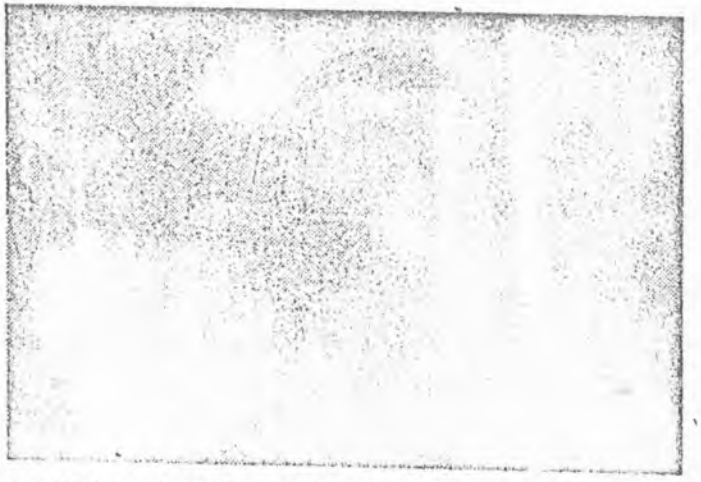
Krátko pred včerajšou trinástou hodinou sa zablysko, udrel hrom a spustil sa prudký lejak. Ale telo dievčatka už spočívalo tíško a pokojne v lone Matky Zeme, kam nepreniknú žiadny rachot hromu, samopaly, ani ľudská zloba. Telo prikryli záplavou kvetov a hrob štátnou vlajkou. Len drevený kríž svedčil zástupom prídiacim na cintorín, že v hrobe leží

MARGITA KOŠANOVÁ
1953—1968

Tedy päťnásťročná dievča, ani nie sedemnásťročná študentka, ako písali novinyl Ľudia, ktorí prišli na pohreb „Danky" sa dozvedeli, že pohreb bol už o pol dvanástej. Asi bolo tak lepšie — aspoň nič neporušilo kľud obradu.

Tí, čo prišli nie vlastnou vinou neskoro, aspoň postáli mlčky nad hrobom. Kto v tichej modlitbe — kto so zaťatou päsťou. Lebo také dni žijeme. A ako tehličky prikladali svoje kytice k stavbe súcitu, lásky, solidarity a odhodlania.

(—al)

TAKTO NA STROME — sa skončila dobrodružná jazda sedemnásťročného dobrodruha Jozefa Lakatoša. Pred Avionom ukradol autobus BT 18-50 a veľkou rýchlosťou sa prevážal po Bratislave. Pred stanicou na Kuchajde oškrel bok autobusu o trajler a na rohu Miletičovej a Záhradníckej „pristál" na strome. Páchateľ bol opitý, preto ho dali do záchytnej protialkoholickej izby a dnes ho začnú vyšetrovať. Škoda na autobuse je asi 30 000 Kčs.

OBCHOD K VÝROBE — VÝROBA K OBCHODU

Poverenictvo obchodu, Poverenictvo poľnohospodárstva a výživy a Slovenský zväz roľníkov vydali výzvu k pracovníkom poľnohospodárstva, výkupu, potravinárskeho priemyslu a obchodu, v ktorej apelujú na čo najužšiu spoluprácu.

Na spoločnom zasadnutí s generálnymi riaditeľmi a riaditeľmi podnikov potravinárskeho priemyslu sa všetky tri inštitúcie dohodli, že spolupráca výrobných podnikov s poľnohospodármi v záujme uspokojovania potrieb obyvateľstva je plnú príkladná. Nákup poľnohospodárskych výrobkov je na úrovni normálnych pomerov, čo dáva predpoklady k plynulému zásobovaniu. Vytvorila sa samostatná komisia výživy, zložená už zo zástupcov družstiev, ktorá bude koordinovať požiadavky krajov na celom Slovensku. Sekretárom komisie je doc. Špeciálny. Poverenictvo obchodu odporúča, aby sa komisie obchodu v jednotlivých krajoch rozšírili o zástupcov poľnohospodárskeho nákupu a potravinárskeho priemyslu tak, aby mohli okamžite riešiť problémy a potreby svojich krajov.

Veľvyslanec — gubernátor

Okupačné vojská sú ešte na našom území, avšak dohakel celej akcie je už dnes úplne jasný. Okupant musí stiahnuť všetky konzekvencie. Aj tie, že o spôsobe príprav tohto pirátstva a jeho zámeroch sa musíme dozvedieť my a súčasne celý svet celú pravdu.

Historici na základe naspočetných dokumentov dokážu spoluúčasť a vinu veľvyslanectva Sovietskeho zväzu v ČSSR, konkrétne veľvyslanca Červenenka. Spoluúčasť diplomatického zastupiteľstva na príprave a realizácii okupácie je celkom evidentná. Dá sa dokonca povedať, že Červenenko je v tom až po uši. Diplomatickí zástupcovia ZSSR nerešpektovali základné normy medzinárodného práva, hrubým spôsobom porušili suverenitu nášho socialistického štátu s tými najčiernejšími úmyslami: silou zbraní sa pokúsili odstrániť legálnych predstaviteľov nášho štátu, vnútiť našim národom kolaborantskú kliku, zvrátiť obrodný proces, vďaka ktorému získala naša komunistická strana opäť tvár a sympatie najširších vrstiev.

To neboli diplomatickí predstavitelia spriateleného štátu, s ktorým sme mali právoplatnú zmluvu o priateľstve a spojenectve, ale miestodržiteľia a gubernátori. A podľa toho sa aj správali.

Máme v čerstvej pamäti informácie o tom, ako Červenenko a jeho aparát ešte aj po januári udržiavali kontakty s bankrotárom Novotným, ako generálny konzulát ZSSR dávno po Bacílkovom páde nadbiehal tomuto nenávidenému satrapovi, ako s ľudnou a nepochopiteľnou logikou sa obracali práve k tej garnitúre politikov, ktorú náš národ tvrdo a nekompromisne odmietol.

História dokáže, v akej miere sa o tragédiu dnešných dní pričinili nesprávne informácie sovietskych diplomatických zástupcov, ich zlý odhad situácie, nepochopenie ducha našich národov, ich spôsobu a kultúry myslenia. Nikdy sa nezmŕžili, aby nám porozumeli: boli slepí, hoci základné pravdy o našej skutočnosti „čvirikali už aj vrabci na streche".

Túto kapitolu našich dejín zhodnotí história. Pre výstrahu nás aj iných. My by sme mali naliehavo žiadať, aby zo sovietskeho veľvyslanectva odišli spolu s okupačnými vojskami všetci tí, čo sa zvŕšili na gubernátorsko-satrapovskú praktiky. Predovšetkým však veľvyslanec Červenenko.

JURAJ PRÍBOJSKÝ

Ide o stanovisko

Včerajšie zasadnutie Obvodného výboru Komunistickej strany Slovenska Bratislava — Staré mesto zhodnotilo súčasnú mimoriadne vážnu politickú situáciu a na základe tohto hodnotenia vyslovil nespokojnosť s oneskoreným postojom najvyšších orgánov KSS k súčasným problémom našej republiky. Nesúhlasíme s nerozhodnosťou, ktorá sa prejavuje pri riešení aktuálnych otázok súčasnej ťažkej situácie. Preto zdôrazňujeme názor, že iba mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska môže rozhodnúť o tom, kto bude ďalej riadiť politický život na Slovensku a akými metódami. Pokiaľ ide o líniu nášho postoja, sme toho názoru, že zásady tejto línie vyplývajú zo záverov mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS, ktorý zvolil jediný legálny Ústredný výbor KSČS. Žiadame základné organizácie KSS v obvode Bratislava — Staré mesto, aby verejne — v letákoch, novinách a rozhlase — prejavili svoje stanovisko k súčasnej politickej situácii a k okamihu začatiu mimoriadneho zjazdu KSS. O tomto postoji treba informovať aj ÚV KSS, aby vo svojich rozhodnutiach sa opieral o mienku širokej členskej základne strany. Zdôrazňujeme, že zvolanie mimoriadneho zjazdu Komunistickej strany Slovenska má mimoriadny význam, pretože môže pozitívne ovplyvniť priebeh a závery rokovaní v Moskve. Dáva našim predstaviteľom istotu, že naša komunistická strana je jednotná a nemožno ju rozdeliť.

Obvodný výbor KSS,
Bratislava — Staré mesto

Situácia normálna

Bratislava (—) Ako nás informovali na zdravotníckom odbore Národného výboru hlavného mesta Bratislavy, situácia na ich úseku je normálna. Poskytujú všetky zdravotnícke služby, určité ťažkosti sú len s telefonickým spojením so záchrannou službou. Odber krvi od dobrovoľných darcov sa uskutočňuje vo Fakultnej transfúznej stanici na Partizánskej ulici č. 4 a v Mestskej nemocnici na Kramároch.

Stojí za pozornosť!

Pracovníci obvodnej prokuratúry v Prahe 4 sú spokojní s rozhodnutím Predsedníctva Národného zhromaždenia o neprípustnosti podriadenia svojej činnosti orgánom okupačnej moci. Plne súhlasia s tým, aby z orgánov prokuratúry ihneď prepustili tých, ktorí by sa v rozpore s platnými ústavnými a zákonodarnými predpismi podriadili nelegálnym orgánom a plnili ich príkazy. Vyzývajú pracovníkov ostatných prokuratúr, aby postupovali obdobne.

Generál Kodaj je vlastenec

V normálnych mierových podmienkach, tobôž demokratických, sa môže stať, že sa niekto pomýli, že vysloví v záväznej chvíli nevhodné, neuvážené či nepremyslené slová, že si neuvedomí plne ich dosah. Môže sa stať, že všetko nepochopí, pretože nie je, povedzme, politikom. Môže sa stať, že má aj kus pravdy, ale vystúpi netakticky, jeho slová voľakde zapôsobia zle, ba vyvolajú aj tragické upodozrievanie.

To sa vari stalo slovenskému generálovi Kodajovi v Národnom zhromaždení, keď extrémne hodnotil známych 2600 slov a nevhodne kritizoval redaktorku Otu Plávkovú.

Včera sa skupina slovenských novinárov s generálom Kodajom stretla na improvizovanej besede. Všetci, čo sme boli prítomní, nadobudli sme presvedčenie, že generál Kodaj je vlastenec. Som nesmierne rád, že to môžem Bratislavčanom oznámiť. Trenčania sa o tom v týchto dňoch tiež presvedčili. Napokon budúce dni to — som si istý — potvrdia.

Buďme teda, milí priatelia spravodlivíl Ak sme generála Kodaja pred pár týždňami „obracali" v novinách, teraz by sme mali povedať o ňom pravdu druhú. Nuž opakujem: slovenský generál Samuel Kodaj sa od prvých minút okupácie osvedčil ako vlastenec!

Ak to vedeli povedať v slobodnom legálnom vysielači z Prahy o generálovi B. Lomskom, povedzme to aj my všetkým o generálovi Kodajovi.

ll

Ulicami okupovanej Bratislavy

Vliezli sme sa čiernou volgou po bratislavských uliciach a ľudia sa za nami nedôverčivo obzerali a skúmali číslo, či náhodou nie sme kolaboranti. Hľadali sme miesta dislokácie okupačných jednotiek. Bola to celkom dobrodružná cesta.

Pri vchode na bratislavský most stojí tank, vedľa neho niekoľko vojačikov. Dvaja z nich nás zastavujú červenou zástavkou a jeden z nich sa nahýba do otvoreného okienka:

— Puška jest? — pýta sa duchaplne. Dúfa pritom, že keď ich máme, tak sa disciplinovane prihlásime.

— Niet

— Čestna net? — pýta sa ešte raz a vidno na ňom, že mu to leží na nervy. Jeho veliteľia sa na druhej strane Dunaja už možno napchávajú stravou a on tri dni nejedol.

Nakoniec náš šofér aj napriek protestu vojačika otvára kufor, aby ukázal, že tam kalašu nemáme.

Na druhej strane mosta nás víta tank a obrnený transportér. Na dunajskom nábreží na mieste bývalého lunaparku zriadili „zábavný park" vojenských áut. Za cestou v lesíku celý vojnový štáb s množstvom stráží. Medzi stromami tanky, obrnené transportéry, protilietadlové guľomety. Cestou do Rusoviec už vidíme iba jeden tank a obrnený transportér na zákrute za parkom.

V Petržalke rozhadzujeme a rozdávame mimoriadne vydanie Pravdy. Pri ceste stojí staršia ženička a tak jej jednu ponúkame. Zdvíha ruky na obranu a nechce. Nevie vraj, od koho sú. Keď sme však asi o sto metrov ďalej rozdávali ďalej a videla, že ľudia si ju berú a dychtivo čítajú, dobehla na svojich starečkých nohách a nepustila nás, dokiaľ sme jej tiež nedali jeden výtlačok.

Pri návrate z Petržalky sme pri futbalovom ihrisku stretli dve nákladné autá s maďarskými vojakmi.

Vo východnej časti Bratislavy — v Prievoze, vo Vajnoroch, v Kačí, sme okupantov nenašli. Len domy sú popísané najvypätejšími nápismi a ľudia sa ostražito obzerali za číslom našej volgy. Zato na bratislavskom letisku sme vojenskej techniky našli neúrekom. Na letištnej ploche to bolo desať obrovských vrtuľníkov, niekoľko menších a na východnej časti väčšie, zrejme prúdové lietadlá. Je ich tam veľa a predsa nestačia zásobovať okupantov stravou. Zaujímavé je, že sa možno autom dostať až k letištnej budove a nikto vás nezastaví. Len na pravej strane cesty stoja dvaja vojačikovia a jeden obrnený transportér.

Cestou po ulici Februárového víťazstva sme stretli len dve nákladné autá, no udrelí nás dlhý rad električiek. Pričinu ich nepojazdnosti sme objavili až pri budove Krajskej správy VB. Zo pätnásť tankov a obrnené transportéry ju obstali dookola a vojaci vnikali do budovy. Celá Februárka bola zatarasená.

Stred mesta až na Gottwaldovo námestie a niektoré budovy bol voľný. Na Brnenskej a v Mlynskej doline sme tiež nič nevideli. Až pred budovou Lafranconi plno tankov s hlavňami namierenými zrejme na sídlo objaveného, „kontrarevolučného štábu" — ak mám použiť slovník našich „osloboditeľov". Kolóna siedmich tankov je aj pred tunelom a priamo v ňom, z oboch strán, tieto dve monštrá s hlavňami namierenými do tunela. Vyzerá to, ako by chceli mať súboj.

Ako teda vidno, vojská sa stiahli na okrajové štvrte a v meste držia len hlavné oporné uzly. Demonštratívne sa však premávajú ulicami s odisteným guľometmi a striehnu ktovie na čo a na koho. Dúfajme, že to vedia ospoň oni, keď my sme na to za tých sedem dní ešte neprišli. Strieľajú však zato do našich mužov a nevinných detí.

Stratil sa Mirko

Jedenásťročný Mirko Stojka vyšiel v pondelok predpoludním z bytu na Komárnickej ulici a nepovedal matke, kde sa bude hrať. Na obed sa však nevrátil. Rodičia ho doslať márne hľadali. Správu o tom oznámili redakcii dnes predpoludním. Menší chlapec v sivých nohaviciach a bledoružovej košeli s dlhými rukávmi má čierne na krátko ostrihané vlasy. Predpokladá sa, že Mirko zo zvedavosti — pretože v obvode Ružinova nie sú rozmiestené bojové vozidlá — odišiel do centra mesta. Akékoľvek správy podajte MV VII.

Praha zavolala

Prof. Peter Colotka, podpredseda vlády, odcestoval včera do Prahy, aby sa zúčastnil na zasadnutí vlády. Pre zlepšenie spolupráce Slovenskej národnej rady s Českou národnou radou prijalo Predsedníctvo SNR uznesenie o vyslaní troch zástupcov na rokovanie Českej národnej rady. Z taktických dôvodov mená neuvádzame. Ako vieme, návšteva našich predstaviteľov v Prahe sa má uskutočniť najneskôr vo štvrtok tohto týždňa.

Fero Trefulka ako regulovčík

Motoristi, pozor!

Na okrajových častiach mesta a na výpadovkách pristavujú okupačné jednotky motorové vozidlá a robia aj osobné prehliadky. Je dôležité, aby nikto nemal nič pri sebe, čo by mohlo spôsobiť represívne opatrenia. Pri prehliadkach sa správajte dôstojne a nepúšťajte sa do diskusií.

NATO o ČSSR

Členovia 15 štátov Rady severoatlantického paktu sa včera zaoberali situáciou v ČSSR. Zasadnutia NATO zvolali na prípravu konferencie štátov, ktoré nevlastnia atómové zbrane. Túto konferenciu otvoria 29. augusta v Ženeve.

Hájek rokoval s U Thantom

Čs. minister zahraničných vecí prof. dr. Jiří Hájek rokoval včera v New Yorku pol hodiny s generálnym tajomníkom OSN U Thantom o situácii v ČSSR. Na otázky novinárov potom minister Hájek potvrdil, že má spojenie s prezidentom Svobodom a ďalšími členmi delegácie v Moskve. Dodal, že prerušenie diskusie o krízovej situácii v ČSSR v Rade bezpečnosti bolo v záujme rokovania v Moskve. Čs. minister zahraničných vecí ďalej vyhlásil, že zatiaľ ostáva v New Yorku.

Prečo meškáPRAVDA?

Moskva (več) — Dnes ráno vyšli všetky moskovské denníky s výnimkou Pravdy. Korešpondenti usudzujú, že denník buď čaká na text spoločného komuniké, vydaného na záver porád našich predstaviteľov s predstaviteľmi ZSSR, alebo že sa urýchlene prehodnocuje doterajšie zameranie propagandy Pravdy voči našej republike.

Že by kontrarevolúcia?

Berlín (več) — Zahraniční spravodajcovia pôsobiaci v Berlíne hlásia, že v NDR vyhlásili akúsi „civilnú pohotovosť". Spoľahliví pracovníci jednotnej socialistickej strany Nemecka boli dosadení do najdôležitejších priemyselných závodov a motorové vozidlá priemyselných podnikov musia byť ustavične v pohotovosti. Tlač NDR uverejnila dôrazné výstrahy na adresu tých občanov, ktorí prejavujú sympatie voči Československu. Upozorňuje ich, že svojimi prejavmi sa stavajú do jedného šíku so „svetovou reakciou".

Vláda USA protestuje

Washington (več) — Vláda Spojených štátov včera oficiálne protestovala proti prechmatom, ktorých sa dopustili príslušníci okupačných jednotiek proti americkým diplomatom pôsobiacim v Prahe. Nóta uvádza tri prípady: sovietske vojská zastavili autá, v ktorých sa viezli pracovníci veľvyslanectva USA, ďalej urobili prehliadku v byte istého amerického diplomata a ostreľovali auto, v ktorom cestoval vojenský atašé.

Paradoxy

Pracovníci KPPÚ chceli na svoju budovu v Petržalke vyvesiť čiernu zástavu. Keďže ju nemali poruke, zafarbili tušom sovietsku zástavu. Vyvesili ju, ale na svetle spod tušu presvital sovietsky znak. A to sa stalo takmer osudným.

O chvíľu vnikli do budovy ruskí vojaci. S namalerenými samopalmi vyvliekli z kancelárie dvoch hlavných iniciátorov. Hrubými slovami ich prinútili lahnúť si do tmavého auta a takmer dve hodiny ich vozili po im doteraz neznámych miestach. Potom ich vyvliekli a opäť hrubými slovami prinútili vyprať zástavu v Dunaji. Priviedli ich k svojmu veliteľovi. Ten ich po slušnom výsluchu ponúkol obedom, čajom, cigaretami. Po diskusii ich odviezol domov gazikom, ponúkol cukor pre domácnosť a pozval na návštevu do Sovietskeho Zväzu, až sa „toto všetko" skončí.

Naozaj paradoxy v správaní našich okupantov, svedčiace o tom, že radoví vojaci nekonajú vždy na priamy príkaz svojho veliteľa, ale dokážu byť až priveľmi iniciatívni.

MÚZY PREHOVORIA

Činohra SND skúša Hviezdoslavove Krvavé sonety a Rachel ○ Divadlá neračnú sezónu, kým sa nevytvoria legálne podmienky pre prácu rozhlasu a televízie ○ Filmy ZSSR, NDR, Poľska, Maďarska a Bulharska vyradili z kín

Včera sme na tomto mieste konštatovali, že zbrane okupantov umlčali v Bratislave múzy. Zatvorené sú brány divadiel, kín, koncertných siení, galérií, i múzeí. Statočný postoj našich umelcov a kultúrnych pracovníkov, ich rozhodný odpor proti okupantom, prejavili tými najrozličnejšími formami, však neostal bez ozveny. Stal sa mocnou morálnou vzpruhou pre oba naše národy, príkladom skutočnej angažovanosti a odhodlania. Sympatické správy dnešného rána neostávajú bez vplyvu ani na naše kultúrne inštitúcie. Pripravujú sa, aby mohli opäť pracovať naplno. Prinášame o tom niekoľko svedectiev.

A PREDSA SND

Deň pred okupáciou sme privítali činoherný súbor, ktorý po letnej dovolenke nastúpil kompletne do práce, aby oprašoval staršie a začal študovať nové inscenácie. Prirodzene spád udalostí tieto všetky plány zmenil. Z mierovej práce prechádza aj divadlo do práce, akú vyžadujú naše dni. Včera však začal súbor činohry skúšať a to Hviezdoslavove Krvavé sonety a Ráchel. V inscenovanej poézii chcú vyjadriť slovami klasika to, čo cíti v týchto dňoch celý náš národ a demonštrovať pocity týchto dní. Inscenáciu Hviezdoslavovej poézie režíruje národný umelec Jozef Budský na scéne L. Vychodila. Predstavenia budú v budove SND. Organovú hudbu má vybrať a nahrať Ján Valach.

Riaditeľstvo SND napísalo listy divadlám v Kijeve, Krakove a Varšave, kde odriekajú svoje hostovanie.

Riaditeľstvá Slovenského národného divadla a Novej scény, kde tiež dnes začínajú všetky súbory skúšať, zaujali spoločné stanovisko, v ktorom vyhlasujú, že kým nie sú legálne podmienky pre prácu sesterských umelecko-informačných inštitúcií Čs. rozhlasu, Čs. televízie a tlače nebudú otvárať sezónu.

STRIEBORNÉ PLÁTNO OŽIJE?

Z Mestskej správy kín sme sa dnes dozvedeli, že pokiaľ bude záujem divákov, začnú bratislavské kiná s premietaním filmov. Zatiaľ však stanovili iba popoludňajšie predstavenia. Z repertoáru kín vylúčili s okamžitou platnosťou všetky sovietske, poľské, maďarské, bulharské a východonemecká filmy. Pokiaľ ide o žurnály, splnomocnili vedúcich kín, aby samostatne rozhodli o vhodnosti ich zaradenia. Stalo sa totiž, že pri premietaní dokumentov z bratislavskej schôdzky šiestich strán, prejavilo publikum pochopiteľne značnú nevôľu.

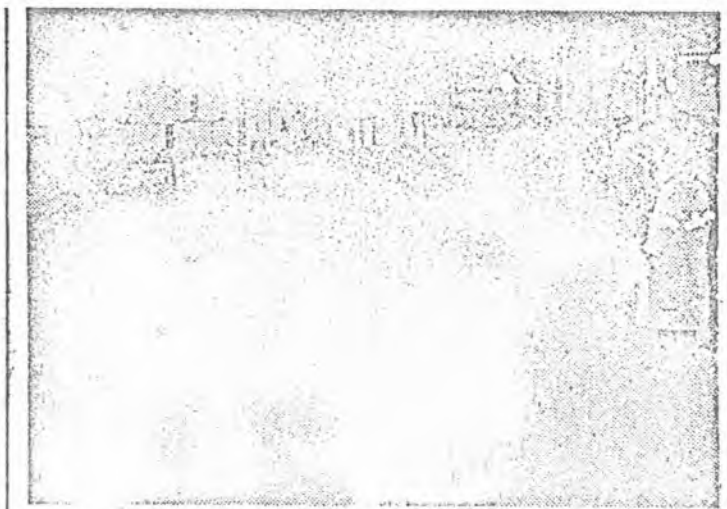
Pokiaľ ide o spravodajský film, podrobnosti, sme sa nedozvedeli nakoľko jeho šéfredaktor sa zúčastňuje na zjazde KSS.

Svoju činnosť prerušili pochopiteľne aj Filmové ateliéry na Kolibe, kde sa nakrúcali filmy Dominika (režisér Juraj Jakubisko), slovensko-francúzsky koprodukčný film Kráľovská poľovačka, Bielikov film Traja a Zacharov Niet inej cesty.

KNIŽNICE PRIPRAVENÉ

V týchto chvíľach sú v permanencii už aj knižnice. V Univerzitnej knižnici požičali včera štyri tituly, všetko učebnice. Dnes predpoludním si študujúca mládež objednala ďalšie. V Mestskej ľudovej knižnici, kde majú prestrelený oblok, požičali za včerajšok 260 kníh pre dospelých a v Mestskej knižnici pre mládež 400 titulov. Pracovníci knižníc sú teda na svojich miestach, začo si zaslúžujú pochvalu. Sú pripravení v plnom rozsahu poskytovať svoje služby čitateľom.

(buk)

O MASOVÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY — pôvodne sme tento odborný termín používali pre rozhlas, televíziu a tlač. Ľudia teória žurnalistiky bude musieť po týchto krušných dňoch, keď bude i na teóriu viac času, rozšíriť svoj register. Lebo masovými komunikačnými prostriedkami sa za posledný týždeň stali výklady obchodov, polepené plagátmi, letákmi a podobizňami drahých nám ľudí, steny domov, popísané heslami, správami a výzvami. Masové sú nie iba preto, že ich čítajú SKUTOČNÉ MASY ČITATEĽOV, ale aj preto, že rovnako veľké masy ľudí sa podieľajú na ich tvorbe. Dejiny ľudstva zaznamenávajú iba málo prípadov, že všetky tieto oznamovacie prostriedky sa ocitli v maximálnej zhode: oficiálne i neoficiálne, legálne aj ilegálne, systematizované i improvizované. Lebo: čo odznie ráno v rozhlase, je o hodinu na letáku, plagáte, na stene. A naopak. Heslo, zmysel — všade rovnaké: CHCEME SLOBODU, CHOĎTE DOMOV, OKUPANTI!

E. Suchoň majstrom hudobnej kultúry

Včera sme dostali od národného umelca prof. Eugena Suchoňa text listu, ktorý adresoval významným osobnostiam svetovej hudobnej kultúry. List prinášame v plnom znení:

Vážení majstri hudobnej kultúry, milí priatelia

Dimitrij Šostakovič, Aram Chačaturjan, Jevgenij Mravinskij, Luigi Dallapiccola, Francesco Mander, Aldo Ceccato, Werner Egk, Wolfgang Fortner, Wolfgang Wagner, dr. Karl Böhm, Ernst Křenek, Frank Martin, Heinrich Sutermeister, Gottfried von Einem, Robert Schollum, Marcel Rubin, Marcel Poot, K. M. Nielsen, Georges Auric, Mme. Alba de Cespedes, Takashi Asahina, Guillaume L. F. Landre, Vitold Lutoslawski, Jan Krenz,

obraciam sa na Vás s naliehavou prosbou, aby ste v mene humanizmu a lásky k umeniu pozdvihli svoj hlas na obranu slobody kultúry a slobody umeleckého prejavu v našej milovanej vlasti, v Československej socialistickej republike, okupovanej vojskami piatich štátov Varšavskej zmluvy. Verím, ba z osobnej skúsenosti viem, že plne sympatizujete s nami a som presvedčený o tom, že váhou svojej osobnosti prispejete k obrane našich základných ľudských práv.

EUGEN SUCHOŇ

Moderný náučný slovník

A ďalšie pokračovanie Moderného okupačného slovníka, pretože slovná zásoba týchto dní je bohatá, len slová, na ktoré sme si zvykli, dostávajú iný význam, značia čosi tragicky iné, ako pred týždňom, pred desiatimi dňami.

diplomatický zástupca — v normálnych časoch oficiálny zástupca štátu, poverený udržovaním politických stykov s predstaviteľmi krajiny svojej pôsobnosti. V auguste 1968 v Prahe ústredný koordinátor okupačnej činnosti a hlavné útočište kolaborantských živlov.

TASZ — oficiálne Tlačová agentúra Sovietskeho zväzu, dnes názorný dokument toho, čo dokáže ľudská fantázia v prefarbovaní čierneho na biele a naopak. Obávame sa, že dnes už ani „žurnalisti" TASZ-u nevedia, čo na čo prefarbili.

imunita diplomatická — súhrn zvláštnych práv poskytovaných jednotlivými štátmi diplomatickým predstaviteľom iných štátov. V sovietskom poňímaní právo uväzniť všetkých legálnych predstaviteľov spriateleného štátu.

internácia — priateľská beseda s predstaviteľmi cudzieho štátu.

intelektualizmus — žiaľ, tento pojem sme v Bolšoj sovietskej encyklopédii nenašli. Ťažko nám teda zistiť jeho dnešný význam.

Telegram do Prahy

Prezidentovi republiky L. Svobodovi.
Prvému tajomníkovi ÚV KSČS A. Dubčekovi.
Predsedovi vlády O. Černíkovi.
Predsedovi NZ J. Smrkovskému
Podpredsedovi vlády G. Husákovi

Vítame Vás, drahí naši, vo vlasti. Veríme Vám, čakáme Vaše pokyny. Stojíme pevne za Vami.

Učitelia, študenti a zamestnanci Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava

K našim pedagógom

Vo vašich rukách spočíva zodpovednosť za výchovu našej mladej generácie. Vychovávajte ju aj naďalej v duchu našich pokrokových národných tradícií a v duchu socialistickej demokracie a humanizmu, ktoré sú základom našej ľudskej dôstojnosti a slobody. Veďte ju k zodpovednosti za ďalší rozvoj a osud socializmu našej drahej vlasti.

Súdruhovia vychovávatelia, učitelia a profesori našich škôl, utvrdzujte našu mládež o konečnom víťazstve našej pravdy bez vojenských zbraní a presviedčajte ju o nevyhnutnosti zachovať v týchto kritických chvíľach rozvahu, dôstojnosť a pokoj. Chráňte a vystríhajte ju pred akýmikoľvek provokáciami a provokatérmi.

Z výzvy Povereníctva SNR pre školstvo

2.2.

Tanky rozohnali slavistov

V dňoch vojenskej agresie sa konala v našom meste aj letná škola slavistiky, ktorej hlavnou úlohou bolo oboznámiť zahraničných učencov a študentov so stavom nášho jazyka, literatúry a kultúry. Dnes ráno sme sa telefonicky opýtali riaditeľa školy univ. prof. dr. Eugena Paulínyho, Dr. Sc., člena-korešpondenta Slovenskej akadémie vied, na osudy tohto letného kurzu.

Prvý deň sa snažili organizátori doviezť zahraničných hostí na univerzitu, no cez prvé tri dni okupácie sa prednášatelia i poslucháči premiestnili do internátu na Suvorovovej ulici. Potom vzhľadom na vážnosť situácie predčasne školu rozpustili. Jednak sa účastníci dožadovali odchodu domov a vedenie školy nemohlo ďalej niesť zodpovednosť za osudy zúčastnených. Jednu skupinu odchádzajúcu na Balkán a do SSSR odprevadili na hranice do Rusoviec, druhú (západnú) do Bergu a časť odišla cez Tatry. Až na niekoľko drobných výnimiek opustili zahraniční účastníci naše mesto. (ch)

Muziky, muziky...

Jednou zo zbraní psychologickej vojny, ktorú nadarmo vedú okupanti s našimi národmi, je miestne vysielanie, ktoré vykonáva vojsko z pojazdných automobilov. Z predpotopných reproduktorov zaznieva pred chrapľavým „komentárom" vždy daktorá z „heroicko-džezových" piesní. A to je ďalší dôkaz o tom, že myslenie „psychológov", ktorí narafičili tento systém na získavanie nášho obyvateľstva, je predsa len priprostučké. Zrejme ešte nik z nich nevidel úškľabky našich ľudí pri zaznievaní podobnej hudby v časoch nášho najväčšieho priateľstva.

ZOSTANE NÁŠ!

Dni okupácie Bratislavy neprežila jedna výkladná sklenená tabuľa knihkupectva Sovietska kniha na Hurbanovom námestí. Možno guľka sovietskeho guľometu, možno skala rozvášneného chalana. Oboje sa mohlo stať, veď sa strieľalo na našich uliciach do ľudí, ktorí si potom ulavovali aj takto. V predajni radšej stiahli z výkladov všetky knižky, ktoré za nič nemôžu, ale mohli by maximálne vydráždených ľudí zbytočne provokovať — len preto, že sú sovietske. Je to tragédia, ale my sme ju nespôsobili. Ale nie o tom má byť reč. V jednom z výkladov Sovietskej knihy predsa len zostali tri knižočky, aspoň dnes ráno tam boli. Na tých čelnej doske zlatým písmom sa skvie meno, ktoré si nikdy neprestaneme vážiť a ľubiť, meno veľkého humanistu Maxima GORKÉHO. Nevedno, ktoré jeho diela obsahujú spomenuté knižočky, ktoré sa nemuseli stiahnuť z výkladu. Pravdepodobne jeho trilógia Detstvo, Do sveta a Moje univerzity...

Alexej Maximovič, Teba budeme vždy ľubiť vieme, ba sme presvedčení, že Ty by si s nami cítil. A nielen to, Ty by si hlasito protestoval. Tak ako by to urobil aj Ilja Grigorjevič Erenburg, ako to dnes robí Bertrand Russell, Louis Aragon a ďalší. Ty, Alexej Maximovič zostaneš vždy NÁŠ.

—ll

PROVERENO — ZACHVATČIKOV NET!

Obyvatelia našich miest a dedín sa dobre pamätajú na jednu z pamiatok z druhej svetovej vojny. Príslušníci vtedajšej sovietskej armády, osloboditeľia našich národov, otcovia terajších okupantov, vykonávali po vyhnaní nemeckých okupantov jednu veľmi sympatickú akciu. Kontrolovali všetky väčšie budovy, hľadali, či nezostali niekde nemecké zbrane alebo míny, ktoré by dodatočne mohli narobiť veľké škody. Po každej akcii napísali na takú budovu po rusky: Provereno, min net! Tešili sme sa z každého takéhoto nápisu, bolo to dôkazom, že budova a potom aj celé mesto a mestá, i celá krajina je slobodná, že sa už nemusíme obávať ani mín, ani ničoho. A sovietski vojaci na našich uliciach boli vtedy dôkazom slobody, bezpečnosti, nádeje. „Zachvatčiki" — to ako Nemci boli preč, a osloboditeľa boli zárukou našej slobody a bezpečnosti.

Ale časy sa zmenili, zmenili sa aj úlohy ľudí i armády. Jedného rána sme sa zase prebudili do skutočnosti: po uliciach, cestách a poliach zase hučali tanky, nie však hitlerovské, ten je dávno mŕtvy, ale sovietske, nemecké, poľské, bulharské a maďarské. A my zase myslíme na tie povojnové časy a čakáme, kedy okupanti zmiznú a kedy sa na domoch našich miest objavia nové nápisy. Iste bude treba všetko skontrolovať, či nezostanú niekde nejaké míny, nevybuchnuté granáty a prípadne skryté zbrane, ktoré by dodatočne niekto „našiel" a použil ako dôkaz proti nám. A keď si to všetko preveríme, skontrolujeme, budeme po stenách, plotoch a do výkladov písať:

PROVERENO, ZACHVATČIKOV NET!

Len aby to bolo čo najskôr! Len aby to bolo hoci aj dnes!

Q

BÁSNIK NASKRZE ĽUDOVÝ

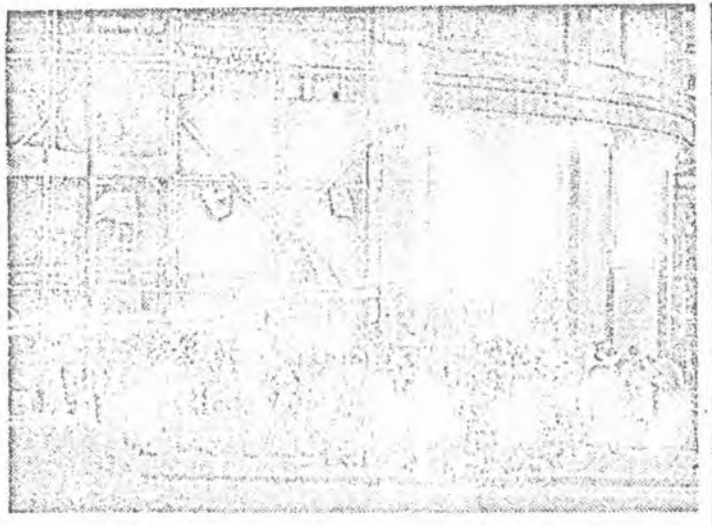
Milan Lajčiak pracuje ďalej. Usilovne. Neverí. Neverí správam zo XIV. zjazdu. Potrebuje hodnoverné podklady, musí si všetko overiť, kým zaujme stanovisko, kým bude, možno, súhlasiť. Takto začínal plénum ÚV KSS.

Milan Lajčiak sa totiž poučil z histórie. Milan Lajčiak kedysi veľmi úprimne a na prvé počutie veril všetkému, čo sa mu oficiálne povedalo. Veril večnej družbe, veril kampani proti buržoáznym nacionalistom. A nielen veril. Písal. Veršíky.

Dnes neverí, dnes mlčí, hoci jemu a jemu podobným odzváňa posledná možnosť rehabilitácie. Pred vlastným svedomím i pred očami ľudu tejto krajiny. Lebo tento ľud čaká na každé dobré slovo. A v týchto pohnutých dňoch je každé dobré slovo potrebné. Aj z vašich úst, Milan Lajčiak.

IVAN SKALA

24

PRED BUDOVOU UNIVERZITY na Šafárikovom námestí na protest sa ešte stále hladuje, podpisuje, smúti...

Z dnešnej porady funkcionárov na radnici

Soli a múky je dosť

Na bratislavskej radnici bola dnes ráno pravidelná porada popredných funkcionárov Národného výboru hlavného mesta Slovenska Bratislavy. Ešte predtým ich informovali, že primátor nášho mesta Ing. arch. Milan Hladký, CSc., odcestoval v noci do Prahy.

Funkcionári si potom vypočuli ubezpečenie, že prípravy na začiatok nového školského roka sú už v plnom prúde a že sa robí všetko, aby školský rok začal v riadnom termíne. A tak naše deti zrejme nebudú mať predĺžené prázdniny, ale isto radšej budú v kľude chodiť do školy, ako s vystrašenými očkami iba ukradomky sa prehánať po detských ihriskách.

Na dnešnej porade sa hovorilo ďalej o tom, ako najlepšie ubytovať zahraničných turistov i deti z cudziny, ktoré prechádzajú hlavným mestom Slovenska. Pre všetkých niet dosť miesta v hoteloch, preto ich prechodne ubytujú aj v niektorých internátoch a podobných zariadeniach.

S uspokojením prijali správu, že mestská hromadná doprava premáva od včasných ranných hodín a podstatne ju obmedzujú až večer po 23. hodine. Od 22. hodiny už trolejbusy, autobusy a električky odchádzajú do remíz. Výkyvy v mestskej hromadnej doprave sú však aj naďalej v súvislosti s pohybmi cudzích vojsk v našom meste.

Ešte jednu uspokojujúcu informáciu: zásoby soli a múky sú dostačujúce, uvoľňujú ich však v obmedzenej miere. Občania, nerobte si veľké zásoby soli a múky! Veríme, že skoro bude opäť všetko v poriadku...

Uznanie Predsedníctva SNR

Predsedníctvo SNR vyslovuje úprimnú vďaku a plné uznanie pracovníkom Československého rozhlasu a tlače za ich obetavú prácu a žiada ich, aby ako doteraz i naďalej informovali našu verejnosť, pomáhali legálnym ústavným orgánom republiky plniť ich povinnosti a vystríhali občanov pred nerozvážnymi činmi, provokáciami a pod., ktoré by mohli mať nedozerné následky.

PROTESTNÁ NÓTA Predsedníctva SNR

Spojenému veliteľstvu vojsk Varšavskej zmluvy v Bratislave

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady poverilo 28. 8. 1968 predsedu Slovenskej národnej rady súdruha Ondreja Klokoča a člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady súdruha Jána Štencla na svojom zasadnutí dňa 28. 8. 1968, aby odovzdali generálnemu konzulovi ZSSR v Bratislave I. S. Kuznecovovi nótu, v ktorej Predsedníctvo SNR dôrazne protestuje proti znemožneniu činnosti Predsedníctva SNR a jej orgánov, čo znemožňuje chod práce celej štátnej správy na Slovensku, chod práce v závodoch a na iných pracoviskách a tak je vážne ohrozený hospodársky život Slovenska a vážne zásobovanie obyvateľstva základnými článkami potravín.

Predseda SNR súdruh Ondrej Klokoč požiadal generálneho konzula ZSSR v Bratislave o stretnutie za účelom odovzdania predmetnej nóty.

O 14. hod. sa do budovy SNR na Októbrovom námestí dostavil generálny konzul ZSSR v Bratislave I. S. Kuznecov, ktorého predseda SNR s. O. Klokoč oboznámil s obsahom protestnej nóty a dôrazne žiadal menom Predsedníctva Slovenskej národnej rady o bezodkladnú realizáciu požiadaviek v protestnej nóte.

Generálny konzul oznámil predsedovi SNR a prítomnému členovi Predsedníctva SNR s. J. Stenclovi, že nie je kompetentný v predmetnej záležitosti a odkázal delegáciu Predsedníctva SNR na Spojené velenie vojsk Varšavskej zmluvy v Bratislave.

Vzhľadom na naliehavú potrebu obnovenia činnosti všetkých orgánov Slovenskej národnej rady a na to, že sú paralizované ústavné orgány ČSSR, sme nútení priloženú protestnú nótu, adresovanú Generálnemu konzulátu v Bratislave odovzdať Spojenému veleniu vojsk Varšavskej zmluvy v Bratislave.

Spojené velenie vojsk Varšavskej zmluvy v Bratislave dôrazne žiadame, aby bezodkladne urobilo potrebné kroky k realizácii požiadaviek Predsedníctva Slovenskej národnej rady, ktoré sú obsiahnuté v priloženej protestnej nóte.

Solidarita s ČSSR

Československé veľvyslanectvo v Berlíne stále dostáva množstvo rezolúcií, posolstiev a dokonca aj kvety na znamenie sympatií s ľudom okupovanej Československej republiky. A to i napriek tomu, že východonemecká polícia začala kontrolovať osobné preukazy všetkých návštevníkov nášho veľvyslanectva a zaznamenávať aj registračné čísla osobných áut. Návštevníci na veľvyslanectve ponúkajú aj ubytovanie pre čs. turistov. Čs. zastupiteľský úrad dostáva navyše aj telefonáty z rozličných východonemeckých miest, v ktorých sa občania ospravedlňujú za svojich príbuzných, čo slúžia v okupačných jednotkách.

Listy na cestách

Bratislava (več) — Niekoľkonásobné vyradenie niektorých telefónnych dekád v Bratislave malo medzi obyvateľstvom zvyšovať pocit neistoty a nervozitu. Budovu hlavnej pošty okupačné vojská ešte stále nesprístupnili a tak sa zodpovední pracovníci spojov rozhodli naďalej pracovať v takmer frontových podmienkach.

Už štvrtý deň roznášajú vlakovú poštu, ktorú si skupina 15 poštových zamestnancov preberá priamo na stanici. Situáciu sťažuje, že pomáhajú aj vedúci pracovníci, ktorí však natoľko nepoznajú rajóny doručovateľov. Obyvateľstvo sa má obracať na menšie poštové úradovne.

Po namáhavom včerajšom vyjednávaní sa podarilo na poludnie odviezť časť balíkov z hlavnej pošty do okrajového obvodu, odkiaľ teraz doručovatelia budú postupne roznášať zásielky adresátom. Pretože do ostatných rajónov nastúpili aj doručovatelia obsadených pôšt, spojári žiadajú obyvateľstvo o pomoc pri numerovaní poštárov, samozrejme v dobre známych rovnošatách.

Športovci v stálej príprave

Včera sme priniesli na tretej, pravidelne kultúrnej strane nášho Večerníka článok Inter arma... Veru tak, keď hovoria zbrane, mlčia múzy. To isté platí, pochopiteľne, aj o telovýchove a športe. Dnes sme sa však predsa len rozhliadli a „roztelefonovali" — pokiaľ to šlo — po športovej Bratislave a zistili sme, že aj tu, aj za najťažších okolností, život ide ďalej. Pravda, je to život značne sa líšiaci od dní normálnych. Predsa je však toho dosť, čo považujeme za potrebné oznámiť našej verejnosti.

KÚPALISKÁ V PREVÁDZKE

Ako nás informoval riaditeľ ZŠ a kúpalísk M. Poláni, bratislavské kúpaliská na Tehelnom poli, v Ružovej doline i Zlaté piesky sú v riadnej prevádzke. Pravda, táto prevádzka závisí aj od počasia.

ZŠ NEODDYCHUJE

Stroje na Zimnom štadióne nezastavili svoju činnosť ani na minútu. Umelá ľadová plocha je od rána do večera plne obsadená. Ligoví hokejisti Slovana ChZJD sú pod vedením svojho trénera dr. J. Staršieho denne na ľade. Rovnako je to s druholigovým „béčkom" Slovana ChZJD i Spartakom BEZ, ligovým dorastom Slovana ChZJD a Slavoja Potravinár. Tieto mužstvá neraz medzi sebou zohrajú aj kratšie tréningové stretnutia.

Sústredenie slovenských krasokorčuliarov tiež neprerušili. Iba pre niektoré deti zo slovenského vidieka si rodičia prišli a zobrali ich domov. Zato však oveľa skôr než bolo plánované, skončilo sa sústredenie rumunských krasokorčuliarov pod vedením bratislavského trénera J. Sturma. Rodičia väčšiny z nich prišli autobusom z Bukurešti cez Viedeň na hranice do Petržalky, kde si už v sobotu v poriadku svoje deti prevzali.

INTER NEPRESTAL

Aj na Pasienkoch na štadióne Interu sa každý deň veľmi tvrdo trénuje, aby mužstvo štvrťfinalových bolo pripravené kedykoľvek pokračovať v našej vrcholnej súťaži. Medzi zverencami trénera odb. zs. L. Kačániho je naďalej dr. Bubernik, ktorého odchod do rakúskeho Linzu sa, pochopiteľne, oddialil. V plnom tréningu je aj dlhý čas zranený Obložinský, ktorého zdravotný stav sa zo dňa na deň zlepšuje. S prípravou začal aj v poslednom ligovom stretnutí v Žiline vážnejšie zranený Kondrlík.

BELASÍ KOMPLETNE

Rovnaká správa ako z Pasienkov prichádza aj zo susedného Tehelného poľa. Ani jedno z futbalových mužstiev Slovana ChZJD neprerušilo svoju tréningovú činnosť. Ligový kolektív je na trávniku každý deň predpoludním od 10. hod. pod vedením trénera M. Vičana. Na stretnutia — ani bez obecenstva, ako to tréner žiadal — sa predbežne nepomýšľa. Všetci hráči ligového kádra sú zdraví vrátane Jozefa Čapkoviča. Slovan je teda tiež pripravený okamžite pokračovať v súťažiach.

OVÁCIE ČS. ŠPORTOVCOM

Včera večer sa vrátili do Bratislavy z francúzskeho zimného strediska Saint Gervais Ing. E. Skákala, ktorý nám povedal: „V Saint Gervais boli tradičné letné krasokorčuliarske preteky. To, čo som tam zažil, slovami ani vyjadriť nemôžem. Štartovali aj čs. pretekári, ktorým — ako aj nám rozhodcom Ing. Hasenöhrlovi z Prahy a mne — pripravilo plné hľadisko nepredstaviteľné ovácie. Pri nástupe čs. pretekárov celé hľadisko vstalo, zaspievalo Marseillaisu, aj slzy tiekli... Zo športového hľadiska to bola vynikajúca súťaž za účasti 12 mužov, 11 žien, 11 tanečných párov a 6 športových dvojíc z celej Európy i zď zámoria. Zaujímať bude azda, že veľký súper nášho Ondreja Nepelu Francúz Patrick Pera sa nestal profesionálom, naďalej korčuľuje, súťaž vyhral a ukázal podstatne lepší výkon než na veľkých podujatiach uplynulej sezóny."

SEKCIA PRIPRAVENÁ

Futbalová sekcia SV ČSZTV, ako nám to povedal jej predseda M. Michalík, je pripravená hneď, len čo sa obnoví na všetkých úsekoch normálny občiansky život, začať riadnu činnosť.

VÝZVA MV ČSZTV

Predsedníctvo bratislavskej telovýchovnej organizácie sa obracia na všetkých členov a aktívnych športovcov s výzvou, aby podľa svojich možností pokračovali v činnosti. Osobitne očakávame zvýšenú starostlivosť o špičkových športovcov tak, aby sa udržiavala kondícia a schopnosť pokračovať vo všetkých súťažiach hneď, keď sa skončí okupácia v našej vlasti. Vyslovujeme presvedčenie, že všetci členovia sa budú správať disciplinovane, v súlade s požiadavkou našich legálnych ústavných orgánov, nedajú sa vyprovokovať a vyhnú sa ďalším bolestným stratám na životoch. Zostaneme všetci verní našim čelným legálnym predstaviteľom, súdruhom Svobodovi, Dubčekovi, Smrkovskému a Černíkovi.

Predsedníctvo Mestského výboru ČSZTV oznamuje všetkým členom pléna a ďalším pozvaným, že plenárne zasadnutie Mestského výboru ČSZTV sa uskutoční v pôvodne plánovanom termíne podľa pozvánok.

Vyzývam všetkých pracovníkov PNS, pracujúcich v stánkoch a predajniach, aby už zajtra, 28. augusta t. r. ráno (v stanovenom čase) nastúpili na svoje pracoviská!

V. Rakovický, riaditeľ MS PNS

Európa stojí v úžase

Neuveriteľné sa stalo skutočnosťou. Svet stojí v úžase nad zápasom 14 miliónov Čechov a Slovákov, ktorí svojou statočnosťou a rozvahou názorne dokazujú, že sa nevzdávajú svojej pravdy. Boj za pravdu, krvavý zápas proti presile sa ťahá celými dejinami našej republiky, ako červená niť. Vo Švajčiarsku žijúci historik Kolmann, syn nemeckého spisovateľa Thomasa Manna, ktorého rodine za nacistickej okupácie udelili československé štátne občianstvo a poskytli dočasný útulok, odpovedal rozvážnym a pokojným spôsobom reportérovi, ktorý sa ho pýtal, či ho neudivuje, že početne malý národ sa postavil tak nekompromisne na odpor kolosu, akým je ZSSR. Historik Kolmann odpovedal: „Nesmieme zabúdať, že tieto národy hrali v tisícročnej kultúre vždy aktívnu úlohu, keď išlo o obranu pravdy. Vždy sa vzchopili na jej obranu svorne a jednotne. Aul vtedy, keď boli dočasne umlčané, neboli natrvalo zničené. Generácie prenechávali generáciám boj za spravodlivú vec dotiaľ, kým pravda nezvíťazila. Som presvedčený o tom, že tomu bude tak aj naďalej."

Toto je jediné jednoduché vysvetlenie cudzine, ktorá stojí v údive nad tým, že neuveriteľné sa stalo skutočnosťou.

NÁŠ KOMENTÁR

Na čo zabudli v Moskve...

Hoci ešte nevieme, ako sa skončí tzv. československá kríza vyvolaná agresiou piatich socialistických krajín — už teraz môžeme bilancovať záporné dôsledky invázie pre sovietsku zahraničnú politiku v budúcich rokoch. Na európskom kontinente sa zaiste nenájde nikto, kto by mohol mať úspech pri presadzovaní myšlienky likvidácie vojenských blokov. Západonemeckým politikom nezabráni nikto, aby sa dožadovali ďalšieho vyzbrojovania bundeswehru — vrátane úsilia získať jadrové zbrane. Aj prezident de Gaulle si uvedomí, že jeho orientácia na užšiu spoluprácu so sovietskym blokom je ohraničená agresivitou Moskvy, ktorá sa necíti viazaná medzinárodnými zmluvami, ak ich nepovažuje zo svojho hľadiska za únosné.

— Africké a ázijské krajiny, ktoré sa doteraz opierali o sovietsku podporu, zaiste prehodnotia svoju politiku, pokiaľ doteraz mali ilúzie o úprimnosti angažovania Moskvy na ich kontinentoch. Pravicové sily v rozvojových krajinách nedovolia ľavici, aby sa spoliehala na pomoc socialistického tábora. Roztrieštenie tzv. tretieho sveta oslabí jeho pozitívny vplyv na medzinárodných fórach, kde sovietski diplomati sa ocitnú v izolácii. Západný blok bude môcť ľahšie manipulovať so svojou hlasovacou mašinériou v Organizácii Spojených národov a počítať s nejednotnosťou socialistického tábora.

Pokiaľ ide o samotný socialistický tábor, sovietska vláda nemôže už počítať s lojalitou Rumunskej socialistickej republiky a Juhoslávie. Kubánska vláda tiež prehĺbila svoj odmietavý postoj k sovietskej zahraničnej politike; v súčasnej situácii si kubánski vodcovia uvedomujú, že sovietska agresia v Československu utvorila precedens pre podobný akt zo strany Spojených štátov voči Kube. Rovnaké okolnosti prichádzajú do úvahy aj vo Vietname. Neprekvapilo by, keby USA rozšírili svoje vojenské operácie i na územie severného Vietnamu.

Niet pochýb o tom, že dôsledky sovietskej agresie proti Československu sa prejavia aj v samotnom vedení sovietskej komunistickej strany. Spomínané negatívne dôsledky invázie v zahraničnej politike spolu s vnútropolitickými komplikáciami podnietia opozíciu v moskovskom politickom centre, čo nepochybne oslabí veľmocenskú autoritu ZSSR na medzinárodnej aréne. Výsledkom takéhoto procesu môžu byť nielen zásadné personálne zmeny vo vedení sovietskeho štátu, ale lavína kríz v niektorých ďalších socialistických štátoch, ktoré sa podieľali na agresii proti ČSSR.

Vydáva Mestský výbor KSS v Bratislave — Zastupujúci šéfredaktor Vlastimil Kliž — Redakcia: Októbrové námestie číslo 7. Telefóny: sekretariát 312-55, 356-66, vedúci vnútropolitického oddelenia 325-09, šport 345-79, kultúra 345-67, sťažnosti 302-21, inzertná kancelária: Štúrova 1/a, telefón 577-10, 532-64. — Neobjednané príspevky sa nevracajú — Rozširuje PNS. Cena všedného čísla 30 halierov, v stredu 40 halierov, v sobotu 1 Kčs — Tlač: Pravda, Bratislava.

32

PROLETÁRI VŠETKÝCH KRAJÍN, SPOJTE SA!

PRAVDA

ORGÁN ÚSTREDNÉHO VÝBORU KOMUNISTICKEJ STRANY SLOVENSKA

MIMORIADNE VYDANIE | 40 halierov | Streda, 28. augusta 1968

II. mimoriadne vydanie 18.00 hod.

PRAVDA - 28. AUGUSTA 1968 - II. MIMORIADNE VYDANIE 18.00 HOD.

33

Dvoustránkové vydání na jednom listu v obvyklém velkém formátu.

Strana první:

V záhlaví:

KAROL MARX : LE TEN NÁROD JE SLOBODNÝ,
KTORÝ NEBIERE SLOBODU INÝM NÁRODOM

Dále:

VYHLÁSENIE NZ

VYHLÁSENIE SÚDRUHOV L. SVOBODU, O. ČERNÍKA, A. DUBČEKA A J. SMRKOVSKÉHO

SPRÁVA O PORADE POSLANCOV SNR

VSTUPUJÚ DO STRANY

MINISTER PAVEL ĎAKUJE

OHLASY

NÁRODNÉ VÝBORY AKO SA DÁ

MANDÁTY VERNOSTI

SITUÁCIE JE NORMÁLNA

BANKA V NOVEJ FUNKCII

TRETÍ DEŇ MIMORIADNEHO ZJAZDU KSS

Z VYSTÚPENIA SÚDRUHA G. HUSÁKA NA ZJAZDE KSS

(Všechny tyto články otištěny v PRAVDA - 29. AUGUSTA 1968)

Strana druhá:

STAVBY VOLAJÚ STAVBÁROV

VÝZVA POSLANCOM SNR

NA ADRESU SJAZDU KSS

PODPORA MINISTROV Z BELEHRADU

PÁPEŽ O ČESKOSLOVENSKU

(Všechny články otištěny v PRAVDA - 29. AUGUSTA 1968)

a dále:

Prehovorí Ceaušescu

V Bukurešti sa s napätím očakáva prejav generálneho tajomníka ÚV Rumunskej KS a predsedu Štátnej rady Nicolae Ceaušesca, ktorý má odznieť dnes večer. V posledných dňoch rumunská tlač trochu zmiernila kritiku sovietskeho postupu voči Československu. Doteraz nezaznamenala čs.-sovietske komuniké z Moskvy. Zato však obšírne písala o včerajších prejavoch Svobodu a Dubčeka.

Zahraničná tlač hodnotí

Londýnske Times v dnešnom úvodníku napísali v súvislosti s rozhovormi v Moskve, že pre Československo asi nebola iná reálna alternatíva. Podľa novín ostáva nádejou, že časom aj Moskva zažije zmeny, ktoré by umožnili nezávislejší vývoj v ostatných socialistických krajinách. Zdôrazňujú, že hnutie, ktoré sa začalo v Komunistickej strane Československa, zvíťazí. Varšavský spravodajca novín New York Times napísal, že oficiálne hodnotia v Poľsku moskovské rokovania ako dôkaz toho, že zásah vojsk v Československu bol správny. Poľsko získalo vraj takto garancie, že Československo dodrží svoje sľuby a súčasne celý socialistický tábor získal záruku svojej bezpečnosti voči imperializmu. Spravodajca ďalej píše, že kruhy blízke tajomníkovi ÚV Poľskej zjednotenej robotníckej strany a bývalému ministrovi vnútra Moczarovi kritizujú Gomulku, lebo podľa nich bezpečnosť socialistického tábora sa dala garantovať aj iným spôsobom ako vojenským zásahom v Československu. V súvislosti s nepriaznivým ohlasom v medzinárodnom komunistickom hnutí súhlasia však s Gomulkovými slovami, ktorý vraj v diskusiách o tomto probléme povedal: „Ešte vždy je lepší vrabec v hrsti, ako kanárik na streche."

Londýn — Diplomatický komentátor britského rozhlasu BBC hodnotil v dnešnom vysielaní komuniké zo sovietsko-československého rokovania v Moskve. Pozastavil sa najmä nad formuláciou: „Dosiahla sa dohoda o podmienkach odchodu týchto vojsk z územia ČSSR v závislosti od normalizácie situácie v ČSSR." Komentátor povedal, že z tejto vety a z celého komuniké nie je jasné, čo treba považovať za normalizáciu v Československu a najmä, kto bude rozhodovať o tom, či je situácia normálna alebo nie. Zdôraznil, že komuniké vcelku vyvoláva dohady, ale aj obavy a z jeho textu sa nedá usudzovať, akými cestami sa poberie vývoj v Československu. Svet sa o tom dozvie jedine z činov, z toho, čo sa v tejto krajine stane.

ČSSR vo svete

Čs. minister zahraničných vecí dr. Hájek sa na ceste z New Yorku, kde bol na zasadaní Bezpečnostnej rady OSN, zastavil v Londýne. Odmietol poskytnúť zástupcom tlače odpovedať na otázky. Z Londýna odletel do Belehradu, kde sú štyria jeho kolegovia — ministri, ktorých domáce udalosti zastihli na dovolenke v Juhoslávii.

Čs. veľvyslanectvo vyslovilo poďakovanie za sympatie a podporu, ktorá sa dostala v týchto dňoch Československu.

Rumunské masové komunikačné prostriedky zatiaľ neuverejnili komentár k moskovským výsledkom, uverejnili len prejavy prezidenta republiky Svobodu a A. Dubčeka.

Podľa správ z Maďarska, v prvých dňoch intervencie v Československu spustli brehy Balatonu, tejto mekky turistov z Maďarska i z mnohých krajín. Iba malé počty kúpajúcich sa naznačujú, že pri Balatone je ešte stále leto.

Invalid Svetozár Džurovič z Čiernej Hory 60 dní išiel o barlách z mesta Nikšič cez Juhosláviu a Rumunsko k sovietskym hraniciam, aby sa dostal na oslavy 51. výročia Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie. Z rumunsko-sovietskych hraníc sa však vrátil rozčarovaný do Bukurešti, odkiaľ odcestoval do vlasti. Sovietske zastupiteľské orgány mu odmietli dať vstupné vízum do Sovietskeho zväzu.

Koľajová závislosť

Osobná doprava na Slovensku je plynulá. Viazne však nákladná, a to najmä preto, že na prechodových staniciach s MLR, Poľskom a Nemeckom je veľmi nepravidelná. Tieto štáty totiž preberajú len svoje zásielky. Prepravu nákladných vlakov do ČSSR brzdia. Žiadame železničiarov, aby vzhľadom na obťažnú situáciu urýchlene prepravovali vlaky s potravinami, uhlím a pohonnými hmotami. Žiadame, aby železničiari nemaľovali provokačné heslá na vagóny, ktoré prechádzajú do ZSSR. Sovietski železničiari totiž odmietajú takéto vagóny preberať a tým je ohrozené zásobovanie Československa substrátmi, na ktoré sme v momentálnej situácii odkázaní.

35

PRAVDA

Štvrtok, 29. augusta 1968 | 40 halierov | Ročník XLIX ● Číslo 239

PRAVDA _ 29. AUGUSTA 1968

36

Šestistránkové vydání obvyklého velkého formátu.

Strana první:

V záhlaví přes celou stranu :

KAREL MARX: LEN TEN NÁROD JE SLOBODNÝ,
KTORÝ NEBERIE SLOBODU INÝM NÁRODOM.

Dále na pravé polovině celostránkový dřevoryt představující slovenského zbojníka s mečem připraveným k úderu. V levé polovině pak oznámení obsahu uvnitř čísla a tyto články:

Vydržíme, drahý

Skoro ráno na ceste do práce — ešte plná žiaľu a bolesti — som uvidela tieto dve slová, ktoré ženská ruka napísala pod portrét A. Dubčeka. Mnohí sme sa pristavili, čítali, pozreli si do očí a našli v nich slzy. Nedalo sa inak, niekedy aj kamene plačú. Tie prosté slová pod tou fotografiou vyjadrovali všetko, čo sme cítili. Drahý súdruh Dubček, chceli by sme Vás ubistiť, že Vás máme radi, že ste si nás dávno získali svojou ľudskosťou a cez Vás že sme začali znovu veriť strane. Dovolili ste nám včera „položiť ruku do svojich rán" — dovoľte, aby sme sa Vám hlboko za to poklonili. Naši ľudia vedia citlivo zvažovať slová a reagovať aj na odtienok hlasu. Vážime si Vás a máme Vás dnes ešte radšej ako včera. Ďakujeme aj za túto obetavú rozvážnosť, ktorej ovocie snáď budú môcť ochutnať až naše deti. A dovoľte, aby sme Vám sľúbili, že svoje deti budeme vychovávať aj naďalej v láske k pravde, v úcte k človeku, v túžbe po vedomostiach a hodnotách, ku ktorým sa ľudstvo prehojdávalo za nevýslovných obetí tých najlepších... a tak pokračovať po ceste, ku ktorej ste našim národom pred pár mesiacmi otvorili cestu s takou sľubnou perspektívou. MATKA

Spomienka na SNP v deň mojich 60. narodenín

Je zlé sedieť s prázdnymi rukami. Chytám aspoň pomyselne vôňu rodných augustových pôl do dlaní, aby mi prešla do krvi i s predčasnou trpkastou vôňou zeme, ktorá z leta cúva do jesene. Pohladkám belasé kvety čakanky a v nich belasé nevinné oči dieťatka, ktoré možno teraz, práve v tejto chvíli opustilo bezpečný úkryt matkinho tela. Na ružovom brušku chveje sa ešte krvavá jazva, prvá jazva života, ktorá ho vydelila z matkinho obehu. Ajhľa, človeče Človiečča, mäkké a zraniteľné.

Chcela by som mu povedať: Pred 24 rokmi narodilo sa v hlbokom lese pod Tatrami dievčatko — Sášenka, v napadanom tmičí a machu. Mnohé láskavé dlane ho uchránili za ťažkých podmienok. Žije.

I ty budeš žiť.

Je krásne vedieť, že ruky spojené do reťaze sú mocnejšie ako oceľ.

MAŠA HADAMOVÁ

AUGUST 1944

(K 24. výročiu Slovenského národného povstania)

Dejiny slovenského národa, ktorý najvýznamnejšie úseky svojich dejín prežival veľmi často spolu s bratským národom českým, sú nabité zápasmi o národné i sociálne oslobodenie, o zabezpečenie toho, čo v tom-ktorom období dosiahli jeho predchádzajúce generácie. V obkľúčení väčších národov na križovatke Európy vedel však slovenský národ vždy nájsť svoje správne miesto. Svedčia o tom udalosti revolučného r. 1848, keď pod vedením generácie štúrovcov vstupoval do novodobých európskych dejín, svedčia o tom udalosti roku 1918, keď spolu s českým národom utváral spoločnú republiku. A svedčia o tom udalosti revolučnej jesene 1944, keď pod vedením Komunistickej strany Slovenska, na čele ktorej vtedy stáli Karol Šmidke, Gustáv Husák a Ladislav Novomeský, nastúpil do hrdinského Slovenského národného povstania.

Slovenské národné povstanie spred 24 rokov sa už dnes právom označuje za najvýznamnejšiu udalosť v celej doterajšej histórii slovenského národa, za najväčšiu udalosť v dejinách celého československého odboja v rokoch 1939–1945. Ním – týmto najväčším masovým vystúpením vo svojich dejinách – slovenský národ pred celým svetom jasne ukázal, ako si predstavuje svoju nádejnú vlasť, obnovenú Československú republiku: ako štát ozajstnej demokracie všetkého (t. j. najmä pracujúceho) ľudu, ako štát dvoch naozaj rovnoprávnych národov, ako člena rodiny naozaj nového a rovnoprávneho spoločenstva národov tejto časti Európy a sveta.

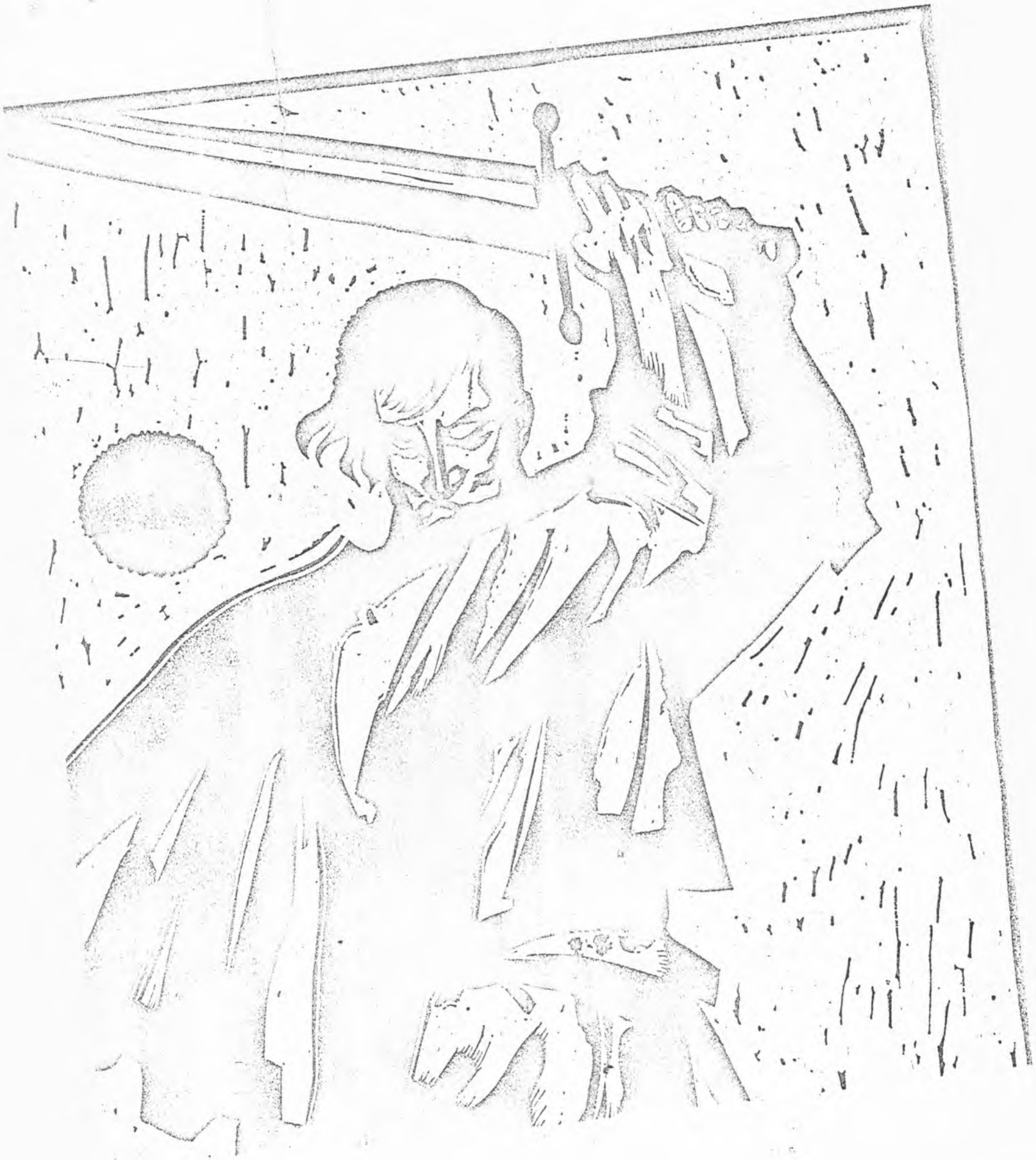
Slovenským národným povstaním sa začala národná a demokratická revolúcia v celom oslobodzujúcom sa Československu, zavŕšená pred dvadsiatimi rokmi prechodom k budovaniu socialistickej spoločnosti. Za uplynulých dvadsať rokov dosiahli obidva národy na vytýčenej ceste veľmi mnohé významných úspechov. Pravda, história ani jedného štátu, ani jedného národa, ani jednej triedy, ani jedného ľudského úsilia (a to ani toho najšľachetnejšieho úsilia), nie je priamočiarou cestou len úspechov a víťazstiev, ale strieda sa s rozličnými neúspechmi, omylmi (často aj tragickými), prekážkami, ba aj dočasnými porážkami. Tak aj veľmi častý ústup od princípov, z ktorých sa zrodilo Slovenské národné povstanie, navalil na cestu socialistického rozvoja našich národov množstvo takých prekážok, s ktorými najprogresívnejšie sily Čechov a Slovákov boli právom nespokojné. Výsledkom tejto oprávnenej nespokojnosti bol január 1968 a celý nádejný pojanuárový vývin, známy na celom svete ako „československá jar 1968", ako úsilie „dubčekovského" vedenia KSČS o československú, t. j. humánnu a demokratickú tvár socializmu.

Tvrdá realita augusta 1968 nesmie zmeniť nič na odhodlaní slovenského a českého národa, aby

AUGUST 1968

aj naďalej – hoci v zložitejších podmienkach, no práve preto o to húževnatejšie – pracovali na uskutočnení cieľov, ktoré si na jar 1968 tak smelo vytýčili. Celá ich doterajšia história je svedectvom toho, že v rukách a hlavách Čechov a Slovákov sú na to všetko predpoklady, že ideály a odkaz Slovenského národného povstania napriek všetkým komplikáciám historického vývinu sa stanú skutočnosťou.

Univ. prof. dr. MILOŠ GOSIOROVSKÝ

Strana druhá:

Otištěno : VYHLÁSENIE NZ

VYHLÁSENIE SÚDRUHOV L. SVOBODU, O. ČERNÍKA, A. DUBČEKA A J. SMRKOVSKÉHO

a dále tyto články:

Správa o porade poslancov SNR

Bratislava — V budove Slovenskej národnej rady na Októbrovom námestí v Bratislave sa konala dňa 28. augusta 1968 o 8.00 hodine porada poslancov Slovenskej národnej rady. Podpredseda SNR Ing. Ján Marko informoval poslancov o priebehu rokovania mimoriadneho zjazdu Komunistickej strany Slovenska.

Poslanci SNR začali potom prácu v jednotlivých komisiách SNR. Činnosť komisií sa orientuje na riešenie naliehavých politických a hospodárskych otázok Slovenska, vyplývajúcich zo súčasných potrieb tak, aby sa zabezpečoval riadny chod celého života.

Zajtra 29. augusta 1968 sa začne plenárne zasadnutie Slovenskej národnej rady, ktoré sa bude zaoberať súčasnou situáciou na Slovensku.

Vstupujú do strany

Bratislava — Spojili sme sa s niektorými okresnými výbormi strany. Oznámili redakcii, že medzi ľuďmi je zvýšený záujem o vstup do Dubčekovej strany, Komunistickej strany Československa. V Senici nad Myjavou vydali 50 prihlášok. Pre prihlášky si ľudia prichádzajú i na okresný výbor strany v Nitre. V Trenčianskom okrese v základných organizáciách prijali už 12 súdruhov, ďalších 25 občanov vypísalo prihlášky, ktoré však ešte dosiaľ neboli predmetom rokovania stranických organizácií.

Poďakovanie vojakom

Prezident Československej socialistickej republiky Ludvík Svoboda vydal včera rozkaz Československej ľudovej armáde, v ktorom sa o. i. hovorí:

Čs. ľudová armáda jednoznačne podporila vyhlásenie Predsedníctva ÚV KSČS, vlády ČSSR, Národného zhromaždenia o situácii, ktorá vznikla vstupom piatich armád na územie našej republiky. Velitelia, politickí pracovníci a všetci vojaci pochopili vážnosť a zložitosť vnútornej a medzinárodnej politickej situácie. Svojou rozvážnosťou a disciplinovanosťou pozitívne ovplyvnili vývoj vnútorných udalostí v krajine, zabránili zbytočnému krvipreliatiu a tým významne podporili zložité a ťažké rokovanie našej delegácie v Moskve. Vysoko oceňujem postoj príslušníkov Čs. ľudovej armády v týchto kritických dňoch a vyslovujem vám svoje poďakovanie. Obraciam sa na vás, veliteľov, politických pracovníkov, stranícke a spoločenské organizácie, vojakov a občianskych pracovníkov, aby ste aj naďalej všestranne podporovali úsilie vedenia strany a štátu a všetkého nášho ľudu pri urýchlenej konsolidácii života našej socialistickej vlasti, nedali sa strhnúť emóciami a vášňami, ktoré sú pri riešení zložitých situácií zlým radcom. Len pokojný, rozvážny a energický postoj nás môže viesť na čestu, ktorú sme nastúpili pod vedením KSČS v januári tohto roku.

Ako hlavný veliteľ ozbrojených síl v ČSSR ukladám:

1. Naďalej upevňovať v Čs. ľudovej armáde organizovanosť, vojenskú disciplínu Čs. ľudovej armády a presne plniť rozkazy a nariadenia veliteľov a náčelníkov. Zabezpečiť vysoký stupeň pripravenosti bojovej techniky.

2. Poskytnúť všestrannú pomoc územným stranickým orgánom a národným výborom pri obnove normálneho života v našej krajine.

Som presvedčený, že všetci príslušníci armády tento môj rozkaz dôsledne splnia.

Prezident republiky
LUDVÍK SVOBODA v. r.

Správy rozhlasu

● Členovia vlády a Národného zhromaždenia, ktorí sú v Juhoslávii, vyslovili podporu súdruhom Svobodovi a Dubčekovi.

● Vo Švajčiarsku sa zjavili na uliciach heslá Dubček, Svoboda, ČSSR. Po demonštráciách, ktoré boli včera, uctili dvojminútovým tichom čs. obete.

● Západonemecká vláda sa dnes ráno zišla v Bonne, aby prerokovala správu o situácii na západonemeckých hraniciach, kde sú sovietske jednotky.

● Pápež Pavol VI. povedal, že k záchrane môže viesť len jednota, trpezlivosť a že sa modlí za ľud Československa.

● Predseda vlády Ing. Černík informoval zástupcov ČSTK, že bol odvolaný riaditeľ tejto inštitúcie Sulek. Vedením poverili Jindřicha Suka.

● Národné zhromaždenie vypočulo výklad s. Smrkovského o súčasnej situácii v súvislosti s moskovskými rokovaniami a prijalo výzvu k čs. ľudu. Potom schôdzu prerušili a bude pokračovať v najbližších dňoch. Medzitým budú zasadať parlamentné výbory.

Minister Pavel ďakuje

Minister vnútra s. Pavel vysoko hodnotil postoj našich občanov. Povedal: Všetci naši občania dokázali vysokú politickú uvedomelosť v týchto pre nás tak ťažkých dňoch. Po ich boku stáli aj jednotky národnej bezpečnosti, armáda. Všetci sa zachovali správne, tak, ako to od nich žiadali naši predstavitelia súdruh Dubček, Svoboda, Smrkovský, Černík. Súdruh Pavel sa poďakoval všetkým pracovníkom ministerstva, všetkým príslušníkom ZNB, ktorí stáli pevne s naším ľudom za súdruhom Dubčekom a jeho vedením strany.

Mandáty do rúk súdruha Dubčeka

Vo svojom vystúpení na mimoriadnom zjazde KSS súdruh Gustáv Husák upozornil na niektoré nedostatky pri organizovaní a uskutočnení mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS, osobitne na malú účasť slovenských delegátov. Delegáti zjazdu KSS už pred začiatkom rokovania ešte na svojich zhromaždištiach vyjadrili svoj súhlas s rokovaním a výsledkami mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS. Komunistické strany štátov Varšavskej zmluvy však nový Ústredný výbor zvolený na mimoriadnom, XIV. zjazde KSČS neuznávajú práve pre nedodržanie všetkých podmienok vnútrostranickej demokracie. Spýtali sme sa viacerých delegátov a hostí mimoriadneho zjazdu KSS, aké vidia východisko z komplikovanej situácie a aký je ich názor na mimoriadny zjazd KSČS v novej situácii.

Ivan Hutira: XIV. zjazd KSČS bol legálny a je permanentný. Podľa môjho názoru niektoré nedostatky sa môžu pri ďalšom rokovaní vykorigovať, a to najmä pokiaľ sa týka slovenskej politickej reprezentácie. Zúčastnila sa na ňom nadpolovičná väčšina delegátov. Väčšina delegátov zo Slovenska mala možnosť oboznámiť sa so základnými myšlienkami dokumentov a nazdávam sa, že vyjadrila s nimi súhlas.

Samuel Falťan: Pražský XIV. zjazd KSČS zohral pozitívnu úlohu, znemožnil ustanovenie nového vedenia strany v centre republiky z radov konzervatívnej časti Ústredného výboru a strany vôbec, ktoré by bolo potvrdilo príchod okupačných vojsk. Zároveň zjednotil aj českých komunistov za návrat Dubčekovho vedenia strany. Z tohto hľadiska aj slovenskí komunisti podporili toto úsilie českých komunistov tým viacej, že chceli zdôrazniť aj neochvejnú jednotu českých a slovenských komunistov za jednotnú Československú republiku a za požiadavku okamžitého návratu najvyšších predstaviteľov štátu, strany a vlády, súdruhov Svobodu, Dubčeka, Černíka a Smrkovského. V takomto duchu sa niesli aj uznesenia Predsedníctva a plénа ÚV KSS, aj otvorenie zjazdu KSS. Príchodom legálnych predstaviteľov strany a vlády — čo je dôkazom, že sa nepodaril pôvodný zámer o ich odstránenie alebo izoláciu — sa situácia do istej miery mení. Teraz v legalizujúcich sa a normalizujúcich sa pomeroch treba dať priebeh legálnemu konaniu zjazdu KSS aj KSČS.

Osobne považujem úsilie súdruhov Dubčeka, Svobodu, Husáka, Černíka, Smrkovského za vysoko čestné a plne ho chcem podporovať, aby sa aj v nerovnoprávnych podmienkach, v ktorých vznikla dohoda, ďalej realizovalo úsilie za plnú suverenitu štátnu i stranícku a aby sme pokračovali v pojanuárovom vývine. Sila komunistov, tak ako sa prejavila v nedávnych dňoch, prejaví sa v tomto období v tom, že komunisti naprieč — podľa sľubu len dočasnej — prítomnosti vojsk Varšavskej zmluvy budú prebojúvať tie isté princípy, ktoré sme si stanovili v podmienkach úplnej slobody a suverenity. Na to je, pravda, potrebná jednota všetkých komunistov. Myslím si, že zjazd KSS túto jednotu v radoch slovenských komunistov upevní a podporí aj jednotu českých a slovenských komunistov.

Ivan Laluha: Mimoriadny XIV. zjazd KSČS, aj súdruhovia, ktorí ho pripravovali, vychádzali z reality, ktorá vtedy jestvovala. Vedenie bolo internované alebo rozohnané a strana potrebovala aj vedenie, aj koncepciu. V tomto zmysle sa preto bezvýhradne prihlasujem k obsahovej stránke XIV. zjazdu KSČS. Podpísaním moskovského komuniké sa vytvorila nová situácia. Východisko by som videl v tom, že sa dosiahla obsahová i organizačno-politická jednota medzi starými orgánmi vedenými Dubčekom a novou politickou reprezentáciou, ktorá bola zvolená na XIV. zjazde KSČS. Toto východisko pre uzavretie jednoty vidím v ďalšom zasadaní XIV. zjazdu KSČS za plnej účasti slovenských delegátov a pod vedením tých súdruhov, ktorí sa vrátili z internácie.

Jozef Kňažko, Turčianske strojárne Martin: Ako delegát mimoriadneho zjazdu KSS za podmienok, ktoré boli do 26. augusta, pred príchodom našej delegácie z Moskvy, som súhlasil s obsahom rokovania XIV. zjazdu KSČS a svoj súhlas som potvrdil podpisom vyhlásenia delegátov mimoriadneho zjazdu KSS. Po príchode súdruha Husáka na zjazd KSS, ktorý dnes pokračuje v legálnych podmienkach, a po objasnení celkovej politickej situácie odporúčal by som všetkým členom ÚV KSČS, zvoleným na mimoriadnom, XIV. zjazde KSČS, aby svoj mandát zložili do rúk súdruha Dubčeka a žiadali pokračovanie tohto zjazdu v čo najkratšom čase, uskutočnenie nových volieb za účasti všetkých slovenských delegátov tohto zjazdu a pri dodržaní všetkých demokratických zásad.

Šimon Žbirka: Do zjazdu KSS sme nevedeli, ako bol XIV. zjazd KSČS pripravovaný. Osobne zastávam stanovisko, že základným východiskom z novej situácie je zjazd KSS a potom riadny zjazd KSČS. Nech sa koná za normálnych podmienok, nech sa na ňom dodržia všetky demokratické princípy vrátane zastúpenia delegátov zo Slovenska. Myslím si, že slovenskí členovia Ústredného výboru, zvoleného na XIV. zjazde KSČS, asi svoje mandáty odvolajú pre malú účasť Slovákov na zjazde. Pritom chcem zdôrazniť, že obsah XIV. zjazdu KSČS bol v súhlase s pojanuárovým vývinom a nemám nijaké námietky proti osobnostiam na ňom zvoleným do Ústredného výboru. Dnes sú však iné podmienky, zjazd KSS sa koná v plnej legalite a je žiadúce, aby sa za rovnakých podmienok konal aj zjazd KSČS.

VÝZVA POSLANCOM SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Žiadame poslancov Slovenskej národnej rady, aby sa okamžite dostavili do Bratislavy, aby sa mohli zúčastniť rokovania plénа Slovenskej národnej rady. Plénum započne svoje rokovanie akonáhle bude schopné uznášať sa.

Proti všetkým: realizácia dubčekovskej politiky

Bude nám, drahí naši, ťažko, strašne, na nevydržanie ťažko. Dakedy to už tak býva, že sa neoddá žiť. Sláva sa tak, keď si ti zrúti stavba najvyšších ideálov, keď ti rúcajú zámky snov, keď potupia, oplujú, pošliapu tvoje idey. Pre ne si žil, pracoval, drel celý život. Pre ne si bol ochotný ísť do ohňa. Na popravisko. Nežiť. My, komunisti, a spolu s nami, čo patrí k veľkým našim devízam, skoro všetok ľud tejto republiky, mali sme určité predstavy o usporiadaní tejto spoločnosti. Pre ne sme žili, mreli. Komu v tejto zložitej situácii veriť? Za kým ísť? Koho nasledovať? Mámo sa ozda z aktivity, ktorú vyvolal náš január, uliahnuť do svojich súkromných, osobných či rodinných ulít? Vykašlať sa na všetko? Žiť len pre seba?

My, všetci ľudia dobrej mysle a vôle musíme čerpať sily z jednoty, ktorá sa zrodila v časoch našej najväčšej národnej poroby, veriť nadalej Dubčekovej línii, spracovanej do akčného programu strany, vlády, realizovať nielen v strane, ale v celej spoločnosti vzťahy, nastolené návrhom nových stanov strany. Podľa týchto predstáv budeme šachovať ľudí, ich zámery, ciele, poskytovať im dôveru, alebo sa im brániť. Húževnatý vzdor, neochvejný odpor, tiché, ale hrdé vlastenectvo musia hľadať priestory svojej sebarealizácie v nových podmienkach. Nad vášňami, ktoré zachvacujú človeka, musí víťaziť rozum, ktorý bude hľadať nejaké východiská.

Musíme prejaviť všetok svoj príslovečný vtip a dovtip, aby sme s chladnou mysľou pri ďalšom prehliadaní ich prítomnosti, častých mocenských zásahoch, pri obmedzovaní slobody myslenia uskutočňovali svoje mety, formulované v programe Dubčekovho vedenia. Nie sme teda taký bezbranní, ako by sa na prvý pohľad zdalo. Aj pri snahe rozptýliť, rozhádzať, likvidovať našu jednotu vieme, čo chceme. Máme pred sebou kontúry totu najľudskejšieho spoločenského poriadku, aký sa kedy v dejinách zrodil. Nie sme pri realizácii našich snov a predstáv tak sami. S nami, ako ukázali minulé ťažké dni, ostávajú v tvrdom duševnom a ideovom kontakte najprogresívnejšie komunistické strany, najlepší, najčestnejší, najhumánnejší, najvzdelanejší komunisti sveta a im naklonení ľudia.

Doteraz sme socializmus a komunizmus u nás budovali, dalo by sa povedať, v štátnej línii, ktorá sa v týchto časoch vážne narušila. Doteraz sme si mysleli, že máme pri uskutočňovaní nového kurzu politiky našej strany pomoc všetkých socialistických štátov sveta. Ukázalo sa, že najprogresívnejšie ideály ľudstva sa aj za existencie socialistických štátnych útvarov, ktoré ich zdanlivo reprezentujú, musia presadzovať v tvrdom boji. Narážajú na nepochopenie, odmietania, ba snahu mocensky ich likvidovať, umlčať, zavrieť do väzníc, postaviť na popraviská. Nové, ako nás učil Lenin, víťazí vždy v ostrom boji so starým. Nie vždy nadobudne hneď vrch, prevahu. Dialektický leninizmus nás však učí, že vždy zvíťazí. Dostalo sa nám veľkej poučky, veľkej školy. Našou zbraňou proti násiliu, ktorému sa musíme podrobiť, musí byť stelesňovanie našich predstáv o komunizme nielen už ako veci nášho srdca, ale aj protestu a vzdoru. Musíme tak urobiť navzdory ľžiam, piklom, machináciám, ba ozbrojenej moci. Bude to nesmierne, neuveriteľne ťažké.

My, národy a národnosti tejto republiky, našej dralej socialistickej vlasti, sme však v posledných dňoch prekonali veľkú štátnickú skúšku. Ťažké dni, ktoré nastanú, nám udelia ďalšie vysvedčenie. V ťažkej, veľmi zložitej, ba prekérnej situácii musíme nájsť v sebe dosť síl, aby nás neopantalo letargia a nešťastie. Miestom všetkých pokrokových, čestných, spravodlivých, snažlivých a pracovitých ľudí sa musí stať komunistická strana, v ktorej prebieha naďalej proces diferenciácie medzi nositeľmi starého, toho, čo bolo a čo sme chceli zo svojej cesty odpratať, a čo chceme. Máme teda na každého komunistu, obyvateľa v našom štáte určité meradlá. Máme v rukách nový program organizácie, konštrukcie, výstavby našej spoločnosti a jej rozvoja. Musíme ho za veľmi ťažkých okolností a podmienok realizovať a plniť. Nájdeme v sebe napriek všetkému dosť nadšenia a síl?

Ak vychádzame zo situácie, determinovanej teraz prítomnosťou cudzích vojsk, zdá sa, že nájdeme. Zo spontánnej iniciatívy tejto spoločnosti bez akýchkoľvek receptov zhora vyvrelo hnutie, v rámci ktorého na Fond republiky zhromažďovali naši ľudia peňažné prostriedky a zlato. V našich závodoch, na našich poliach sa v rámci novej ekonomickej reformy, ktorú sa budú snažiť ako revizionistickú potlačiť, sa zrodila cenná iniciatíva: nepýtať od štátu ani halier, hospodáriť, budovať, rozvíjať svoje hospodárstvo zo svojej kasy. Máme napospol kultúrnych, inteligentných, rozvážnych ľudí. Ich zlaté ruky a výsledky ich práce ako aj mnu sa stali predmetom obdivu sveta. Máme svoj cieľ: dosiahnuť navzdory všetkým taký kvalitu výrobkov, ktorá by stála na špici svetových. Mámo knihy, školy, stánky kultúry a umenia. Máme taký organizáciu spoločnosti, ktorú pri jej zdokonalení môžeme využívať, aby sme dosiahli svoje. Máme teda priestor pre svoju sebarealizáciu a máme hlavne veľký dôvod, aby sme napriek krutým podmienkam dokázali celému svetu, že sme naďalej v práve.

História, ako ukázal aj krátky výsek z tej našej, neodpúšťa. Idey Marxa, Engelsa a Lenina dokázali vždy prekonať všetky deformácie, nech ich nositeľmi boli príslušníci malých, skromných, pokorených štátov, alebo nafúkaných veľmocí. Perspektívy sme teda, chvalabohu, nestratili. Budú nám svietiť v temných dňoch, ktoré sa budú predlžovať a v ktorých ešte viac ako v minulosti musí rozum v každej, aj tej najzamotanejšej situácii zvíťaziť nad emóciami, vášňami, zlosťou a nenávisťou. Naša, s toľkou láskou budovaná republika musela nielen krvácať, ale taktiež platiť povinné obete svojho rabstva. Každý deň, podľa výpočtov ekonómov, sme strácali okolo 65 miliónov Kčs. Hospodársky chaos, ktorý spôsobili, sa nesmie prehlbovať. Berme si príklad od výrobcov našich potravín a celej sféry zásobovania, ktorá dokázala v tých najťažších časoch a podmienkach zásobiť celú spoločnosť tak, aby sme netrpeli hladom. Narušili nám telefónny styk, dopravu, mnohé závady sa vplyvom vojenského zásahu dostali do ťažkej situácie v zásobovaní. Nemajú z čoho robiť. Prestali sme sa starať o školy, ktoré musia začať prácu načas. Náš veľmi aktívny vzdor, protest, odpor musí nájsť teda čo najširšie pole svojej pôsobnosti. Musí sa modifikovať, využívať sa na aktívnu prácu pre celú spoločnosť, čo je dubčekovská, teda najprogresívnejšia línia. „Dubček, Dubček, Dubček," volali sme vtedy, keď na nás mierili zbrane. Nesklamali sme a nesklameme. Musíme heslo Svoboda — Dubček naplniť činmi. Nadišiel náš čas.

Vaši redaktori Pravdy

Stanovisko protifašistických bojovníkov

Vernosť odkazu Povstania, vernosť Dubčekovi!

Bratislava — Na včerajšom rozšírenom predsedníctve Slovenského výboru Zväzu protifašistických bojovníkov prijali stanovisko k 24. výročiu Slovenského národného povstania, z ktorého vyberáme:

24. výročie Slovenského národného povstania zastihlo celý národ v situácii, ktorá vyžaduje najväčšiu mieru jednoty, vlastenectva a rozvahy. To boli rozhodujúce faktory aj v našom nerovnom boji proti fašizmu. Preto sme morálne zvíťazili pred celým svetom, ktorému sme pred 24 rokmi demonštrovali naše svätè právo na slobodu, národnú svojbytnosť a spravodlivé riešenie našich sociálno-spoločenských a štátnych vecí.

Duch Slovenského národného povstania onoho revolučného vystúpenia nášho národa, ktoré spoluvytváralo základy československej štátnosti a socialistického spoločenského zriadenia vládne aj v týchto pohnutých dňoch. Niet času na okázalosti, niet času na oslavy. Nepopierateľnou skutočnosťou však zostáva, že 24. výročie slávneho SNP nám znova pripomína túto najsvetlejšiu kapitolu v dejinách nášho národa, ktorú nemôžu vymazať z nášho umu, z našich sŕdc ani tieto, ani dni budúce. Toto výročie nemôžeme osláviť tak dôstojne ako sme to robili po iné roky. No o to svornejšie, spontánnejšie a neochvejne sa hlásime k jeho odkazu, ktorý sme napĺňali činorodou prácou pri výstavbe socializmu.

Bojovníci proti fašizmu boli vždy pripravení dať i to najcennejšie, svoje životy za našu vlasť, za naše národy. Dnes je príkazom dňa, aby sme svoju oddanosť komunistickej strane, prezidentovi, vláde a Národnému zhromaždeniu aj všetkému nášmu ľudu prejavili jednomyseľnou podporou politiky našich vrcholných straníckych a ústavných orgánov. Nemôžeme síce v sebe utajiť bolesť, ktorú nám spôsobili udalosti týchto dní, ale pokladáme za výsostne rozumné nenechať sa unášať citmi, ani vášňami a vytváraním ovzdušia zvádzajúceho nás z jedine správnej cesty rozvahy, pevnej jednoty a disciplíny.

Vychádzajúc z reality súčasnej politickej situácie jednoznačne sa hlásime telom i dušou v dňoch týchto i budúcich za riadenie nášho života v duchu prejavov prvého tajomníka ÚV KSČS Alexandra Dubčeka a prezidenta republiky Ludvíka Svobodu. Ich príkaz je príkazom súčasnosti, my ho plne chápeme, prijímame a v jeho intenciách budeme konať.

Budeme stáť pevne na pozíciách socializmu tak ako doteraz s hrdými pocitmi zadosťučinenia, že štafetu po nás bojovníkoch v Slovenskom národnom povstaní preberá naša vlastenectvom predchnutá mládež, ktorá sa ukázala byť v týchto časoch nanajvýš uvedomelou, rozvážnou a disciplinovanou. 24. výročie SNP je vzácnou príležitosťou, aby sme jej vyslovili svoje hlboké uznanie a porozumenie. Naša mládež si je vedomá toho, že nemôže zradiť odkaz svojich otcov, bratov a sestier bojujúcich pred 24 rokmi predovšetkým za ňu. Uvedomuje si, že z dnešného kritického položenia nás môže vyviesť iba pokoj, rozvaha, pevná jednota a disciplína. Tieto vlastnosti naša mládež presvedčivo ukázala, čím potvrdila kontinuitu s odkazom slávneho Slovenského národného povstania.

Prisahäme, že odkazu Povstania verní zostaneme!

Rozšírené predsedníctvo Slovenského výboru Zväzu protifašistických bojovníkov

Jednota

Pracujúci v Trnavskom okrese prijali v týchto ťažkých dňoch vyše dvesto rezolúcií (je na nich vyše 22 tisíc podpisov), v ktorých vyjadrujú podporu súdruhovi Dubčekovi a Svobodovi, žiadajú odchod cudzích vojsk, nevoliť zradcov do straníckych a štátnych funkcií a podporujú závery XIV. zjazdu KSČS. Za dva dni požiadalo deväť ľudí o vstup do strany. Prihlášky vybavujú urýchlene.

SITUÁCIA JE NORMÁLNA

Vojská môžu odísť

Nitra — Podľa informácií z OV KSS v Nitre na zasadnutí predsedníctva Okresného výboru KSS konštatovali, že situácia v okrese je normálna, okresný výbor strany, ONV, bezpečnosť a milícia v spolupráci s občanmi udržiavajú v okrese poriadok. Vojská môžu teda okamžite odísť.

Predsedníctvo OV KSS v Nitre požiadalo slovenský zjazd, aby urobil opatrenia na upevnenie jednoty strany, aby tých ľudí, ktorí v týchto dňoch zradili alebo boli váhaví, nevolili do vrcholných orgánov. Predsedníctvo podporuje súdruhov Dubčeka a Svobodu.

Interview s generálmajorom Kodajom

AKÝ JE VÁŠ NÁZOR NA KOMUNIKÉ Z MOSKVY?

Nie som ním nadšený, i keď si uvedomujem, že je situácia veľmi zložitá a východisko sa z nej hľadať musí. Nič a nikto nemôže vojaka tak morálne ponížiť a uraziť i jeho vlastenecké city ako to, čo sa stalo. Ja som za socializmus, za komunizmus, ale som aj občanom tejto republiky. Nikdy som nepredpokladal, že sa niečoho podobného dožijem. Tak som sa na veci díval: armády na celom svete sú vždy a všade nástrojom politiky, a keď ju treba presadzovať násilnými prostriedkami, tak sa na to tieto mocenské prostriedky používajú. Sú však situácie, kde i politika môže byť nerozumná a hlúpa, potom sú i nerozumné a hlúpe aj zásahy. Závisí od toho, na akej úrovni je myslenie príslušníkov armády, aby tieto nerozumnosti a hlúposti nemuseli znásobovať. Ja verím a očakávam, že komuniké nie je posledné slovo, že sa budú hľadať ďalšie cesty, aby sa našiel čestný kompromis pre naše národy, aby sme v tejto republike boli doma my, čestní občania, aby naša strana mohla robiť politiku v záujme našich ľudí. Nehodlám sa s ničím iným zmierovať a v duchu sa utešujem, že toto všetko musí prehorieť, že sa musí nájsť čestné riešenie, i keď som si vedomý, že to bez kompromisov nepôjde. Strašne ma toto všetko mrzí, prenasledujú ma myšlienky, že pri veľkej svetovej politike dvoch svetových mocností sa akosi neberie ohľad na to, že aj medzi nimi čosi existuje. Predsa nemôžeme robiť takú politiku, aby sa všetko, čo medzi týmito dvoma svetovými politikami existuje, buď bezducho prispôsobilo týmto politikám, alebo aby sa všetko, čo medzi nimi existuje, pošliapalo.

A ČO POVIEŠ, SÚDRUH GENERÁL, NA TO, ŽE BUDE CENZÚRA TLAČE?

Nechcem osobné veci riešiť, v tejto situácii bolo mnoho nedorozumení. Ja som proti zrušeniu cenzúry nevystúpil, mne šlo o doriešenie ďalšej veci, o slobodu občana, lebo táto záležitosť je úzkym miestom v našej zákonnosti. To nechajme na potom. Ak má politická strana, vedúca politická sila v štáte robiť politiku spolu s národom, tak ju nemôže robiť bez prostriedkov masovej komunikácie. A to ako zhora nadol, tak zdola nahor. Som proti výstrelkom a neuváženostiam, som za rozumnú slobodu slova a nepochybujem, že pracovníci našej tlače všetky tieto predpoklady majú. Bolo by veľkou chybou, keby sme sa vrátili k tým praktikám, ktoré boli pred januárom, lebo i to bola jedna z príčin, prečo sa nepoznal stav, nevyužili sa možnosti komunikačných prostriedkov, aby národ prostredníctvom nich mohol tlmočiť svoje názory, využívali sa viac-menej jednostranne, aj to zúžene.

Hore nohami

Po tieto dni v moskovskej Pravde Jurij Žukov denne komentuje najnovšie udalosti v Československu. Je to prvý sovietsky komentátor a o to viac prekvapuje, že vo svojich komentároch sa opiera vyslovene o potratové fakty. Raz píše o zbraniach, ktoré sovietske vojská zhabali čs. kontrarevolucionárom. Pritom sú to zbrane, ktoré sovietske vojská likvidujú ľudovým miliciám, tým miliciám, ktoré ešte nedávno na stránkach moskovskej Pravdy tak chválili ako garanta socialistického vývoja v Československu.

Žukov robí závery z ďalšieho falošného faktu. Vyhlasuje vysielanie Čs. rozhlasu za ilegálne, čo by nebolo ešte najhoršie, lebo naše legálne štúdiá skutočne sú obsadené sovietskymi vojskami. Horšie je, že tvrdí, že ilegálne vysielačky sú v rukách reakčných síl, napojených na západné imperialistické sily. Pritom cez tieto vysielačky Čs. rozhlasu vysiela svoj prejav prezident republiky, prvý tajomník našej strany a prenášajú sa zábery zo zasadania mimoriadneho zjazdu strany.

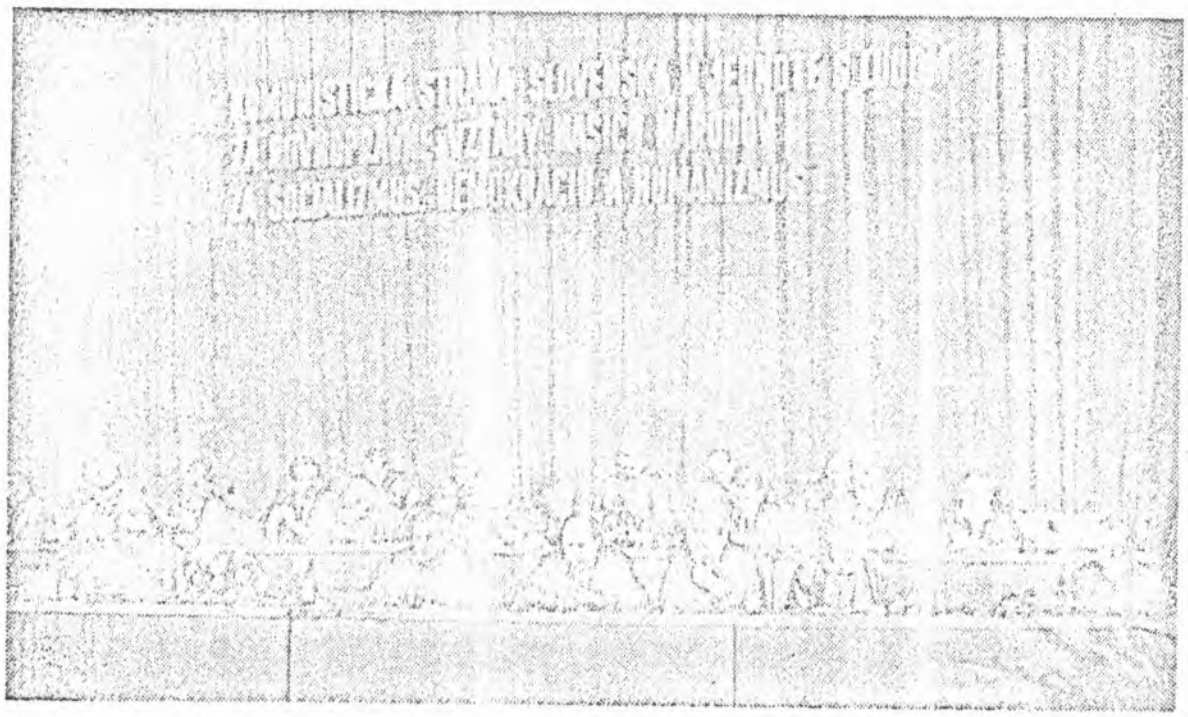
Krátko o všeličom

Po nedávnych veľkých presunoch vojsk Varšavskej zmluvy na našom území ostalo ležať povedľa trasy Trenčín—Bánovce n. Bebravou najmenej päť rozbitých nákladných áut. Vraky odvážajú na mohutných vozidlách.

Po Hlohovci, Trenčíne a iných mestách sa preháňajú sovietske i maďarské vozidlá s dlhými tykadlami. Hľadajú vysielačky. Pozor na ne.

Po našich cestách sa teraz veľmi zle jazdí aj našincovi. Kto ide na neznáme miesto, nech si vezme mapu, lebo aj jemu sa môže stať, že ho pošlú nesprávnym smerom. A ešte čosi — „obracači smeroviek" v horlivosti veľmi často zničili aj také značky, ako daj prednosť v jazde" alebo značku, ktorá označuje hlavné a vedľajšie cesty. Za takúto „horlivosť" by mohli aj naši ľudia platiť životmi. Neničte také značky!

V Nitre sa všade pracuje bez prekážok. Maďarské vojská obsadili len tlačiareň. Aj napriek tomu však okresné noviny vychádzajú, a to takmer každý deň.

Skončil sa mimoriadny zjazd KSS

Podrobnejšie o moskovských rokovaniach

Bratislava – Tretí deň mimoriadneho zjazdu KSS otvoril a z poverenia pracovného predsedníctva viedol súdruh Jozef Zrak, člen Predsedníctva ÚV KSS.

V úvode svojho rokovania po pripomienkach schválil zjazd návrh programu tretieho dňa.

Predseda volebnej komisie súdruh Bohuslav Graca informoval delegátov o stave príprav kandidátky do ÚV KSS a Kontrolnej a revíznej komisie. Znova zdôraznil, že s ohľadom na vážnosť situácie volebná komisia navrhuje sprísniť kritériá pri výbere kandidátov do nových orgánov strany.

Potom sa ujal slova súdruh Gustáv Husák. Z poverenia pracovného predsedníctva zjazdu oboznámil delegátov podrobnejšie s prácou našej delegácie na moskovských rokovaniach a zaoberal sa ďalej najvážnejšími problémami súčasnosti a úlohami komunistov v terajšej zložitej situácii.

V popoludňajších hodinách pokračuje rokovanie zjazdu diskusiou.

Záverečné komuniké z mimoriadneho zjazdu KSS

V dňoch 26. až 28. augusta 1968 sa zišiel v Bratislave mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska. Na rokovaní sa zúčastnilo zo 638 riadne zvolených delegátov 604, t. j. 94,6 % s rozhodujúcim hlasom. Na rokovaní zjazdu sa zúčastnila delegácia ÚV KSČS súdruhovia: Gustáv Husák, František Barbírek a Štefan Sádovský. Čestnými hosťami zjazdu boli členovia ÚV KSČS František Vodsloň a Libuša Hrdinová.

Vhľadom na počet prítomných riadne zvolených delegátov bol zjazd uznášaniaschopný. Zišiel sa za mimoriadne zložitej vnútropolitickej situácie, ktorá vznikla vstupom vojenských jednotiek piatich štátov Varšavskej zmluvy na územie Československej socialistickej republiky. Táto nenormálna a ťažká situácia poznačila celé rokovanie zjazdu.

V dôsledku toho nemohol zjazd prerokovať pôvodne stanovené body programu. Zjazd sústredil svoju pozornosť na prerokovanie súčasnej politickej situácie a na voľbu nového Ústredného výboru KSS a KRK.

Zjazdové rokovanie podstatne ovplyvnila podrobná informácia o moskovských rokovaniach našich vedúcich predstaviteľov strany a štátu, ktorú predniesol súdruh Gustáv Husák. Vo svojom výklade poukázal na možné východiská zo vzniklej nenormálnej situácie. Jediným rozumným východiskom je politické riešenie situácie, vzhľadom na tvrdú a neúprosnú realitu prítomnosti vojsk Varšavskej zmluvy na našom území. Iné alternatívy by priniesli našim národom nepredstaviteľné obete na životoch a katastrofálne hospodárske dôsledky.

Po diskusiách mimoriadny zjazd KSS schválil rezolúciu, k súčasnej situácii na Slovensku v ktorej vyslovil plnú dôveru prvému tajomníkovi ÚV KSČS A. Dubčekovi. V záujme pokojného vývoja našej vlasti, v záujme možnosti pokračovať v pojanuárovom vývoji u nás a v záujme realizovania Akčného programu Komunistickej strany Československa mimoriadny zjazd nevidel inej možnosti ako postaviť sa za realizáciu výsledkov moskovského rokovania.

Zjazd sa obrátil na členov strany, funkcionárov a aktivistov strany a na ostatné spoločenské organizácie a najmä na mládež, ako aj na širokú slovenskú verejnosť, aby všetok náš ľud nielen pochopil ale svojou iniciatívou a aktivitou aj prispel ku konsolidácii politických pomerov; aby aktívnou účasťou všetkých pracujúcich v našich závodoch, v jednotných roľníckych družstvách, úradoch, inštitúciách a ústavoch sa mohol trvale rozvíjať náš hospodársky a kultúrno-spoločenský život. Jedine táto cesta povedie k obnoveniu poriadku, k ďalšiemu prehlbovaniu demokratizačného procesu, k bezpodmienečnému a urýchlenému odchodu vojsk Varšavskej zmluvy z územia našej republiky a tak k obnoveniu a ďalšiemu upevneniu našej národnej a štátnej suverenity.

Zjazd vyjadril požiadavku ústavne zakotviť nové štátoprávne usporiadanie života našich národov — Čechov a Slovákov — na federatívnom základe do 28. októbra 1968. V ňom vidí záruku pevnosti nášho štátu, nerozbornej jednoty a plnej rovnoprávnosti našich národov.

V diskusii vystúpilo 41 delegátov. Dvaja diskutéri informovali mimoriadny zjazd KSS o priebehu rokovania mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS a o porade niektorých členov pléna ÚV KSČS, ktorá bola 26. augusta 1968 v Prahe.

Mimoriadnemu zjazdu KSS prišlo mnoho vyhlásení, rezolúcií a stanovísk, v ktorých stranícke organizácie, ale aj celé pracovné kolektívy, závodov, inštitúcie a organizácie vyjadrujú neochvejnú podporu Komunistickej strane Československa a jej vedúcim predstaviteľom a legálnej vláde ČSSR. Obsahujú ubezpečenia vernosti zásadám pojanuárovej politiky strany, vyjadrujú odhodlanie maximálnou mierou prispievať svojim podielom k normalizácii situácie a tým prispieť k skorému odchodu cudzích vojenských jednotiek.

Zjazd zvolil 107-členný Ústredný výbor Komunistickej strany Slovenska a 24 kandidátov ÚV KSS, ako aj 28 členov Kontrolnej a revíznej komisie KSS.

Na záver prijal list prvému tajomníkovi ÚV KSČS súdruhovi Alexandrovi Dubčekovi. V liste mu vyjadril vernosť, oddanosť a plnú podporu slovenských komunistov.

Po trojdňovom prerušovanom rokovaní sa zjazd skončil...

Zjazd po vypočutí správy návrhovej komisie schválil tieto uznesenia:

1. prehodnotiť prácu bývalého Ústredného výboru KSS a prijať opatrenia vyplývajúce z tohto prehodnotenia,
2. v organizáciách, kde ešte neprerokovali návrh stanov, tieto prerokovať a pripomienky predložiť ÚV KSS,
3. pripraviť návrh federatívneho usporiadania ČSSR tak, aby sa mohlo ústavne schváliť 28. októbra 1968,
4. ukladá sa novému ÚV KSS zhodnotiť diskusné príspevky a vyvodiť z nich závery pre prácu strany.

Zjazd ďalej prijal stanovisko k mimoriadnemu XIV. sjazdu Komunistickej strany Československa. Mimoriadny zjazd uzavrel záverečným slovom v skorých ranných hodinách dňa 29. 8. 1968, súdruh Gustáv Husák.

Zo zasadnutia prvého pléna ÚV KSS

Plénum ÚV KSS jednomyseľne zvolilo do funkcie prvého tajomníka Gustáva HUSÁKA.

Plénum zvolilo Predsedníctvo ÚV KSS v zložení: Gustáv HUSÁK, Koloman BODA, Samuel FALŤAN, Róbert HARENČÁR, Ondrej KLOKOČ, Stanislav LUPTÁK, Ladislav NOVOMESKÝ, Viktor PAVLENDA, Štefan SÁDOVSKÝ, Mária SEDLÁKOVÁ, Anton ŤAŽKÝ a Jozef ZRAK.

Členmi sekretariátu ÚV KSS sa stali: Gustáv Husák, Ladislav Abrahám, Bohuš Graca, Viktor Pavlenda, Štefan Sádovský, Július Turček, Jozef Zrak.

Za tajomníkov ÚV KSS zvolilo súdruhov: Bohuš Graca, Viktor Pavlenda, Štefan Sádovský, Július Turček, Jozef Zrak.

Za predsedu Kontrolnej a revíznej komisie KSS plénum zvolilo súdruha Jána Koscelanského.

Vyhlásenie

V situácii, keď vedúcim osobnostiam ÚV KSČS, ktoré majú dôveru členských más a československej verejnosti, bola znemožnená činnosť, výkon funkcií a teda vplyv na vývoj politických udalostí a keď hrozilo, že tento vývoj bude určovať úzka skupina členov predsedníctva ÚV KSČS, ktorá svojou predjanuárovou a potažne i pojanuárovou činnosťou dôveru stratila, chápeme, že sa urýchlene zvolal mimoriadny XIV. zjazd KSČS.

Preto sme sa k nemu aj prihlásili. Po zoznámení sa s výsledkami moskovských rokovaní, ktoré považujeme za východisko zo súčasnej situácie, vzhľadom na to, že moskovská dohoda predstavuje ucelený dokument, z ktorého nemožno vyberať jednotlivé časti (napríklad otázku mimoriadneho XIV. zjazdu) formulujeme svoje stanovisko nasledovne:

Keďže sa vedúca dubčekovská politická reprezentácia ujala výkonu svojich funkcií, v záujme jednoty strany v týchto mimoriadne ťažkých podmienkach, nepovažujeme za možné byť členmi orgánu, na čele ktorého nie je Dubčekovo vedenie.

Vyslovujeme presvedčenie, že mimoriadny XIV. zjazd KSČS bude zvolaný v čo možno najkratšom čase, aby sa zabránilo rozkolu v strane. Sme presvedčení, že organizátori mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS, ktorý sa začal v minulých dňoch, nebudú stranícky či inakšie postihovaní.

Bratislava 28. 8. 1968

Haar	Belaj
Repáš	Jančík
Jankech	Sedláková
Šmidke	Klokoč
Zrak	Novomeský
Šišovský	Marko
Valo	Pavelka (ÚRK)
Husák	Turček
Sádovský	Procházka
Ťažký	Pirč
Pavlenda	Kočtúch
Števček	Neoveský
Frömmel	Bedeč
Graca	Skalka
Sámel	Koscelanský

S týmto vyhlásením vyslovili svoj súhlas aj všetci delegáti na XIV. zjazd KSČS, ktorí boli prítomní na rokovaní tohto zjazdu.

Rezolúcia zjazdu KSS k súčasnej situácii na Slovensku

Správa návrhovej komisie

Návrhová komisia oznámila delegátom, že mimoriadnemu zjazdu KSS doručili 218 rezolúcií a 23 telegramov z organizácií a orgánov strany na Slovensku.

Obsah týchto rezolúcií jednomyselne vyjadruje dôveru ÚV KSČS na čele so súdruhom A. Dubčekom, prezidentovi republiky s. L. Svobodovi, vláde vedenej s. O. Černíkom, Národnému zhromaždeniu na čele so s. J. Smrkovským a vyjadruje jednoznačné odhodlanie plniť Akčný program KSČS na všetkých úsekoch v nových podmienkach.

Návrhová komisia dostala mnoho návrhov a pripomienok od delegátov, ktoré boli spracované a stanú sa súčasťou protokolu mimoriadneho zjazdu KSS.

Všetky rezolúcie, návrhy a pripomienky návrhová komisia preštudovala a využila ich pri spracovaní dokumentov mimoriadneho zjazdu KSS.

Stanovisko

mimoriadneho zjazdu Komunistickej strany Slovenska k Ústrednému výboru, zvolenému na mimoriadnom XIV. zjazde Komunistickej strany Československa, konanom dňa 22. 8. 1968.

Mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska vzal na vedomie písomné vyhlásenie 30 členov tohto Ústredného výboru KSČS a 6 členov jeho predsedníctva o tom, že títo nemôžu prijať členstvo v Ústrednom výbore. Príčiny, ktoré uviedli v liste, podpísaní funkcionári na zjazde prečítali a Ústrednému výboru KSČS zaslali.

S týmto stanoviskom vyslovili súhlas aj slovenskí delegáti mimoriadneho XIV. zjazdu Komunistickej strany Československa v počte 247.

V dôsledku toho mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska usudzuje, že spomenutý Ústredný výbor nemôžu považovať za celoštátny riadiaci orgán strany. V žiadnom prípade tým nechceme oslabiť jednotu českých a slovenských komunistov a ich úsilie za spoločnú realizáciu pojanuárového vývoja u nás pod vedením Alexandra Dubčeka. Jednota komunistov je zárukou jednoty našich národov.

Rezolúcia zjazdu KSS k súčasnej situácii

Drahí súdruhovia a občania!

V dňoch 26. až 29. augusta 1968 bol v Bratislave mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska. V pretažkom položení nášho ľudu strana triezvo a uvážlivo rieši problémy, čo vznikli prítomnosťou cudzích vojsk na našom území. Zjazd týmto otázkam venoval prvoradú pozornosť.

Zjazd vysoko ocenil politickú zrelosť a rozvahu našich robotníkov, roľníkov, inteligencie, mládeže i žien, všetkého ľudu, ktorý v týchto ťažkých chvíľach sa pevne zomknul okolo Komunistickej strany Československa, svojej vlády a prezidenta republiky a znovu zdôraznil osudovú jednotu našich národov. V týchto dňoch vstupuje do radov našej strany mnoho uvedomelých vlastencov, odhodlaných budovať pod vedením strany vlasť v duchu rozvíjania demokratizácie a humanizácie nášho života. Všetci komunisti sú odhodlaní dôsledne kráčať cestou, ktorú strana nastúpila svojím januárovým plénom.

Delegáti vysoko ocenili prezieravý a múdry štátnický čin prezidenta republiky súdruha Ludvíka Svobodu, ktorý sa rozhodol zložitú situáciu po 20. auguste riešiť rokovaním s predstaviteľmi Sovietskeho zväzu. Delegáti rovnako vysoko ocenili postoj súdruhov Alexandra Dubčeka, prvého tajomníka ÚV KSČS, Oldřicha Černíka, predsedu vlády a Josefa Smrkovského, predsedu Národného zhromaždenia, ktorí tak čestne bránili princípy našej cesty k socializmu, bránili záujmy našich národov a usilovali sa vytvoriť normálne podmienky pre prácu stranických a štátnych orgánov. Delegáti zjazdu úprimne ďakujú za ich pozdravy zjazdovému rokovaniu.

Zjazd vyslovil uznanie súdruhovi Gustávovi Husákovi, že obhájil mandát, ktorý mu zverilo predsedníctvo ÚV KSS, Slovenská národná rada a všetok náš ľud, že múdro a prezieravo presadzoval jeho záujmy, dôsledne sa zasadzoval za normalizáciu v celej našej republike.

Delegáti zvlášť ocenili skutočnosť, že všetci súdruhovia prejavili v týchto historických chvíľach vysoké morálne kvality, svoju zodpovednosť za ďalší osud našej vlasti a že neskĺamali dôveru ľudu.

Zjazd konštatoval, že závery a rokovania našej delegácie v Moskve utvorili novú situáciu, ktorá vyžaduje prispôsobiť politický postup celej strany. Novosť politickej situácie sa prejavuje v obnovení činnosti stranických a ústavných orgánov v legálnych podmienkach života celej spoločnosti. Proces normalizácie vyžaduje, aby úsilie ústredných orgánov strany a štátu našlo plnú podporu všetkých občanov pri plnení úloh politického a hospodárskeho obsahu akčného programu strany. Komuniké z moskovskej porady zahrňuje aj prísľub odchodu armád Varšavskej zmluvy, čo je jednou zo základných požiadaviek normalizácie nášho vnútropolitického života a smeruje k procesu obnovenia suverenity našej republiky.

Oceňujeme prejavy čistého vlasteneckého nadšenia našej mládeže, jej odvahu a ochotu pomáhať svojej vlasti. Zložitosť situácie zblížila ako nikdy predtým mládež so stranou, zjednotila spoločné úsilie v boji za normalizáciu života v našej vlasti.

Zjazd vyzýva všetkých komunistov, všetky stranícke orgány a organizácie na Slovensku, všetkých statočných ľudí, aby sa ešte pevnejšie zjednotili okolo našej strany, vedenej súdruhom Alexandrom Dubčekom a jeho spolupracovníkmi. Len takáto jednota umožní zabrániť politickému i hospodárskemu rozvratu nášho štátu a na druhej strane vytvorí podmienky pre konsolidáciu života spoločnosti i pre úplný odchod vojsk Varšavskej zmluvy z nášho územia. Ustúpiť od tejto vytýčenej cesty by bolo dobrodružstvom, ktoré by sa tragicky pomstilo na osude našich národov.

Preto sa aj v týchto ťažkých chvíľach otvorene a úprimne hlásime k proletárskemu internacionalizmu, k ideovému spojenectvu so všetkými pokrokovými silami sveta, ktoré našej strane v súčasnej komplikovanej situácii poskytujú maximálne možnú podporu. Hlásime sa k spolupráci so všetkými komunistickými a robotníckymi stranami na teoretickom i praktickom riešení problémov rozvoja modernej socialistickej spoločnosti. Zjazd potvrdil našu príslušnosť k spoločenstvu socialistických krajín, našu vernosť všetkým spojeneckým záväzkom. Preto odmietame propagandu neutrality Československa ako propagandu namierenú proti záujmom našich národov.

Idea proletárskeho internacionalizmu je živá a aktuálna aj u nás. Vyzývame všetkých Slovákov, Čechov, Maďarov a Ukrajincov našej republiky k pevnej jednote a spolupráci. Len touto cestou možno prehĺbiť našu morálnu silu a rozvinúť plný život spoločnosti. Odmietnime všetkých, ktorí hazardujú s touto jednotou.

Znova sa hlásime k jednej z hlavných úloh akčného programu strany, myšlienke nového štátoprávneho usporiadania nášho štátu na federatívnom základe. Sme presvedčení, že

Komunisti a občania!

nepripustíme ďalšie tragédie, straty a chaos. Vaše záujmy obhajujú obetaví a čestní súdruhovia. Rešpektujme ich výzvu k jednote a zomknutosti, k triezvosti a uvážlivosti pri hodnotení situácie. Novými konkrétnymi vlasteneckými činmi podporme všetko ich úsilie zamerané na riešenie ťažkej situácie. Nepripustíme, aby v týchto vážnych chvíľach ktokoľvek rozvracal straníckе rady, aby znevažoval štátnický čin súdruha Ludvíka Svobodu, Alexandra Dubčeka a ostatných predstaviteľov nášho politického života, ktorí sa k takýmto činom odhodlali pod neúprosným tlakom reálnej situácie a v záujme nás všetkých.

Drahí súdruhovia a občania!

Hlásime sa k akčnému programu našej strany, v jeho plnení realizujme svoju činorodosť. Vieme, že plnenie úloh akčného programu nebude pokračovať takým tempom, ako sme si to pôvodne predstavovali. Aj tak však vyhlasujeme, že z cesty programu demokratického socializmu neustúpime. Sme odhodlaní splniť aj v týchto ťažkých podmienkach akčný program strany. Chceme udržať morálny kredit našej strany i vo svete. Všetko nové, čo do života nášho ľudu a celej našej strany vstúpilo po januári 1968 ostáva najcennejším príspevkom do teórie i praxe medzinárodného komunistického hnutia. zásada federácie bude uzákonená ešte k 28. októbru tohto roku, ako to vo svojom stanovisku proklamovala Česká národná rada.

Súdruhovia a občania!

Dnešná doba kladie a bude klásť mimoriadne vážne nároky na organizačnú prácu strany, orgánov štátnej správy a Národného frontu. Delegáti zjazdu obracajú sa v tejto situácii na robotníkov, roľníkov, na pracovníkov potravinárskeho priemyslu, dopravy, služieb a obchodu s výzvou, aby urobili všetko, čo je potrebné pre normalizáciu každodenného života našich občanov. Treba prehĺbiť disciplínu na všetkých úsekoch života spoločnosti a upevňovať dôveru vo vyššie orgány, zvolené demokratickou cestou, aby sme mohli oprávnene zvyšovať náročnosť na ich prácu. Zomknutosť všetkého nášho ľudu, jeho uvedomelá disciplinovanosť a činorodá aktivita sú základné podmienky pre normalizáciu života našej strany i našej spoločnosti, sú predpokladom, aby sme všetci čestne obstáli v súčasnej historickej skúške.

Pre všetko, čo o ňom vieme, ako ho poznáme, vyslovujeme nezlomnú, neotrasiteľnú dôveru prvému tajomníkovi ÚV KSČS súdruhovi Alexandrovi Dubčekovi a vyzývame všetok náš ľud k jednote, disciplíne, rozvahe a pevnému odhodlaniu v obetavej práci zotrvať na nastúpenej ceste.

Delegáti mimoriadneho zjazdu KSS

UZNESENIE
mimoriadneho zjazdu KSS

50

Mimoriadny zjazd KSS, ktorý sa konal v dňoch 26.–29. 8. 1968 v Bratislave ukončil svoju prácu. Uložil novozvolenému ÚV KSS:

1. Prehodnotiť prácu členov bývalého ÚV KSS a prijať konkrétne opatrenia vyplývajúce z tohto prehodnotenia.

2. Vzhľadom na to, že stranícke organizácie a orgány nemohli zaujať stanovisko k návrhu nových stanov strany, ktoré mali byť podkladom pre rokovanie zjazdu, zjazd ukladá novozvolenému ÚV KSS zabezpečiť prerokovanie návrhu stanov strany v organizáciách na Slovensku a zaujať k nim svoje stanovisko aj v duchu federatívneho usporiadania štátu.

3. Prerokovať zásady federatívneho usporiadania strany, politického systému, štátoprávneho usporiadania a práv národnostných menšín. Federatívne usporiadanie riešiť na národnom princípe, na základe pripravených dohôd so zabezpečením skutočne rovnoprávnych vzťahov našich bratských národov v duchu vyhlásení Českej národnej rady a Slovenskej národnej rady tak, aby ústavný zákon o federácii mohol byť Národným zhromaždením prijatý do 28. októbra 1968.

4. Prerokovať všetky diskusné príspevky, rezolúcie, listy, návrhy a pripomienky adresované zjazdu, zhodnotiť a zaujať k nim stanovisko a informovať o nich príslušné stranícke orgány a organizácie.

Prvému tajomníkovi ÚV KSČS

Drahý súdruh Dubček,

v týchto krušných chvíľach našich národov sme všetci, delegáti mimoriadneho zjazdu KSS, komunisti Slovenska, ľud náš slovenský s Tebou. Sme šťastní, že si medzi nami doma, že si sa mohol spolu so súdruhmi Svobodom, Černíkom, Husákom, Smrkovským a ďalšími opäť ujať funkcie, do ktorej Ťa zvolili komunisti Čiech a Slovenska.

Chápeme dobre, že v daných podmienkach si sa nemohol zúčastniť rokovania nášho zjazdu, že Ťa potrebuje hlavné mesto, republika našich národov. Tvoje myšlienky vyslovené v liste nášmu zjazdu i vo včerajšom rozhlasovom prejave sú s nami, žijú v našom zjazdovom rokovaní.

Mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska Ti vyslovuje plnú podporu ako prvému tajomníkovi KSČS, ako aj súdruhom Svobodovi, Černíkovi, Smrkovskému, Husákovi a ďalším statočným súdruhom z vedenia strany a štátu.

Výsledky rokovaní v Moskve považujeme za východisko z terajšej ťažkej situácie. Preto urobíme všetko pre konsolidáciu a normalizáciu pomerov v republike, smerujúcu k obnoveniu suverenity nášho štátu. V týchto intenciách budú pôsobiť aj novozvolené najvyššie orgány strany na Slovensku. Sľubujeme Ti to v predvečer 24. výročia všetkých nás — i dnes záväzujúceho výročia najsvetlejšej stránky našich národných dejín — Slovenského národného povstania.

Treba okamžite riešiť zásadne niektoré vnútrostranícke problémy. V prvom rade vytvoriť Ústredný výbor KSČS, ktorý bude mať autoritu v celej strane, v Čechách i na Slovensku, ktorý dokáže i v týchto nesmierne zložitých podmienkach zabezpečiť pokračovanie v ceste nastúpenej januárovým a májovým plénom ÚV KSČS. Dospeli sme k presvedčeniu, že takýto orgán musí zvolať mimoriadny XIV. zjazd KSČS, ktorý by sa mal urýchlene v tomto zmysle konať. Diktujú to potreby jednoty strany, jednoty našich bratských národov.

Drahý súdruh Dubček, boli sme s Tebou v nie jednoduchých chvíľach boja proti režimu mocenského subjektivizmu, i v boji za to nové — zdravé — po januári. Boli a sme s Tebou v týchto ťažkých chvíľach posledných dní. Boli sme s Tebou v našich myšlienkach, budeme teda s Tebou v našich činoch.

Vieme, že Teba i nás čaká teraz veľa nelahkých úloh. Chceme ich riešiť spolu s Tebou, pod Tvojím vedením v pevnej viere a dôvere, že naša socialistické zriadenie i po bolestných pre nás skutočnostiach bude socializmom a jeho dôstojnou ľudskou tvárou.

Delegáti mimoriadneho zjazdu Komunistickej strany Slovenska a prítomní delegáti XIV. zjazdu KSČS

Noví členovia ÚV KSS

Abrahám Ladislav
Agocs Vojtech
Baran Michal
Barbírek František
Bíroš Vincent
Blaho Rudolf
Boďa Koloman
Brindzík Tomáš
Colotka Peter
Čakajda Ľudovít
Daubner Vojtech
Dubček Alexander
Dudinský Kornel
Ďurcová Mária
Elšík Jozef
Falfan Saumel
Ferencei Peter
Fodor Teodor
Frono Anton
Graca Bohuš
Grňák Ján
Feriano Ján
Hanko Michal
Harach Milan
Harenčár Róbert
Heteš Jaromír
Hladký Milan
Holeczy Július
Haľman Viktor
Holásek Ľudovít
Hozák Jozef
Husák Gustáv
Chmúrny Vladimír
Janec Imrich
Janík Ján
Janza Miroslav
Jurík Karol
Kňažko J.
Kočtúch Hvezdoň
Kiokoč Ondrej
Kodaj Ján
Kodaj Samuel
Kompiš Ladislav
Koník Imrich
Košťál Albert
Košťal Ladislav
Kováčik Miroslav
Krajčí Vladimír
Krajčovič Anton
Laluha Ivan
Lešňovský Ján
Lešňo Konštantín
Lichvár Ivan
Lupták Stanislav
Macinský Ivan
Mag Július
Mandúchová Oľga
Marchalín Štefan
Martinka Severín
Masný Ján
Mikulčík Štefan
Molnár Imrich
Murčiz Anton
Nahálka Pavel
Nosko Ján
Novomeský Ladislav
Novotný Štefan
Olah Ondrej
Ondreáš Viliam
Pavlenda Viktor
Pavlík Ondrej
Peplch Egyd
Poliačik Jozef
Recký Michal
Róth Viktor
Rozboril Jozef
Sádovský Štefan
Sarvaš Andrej
Sedláková Mária
Seneši Ján
Sladká Valéria
Straka Karol
Strhan Milan
Strnád Ján
Šebesta Štefan
Šeliga Ladislav
Štec Juraj
Ševčok Pavel
Špirek Ján
Straus František
Štúr Svetozár
Tabaček Ján
Trcka Jozef
Turček Július
Ťažký Anton
Uher Ján
Urban Ján
Valo Jozef
Varga Vojtech
Vašečka Felix
Vašečková Štefánia
Vavrek Juraj
Vavrík Karol
Volčko Ladislav
Vöröš Jaroslav
Zrak Jozef
Zupka František

Kandidáti ÚV KSS

Behuliak Jaroslav
Červenka Vladimír
Ferencei Oto
Horňáček Ivan
Huba Mikuláš
Chrenovský Jozef
Jenis Jozef
Korbíni Šimon
Kožiarik Ján
Kuhn Ivan
Lehocký Miloš
Majerský František
Mihálik Vojtech
Mojžita Tibor
Mokoš Július
Mračno Ján
Olexa Ladislav
Panková M.
Ruman Ladislav
Slauka Jozef
Tomka Ján
Vrabec Jozef
Vongrej Pavel
Žilík Martin

Členovia Kontrolnej a revíznej komisie KSS

Astaloš Ladislav
Brayer Edmund
Bucsacký Ján
Čapko Anton
Čekirda Igor
Ďurišová Irena
Guspán Ján
Hatala Vojtech
Hojčka Pavel
Jackuliak Ján
Jamnický Ondrej
Járek Karol
Junás Ján
Kóňa Dezider
Kóňa Ladislav
Koscelanský Ján
Kováč Jozef
Lacko Ján
Magyar Ján
Masica Peter
Németh Eugen
Režný Anton
Salaj Ján
Slanina František
Šándor Ondrej
Tomášek Karol
Vajányi Ladislav
Zajačik Vendelín

52

Nevzdávame sa nášho veľkého zápasu

vystúpenia súdruha dr. G. Husáka na mimoriadnom zjazde KSS

Vážené súdružky, súdruhovia, vážení delegáti!

Pracovné predsedníctvo zjazdu ma poverilo, aby som vyslovil názor predsedníctva i môj osobný na niektoré otázky. Mimoriadna doba, ako je táto, sa prejavuje i v tom, že nemáme pre zjazd rozpracovanú analýzu nášho vývoja, nemáme rozpracovanú situačnú správu, ktorú by sme mohli delegátom dať, a ani zjazdový referát nemáme nielen napísaný, ale ani do všetkých detailov formulovaný.

Keď som v týchto dňoch o veciach rozmýšľal, keď som včera počúval súdruhov tu na zjazde a konečne v tých dňoch čo sme v Moskve rokovali, ale najmä medzi sebou rozprávali a hľadali spoločné riešenie, prichádzali mi veľmi často na myseľ dni spred 24 rokov, posledné dni pred začatím Slovenského národného povstania, ktoré si zhodou okolností budeme zajtra pripomínať.

V histórii sa spomína, že išlo o jednomyseľný nástup všetkých progresívnych síl vedených komunistickou stranou. V zásade je to správne. Ale pred takým osudovým rozhodnutím, aké musela prijať naša strana a všetky ostatné zložky pred 24 rokmi, bolo i mnoho váhania, rozmýšľania i kolísania, ako ani inak nemôže byť, keď sa rozhoduje o osudových záležitostiach jedného národa a miliónov jeho obyvateľstva. Tak je to i dnes. Všetky naše úvahy, pochybnosti i rozdielne a rozporné stanoviská sú celkom pochopiteľné. Treba však rátať s jednou vecou, že po všetkých rozdielnych stanoviskách a diskusiách musíme prísť k pevnému záveru. Musíme prísť k takému záveru, ktorý považujeme za správny, logický, jedine možný, a potom za ním pevne ísť. Z ďalšieho kolísania by boli len obrovské straty pre stranu a pre naše národy.

V dejinách národov sú také veľké chvíle, keď veľké myšlienky, myšlienky slobody, ľudskosti, spravodlivosti obrodzujú ľudí, vynášajú na povrch v ich vlastnom myslení a konaní to lepšie, to ušľachtilejšie. A sú aj chvíle utrpenia, bolesti jednotlivca i celého národa, ktoré vynášajú napovrch tie isté pocity ľudskej solidarity, blízkosti, sebaobetovania, slovom, sú také veľké obrodné obdobia, ktoré zlepšujú ľudí, zlepšujú hnutia, zlepšujú národy. Toto všetko si uvedomujeme. A to, čo je v ľuďoch, čo je v ich hlavách, o čom medzi sebou hovoria, čo podlieha veľkým emóciám, ušľachtilým emóciám, to neslobodno, samozrejme, ignorovať. Napriek tomu však považujem za svoju povinnosť apelovať na zdravý rozum a budem sa snažiť zaujímať stanovisko k problémom z tohto hľadiska.

Sú dnes pochybnosti, či nezrádzame alebo nezradíme cestu, na ktorú sme sa dali v januári tohto roku, či sa nerútime nejako do päťdesiatych rokov, do nejakých kultov a represálií, či sa nechystáme na krok späť vo vývoji našej strany, našich národov. To, čo sa u nás dialo od januára, bolo v širšom slove zmysle revoltou proti všetkým tým deformáciám, prechmatom, proti všetkému, čo v ľuďoch, v ich svedomí a rozume narážalo na nepochopenie alebo aj odpor. Išlo o očistenie myšlienky socializmu, komunizmu, marxizmu. Išlo o to, ako túto myšlienku v našich podmienkach realizovať, vytvoriť slobodnejšiu situáciu pre život našich ľudí a získavať pre tieto myšlienky široké vrstvy našich národov. Hľadali sme za tých osem mesiacov, ako tieto myšlienky realizovať. Tých osem mesiacov vo vývoji našej strany a našich národov je veľké a svetlé obdobie. Chcem povedať, že všetci súdruhovia, najmä vedúci naši súdruhovia, s ktorými som v Moskve posledné dni rokoval, boli jednoznační v tom, že sa nevzdávame ničoho z tohto veľkého zápasu o novú náplň socialistickej demokracie a že len za tejto podmienky hľadáme východisko z terajšej situácie. Veď aj myšlienky sú stelesňované ľuďmi a tí ľudia, ktorí sa vrátili na svoje miesto v strane a štáte, v ničom zo svojich zásadných myšlienok neupustili. Idú s odhodlaním, postupne — ako to situácia dovolí — realizovať tieto myšlienky, domýšľať ich, presadzovať ich v našej spoločnosti a získavať pre ne masy ľudí. Všetko to pozitívne, čo bolo v uplynulých mesiacoch, čo sa od januárového plénu tohto roku cez ostatné plénu ÚV KSČS a náš akčný program k nám, do našej verejnosti, do našich rozumov dostalo, to všetko chceme uchovať, chceme to prehlbovať a chceme to znovu do našej spoločnosti presadzovať.

Pravda, neboli v uplynulých mesiacoch v našej práci len svetlá. Boli i tiene, tak ako to býva, keď sa hľadajú nové cesty. Boli i nedostatky, hovorili sme často o nich na našich straníckych schôdzach, hovorilo sa o nich v tlači, hovorilo o nich i májové plénum ÚV KSČS. Musíme vidieť i túto druhú stránku. Z tragických udalostí posledných dní treba vyvodiť veľmi rozumné závery. Skúsenosti, ktoré sme získali, nás nútia pozrieť sa dobre na naše minulé mesiace, vidieť všetko pozitívne, ale vidieť i naše tiene, naše nedôslednosti, vidieť i nedostatky a poučiť sa z nich. Jeden z týchto nedostatkov bol v tom, že demokratizačný proces otvoril u nás priestor pre verejnú činnosť nielen komunistom, nielen ľuďom podporujúcim socialistickú myšlienku, ale otvoril priestor aj antisocialistickým silám, otvoril priestor i ľuďom, ktorí s komunizmom nikdy nerástli, ktorí stáli na opačnej pozícii. A my sme nenašli dosť politických prostriedkov na zápas s týmito silami, či to už boli rôzne kluby — K 231, KAN alebo aj rôzne iné prejavy, či už išlo o pokusy najmä v českých krajoch o obnovenie sociálnodemokratickej strany atď. Medzi

sebou sme so súdruhom Dubčekom — a všetci ostatní — veľmi otvorene hovorili, že musíme vyvodiť poučenia i z týchto skúseností. Tieto naše slabiny, naše nedôslednosti, ku ktorým zaujalo stanovisko i májové plénum ÚV KSČS, teda tieto naše nedostatky boli predmetom kritiky komunistických a robotníckych strán niektorých socialistických štátov. Aké stanovisko sme k tomu zaujímali, je známe. Nás kritizovali, že si nevieme tu a tam veci udržať, že dovolíme špiniť stranu, komunizmus, marxizmus, spojenecké štáty atď. Mali sme na to naše chápanie, naše vysvetlenie, hovorili sme: pripravujeme zjazd, utvoríme nové orgány, utvoríme politické predpoklady pre zápas so skutočnými antisocialistickými silami. V tejto otázke sme, žiaľ, nenašli pochopenie. V štádiu diskusií v Čiernej, v Bratislave, i predtým aj potom sme nenašli zhodný jazyk. Vojská piatich socialistických štátov vstúpili na naše územie. Treba povedať, že vedúce orgány našej strany a nášho štátu nežiadali o tento vstup, nepozvali ich vojská na naše územie. Prišlo k tragickému nedorozumeniu, tragickému nepochopeniu.

V tejto súvislosti sa nadhadzuje otázka, kto vojská pozval. Predsedníctvo ÚV KSČS v tú noc, keď prišlo k udalostiam, dalo vyhlásenie, že ani prezident, ani vláda, ani vedenie strany pozvanie neurobili. Otázka, kto vojská pozval, nie je dodiskutovaná, nie je vyriešená. Mená neboli nikde uverejnené. Keď sme o tejto otázke hovorili, či v Bratislave, či v Prahe, alebo v Moskve s našimi vedúcimi súdruhmi, každý z členov vedenia KSČS i KSS sa bez výnimky čestným slovom zaručoval, že takýto krok neurobil a že o ňom nevedel. Rôzne indície, ktoré tu sú, nie sú fakty, nie sú veci dôsledne dokázané a ja nepoznám dnes ani jednu jedinú vedúcu osobu českého či slovenského politického života, o ktorej by sa dalo bezpečne povedať, že takýto krok urobila.

Dostali sme sa bez našej viny do položenia, že územie československého štátu obsadili armády piatich spriateľených štátov. Nemusím tu rozvádzať, ako na to reagovala naša strana, naša obyvateľstvo. V každej situácii, do ktorej sa dostane národ, treba, aby jeho politické vedenie rozmýšľalo veľmi triezvo, aby zvažovalo všetky fakty, ako sa z tejto situácie dostaneme. Videli sme iba dve možné cesty. Viesť odpor? Vedenie našej strany a vedenie nášho štátu hneď spočiatku rozhodlo, že ozbrojený odpor nie sme schopní robiť, že ho nebudeme robiť a dalo príkaz armáde i všetkým ostatným ozbrojeným zložkám, aby v tomto zmysle postupovali. Všetci štátotvorní ľudia z vedenia strany hľadali druhú cestu, cestu p o l i t i c k é h o r i e š e n i a, cestu politickej dohody, ktorá by nás vyviedla z týchto ťažkých dní a ťažkej situácie, ktorá by nám vrátila plnú slobodu a suverenitu štátu a ktorá by nám umožnila na čele s progresívnym vedením uskutočňovať naše vlastné ideály. Viem, že dnes sa prijímajú takéto riešenia s istými pocitmi depresií, s rozpakmi. Nechcem dohodu z Moskvy vydávať za svetodejinné víťazstvo. Dnes všade i na Západe mnohí ľudia hovoria, že návrat vedúcich činiteľov strany a štátu do ich funkcií, obnovenie práce legálnych orgánov nie je malá vec. Netreba si medzi nami robiť ilúzie: čo iného bolo možné dosiahnuť? Kto z nás sa domnieva, že stačí viac hovoriť, viac kričať a že za deň, za hodinu všetky vojská od nás odídu? Kto čakal, že sa môže táto situácia vyriešiť za 24 hodín? Nie je to naivita? Nie je to absolútne nerealistické rozmýšľanie?

O ktoré základné otázky išlo? Išlo o návrat ľudí, ktorých z nášho územia odviezli. Vrátili sa? Vrátili sa všetci bez výnimky do svojich funkcií.

Išlo o obnovenie legálnych orgánov, ktoré si naša strana a náš štát utvorili. Obnovili sa tieto orgány? Pôsobia? Pôsobí dnes prezident? Pôsobí vláda na čele s Černíkom, vedenie strany na čele s Dubčekom a všetky ostatné orgány? Pôsobia.

Išlo o odchod vojsk piatich socialistických štátov z nášho územia. Jasná dohoda hovorí, že títo vojská majú odísť postupne, ako sa bude situácia konsolidovať. Kto čakal niečo iné? Nejde o ročné záležitosti, ide o relatívne krátke obdobie v súvislosti s normalizáciou u nás. Som presvedčený, že pri múdrom postupe komunistov a ostatných štátotvorných ľudí našich národov bude i táto otázka riešená.

Išlo o obnovenie našej suverenity. Keď hovorím, že budú fungovať naše legálne orgány, že postupne odídu vojská z nášho územia, je to obnova našej národnej a štátnej suverenity, bude to obnova našej národnej a štátnej suverenity a bolo nám jasne povedané, že tiež bude rešpektovaná.

A že to nie je všetko už dnes, už v túto chvíľu? Uvažujme reálne, triezvo! Perspektíva niekoľkých mesiacov je predsa veľmi reálna perspektíva.

Ide o obnovu normálneho života u nás. Prekážky, ktoré tu dnes ešte sú, budú postupným odchodom vojsk zo dňa na deň menšie. Vytvára sa nám a doslova každým dňom sa nám bude rozvárať priestor pre obnovu hospodárstva, výroby, dopravy, zásobovania a politického života.

Kde sú tie strašné zrady, ako to dnes niekto hovorí? Kde sú tie strašné kompromisy?

Viem, že situácia nie je ľahká a nebude ľahká pár mesiacov. Po takom zásahu, po takej tragédii sa to zo dňa na deň meniť nedá. Keď sme hovorili o Slovenskom národnom povstaní, dovoľte spomenúť: čo prišlo po tých dvoch mesiacoch vypätia, úžasného vypätia, nadšenia, obetavosti? Prišli dlhé mesiace strašného utrpenia, vraždy, pálenie dedín atď. Viedla nás jedna myšlienka, že napriek týmto obetiam budeme slobodne žiť v tomto štáte. Dnes sa od nás žiada: rozumne, triezvo, pokojne začať veci spravovať vo fabrike, v dedine, v okrese, na Slovensku, v celom štáte. Keď sme v Moskve medzi sebou hovorili, prichádzali na ľudí i ťažké depresie. Pravda, je radostné pracovať v dobe, keď človek môže hovoriť ľuďom pekné veci, keď ich môže realizovať v záujme zlepšenia ich materiálneho alebo duševného, politického života, keď môže k ľuďom pristupovať radostne, keď môže prichádzať s dobrou správou. Hovorili sme aj, že je veľmi ťažká robota, keď musí žiadať aj disciplínu, aj obete, aj istú sebazaprenie, aj cez slzy. Je to ťažké. Nejeden človek by chcel od veci utiecť a povedať: nie, ja toto nemôžem, ja na to nemám náturu, ja sa cez to neprenesiem atď. My sme povedali: kto v takejto chvíli ťažkého položenia národov i strany chce odísť, je obyčajný dezertér. (Potlesk.) Ľahko je robiť vtedy, keď ľudia tlieskajú, keď im môžem hovoriť dolu s Novotným, a teraz si zavedieme slobodu, žiadne kriminály a rehabilitáciu atď. a ľudia tlieskajú atď. Ľahšie sa vtedy robí, každý z nás to pozná. Keď však musím hovoriť: trošku si drž vášne, rozmýšľaj triezvo, nedaj sa vyprovokovať tým, že tu stoja zbrane, že budú stáť mesiac, možno dva. Rob túto prácu pre národ, upokojuj ľudí, vysvetľuj im, keď majú dušu rozbolavenú, že sa musia tak a tak dívať. Ťažko sa robí, ťažko sa získava dôvera, ale my sme komunistická strana, ktorá prešla voľajakými skúsenosťami, ktorá chce politicky pracovať nielen vtedy, keď sa med lieva.

Prežili sme obdobia, keď sa veľmi ťažko pracovalo a keď statoční vydržali. Nech odpadne, čo je kolísavé, nech odpadne, čo je oportunistické, ale nech v tej strane zostane, čo je pevné, čo je charakterné, čo chce za tento národ zápasiť. (Potlesk.)

Tieto rozdielne pohľady sa odrazili i na tomto našom zjazde. Zjazd sa začal, povedal by som, za pololegálnych podmienok, v zápase o podporu rokovaní, ktoré viedol s. Svoboda a ostatní, o nápravu vecí atď. To sa prejavilo i v zjazdových rokovaniach. Vyjadrovali ste mienku komunistov, mienku tohto národa. Včera večer sa vám azda zdalo, že sa vec voľajako zvrtla, že je tu rozdiel. V čom je rozdiel? V tom, že uzavretím rokovaní v Moskve, dohodou, návratom všetkých vedúcich činiteľov nastala kvalitatívne nová situácia. Dubček je tu, Svoboda je tu, Černík je tu, Smrkovský je tu, vrátili sme sa všetci. Hovoril som už, čo sa dohodlo. Nastala kvalitatívne nová situácia i v rokovaní zjazdu. Do včera rána ste rokovali, rozmýšľali a dívali sa na veci a rozhodovali v jednej polohe, a odvtedy, čo sú vám známe nové fakty, je nová situácia. Ide o to, aby sme dnes rozmýšľali z hľadiska týchto nových faktov, z hľadiska perspektívy, ktorú vedenie strany a štátu dáva. Musíme vniesť stabilitu do nášho politického a straníckeho života. Musíme ju vnášať postupne do celého štátneho života. Z tohto ťažkého provizória sa musíme dostať do normality orgánov i v rozhodovaniach. Lebo

inak, bez pevného kurzu, bez pevného vedenia, bez pevného rozhodovania by sme sa zo situácie naozaj nikam nedostali. Je teda pred nami zásadné rozhodnutie, ku ktorému sa tento zjazd musí vyjadriť: alebo prijať koncepciu súdruha Dubčeka, prezidenta Svobodu, Černíka, a ja plne súhlasím s Dubčekom a s ostatnými vedúcimi súdruhmi, že východiskom z dnešnej situácie je na základe uzavretej dohody ísť smerom normalizácie nášho života. Druhá možnosť je túto koncepciu odmietnuť.

Niet nijakej tretej cesty! Kto má lepší návrh, kto vidí inú koncepciu, nech s ňou príde! Lámať si hlavu kdekto, i celé vedenie. Takže tak stojí otázka: alebo pevne podporiť, stáť za Dubčekom a ostatnými, alebo im vysloviť nedôveru, niet tretej cesty. Lebo žiadny vedúci politický činiteľ, ak nemá plnú podporu rozhodujúceho jadra strany a verejnosti, nemôže svoju funkciu robiť. V tom prípade musí odísť, v tom prípade nemôže robiť. A potom treba hľadať tú ďalšiu garnitúru, ktorá bude ochotná ísť inou cestou. Sú to tvrdé slová, ale je to úplne otázka dôvery, i pre mňa osobne. Ja stojím plne za Dubčekovou koncepciou, bol som pri jej tvorbe, ja ho budem plne podporovať, alebo s ním budem stáť, alebo odídem. Musíme sa teda v tejto veci rozhodnúť. (Potlesk.) Som presvedčený, že politickú zrelosť funkcionárov a delegátov, ktorí sú tu, je zárukou, že po zvážení všetkých úloh dajú plnú podporu Dubčekovmu vedeniu strany i vedeniu štátu.

I tak to nebude ľahké, i tak bude dosť problémov. Bude aj kritik a všetkého ostatného, ale keď má človek aspoň v strane krytý chrbát, môže potom aj voľačo robiť, no bez toho sa robota nemôže dariť.

• • •

K niektorým úlohám, ktoré sú pred nami a ktoré môžeme splniť za predpokladu, že táto línia, Dubčekova koncepcia a naša koncepcia bude prijatá, že sa tento zjazd a slovenskí komunisti za ňu postavia, je tu vážny problém jednoty strany. Alebo to poviem negatívne: hrozí nebezpečenstvo istého rozkolu v strane, najmä v českej časti strany. Na Slovensku by k takýmto veciam mohlo dôjsť vtedy, keby tento zjazd nevedel vypracovať a postaviť sa za jednu koncepciu, za jednu líniu. Pevne však verím, že v strane na Slovensku takáto situácia nevznikne. Nemyslím na jednotlivcov alebo skupiny, ale na nejaký veľký prúd, opozičný prúd proti Dubčekovmu stanovisku, proti koncepcii záchrany našich národov, o ktorej som hovoril. Napriek tomu sa domnievam, že sa nám podarí uchovať jednotu strany na Slovensku. Horšia je situácia v strane v českých krajinách. Ide o vec, na ktorú niektorí delegáti tak citlivo reagovali, o otázky okolo XIV. zjazdu strany. Dlho sme o tom včera v noci hovorili. Nechcem a ani nemám právo hodnotiť XIV. zjazd, nemienim niť a nikoho zhadzovať, ani kritizovať. Vieme, v akej situácii sa všetko robilo. Chcem sa zmieniť o jednej veci a o ÚV, ktorý bol na tomto XIV. mimoriadnom zjazde prijatý. Skutočnosť je taká, že v Prahe dnes existujú dva ÚV.

Starý ÚV z XIII. zjazdu so zmenami, ktoré sa uskutočnili tento rok na čele s Dubčekom, Černíkom, Smrkovským atď. a nový ÚV zvolený na XIV. zjazde s Dubčekom, Černíkom, Smrkovským a ďalšími. Tieto dva ústredné výbory tu sú. Viaceré komunistické a robotnícke strany piatich socialistických krajín tento nový ústredný výbor neuznávajú. Vyjadrili zásadné stanovisko, že ho za žiadnych okolností neuznávajú. My budeme musieť s týmito štátmi pracovať. To je vonkajší zrete.

Po druhé. My sme sa za týchto osem mesiacov strašne veľa nahovorili o demokracii, vypracovali sme stanovy a systém volieb, o tom, ako veci demokraticky zabezpečiť, ako zložiť správne orgány, ako nepripustiť režírovanie, znásilňovanie más členstva. A teraz máme prijať ústredný výbor, na ktorého voľbe neboli prítomní podľa stanov potrební členovia ústredného výboru, kde bolo aklamačné hlasovanie atď. Ale to by nás ešte — hovorím tak vzhľadom na mimoriadnu situáciu — nemuselo zaujímať. Ale čo nás, členov strany na Slovensku musí zaujímať, to je zastúpenie slovenských komunistov. Hovoríme o federácii. Hovoríme o suverénnom práve nášho národa dohodovať sa, spolu s českým národom o slovenskej reprezentácii, o našom sebaurčovacom práve. Hovoríme aj o federatívnych prvkoch v strane, o práve slovenskej časti strany, Komunistickej strany Slovenska, koho zo svojich ľudí budeme delegovať do ústredných orgánov a do ÚV KSČS. A čo sa stalo? Ja som sedel so súdruhmi v Bratislave, sedelo tu celé legálne predsedníctvo okrem súdruha Biľaka, ktorý bol v Prahe, ale nikto sa neobrátil na legálne existujúci slovenský orgán, aby sa vyjadril o zjazde, o účasti delegátov. Nikto sa neobrátil na žiadneho slovenského politika či bol v Bratislave, alebo v Prahe. Pri začatí zjazdu, ako som počul (prosím neručím za presné čísla), boli prítomní štyria delegáti zo Slovenska. Niektorí prichádzali postupne. Údajne pri voľbách bolo 28 a pri konci niečo cez 40. Na Slovensku je zvolených, ak sa nemýlim, do 300 delegátov na zjazd KSČS. A nebolo tam ani 10 % delegátov zo Slovenska. Kto a s kým sa radil o zložení slovenských zástupcov do ÚV KSČS, kto mňa navrhoval do ÚV KSČS a do jeho predsedníctva, kto navrhoval ostatných súdruhov, ktorí boli tu, s kým sa hovorilo, kto za to hlasoval? Súdruhovia, akým právom môžu ľudia okolo mestského výboru strany v Prahe zostavovať slovenskú reprezentáciu do spoločného celoštátneho orgánu? Aby ste mi rozumeli, nechcem ovplyvniť to, čo vás viedlo citovo alebo nás všetkých v stanovisku k XIV. zjazdu. Nechcem to nijako zhadzovať. Ale všetky faktory vyznievajú tak, že pokiaľ ide o zastúpenie komunistov zo Slovenska, bol tento ústredný orgán zvolený krajne nedemokratickým spôsobom, napriek tomu, že sú tam i ľudia, s ktorými môžeme napokon súhlasiť. Ale takýmto spôsobom sa ústredný výbor voliť nedá.

Ak už súdruhovia tam boli a chceli voliť, prinajmenej mali povedať, že zo Slovenska tam niet ani polovica delegátov, že slovenskú časť ÚV možno dohodnúť iba vtedy, keď bude zloženie zjazdu kompletné. Ale nemôže niekto predsa vnucovať jednému suverénnemu národu a jeho strane v tom zmysle, že skupinka ľudí, ktorú nikto nepoveril, určí jeho politickú reprezentáciu. (Potlesk.) To je principiálna otázka. My sme robili zjazd za povstania, doslova za horších podmienok. Ani po 24 rokoch sa nemusíme za tento zjazd hanbiť. A neboli tam ľudia len z povstaleckého územia, ale z celého okupovaného územia od Bratislavy, Košíc i z maďarského okupovaného územia, zovšadiaľ. Predsa aj v revolučných časoch sa musí dbať na základné, elementárne princípy.

V Prahe sa včera zišiel nový Ústredný výbor, ja som vraj jeho členom, súdruh Pavlenda je jeho členom, súdruh Zrak je jeho členom, dokonca sme vraj členmi jeho predsedníctva. Včera som bol v Prahe ale nikto sa ma nepýtal: má sa ÚV zísť, nemá? Nikto ma nevolal na žiadnu poradu. Neviem vôbec s kým sa zo Slovenska hovorilo. A jedná sa menom celého štátu, celej strany, v mene Slovenska. Dovoľte, aby som sa proti takémuto postupu ohradil. Takto demokraciu nechápem. V žiadnym podmienakch, najmä nie dnes. Domnievam sa, že takto so slovenským komunistami dnes už nikto nemá právo zachádzať. (Potlesk.)

Toto je potrebné povedať jasne napriek tomu, čo dobrého a pozitívneho zjazd urobil. Osobne vyhlasujem, že funkciu v tomto novom ústrednom výbore ani v jeho predsedníctve neprijímam z dôvodov, ktoré som uviedol. A žiadam slovenských súdruhov, aby sa týchto funkcií vzdali. Na protest proti takémuto nedemokratickému postupu. (Potlesk.)

Teraz bude mať vedenie strany v Prahe a súdruh Dubček veľké ťažkosti, ako hroziaci rozkol prekonať. Máme najlepšiu vôľu rokovať, dohodnúť sa, ako sa z tejto situácie dostať s cieľom, aby sa jednota strany udržala. Hovorili mi súdruhovia o istej nádeji, že sa nejakým spôsobom podarí problémy riešiť, že tento ústredný výbor sám si povie, že nebude pôsobiť, že sa dočasne doplní ÚV alebo sa skoro zvolá normálny zjazd. Súdruhovia hľadajú teda východisko. Od nás na Slovensku sa čaká, že aj v tejto otázke náš zjazd súdruha Dubčeka i vedenie, ktoré súdruh Dubček reprezentuje, podporí.

V týchto dňoch sa okrem iných pekných vecí utužil vzťah medzi slovenským a českým národom. My si to veľmi ceníme. A z toho chceme tiež vychádzať. Pevne verím v múdrosť súdruha Dubčeka a ostatných,

ktorí tieto rokovania vedú, že nájdu východisko. Treba pochopiť mimoriadnu ťažkú situáciu, pochopiť, že ak nedosiahneme jednotu v strane i v českých krajoch, nemôžeme jednotu dosahovať ani v ľude a že znovu príde ťažká kríza, kríza s medzinárodným dosahom a že všetko naše konsolidačné úsilie by vyšlo navnivoč.

Včera v noci som telefonoval zase so súdruhom Černíkom. Dnes v Prahe zase rokujú s predstaviteľmi toho nového ÚV KSČS. Budú znovu hľadať cesty. A zase ma s. Černík prosil, aby tento zjazd podporil ich úsilie, úsilie tak s. Dubčeka ako aj všetkých súdruhov, prekleniť celú túto záležitosť, aby ho podporil týmto naším slovenským stanoviskom, ktoré sme tu povedali.

Pokiaľ ide o celkovú našu perspektívu, myslím, že netreba o tom veľa hovoriť. Chceme tak, ako sme si ciele stavali po januári, budovať u nás socialistickú spoločnosť, naša strana vychádza a bude vychádzať z marxleninských princípov, na ktorých rástla, s ktorými zápasila a na ktorých zotrváva. Chceme pokračovať v pojanuárovej línii a v prehlbovaní socialistickej demokracie, v demokratizačnom procese, nechceme sa vzdať žiadnych zásadných výdobytkov, ktoré v tom období naša strana i náš ľud získal. Napriek všetkým ťažkostiam, v budúcich dňoch a mesiacoch chceme tento kurz pevne u nás presadzovať, nepripustíme návrat k predjanuárovým pomerom nielen pokiaľ ide o osoby — či už ide o Novotného, Chudíka alebo kohokoľvek iného, ale ani v koncepciách, ani v celkovom smerovaní. Pri všetkých trampotách, ktoré máme a ktoré ešte budeme nejaký čas mať, chceme pevne po tejto ceste pokračovať. Sú tu obavy, aby sme sa neodtrhli teraz, v tieto dni, od ľudí, od národa, aby sme sa neodtrhli od jeho myslenia, od jeho cítenia. Je to neobyčajne dôležitá otázka. Vieme, že naša strana získala v týchto týždňoch veľkú popularitu, veľkú autoritu. Chceme a musíme si vedieť túto dôveru širokých vrstiev ľudu udržať. Pravdaže, súdruhovia, nie nadbiehaním. Musíme ukazovať dnes širokým vrstvám ľudu reálne východisko zo situácie. Musíme mu vedieť ukázať cestu k pokojnému, normálnemu, slobodnému životu. Od národa a od ľudu sa my odtrhnúť nemôžeme. Nie sme žiadna izolovaná sekta a žiadnu sektársku politiku, alebo protiľudovú politiku nikdy robiť nechceme a nebudeme.

Národný cit, národné sebavedomie, národná hrdosť, ktorá tak v českom, ako aj v slovenskom národe v posledných týždňoch a potom aj v posledných dňoch vysoko stúpla, je veľký faktor v politike. Politické vedenie a politická strana musí ho vedieť správnym spôsobom orientovať, musí ho vedieť správnym spôsobom mobilizovať na úlohy, ktoré sú práve pre ten národ v danej situácii najvážnejšie a najťažšie. Nájsť jazyk, nájsť taký prístup k ľuďom, aby sa nič pozitívne, národné sebavedomie, hrdosť, neubíjalo, naopak, vedieť tieto hodnoty použiť na tie ohromné problémy, ktoré tak v politickej, ako aj v ekonomickej oblasti v najbližších týždňoch budeme mať. Za tie posledné mesiace sme sa hádam už všetkého nanačili. A v týchto dňoch, v ťažkých dňoch budeme musieť znovu o všetkom rozmýšľať. Nemôžeme len plávať po prúde, vo vlnách. Nemôžeme robiť len to, čo je ľahšie, čo je populárnejšie, čomu sa tlieska. Ak sa rozhodneme pre istú cestu, musíme ju vedieť pevne presadzovať i proti pochybnostiam, i proti všelijakým náladám a dakedy snáď i proti nadávaniu a osočovaniu. Inú rozumnú cestu nevidím.

Stojí pred nami aj otázka obnovy celého normálneho života. Je potrebné, aby sa v plnom rozsahu obnovila naša výroba, doprava, aby sme zabezpečili zásobovanie obyvateľstva a celý normálny život obyvateľstva. Aby tu orgány Slovenskej národnej rady, národných výborov, hospodárske orgány s plnou zodpovednosťou a s plnou serióznosťou a vecnosťou obnovili celú svoju činnosť, aby tak celá široká škála inštitúcií, orgánov a ľudí, ktorí sú zodpovední za normálny život odhora až po poslednú dedinku, v plnom rozsahu sa na túto prácu sústredili. Domnievam sa, že náš robotník, roľník i ostatní pracujúci ľudia právom žiadajú, aby mali istotu čo do každodenného života, istotu nielen o svoj život, že ho nebudú ohrozovať zbrane, ale istotu aj o existenciu seba, svojej rodiny, svojich detí, o svoju prácu, o svoju sociálnu istotu a dnes sa nám už vytvárajú podmienky, aby sme toto zabezpečovali. Nič by nám nepomohli veľké reči, keby naše závody z tých či oných dôvodov nemohli robiť, keby tu nebol chlieb, keby tu neboli ostatné veci potrebné pre každodenný život.

Na programe nášho mimoriadneho zjazdu bol pôvodne problém federácie. Pred vstupom vojsk na naše územie boli už vypracované politické stanoviská, schválené vedúcimi orgánmi strany, ktoré mali byť predložené na zjazd KSČS i na zjazd KSS. Z dôvodov, ktorá tu vieme, sa na rokovanie nedostala. Hlásime sa k týmto zásadám, ktoré už Predsedníctvo ÚV KSČS, vláda i SNR prerokovávali. Princíp samourčovacieho práva je v nich vyjadrený v českej i slovenskej socialistickej republike, ich orgánoch, delení moci atď. Nemáme čas túto problematiku rozvíjať. Odporúčam, aby sme schválili zásadný postup, že trváme na federatívnom usporiadaní nášho štátu na princípoch už vyslovených, ktoré má byť uzákonené k 28. októbru t. r. a že poverujeme nový ÚV, ktorý tu zvolíme, aby otázky meritorne a podrobne prerokoval a zaujal k veci stanovisko. (Potlesk.)

Apelujem na bratský český národ, aby nás pochopil, že pre nás je to osudová záležitosť, že pre slovenský národ je to existenčná záležitosť a že nie je možné v tomto nerovnoprávnom postavení ďalej zotrvávať. (Potlesk.) Zajtra si budeme pripomínať 24. výročie SNP. Výročie udalosti, ktorá ukázala nesmiernu mravnú silu slovenského národa, ktorá narovnala jeho chrbtovú kosť, dala mu národné uvedomenie i odhodlanie v ťažkých dobách znášať ťažkosti, zápasiť s nimi a odhodlane ísť za slobodou. V týchto ťažkých mesiacoch našej práce, keď si budeme spomínať, čo naši ľudia vytrpeli pred 24 rokmi, do čoho išli, kde našli mravnú silu a odhodlanie, pomôže nám to ľudom udalosti vysvetľovať, ale aj riešiť problémy.

Voláme v týchto dňoch do spolupráce všetkých čestných a statočných ľudí, voláme do spolupráce a k podpore celú robotnícku triedu, pracujúcich v závodoch, na dedinách, družstevných i samostatných roľníkov, našu inteligenciu, mladých ľudí, ženy, voláme všetkých. To, čo je pred nami nie je len stranícka úloha, to je úloha celého národa. Je to úloha obidvoch našich národov, celého nášho štátu. Budeme musieť nájsť v našej práci taký reč, aby nám celý národ rozumel, aby nás chápal, aby išiel s nami. Ide nám teda dnes o jednotu strany, ide nám dnes o jednotu nášho štátu, ide nám o bratský vzťah našich národov, o jednotu všetkých progresívnych síl nášho štátu.

Som hlboko presvedčený, že cesta k takémuto riešeniu je rozhodnutiami vedenia strany a štátu a dohodami, ktoré sa v Moskve uzavreli, otvorená. I keď nie je ľahká, je otvorená a má perspektívu. Dala perspektívu všetkému nášmu ľudu a obidvom našim národom, že dosiahnu plnú suverenitu, plnú slobodu, plnú samostatnosť svojho konania a že teda touto cestou má naša strana všetok náš ľud viesť.

Končím, súdruhovia, prevolaním: nech žije Komunistická strana Československa na čele so súdruhom Dubčekom! (Búrlivý potlesk.)

Mandáty vernosti

S veľkou pozornosťou a s hlbokým dojatím sme — píše predsedníctvo OV KSS v Trnave — vypočuli prejav prvého tajomníka ÚV KSČS s. Dubčeka, prednesený po návrate našej delegácie z rokovania v Moskve.

Uvážlivé, hlboko premyslené a úprimné slová súdruha Dubčeka nás ubezpečili, že v danej situácii rokovania našej delegácie zodpovedali dôvere, ktorú od celého čs. ľudu mala. Chápeme zároveň zložitosť situácie, za ktorej rokovanie prebiehalo. Sme si vedomí, že heslo posledných dní „verte nám — my veríme vám" delegáciu sprevádzalo pri zvažovaní súčasnej reality, možností a najprijateľnejšieho riešenia mimoriadne zložitej situácie, v ktorej sa v súčasnosti nachádzame.

Veríme, že myšlienka vernosti socializmu, samostatnosti a suverenity sprevádzala delegáciu po celý čas rokovania. Predsedníctvo OV KSS v Trnave vyjadruje bezvýhradnú podporu myšlienkam obsiahnutým v prejave súdruha Dubčeka. Veď celé uplynulé obdobie od januára potvrdilo úprimnú snahu vedenia našej strany, prezidenta, vlády a NZ a ich lídrovú oddanosť všetkému nášmu ľudu a ideám demokratického socializmu.

Obraciame sa na vás, robotníci, družstevníci, inteligencia, mládež, ženy a matky, aby ste v zmysle príhovoru s. Dubčeka tak ako doteraz i naďalej zachovali jednotu, pokoj, rozvahu a plnú podporu vedeniu strany na čele so súdruhom Dubčekom, prezidentovi, vláde a NZ. Prosíme vás, buďte jednotní a disciplinovaní, nedopustite provokácie, zabráňte panike. Urobte všetko, čo je vo vašich silách, a dokážte, že stojíte jednotne s nami za politikou Komunistickej strany Československa. Pravda zvíťazí!

S hlbokým pohnutím — píšu pracovníci Poverenníctva SNR pre kultúru a informácie — sme vás včera počúvali. Snažíme sa pochopiť súčasnú realitu a ťažké položenie našich národov. S bojovým srdcom a triezvym rozumom budeme dôsledne a obetavo plniť váš odkaz. Budeme dôsledne svojou prácou bojovať za ľudskú tvár socializmu. Sme vždy s vami. Verme vám.

• • •

Plénum Okresného výboru KSS v Senici nad Myjavou zídené 27. augusta po vypočutí tvojho prejavu o súčasnej vnútropolitickej situácii prijalo s plným vedomím a zodpovednosťou výzvu, ktorou sa na nás obraciaš — píšu v liste súdruhovi Dubčekovi.

Sme si vedomí toho, že v súčasnosti je to jediné východisko k riešeniu našej zložitej situácie. Plne podporujeme tvoje stanovisko a sľubujeme ti, že urobíme všetko, aby naša okresná organizácia napomohla normalizáciu politického a hospodárskeho života v našej ČSSR.

• • •

Členovia pléna okresného výboru KSS, okresnej kontrolnej a revíznej komisie, predsedníctva mestského výboru KSS a pracovníci aparátu OV KSS v Komárne po netrpezlivom čakaní so vzrušením vypočuli komuniké z moskovského rokovania predstaviteľov stranických a vládnych orgánov ČSSR a ZSSR, ako i prejavy prezidenta ČSSR súdruha Ľudvíka Svobodu a s osobitnou pozornosťou a s hlbokým dojatím rozvážne slová prvého tajomníka ÚV KSČS súdruha Alexandra Dubčeka.

Hodnotiac triezvo súčasnú zložitú situáciu plne chápeme úprimné slová súdruha Dubčeka, prihlasujeme sa k plnej podpore v jeho zodpovednej a namáhavej práci.

Naďalej pevne stojíme za vytýčeným Akčným programom KSČS, za jednotnú federatívnu Československú socialistickú republiku, ako i za demokratický a humanistický socializmus v našej vlasti.

K tomuto budeme dôsledne viesť okresnú organizáciu strany a všetok ľud Komárňanského okresu. Toto budeme dokumentovať poctivou a svedomitou prácou v prospech rozvoja našej socialistickej súčasnosti.

• • •

S pocitmi rozhorčenia a sebazaprením sme vypočuli záverečné komuniké z rokovania našej stranícke j a štátnej delegácie v Moskva.

S pohnutím, ale porozumením sme počúvali slová prvého tajomníka našej strany súdruha Dubčeka — pokračujú v rezolúcii pracovníci Ústavu ekonomiky a organizácie stavebníctva v Bratislave.

Jednota a zomknutosť, ktorá sa u nás vytvorila v uplynulých pohnutých dňoch, aj teraz zostáva nenarušená. Z našich stanovísk a požiadaviek, ktoré sme na svojich predchádzajúcich zhromaždeniach v ústave prijali — na okamžitý odchod cudzích vojsk z našej vlasti — ani teraz nič nespúšťame. Žiadame ďalej o náhradu všetkých hmotných škôd, ktoré nám okupačné jednotky zapríčinili.

Chceme aj v nových, podstatne sťažených podmienkach pomáhať svojou jednotou a prácou usmerňovať činnosť nášho legálneho a štátneho vedúceho pracovníka ss. Dubčekovi, Svobodovi, Černíkovi, Smrkovskému pri realizácii nášho československého modelu demokratického socializmu s ľudskou tvárou.

Dôverujeme vám, sme s vami!

• • •

Mestiac august znamená v divadle vždy začiatok novej sezóny. Herečky a herci, režiséri a výtvarníci sa schádzajú a začínajú pracovať. Národný umelec Jozef Budský pripravuje na výročie Slovenského národného povstania Hviezdoslavove Krvavé sonety (Ráchel), v ktorých budú účinkovať: M. Kráľovičová, E. Kristínová, E. Poláková, E. Križíková, E. Vašáryová, O. Sýkorová, V. Topinková, V. Strnisková, V. Záhorský, I. Mistrík, L. Haverl, V. Durdík, J. Slezáček, M. Gallo, M. Dočolomanský. Umelci SND a Novej scény v Bratislave sa zišli a odoslali vrúcny list prvému tajomníkovi ÚV KSČS Alexandrovi Dubčekovi. Slovenské národné divadlo by rado čo najskôr začalo svoju sezónu. Termín zatiaľ nie je známy, ale podľa všetkého to dlho nepotrvá. Riaditeľ Slovenského národného divadla Ivan Turzo nám prisľúbil, že ten čo to bude možné, hneď oznámia verejnosti začiatok sezóny. Dôležité je, že divadelníci nastúpili už 19. augusta 1968 do SND, vytrvali a usilovne pripravujú predstavenia, ktoré predchnú krásou a pravdou.

Nič nás neprinútí slúžiť inému ako statočnému ľudu tejto krajiny, jeho záujmom a túžbam, túžbam po humanistickom a demokratickom socializme. Nič nás neprinútil podporovať iné ciele, než sú ciele komunistickej strany tejto krajiny a vlády tohto ľudu. Keď zmĺknu zbrane, prehovoria múzy — na naše slovo sa, súdruh Dubček, môžeš spoľahnúť.

Želáme Ti z celého srdca zaslúžený pokoj, dobré zdravie a mnoho síl pre spoločný prospech nás všetkých.

My komunisti a bezpartajní pracovníci Poverenníctva SNR pre školstvo tvárou v tvár tvrdej realite zlovoľného porušenia suverenity našej socialistickej vlasti, ale i daných možností riešiť vzniklú situáciu, vyslovujeme svoju nezlomnú oddanosť a dôveru prvému tajomníkovi ÚV KSČS súdruhovi Alexandrovi Dubčekovi a prezidentovi republiky Ľudvíkovi Svobodovi.

Ubezpečujeme Vás o svojom odhodlaní uvedomele a disciplinovane zabezpečovať všetky Vaše pokyny, zamerané na získanie priestoru pre uskutočňovanie politiky, ktorá povedie k normalizácii pomerov v našej ťažko skúšanej socialistickej vlasti a k ešte dôslednejšej a rozhodnejšej realizácii veľkých ideí humanizmu a demokratického socializmu, na cestu ktorého nastúpil československý ľud januárovým zasadnutím ÚV KSČS.

Záruku tejto cesty vidíme nielen v jednote nášho ľudu, jeho odhodlaní a disciplíne, ale aj v tom, že v straníckych a štátnych funkciách budú jedine súdruhovia, ktorí v osudových chvíľach československého ľudu nestratili pred ním svoju tvár.

• • •

V osudových hodinách po návrate našej delegácie z Moskvy vyslovujeme aj my dôveru súdruhom Dubčekovi a Svobodovi. Mandát vernosti, ktorý dostali v dramatickom československom týždni od celého nášho ľudu, trvá aj naďalej a bude spečatený vo chvíli, keď posledný vojak piatich cudzích armád opustí územie našej drahej vlasti.

Pracovníci vydavateľstva
Slovenský spisovateľ

5

ROZHLASOVÝ PREJAV PREDSEDU VLÁDY SÚDRUHA ING. O. ČERNÍKA

a dále:

Dvadsaťštyri rokov

uplynulo od chvíle, čo povstal náš národ do ozbrojeného boja proti fašistickým okupantom a ich domácim prisluhovačom; čo bola znovu vyhlásená Československá republika, spoločný štát dvoch bratských národov, Čechov a Slovákov; čo zazneli zase štátne hymny, Kde domov môj a Nad Tatrou sa blyská.

Dvadsaťštyri rokov. Medzitým dospela generácia našich detí. Dieta, očarené piesňami pri vatre, učí sa o niekoľko rokov neskoršie dejepis a o niekoľko ďalších rokov už číta noviny a nielen číta, ale rozmýšľa a kladie otázky a odpovede ho rozčarúvajú a nakoniec dospeje k nedôvere voči dospelým, voči tým, čo píšu, vravia, oslavujú. Fakty a spomienky sa spletajú do neprehľadnej siete tendenčných poloprávd a neprávd a pravda sa v tej splete kdesi stratila, zadusila, a najstrašnejšie je, že sa tam stratilo aj to najvzácnejšie, tá jediná veľká pravda tých čias, to sväté, nezmerné a neodškriepiteľné nadšenie a zújalo mocné odhodlanie nedať sa, nevzdať sa, nepokoriť sa ani potom, keď sa už cítil byť nepriateľ celkom víťazom.

Národ sa nevzdal. Bojoval v novýchpodmienkach ďalej. Bolí to kruté podmienky. Hlad, mráz, choroby, dobre vyzbrojený nepriateľ v desivej presile, zradcovia, ktorí cudzími hodákmi podopierali svoju vratkú moc.

Národ bojoval. Na život a na smrť. Bojoval o holú existenciu, ale bojoval i za svoju česť, za právo smieť žiť medzi slobodnými, so vzpriamenou hlavou, pozerať na svet pevným, rovným pohľadom.

Odmietol poroby, pokorenie, zradu.

Prijal boj a všetko, čo s tým súviselo. Pričastým používaním veľkých slov vo všedné dni zosúcha sa ich pravý význam, stanú sa frázami. Ale dnes znovu ako kedysi, ako vtedy za slávnych čias Slovenského národného povstania má každé zo slov sloboda, hrdosť, bratstvo, svedomie, česť a vernosť svoj význam. Dnes sú to slová znovu sväté, sú to znovu slová modlitby, slová prísahy, keď ich vysloví človek, ktorý má právo chodiť so vzpriamenou hlavou a dívať sa celému svetu rovno do očí.

Streda. Napätie, tlkot miliónov ľudských sŕdc. A znovu zazneli z éteru známe, známe slová: Tu Slobodný vysielač Banská Bystrica. Odoberá sa od svojich poslucháčov, odoberá sa od svojho národa a slubuje mu ako kedysi: vrátim sa, ozvem sa znovu.

Kde domov môj, Nad Tatrou sa blyská. Kto za pravdu horí.

A keď sa človek znovu ako kedysi prebral z polosmrti, slzy mu vyprahli, začal sa. Moja jediná, Banská Bystrica. Moja drahá, drahá Praha.

A potom znovu, ako už tisíc hodiny a neprestajne, zújalo s bojazlivou nádejou a úzkosťou najväčšou vidieť oči, tvár, a úsmev najmilovanejšieho, najbližšieho človeka, o ktorom niet zvesti okrem jednej jediněj, a tá je hrôzyplná.

A zasa je august ako kedysi a zasa je človek, ako bol vtedy. Dávno doznel Slobodný vysielač, ale v temnej noci zdiaľky i zblízka znie neprestajne nespievaný verš:

Kto si stojí v slove, čo priam zhrkne svet,
komu nad statočnosť venca v nebi niet,
koho dar nezvedie, hrozba nesklonť,
tomu moja pieseň slávou zazvoní.

KATARÍNA LAZAROVÁ

Stavby volajú stavbárov

Bratislava (Od nášho redaktora) — V posledných dňoch sa prestalo pracovať na mnohých stavbách a ani na tých, kde robia, nemajú plné stavy robotníkov. Preto Poverenictvo SNR pre stavebníctvo, podniky a závody sa obracajú na všetkých pracujúcich v stavebníctve a vo výrobe stavebných hmôt, aby sa vrátili na stavby.

Nedostatok robotníkov pociťujú vo všetkých podnikoch, ale najmä v tých, ktoré sú odkázané na ich dochádzku z väčších vzdialeností. Pokiaľ napríklad v Pozemných stavbách Bratislave neprerušili prácu na uzavretých pracoviskách ako v stavovýrobe, na dopravnej správe, v panelárni, horšie je to na stavebných správach. Neprišli robotníci z južných okresov napr. Dunajskej Stredy a Galanty. Vedenie podniku ich upozorňuje, že im zabezpečili stravovanie, ubytovanie aj dopravu. Zálohy majú robotníkom vyplácať 30. augusta.

Generálne riaditeľstvo Prefabrikácie v Bratislave ešte nemá celkový prehľad, ako to vyzerá v jeho dvanástich podnikoch v celej republike. Normálne sa pracovalo v levárskej Prefe, v závodoch Ľahkých stavebných hmôt, v Závodoch inžinierskej priemyslovej prefabrikácie a v sučianskej Prefe. Stavbári vyslovujú pochvalu železničiarom, ktorí im zabezpečili prepravu cementu a hotových výrobkov. Ke dbudú mať dostatok cementu a železa, zorganizujú dubčekovské smeny.

Aj cementárne v týchto dňoch pracovali. Sú však problémy vo vápenkách v Žiranoch a Tisovci, kde nemajú dostatok paliva. Čakajú, že im vypomôžu handlovské uhoľné bane.

Bratislavský Priemstav ešte tiež nemá úplný prehľad o situácii na jednotlivých stavbách. V Bratislave nezastavili prácu ani na výstavbe televízneho vysielača na Kamzíku, hoci v blízkosti majú vojakov. Na niektorých vzdialených stavbách, napr. vo Varnsdorfe a Kopřivnici, kam dochádzajú pracovať zo Slovenska, budú musieť prácu pokiaľ sa neustáli doprava, prerušiť.

Jednou z hlavných úloh je teraz výstavba bytov a dokončovanie škôl, ďalej výstavba Vysokých Tatier a iných dôležitých stavieb. Stavbári očakávajú účinnú pomoc od železničiarov.

Rozhovor s členom ÚV KSČS

O poslednom pléne ÚV KSČS

O poslednom rokovaní pléna ÚV KSČS v Prahe počuť viacero rozporných názorov. Existujú rôzne dohady, nejasnosti a falošné správy. O informácie sme požiadali člena ÚV KSČS s. M. Paradu, ktorý sa tohto rokovania zúčastnil.

— Počuť hlasy, že plénum ÚV KSČS dňa 27. VIII. 1968 nebolo uznášania schopné. Je to pravda?

— Plénum začalo predpoludním a nakoľko sa ho nezúčastnila nadpolovičná väčšina členov Ústredného výboru zo Slovenska a najmä členovia predsedníctva, bolo toto plénum po pripomienkach vyhlásené za p r a c o v n ú poradu. Prítomným zároveň podali informácie členovia predsedníctva ÚV KSČS súdruhovia Šimon a Smrkovský, ktorí sa zúčastnili moskovského rokovania.

— Rozšírili sa chýry, vraj plénum resp. porada vyjadrila nedôveru záverom našej delegácie a teda aj Dubčekovskému vedeniu. Môžete sa k tomu vyjadriť?

— Takéto stanovisko pléna neexistuje a ani nebolo v návrhu uznesenia formulované. Naopak. Po prejave s. Dubčeka v rozhlase sme nielen my komunisti zo Slovenska, členovia pléna, ale aj viacerí súdruhovia z Čiech, niektorí aj so slzami v očiach vyjadrovali, že teraz sa musíme, vzhľadom na realitu konkrétnej situácie, plne postaviť za s. Dubčeka a ešte viac jeho koncepcii pomáhať.

— Podľa určitých hlásení, vraj na tomto pléne alebo porade, bolo povedané, v súvislosti s odovzdaním mandátu s. Dubčekovi, že je to nedôvodnené vyzdvihovanie jeho osobnosti a vraj mu bola vyjadrená aj takto nedôvera.

— Áno, odzneli takéto hlasy, ale i b a j e d n o v a l. Preto sa účastníci porady rozhodli odovzdať mandát zjazdu, ktorý bol vyhlásený za permanentný. Pokladali sme to za jediný múdry postup. Pri tejto príležitosti chcem zdôrazniť, že prvá etapa tohto mimoriadneho XIV. zjazdu s p l n i l a svoju historickú úlohu a tým aj mimoriadne napomohla k oslobodeniu internovaných súdruhov. Preto, lebo zjazd ich zvolil do vedenia nového ÚV KSČS na čele so súdruhom Dubčekom.

— Nebude sa niekto nazdávať, že takýto postup je hazardovaním s hlasmi voličov?

— Nie, naopak. Vychádzali sme zo situácie, ktorá vznikla po obsadení nášho územia a spôsobila aj mnohé tragédie. Preto hľadáme aj nové cesty a formy ďalšieho postupu. Preto tiež budeme a musíme vyžadovať ďalšiu aktivitu členov, podporu navrhnutých súdruhov a najmä ich úzke spätie s členmi strany i nepartajnými pri riešení tejto zložitej situácie. Zároveň sme sa rozhodli, že členovia ÚV budú aktívne pracovať na príprave d r u h e j etapy zjazdu. Že pôjdu do organizácií a budú súčasnú situáciu vysvetľovať a členov strany i nepartajných získavať pre podporu politiky KSČS. Zastávam stanovisko, že z tohto existujúceho zla treba voliť to menšie.

— Koľko bolo na tomto rokovaní prítomných členov ÚV?

— Zo 144 členov 87 a neskoršie 96.

— A zo Slovenska?

— Žiaľ, menšia polovica.

— Prečo?

— Niektorí členovia sa totiž o svojom členstve dozvedeli až z tlače alebo rozhlasu a členovia KRK KSČS ani to nie. K tomu treba navyše pripomenúť, že terajšie zvolávanie pléna sa už uskutočnilo za relatívne zmenených podmienok a preto jeho rokovanie bolo neregulárne.

— Na XIV. zjazde KSČS, ako je známe, sa zúčastnil, len malý počet delegátov zo Slovenska. Z týchto aspektov bola voľba reprezentantov zo Slovenska teda neregulárna. Čo na to poviete?

— Je to pravda. Nazdávam sa však, že za regulárnych podmienok, keď sa pripraví druhá etapa zjazdu, bude možno pristúpiť k demokratickej forme volieb aj v zastúpení členov ÚV zo Slovenska. Tým pravda, nechcem povedať, ani si to nemyslím, žeby toto rokovanie nezvolilo naprostú väčšinu terajších členov do ÚV KSČS. Chcem však pripomenúť a zdôrazniť historickú úlohu tohto zjazdu, najmä v upevnení vlasteneckých síl okolo ÚV KSČS a s. Dubčeka v tomto tiaživom období.

— Ako sa dívate na terajšiu tiaživ a mimoriadne zložitú situáciu?

— Zastávam stanovisko, že treba s rozvahou a s rozumom postupovať vidieť nefalšovane celú realitu, nepodliehať vášňam aj citom, ktoré by mohli mať koniec koncov pre naše národy až katastrofálne následky. Naopak, treba vidieť, že chceme a musíme konsolidovať situáciu za podmienok, keď sú na našom území cudzie armády.

— Aké východisko vidíte vy osobne z tejto situácie?

— Iba jediné. Nazdávam sa, že treba pod vedením legálnych orgánov nastúpiť cestu, ktorá nám dáva zároveň aj reálnu perspektívu tvorivo realizovať akčný program, najlepšiu záruku pokračovať v demokratizačnom procese, ktorý sme nastúpili po januári a tak zabezpečovať naozaj ľudskú tvár socializmu, o ktorú usilujeme v našej ČSSR.

— Včera, v posledný deň rokovania zjazdu sa samostatne zišli delegáti mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS a vzdali sa mandátu členstva ÚV KSČS. Prečo?

— Rozhodli sme sa tak urobiť v záujme našej strany, nášho ľudu a jeho ideálov, ktoré vytýčila naša strana v januári. Vychádzali sme z terajšej naozaj mimoriadnej situácie, ako aj výzvy prvého tajomníka ÚV KSČS súdruha Dubčeka, ktorému plne, naozaj neformálne dôverujeme. Som rád, že sme takéto stanovisko zaujali, lebo podobne postupoval aj mimoriadny zjazd KSS.

— Nevznikla v tejto súvislosti zo strany súdruhov z Čiech obava, že chcete vzhľadom na svoj postup oslabiť, alebo dokonca rozbiť jednotu ÚV KSČS a teda aj republiky?

— Úprimne poviem, že u niektorých takýto obavy boli, ale sme ich jednoznačne odmietli. Naopak vyhlásili sme, že sme nielen za jednotu strany, a nášho štátu, ale že ju budeme aj všestranne upevňovať. Chceme upevňovať jednotnú federatívnu republiku, rovnoprávnosť národov, lebo len tak môžeme dosiahnuť v najkratšom čase suverenitu našej ČSSR.

OHLASY

Pracovníci Čs. televízie na Morave vyhlásili, že stoja jednotne za súdruhom Dubčekom, Svobodom, Smrkovským, Černíkom, za ich politikou, ako ju uskutočňovali od januárového pléna ÚV KSČS.

OV KSČS v Šumperku veľmi vážne berie upozornenia prezidenta Svobodu, aby občania konali rozvážne, a tak umožnili konsolidovať pomery u nás. Žiada, aby z ústredných orgánov odišli ľudia, ktorí nemajú dôveru.

50. výročie oslobodenia republiky, vravia, chceme osláviť v slobodnom suverénnom štáte.

Slovenský prípravný výbor komisie rádiologických laborantov Čs. lekárskej spoločnosti onkologickej a rádiologickej sekcie oznamuje všetkým účastníkom I. zjazdu rádiologických laborantov na Slovensku že zjazd, ktorý sa mal konať 30. augusta v Bratislave, sa neuskutoční.

Nový termín zjazdu oznámia prostredníctvom tlače zavčasu.

Podpora ministrov z Belehradu

Z juhoslovanského hlavného mesta oznamujú, že skupina členov čs. vlády, medzi ktorými je aj podpredseda vlády akademik Ota Šik, vyslovila včera podporu prezidentovi Svobodovi a prvému tajomníkovi ÚV KSČS Dubčekovi. Súčasne sa čs. ministri, ktorí sú v týchto dňoch v Juhoslávii, stavajú za výsledky prvého zasadania mimoriadneho, XIV. zjazdu KSČS.

Národné výbory ako sa dá

Pokiaľ nám to telefonické spojenie dovoľovalo, opýtali sme sa v priebehu dňa jednotlivých obvodných národných výborov Bratislavy, ako žili v uplynulých dňoch a čo robia pre normalizáciu života. Všetky bez rozdielu pracovali aj počas najrušnejších dní, aj keď nie naplno, a nie na bežných úlohách. Svoju činnosť prispôsobili danej situácii, t. j. orientovali sa na to najpotrebnejšie: na pokiaľ možno plynulé zásobovanie a starostlivosť o osoby, vekom či zdravotným stavom nespôsobilé postarať sa o seba. ObNV Nivy, ktorý mal dvere otvorené i počas najtuhšej strelby, pravidelne zvolával predsedov občianskych výborov, aby ich upriamil na to najnaliehavejšie. O ľudí, odkázaných na opateru, sa priebežne starali opatrovníci. V obvode NV Nová mesto nie sú zriedkavosťou výzvy, vyvesené na domových bránach, ponúkajúce finančnú či zásobovaciu výpomoc ľuďom naň odkázaným. Keďže o doručovaní pošty, teda ani dôchodkov zatiaľ nemôže byť reč, poskytli sociálne odbory vo väčšine prípadov výpomoc. Jednu z najhorších situácií mala a má vzhľadom na známe okolnosti Petržalka. Tamojší NV mal najviac roboty so zabezpečovaním zásobovania. Petržalčania, poučení skúsenosťami z poslednej vojny a nabádaní prostredníctvom miestneho rozhlasu napriek všetkému nevyvolali jediný vážnejší konflikt.

Včerajší deň sa na bratislavských národných výboroch niesol v znamení postupnej normalizácie, obvody obnovujú činnosť všetkých odborov a riadia sa pokynmi rady Národného výboru mesta Bratislavy. V nich sa otcovia mesta obracajú na všetkých občanov okrem iného s naliehavou prosbou, aby vzhľadom na tvrdú realitu odstraňovali také nápisy a vývesky, ktoré by svojím obsahom mohli vyvolať nežiaducu reakciu. Vtipný a slušný nápis je pre náš rozum dôstojnejšou vizitkou.

Liečiv je dosť

Pár minút pred uzávierkou nášho čísla podarilo sa pracovníkom Zdravotníckeho zásobovania z Bratislavy spojiť sa zvláštnym spôsobom s ostatnými zásobovacími podnikmi na Slovensku.

Situácia je všade podobná ako na západnom Slovensku. Podarilo sa však rozviesť všetky potrebné liečivá aj zdravotnícky materiál. V posledných dňoch chýbala len gáza a transfúzne súpravy. Aj tie však už odoslali adresátom.

Isté komplikácie sú s prísunom zdravotníckych výrobkov zo závodov. Pre sunar a iné výrobky museli ísť v týchto dňoch nákladnými autami z Košíc, Bratislavy a Zvolena až do Zábrehu. Treba urýchliť aj dodávky obvinadiel, injekčných striekačiek a ihiel a dodávky z n. p., Liečivá a Penicilín.

Z desaťtisíc druhov najrôznejších výrobkov a materiálov, ktoré používajú naši zdravotníci, chýba teda len málo. Je to najmä vďaka tomu, že v zdravotníctve máme ustavične trojmesačné zásoby liečiv. Preto podniky zdravotníckeho zásobovania môžu aj počas tejto nenormálnej situácie vybavovať objednávky veľmi pružne, ak treba, hoci obratom. Pracovníci zdravotníckeho zásobovania však aj napriek tomu radšej odporúčajú, aby objednávacie knihy z lekární posielali čím skôr, nečakali, kým sa zásoby podstatne stenčia.

60

Na adresu zjazdu KSS

Mimoriadnemu zjazdu Komunistickej strany Slovenska sústavne prichádzali listy a rezolúcie rôznych inštitúcií.

Vedenie Prírodovedeckej fakulty UK, tamojší výbor ZO KSS i ZV ROH vo svojom liste sa obracajú na delegátov mimoriadneho zjazdu listom, v ktorom o. i. píšu: „S veľkým pohnutím sme si vypočuli prejavy súdruhov Svobodu, Dubčeka a Husáka v slobodnom vysielaní československého rozhlasu a dobre sme porozumeli tomu, čo povedali i čo chceli povedať. Za najdôležitejšiu podmienku, ako i naďalej udržať jednotu našej komunistickej strany a všetkého ľudu, považujeme zásadu nedovoliť, aby sa do straníckej, slovenskej národnej i celoštátnej reprezentácie dostali ľudia, ktorí počas posledných tragických dní neprejavili dostatočnú rozhodnosť a stratili dôveru strany i ľudu."

ZO KSS Slovenského národného divadla vo svojej rezolúcii o. i. hovorí: „Odchod vojsk považujeme za prvý predpoklad normalizovania situácie v našej vlasti. Ďalšie podmienky tejto normalizácie spočívajú v obnovení všetkých komunikačných prostriedkov a ich odovzdaní do rúk našim legálnym inštitúciám. Žiadame, aby cudzie vysielače — Družba, Vltava a im podobné prestali vysielať z nášho územia."

„Plénum OV KSS v Nových Zámkoch" — píše sa v jeho stanovisku „k výsledkom rokovaní v Moskve a vystúpeniu našich predstaviteľov — vyslovuje stanovisko, že neustúpi od zásadných požiadaviek, ktoré doteraz vyjadrili vo svojich rezolúciách a trvá na tom, aby sa proces, ktorý sme nastúpili v januári 1968, zaviedol do života v zmysle akčného programu strany." Zdôraznili ďalej, že trvajú na urýchlenom odchode všetkých cudzích vojsk, v čom vidia hlavnú záruku normalizácie nášho života. Dospeli k názoru, že výsledky rokovaní v Moskve sú nutným kompromisom, uzavretým za nenormálnych podmienok rokovania, ale v záujme zabránenia tragédie našich národov a národností."

V rezolúcii pracujúcich Niklovej huty v Seredi sa zdôrazňuje, že pracujúci závodu bezvýhradne stoja za legálnymi orgánmi a plne oceňujú prácu našich súdruhov na rokovaniach v Moskve. Píšu, že ich plne podporia svojou prácou, čím prispeju k normalizácii pomerov.

Komunisti Štátneho drevárskeho výskumného ústavu v Bratislave píšu: „S hlbokým pohnutím sme zhodnotili danú situáciu a prerokovali výsledky rokovania našich straníckych a vládnych činiteľov v Moskve. Prihliadajúc na reálnu situáciu a dané možnosti vyjadrujeme poďakovanie našim zástupcom, najmä súdruhom Dubčekovi a Svobodovi za ich straníckú a štátnickú múdrosť a zaväzujeme sa vo svojej práci pokračovať v nastúpenej ceste po januári t. r. za ich vedenia."

Viacero rezolúcií a vyhlásení zaslaných mimoriadnemu zjazdu sa zaoberá kádrovými opatreniami a žiada, aby do nového Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska nevolili ľudí, u ktorých nie je záruka, že by nezradili, a žiadajú zjazd, aby nepripustil rozbitie jednoty ČSSR!

V mnohých vyhláseniach, prichádzajúcich zjazdu, sa vyjadruje požiadavka okamžitého odchodu vojsk Varšavskej zmluvy z nášho územia.

A fotografie místa padlého s legendou "PIETA"

61

Sotva pochopiteľné?

Sovietsky publicista J. Žukov sa v týchto dňoch zaoberal v moskovskej „Pravde" tým, čo nazýva „sotva pochopiteľnou skutočnosťou" a „nedôsledným postojom vedúcich funkcionárov niektorých komunistických strán" — poznamenáva v komentári šéfredaktor viedenskej Volksstimme West. Žukov sa nazdáva, že v súvislosti so vstupom spojeneckých jednotiek do ČSSR sa „niektorí naši priatelia v zahraničí, zrejme vyvedení z konceptu imperialistickou propagandou, nedokážu orientovať v danej situácii a prenáhlene odmietajú súhlasiť s konaním socialistických krajín". K oným priateľom Sovietskeho zväzu, ktorých Žukov označuje za „nedôsledných" a „vyvedených z konceptu", patrí zrejme aj vedenie KS Rakúska, pretože ono skutočne a veľmi rozhodne odmietlo súhlasiť s posledným konaním piatich socialistických krajín, odsúdilo vstup jednotiek týchto krajín na územie socialistickej krajiny, ku ktorému došlo proti vôli komunistickej strany, vlády a ľudu tejto krajiny.

Žukov tvrdí, že to bolo „prenáhlené". Čo však vlastne v tejto súvislosti znamená „prenáhlené"? Vstupom vojenských jednotiek do inej krajiny a navyše — vstupom jednotiek socialistických krajín do inej socialistickej krajiny — sa vytvára skutkový stav takého ďalekosiahleho a dôrazného významu, že každá politická sila, ale predovšetkým každá komunistická strana je nútená k tomu okamžite zaujať svoje stanovisko. Keď Predsedníctvo ÚV KSČS v onej smutnej noci vyhlásilo, že jednotky piatich socialistických štátov vstupujú na územie ČSSR bez vedomia a proti vôli tejto strany a socialistickej vlády tejto krajiny, padlo už pre vedenie KS Rakúska, na základe jeho vlastnej znalosti situácie, rozhodnutie — rozhodnutie proti vstupu vojenských jednotiek, pre ktoré nemohlo nájsť nijaké ospravedlnenie. Nijaká informácia, ktorú sme odvtedy dostali, na tom nič nezmenila.

Nezľahčuje si to trochu Žukov, keď sa sebe a sovietskej verejnosti snaží vysvetľovať rozhodnutie takmer všetkých komunistických strán západnej Európy tým, že tieto strany „boli zrejme vyvedené z konceptu imperialistickou propagandou"? ÚV KS Rakúska sa nezaoberal nijakou propagandou, ale faktami. Vedenie KS Rakúska nebolo ani vyvedené z konceptu, ale práve preto, že má jasný komunistický koncept, vidí v tomto osudnom kroku socialistických krajín „priame porušenie noriem vzťahov medzi komunistickými stranami a socialistickými krajinami, ktoré, ako sa zdá, je dôsledkom závažných nesprávnych odhadov", ako sa uvádza v rezolúcii ÚV KS Rakúska.

Žukov označuje stanovisko, aké zaujali KS Rakúska a mnohé ďalšie komunistické strany, za „sotva pochopiteľné". Ide však práve o to, aby sa sovietski súdruhovia, ako aj súdruhovia v ostatných štyroch socialistických krajinách snažili porozumieť a pochopiť toto naše stanovisko a aby sa zbavili myšlienkového klišé, že stanovisko, aké zaujíma KS Rakúska a ďalšie strany, môže byť jedine dôsledkom vplyvu imperialistickej propagandy.

Vlády piatich socialistických krajín, ktorých jednotky vstúpili na územie ČSSR, sa obrátili v piatok k čs. ľudu s výzvou, v ktorej znovu opakovali tézu, že vstúpili na jeho územie preto, aby „odvrátili kontrarevolúciu". Lenže práve udalosti, ku ktorým došlo po vstupe vojenských jednotiek — rozvážny, komunistický postoj vedenia KSČS, jeho odhodlanie dosiahnuť politické riešenie, skutočnosť, že strana má fakticky za sebou celý ľud krajiny, že sa okamžite postavila proti pokusom propagovať kampaňou za „neutralitu" cestu vystúpenia krajiny zo socialistického spoločenstva a ešte väčšmi rezolúcie mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS, ktorý sa konal za skutočne mimoriadnych podmienok — dokazujú, nakoľko oprávnene ÚV KS Rakúska vo svojej rezolúcii konštatuje: „Naša strana nepodceňuje pôsobenie protisocialistických síl vo vnútri i mimo ČSSR, nazdávame sa však, že vedenie strany na čele s Alexandrom Dubčekom, opierajúce sa o robotnícku triedu ČSSR, ktorá je zvyknutá bojovať a je v bojoch zocelená, a o jej komunistickú stranu, za ktorou stojí veľká väčšina ľudu, sa dokáže vyporiadať s týmto nebezpečenstvom" — píše vo Volkstimme West.

Zahraničná tlač hodnotí

Francúzski spisovatelia podpísali výzvu, ktorou žiadajú v Československu slobodu tlače a prejavu. Medzi signatármi sú i švajčiarski spisovatelia Louis Aragon a jeho žena Elsa Trioletová.

Orgán maďarských komunistov Népszabadság zdôrazňuje, že Maďarsko považovalo rozhodnutie januárového plénu ÚV KSČS ako potrebné a sympatické. Súčasne sa však domnieva, že treba bojovať proti revizionistickým a anarchistickým tendenciám vnútri strany. Nebude to ľahký boj, pokračuje Népszabadság, môže byť spojený s osobnými tragédiami a nemusí sa všetkým podariť. Ale vieme, že nakoniec bude korunovaný úspechom. Denník podčiarkuje, že prítomnosť vojenských jednotiek na území ČSSR je iba dočasná.

Ako oznámil orgán KS Rakúska Volkstimme, maďarské orgány na schôdzi úradujúceho vedenia SEDM so sídlom v Budapešti zatkli a vypovedali z Maďarska čs. delegáta, ktorý mal na nej predniesť správu o situácii vo svojej krajine.

Juhoslovanské noviny Borba označili komuniké o výsledkoch rokovaní v Moskve za dočasný kompromis. Noviny zdôrazňujú, že pri rokovaniach sa nerešpektovala zásada rovnoprávnosti.

Francúzske noviny Combat v súvislosti s udalosťami v Československu predvčerom napísali, že napriek nepriaznivej situácii netreba pochovávať myšlienku mierovej koexistencie. USA a ZSSR túto ideu potrebujú.

Noviny Aurore napísali, že sovietski predstavitelia objavili, že existuje aj verejná mienka. Nemohli si dovoliť postaviť pred tvár odhodlaného národa kolaborantskú vládu.

Noviny KS Veľkej Británie Morning Star zdôraznili, že československí komunisti budú teraz viac ako predtým potrebovať bratskú podporu a solidaritu komunistov a to tak z kapitalistických ako aj zo socialistických krajín.

Pápež o Československu

Pri utorkovej audiencii v Vatikáne sa pápež obrátil ku skupine prítomných Čechoslovákov. V krátkom preslove vyslovil uspokojenie aspoň nad tým, že udalosti v ČSSR sa nevyvíjajú ešte tragicky.

Ostáva nádej

Rím — Na mimoriadnom zasadnutí vedenia Talianskej komunistickej strany prehovoril jej generálny tajomník Luigi Longo. O dohode z Moskvy povedal, že to môže byť prvý krok k normalizácii vzťahov medzi komunistickými stranami. Vyslovil nádej, že sa tak stane. Luigi Longo súčasne odsúdil obsadenie Československa cudzími vojenskými jednotkami a zdôraznil podporu myšlienkam demokratického socializmu, ako ich interpretovali a praktizovali dosiaľ v Československu.

Predseda Komunistickej strany Švédska Hermansson komentoval dohodu podpísanú v Moskve ako dohodu podpísanú z československej strany pod nátlakom, čo je nezlučiteľné so vzťahmi v komunistickom a robotníckom hnutí.

Dementi ľživých správ

Štátny sekretariát USA pre zahraničné veci jednoznačne odmietol včera tvrdenie Sovietskeho zväzu, podľa ktorého vraj príslušníci špeciálnych jednotiek americkej armády prišli pred niekoľkými týždňami do Československa organizovať kontrarevolúciu. State Departement označil toto tvrdenie za celkom vymyslené, na ktorom nie je ani zrnka pravdy. Aj Rakúsko oficiálne dementovalo tvrdenie moskovskej Pravdy, podľa ktorého dopravili do Československa začiatkom mesiaca z Rakúska tajne 22 prenosných vysielačiek.

E. Kennedy opäť odmietol

V Chicagu museli v utorok prerušiť konvent demokratickej strany, na ktorom majú určiť kandidáta pre prezidentské voľby. Niektorí delegáti totiž veľmi vehementne vyslovili svoju podporu Vietnamu, pričom došlo k incidentom. Pokiaľ ide o výber prezidentského kandidáta, všetko nasvedčuje tomu, že bude ním doterajší viceprezident Humphrey. E. Kennedy v utorok znovu odmietol z osobných a rodinných dôvodov možnosť kandidovať na úrad prezidenta.

Hájek v Belehrade

Československý minister zahraničných vecí prof. Hájek sa vrátil predvčerom z New Yorku zo zasadania Bezpečnostnej rady v OSN do Belehradu. Zástupcom tlače odmietol odpovedať na otázky aj na svojej zastávke v Londýne. Po príchode do juhoslovanského hlavného mesta sa stretol s podpredsedom našej vlády prof. Šikom a so svojím juhoslovanským kolegom Markom Nikezičom. Členovia našej vlády, ktorých udalosti doma zastihli na dovolenke v Juhoslávii, vyslovili v utorok svoju podporu prezidentovi Svobodovi, prvému tajomníkovi ÚV KSČS Dubčekovi a predsedovi vlády Černíkovi.

ČSSR vo svete

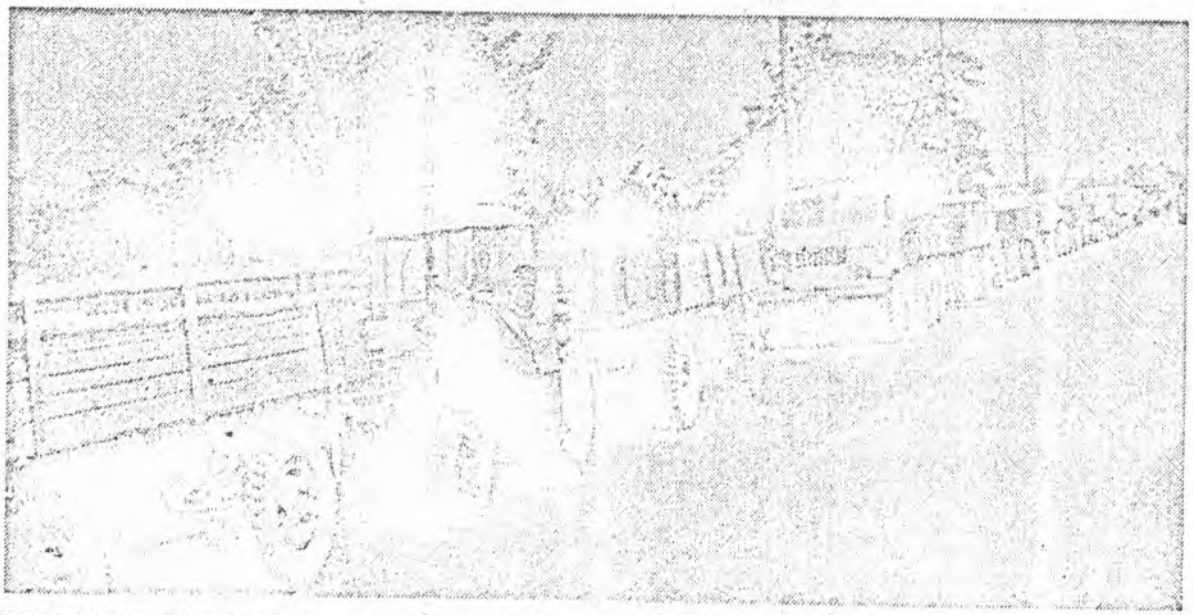
Juhoslovanská tlačová agentúra Tanjug v utorok večer oznámila, že asi o dva týždne sa v Drážďanoch opäť zíde predstavitelia ZSSR, NDR, Bulharska, Poľska, Maďarska a Československa a budú rokovať o vzťahoch medzi socialistickými krajinami vo svetle udalostí u nás.

V Belehrade zasadal v utorok ÚV Zväzu komunistov Juhoslávie a hodnotil vývoj situácie okolo Československa. Moskovskú dohodu hodnotil ako nádejný krok k normalizácii, ktorý však československá strana musela prijať pod nátlakom. Opäť žiadal odchod cudzích vojsk z ČSSR.

Vláda v NSR na svojom predvčerajšom zasadaní zaujala stanovisko, podľa ktorého okupácia Československa je v rozpore s medzinárodným právom. Zdôraznila pritom, že bezpečnosť v NSR je zaručená v rámci Severoatlantického paktu.

Vo Viedni predvčerom oznámili, že 5300 československých občanov čaká v narýchlo vytvorených táboroch na možnosť odcestovať z Rakúska do vlasti. 280 našich občanov je v hoteloch. Za uplynulých 24 hodín 159 našich občanov požiadalo o azyl v Rakúsku.

Na ženevskej konferencii Výboru 18 krajín pre odzbrojenie došlo v utorok prvýkrát za 6 rokov práce tohto výboru k rozporu medzi zástupcom Sovietskeho zväzu a Československa. Účastníci rokovania sa rozchádzali s pozdravom: „Do videnia v lepších časoch."

JRD, štátne majetky i jednotliví hospodáriaci roľníci majú kritický nedostatok priemyselných hnojív. V celých kolónach čakajú pred bránami ChZJD, bez ohľadu na náklady, len aby mohli vytvoriť najpriaznivejšie podmienky pre budúcu úrodu. Záber nášho fotoreportéra K. Bachana však ukazuje aj na určitú zbytočnú nehospodárnosť. Voľne naložené hnojivo počas jazdy strháva prúd vzduchu. Je ho málo, škoda prihnojovať priekopy pri cestách — a stačila by len plachta na prikrytie, ktorých je v poľnohospodárskych podnikoch dosť... A druhý poznatok? Nemyslíte, že traktor utiahne naraz aj dve vlečky naložené priemyselným hnojivom?

Účasť ČSSR v Mexiku žiadúca

Iba zahraničný rozhlas (najmä belehradský) a viedenská a budapeštianska televízia nám v uplynulom týždni sprostredkovali aký-taký styk so svetovým športovým dianím. Dozvedeli sme sa o svetových rekordoch bežca Rona Clarka a plavca Marka Spitza (nič však o majstrovstvách ZSSR v ľahkej atletike), o tom, že Švajčiarsko odriekło futbalové stretnutie s Poľskom a AC Milan so Sofiou atď. Najvzrušujúcejšie pôsobila filmová televízna reportáž z Grécka, ktorú uviedla Budapešť už v sobotu, a Viedeň až v pondelok (vari prvý raz tu v „pohotovosti" niekto predstihol viedenského reportéra Kurta Jaschka a jeho kolektív).

Bola to reportáž z antickej Olympie. Na obrazovke sa objavili potomkyne Pallas Atheny v antickom rúchu, pred jednou si pokľakol športovec v jasnom drese a z jej rúk prebral olympijskú fakľu, práve zapálenú lúčmi slnka.

K tejto slávnostnej chvíli došlo vo štvrtok 23. augusta 1968, keď sme sa už prebúdzali do tretieho dňa hroznej reality. Dnes je fakľa už v Taliansku, ba možno až v Španielsku a bude pokračovať po Kolumbových cestách do Mexika. Od nej zapália olympijský oheň na Aztéckom štadióne 12. októbra — v deň objavenia Nového Sveta Kryštofom Kolumbom (1492).

Už o šesť týždňov sa začnú XIX. olympijské hry!

Prípravy športovcov vrcholia, už o dva týždne budú odchádzať prvé výpravy z vyše 100 krajín do Mexika. Pôjdu aj naši športovci?

I keď bola ich príprava vážne narušená (nazdávam sa, že nepriamo aj v Rumunsku, kde sú atléti, a v Rakúsku, kde sa pripravujú kanoisti) a ich štart ohrozený, možno veriť. Naša vláda a vrcholný telovýchovný orgán v Prahe isto urobia všetko, aby čs. športovci nechýbali ani na tejto olympiáde. Už aj — a najmä — preto, že tam pôjde o podstatne viac ako len o šport...

Vďaka rozhlasu sme sa dozvedeli aj o výzvach, ktoré žiadajú, aby Medzinárodný olympijský výbor zamedzil účasť športovcov ZSSR, PLR, MLR, BLR a NDR na OH. Vystúpil s ním u nás Emil Zátopek, v zahraničí o. i. Nórsko, mimochodom, to malé Nórsko, ktorého športovci s veľkým úspechom zvíťazili na ZOH v Grenobli, podobné stanovisko už v prvých dňoch zaujali aj členovia Klubu slovenských športových novinárov (pozri Vyhlásenie uverejnené v mimoriadnom Čs. športe).

Vieme všetci, aj naši priatelia v Nórsku, že táto výzva má síce morálne opodstatnenie, no mnohé iné dôvody, aj formálne (MOV by prípadne mohol rokovať o tejto otázke až na svojom kongrese v Mexiku) nezmenia situáciu a športovci uvedených krajín budú na OH štartovať.

Vedenie nášho športu, náš Čs. olympijský výbor na čele s dr. Rosákom a členom MOV dr. Kroutilom súdi dozaista to isté. Ako však počúvame, vyskytli sa hlasy, aby čs. športovci v Mexiku neštartovali, sú motivované jednak ako protest; jednak z hľadiska „šetrenia" devízami. Bolo by správne nezúčastniť sa?

Vonkoncom nie. Práve teraz je účasť ČSSR na OH žiadúcejšia ako hocikedy v minulosti. Naša výprava bude stredobodom pozornosti a aj ďalekých(!) svet sa od nej dozvie pravdu o našej — realite. Napokon si uvedomujeme aj to, že neúčasť športovca hociktorej krajiny (teda aj uvedených piatich) by nebola jeho vlastnou vinou, on sám predsa nemôže za rozhodnutie vlády svojej krajiny.

Naši športovci sa v celej situácii vedia orientovať. Preto, ako sme si overili, podľa svojich možností pokračujú v prípravách, atléti v Rumunsku, kanoisti v Rakúsku, väčšina ostatných doma. Na ihriskách, ktoré ináč osirelí ako kedysi cez vojnu. Teraz, keď olympijská fakľa je už v Taliansku, ba možno až v Španielsku na svojej nezadržateľnej ceste z Olympie do Mexika.

Športové súťaže si ešte počkajú

Športový život ochrnul. Hoci však súťaže v tejto mimoriadnej situácii nemôžu pokračovať, športovci — aspoň zväčša — trénujú a čakajú na znormalizovanie pomerov. Táto skutočnosť sa stotožňuje so stanoviskom členov predsedníctva ÚV ČSZTV zo Slovenska a členov predsedníctva SV ČSZTV, ktorí sa denne schádzajú na krátke porady, ktorých cieľom je udržať situáciu v telovýchove a športe tak, aby sa v príhodný čas mohlo aj na tomto úseku dostať všetko do svojich koľají. Rozbehnutie sa vrcholných športových súťaží (najmä futbalových), ale aj súťaží v krajoch a okresoch je podmienené mnohými faktormi, známymi dnes každému z nás. **Isté je, že to nebude túto nedeľu, ťažko predpokladať, že budúcu. „Dúfame,** — povedal predseda futbalovej sekcie SV ČSZTV M. Michalík, — **že do štrnástich dní by sa pri predpokladanom urovnaní pomerov mohli rozbehnúť futbalové súťaže v rámci okresov. Opätovné rozbehnutie sa vrcholných súťaží si vyžiada, podľa môjho názoru, nielen oveľa širšie konzultácie s ÚV ČSZTV v Prahe** (zatiaľ sú veľmi slabé), **ale aj s vládnymi orgánmi. Pravda, priateľské zápasy v rámci okresov, v ktorých už teraz sú na to podmienky, môžu prebiehať.“**

Rovnaké problémy ako vo futbale, sú, samozrejme, aj v iných športoch, najmä v druhom najobľúbenejšom — **hokeji.** Sú známe skutočnosti, že kde je to len trošku možné, hokejisti trénujú. Napríklad v Slovane Bratislava, ktorý hral v utorok priateľský zápas s BEZ Bratislava (14:2). K tomu, či by sa I. liga mohla začať v stanovenom termíne 12. septembra, nám predseda Slovenského hokejového zväzu **M. Červenka** povedal: **„Nedomnievam sa, že to tak bude. Predpokladám, že sa štart ligy oddiali o týždeň, či dva. Ťažko povedať, ako sa zmenia termíny lebo je tu aj otvorenou otázka medzinárodného turnaja k 60. výročiu hokeja v ČSSR, plánovaného na október do Prahy, ale aj ďalších plánovaných medzinárodných zápasov. Myslím, že turnaj sa v predpokladanej veľkosti nebude dať uskutočniť.“** Na otázku, čo bude s majstrovstvami sveta 1969 v ČSSR, M. Červenka odpovedal: **„To sa dnes nedá predpokladať, veď nemáme ani kontakty s pražskými hokejovými a ďalšími orgánmi. Ak by sa u nás MS nekonali, usporiadali by ich Švédi, ktorí sú druhí v poradníku.“**

A čo slovenský hokej? Predsedníctvo SHZ sa bude snažiť, aby sa súťaže rozbehli v plánovaných termínoch, bude však uvažovať, či neupustiť od divíznych súťaží a sústrediť sa na zvládnutie D-skupiny II. ligy, I. dorasteneckej ligy a dvoch skupín II. dorasteneckej ligy.

Koľajová závislosť

Bratislava (ČSTK) — Vedenie Správy Východnej dráhy nás včera oboznámilo s celkovou situáciou na slovenských železniciach. Pokiaľ ide o civilnú dopravu, vyslovilo vedenie Východnej dráhy pochvalu všetkým železničiarom za statočné a disciplinované plnenie direktív, vydávaných vládnymi orgánmi ČSSR.

Nakládka za utorok 27. augusta sa vo Východnej dráhe splnila na 101 perc. Čiastočné problémy vznikli vo vykládke železničných vozňov, ktorá zaostávali oproti plánu asi o 200 vagónov, čo však vyplýva z nízkeho dobehu zátaže na vykládku. Je celkom pochopiteľné, že bol silne obmedzený chod vlakov so zásielkami určenými na export alebo import. Postupne sa darí znižovať počet odstavených nákladných vlakov, takže včera ich bolo odstavených asi 40 v smere na Maďarsko. Maďarskí železničiari oznámili, že od dnešného dňa púšťajú prvé vlaky idúce do Československa, z Juhoslávie a Rumunska.

Počnúc dneškom začnú premávať aj rýchlonákladné vlaky tzv. „zeleninové expresy“ z južného Slovenska, i od našich južných susedov.

Doposiaľ sa neobnovila doprava cez železničný prechod Komárno (pre poškodený železničný most), ani cez prechody zo Somoskőújfalu na Fiľakovo a Bánréve na Lenártovce, ktoré otvoria v najbližšom čase.

Vnútroštátna osobná i rýchliková doprava sa realizuje aj keď s menšími meškaniami — zatiaľ bez obmedzenia. Medzinárodné rýchliky cez územie ČSSR doteraz nepremávajú,

Spoje ešte vždy okyptené

Vedúci pracovníci Západoslovenskej krajskej správy spojov, okresných správ spojov a ostatných jej závodov prerokovali na dnešnom aktíve situáciu v spojoch v kraji. Obracajú sa na ÚV KSČS, Predsedníctvo vlády ČSSR, Predsedníctvo mimoriadneho zjazdu KSS a Predsedníctvo SNR so žiadosťou, aby sa zasadili o odovzdanie spojových budov a zariadení dosiaľ obsadených vojskami Varšavskej zmluvy spojovým organizáciám, aby bola umožnená samostatná obsluha všetkých spojových zariadení, či už ide o pošty, alebo o telefónne a telegrafné ústredne a zariadenia.

Pokiaľ ide o Medzimestskú telefónnu a telegrafnú ústredňu, jej činnosť môže byť obnovená, len keď sa uvoľní hlavná budova pošty na námestí SNP. Doručujú iba telegramy, ktoré došli poštou, a náhle listové zásielky. Ďalekopisná prevádzka nefunguje.

Z ústredne Mestskej telekomunikačnej správy nefunguje štvrtá dekáda, ktorá je v obsadenej budove a do ktorej patrí Rača, Lamač, Koliba a ústredňa na Patrónke. Tretiu dekádu obsluhujú sovietski vojaci.

V súvislosti so zabratím tejto ústredne značku auta riaditeľa Mestskej telekomunikačnej správy neprávom zaradili na plagáte medzi kolaborantské. Pracovníci spojov pracujú za mimoriadne sťažených podmienok a boli ich, keď ich služobný výkon niekto prenáhlene označí ako kolaborovanie. Z nedávnej kalamity zostáva nedoštrániených asi 500 porúch; pracovníci sa ich boja opravovať, aby nevzbudili podozrenie, že kolaborujú.

Hlavnú poštu 1, obsadenú hneď v prvý deň, pracovníci opustili, no všetok listový, balíkový materiál, ako aj doklady pre dôchodky tam zostali. Pokusy dostať sa do styku s veliteľstvom cudzích vojsk, prípadne s generálnym konzulátom a hlavným veliteľom mesta stroskotali. Pracovníkom sa podarilo dostať z budovy všetky balíky a v nedeľu a pondelok sa evakuovali na náhradné pracoviská. Doručovať začali včera. Z budovy vzali aj dôchodkové kvitančné listy, aby mohli vyplatiť dôchodky z 22. a 23. augusta. Výplatu doručili 27. 8. Pracujú už takmer všetci doručovatelia. **Odnosné dôchodky si dôchodci mohli prevziať už včera na pošte 25 na Želovej ulici. Kto si ešte dôchodok nevybral, alebo mu ho nedoručili, môže si ho vyzdvihnúť.** Kvitančné listy na výplatu dôchodkov na 2. sept. tiež odniesli z budovy a pripravujú sa na výplatu. Poštári pracujú za neobyčajne sťažených podmienok, doslova na kolene.

Pobočné pošty okrem Bratislavy 1, 5 a 6 sú už otvorené, no pre verejnosť pracujú v obmedzenom čase. Pracovníci Mestskej poštovej správy v Bratislave sa majú prihlásiť do práce na poštách, ktoré sú otvorené.

V Západoslovenskom kraji fungujú pošty normálne. Zastavili však príjmanie balíkov aj tiketov Sazky, Športky a Mates. Telegrafná prevádzka v kraji nefunguje. Pokiaľ ide o jednotlivé okresy, telefónna prevádzka funguje v obmedzenom rozsahu. Nefunguje spojenie s dôležitými centrami — dosiaľ sa neobnovilo spojenie s Čechami.

Zle je na tom aj PNS. Prestal fungovať predplatiteľský úsek; všetky zoznamy sú v obsadenej budove. Po strelbe pracovníci stánkov na ohrozených miestach zutekali. „Zaúradovali" pochybné živly; vykradli 11 stánkov, jeden až trikrát za sebou.

Pracovník SNR prítomný na aktíve nám tlmočil naliehavé požiadavky: Predsedníctvo SNR by sa malo všetkými silami zasadiť o uvoľnenie Pošty 1 na námestí SNP a hlavnej poštovej budovy na Gottwaldovom námestí nielen z hľadiska potrieb spojov, ale aj ostatných orgánov a organizácií. Po druhé: prostredníctvom tlače, rozhlasu a televízie by Predsedníctvo SNR malo vysloviť uznanie aj pracovníkom spojov.

Pridávame sa: Za svoju obetavú prácu v uplynulých ťažkých dňoch si naozaj zaslúžia vysoké uznanie.

Banka v novej funkcii

Ako sme sa informovali, v Štátnej banke Československej, pobočka Bratislava-mesto, sa pracuje normálne. V kritických dňoch prevzala banka funkciu pošty pri odvádzaní tržieb z obchodov: pokladničné hodiny predĺžili do 19. hod., aby obchody mohli normálne odviesť svoje tržby. Nevýťaženosť je zatiaľ na úseku zmenárne, čo súvisí s poklesom turistického ruchu. Zatiaľ zostáva jediný veľký problém: telefonické a ďalekopisné spojenie s vidiekom. Čím skôr sa spojenie nadviaže, tým lepšia.

67

Dedina nesklamala

V posledných dňoch prežili sme v našej vlasti neočakávanú búrku, ktorá hlboko zasiahla city národa. Povytrhávala nejeden silný koreň, očesala mladé výhonky, privodila veľkú eróziu citov. Ak sa však niečoho nedotkla, potom je to rozhodne vzťah našich poľnohospodárov k rodnej hrude, k svojej práci. Prešiel som v týchto dňoch nejednu dedinu, stretával som sa s družstevníkmi i pracovníkmi štátnych majetkov a každý potvrdzoval, že obyvatelia v mestách môžu byť spokojní. Výroba sa nenarušila. Naopak, upevnila sa pracovná disciplína, ako aj vzťahy v družstevných kolektívoch. Za to, čo dokázali, im treba poďakovať. A nielen poľnohospodárom, ale celému rezortu poľnohospodárstva a výživy, nevynímajúc pracovníkov PNNZ.

Kalendár, podľa ktorého meriame dni, je neúprosný. Čas nemožno zastaviť. A ten dnes na dedinách vyvoláva určitú nervozitu. A právom. Je to nervozita z obáv o budúcu úrodu, o budúcu výživu národa. Preto ak poľnohospodári dnes jednotne podporujú svojich legálnych predstaviteľov štátu, legálne štátne orgány, mali by tieto ovela dôslednejšie žiadať vytvorenie podmienok pre normalizáciu poľnohospodárskej výroby pre budúci rok.

Na včerajšom zasadaní Poľnohospodárskej komisie SNR sa konštatovalo, že v Čiernej nad Tisou je normálna prekládka sovietskych vysokovýkonných pšeníc. No, žiaľ, vlaky z NDR a Rakúska, ktoré by mali dovážať priemyselné hnojivá, neprichádzajú. Akékoľvek obmedzovanie dovozu priemyselných hnojív ohrozuje budúcu úrodu. Proti tomuto stavu treba čo najrozhodnejšie protestovať — kým nie je neskoro. Lebo ak je teraz dobrá situácia v poľnohospodárskej výrobe, ak sa neznížila, ak dnes máme dosť mäsa, mlieka i chleba, v momente, keď poľnohospodári nebudú mať zárukú krytia vlastných základných potrieb pre výrobu, dôjde k jej obmedzovaniu. A v tom momente môžu byť problémy pri sejbe ozimín. Bola by to katastrofa pre národné hospodárstvo, ktoré je už aj tak silne narušené.

Naše socialistické poľnohospodárstvo v posledných dňoch prešlo veľkou skúškou. Obstálo v nej so všetkou cťou. Aj keď je predčasné robiť ďalekosiahle závery, už dnes možno povedať, že OPZ dokázali oprávnenosť svojej existencie i pre najbližšiu budúcnosť, a to bez ohľadu na to, v akej organizačnej forme budú pracovať. Myslím, že sa vyjasní i nedávno toľko diskutovaný problém budúcej štruktúry družstevnej poľnohospodárskej organizácie — ako jednotnej organizácie. Preto treba očakávať, že Slovenský zväz družstevných a jednotlivo hospodáriacich roľníkov urýchlene dobuduje svoju organizáciu a že mu v tom neodkladnou registráciou pomôže i Ministerstvo vnútra.

Slovenská dedina nesklamala a nesklame. Výsledok práce roľníka však nezávisí len od jeho snaženia. Potrebuje pomoc iných odvetví — v súčasnom období najmä chemického priemyslu a zahraničného obchodu. Akákoľvek blokáda dovozu poľnohospodárskych potrieb — najmä ak sa bude pretahovať do ďalších dní — môže veľmi citeľne znehodnotiť prácu poľnohospodárov. Dedinu v jej snahe produkovať ak nie viac (čo je prirodzenou snahou každého roľníka), nuž aspoň na doterajšej úrovni, sklamať nesmieme. Nikto.

Arnošt Bak

Aby život pulzoval ďalej

V novej priestrannej predajni, v budove Manderla rozvoniava čerstvo nakrájaná šunka, saláma a ešte sa pariace bravčové varené kolienka. Ľudia si pochutnávajú pri stolíkoch. A nie je ich v predajni ani veľa. Povedal by som normálne, ako po iné všedné dni. Vo Veľkopredajni potravín na Dunajskej ulici sa oproti včerajšku rady čakajúcich skrátili. A na regáloch a pultoch je tovaru hádam ešte o čosi viac ako inokedy. Ani chlieb nechýba, aj masti a pokrmového tuku je dosť.

Naproti v multiservise vravia, že plán tržby tento mesiac splnia asi na 230 perc. Ľudia nakupovali hlavne tranzistory, televízne aparáty, gramorádiá. Minuli sa im len celé zásoby batérií. Bolo to u nás ani na Vianoce — vraví vedúci — no aj tak ešte kupujúci nevykúpili všetko. Máme dostatočný výber... Po uliciach nie je toľko ľudí ako v predošlých dňoch. Mnoho starých plagátov ktosi cez noc postrhal. Už sa zjavujú nové. Pri vchode do budovy Pravdy je na papieri narýchlo napísané vyznanie: „Milovaný Dubček, nesklamal si, ver nám, my neprestaneme veriť tebe." A za dverami v budove ticho zuní rotačka. Práve tlačia čerstvé číslo Hlasu ľudu. V nábytkárskych závodoch stroje bežia naplno. Áno, nastúpili všetci zamestnanci — oznamujú nám už na vrátnici. Správne. Tisíce ľudí čaká na nové obývacie izby, spálne, nové knižnice i kuchynské zariadenia.

Starosti sú a ešte potrvajú v zásobovaní uhlím. Riaditeľ Uhoľných skladov Bohuš Zach má vrásky na čele: zo 7000 ton, ktoré im mali poslať z Ústia, došlo do Bratislavy len 1200. Nemajú ani správy o tom, či im celý dlh v najbližších dňoch pošlú. Do Handlovej poslali svojho pracovníka, aby sa prezvedel, čo môžu v Bratislave od baníkov očakávať. Železnica im poriadne naštrbila prísun. Vtedy, keď sa dohovorili o mimoriadnych dodávkach, aby mohli ešte pred zimou zásobiť obyvateľov lacnejším uhlím (zľava platí do 31. augusta), železničiari im urobili niekoľko výluk. Poslednú od 15. do 18. augusta. A odvtedy až do včera im neprišlo nič. Až včera poslali niečo z Ostravy. Treba povedať pravdu, sklady majú takmer prázdne. Je na baníkoch, aj na železničiaroch, aby pomohli, ako len vládzu.

Do dnešného dňa (28. augusta) sme nemohli našich čitateľov informovať, ako to vyzerá so zásobovaním celej republiky, Slovenska alebo čo len Západoslovenského kraja. Ani dnes sme sa všade telefonicky nedovolali, no z podniku Potraviny vyslali do všetkých okresov kraja svojich pracovníkov a dnes sú tu prvé správy. Timočil nám ich riaditeľ podniku Potraviny Ing. Jozef Ježkovský:

— Áno, v poslednom týždni sa potraviny míňali všade viac ako inokedy. Väčšinou však sklady stačili predajne zásobovať a väčšie výkyvy v zásobovaní nezaznamenali nikde. Dnes pociťujeme prechodný nedostatok soli, niektorých druhov ryže, zápaliek a jedlých tukov.

Na riaditeľstve robia spolu s Poverenníctvom SNR pre obchod a Poverenníctvo výživy opatrenia, aby sa aj chýbajúci sortiment potravín čo najskôr dostal na trh. Veľmi im vraj vychádzali a vychádzajú v ústrety niektoré podniky, ako Západoslovenské mliekárne, Hydinárske závody, Západoslovenské pivovary, ale najmä podnik a všetky závody Západoslovenského mäsopriemyslu.

Na žiadnom okrese v Západoslovenskom kraji nezaznamenali väčšie vlámanie do predajní, okrem Bratislavy. Tu — väčšinou mladí recidivisti — sa vlúpali do štyroch predajní. Naposledy to bolo včera, keď vykradli predajňu Slimák. Hádam treba apelovať nielen na Verejnú bezpečnosť, ale na všetkých občanov, aby pomáhali ochraňovať socialistický majetok.

Áno, hydinári sa snažili. Riaditeľ Karol Deák nám povedal, že už 22. augusta expedovali do bratislavských predajní viac ako štvrť milióna vajec a 22 ton hydiny, o dva dni neskôr už 300 000 vajec a 29 ton hydiny. A včera? Len 2,5 tony hydiny, teda desatinu, ako predchádzajúce dni. Nie preto, že by už nemali dostatok húsí, kačíc, kurčiat i sliepok, ale preto, lebo predajne viac nežiadali.

Neustáva však dopyt po jedlom oleji. Kapacita v Palme už nestačí. Včera napríklad vyrobili a expedovali 60 ton oleja, trojnásobne viac ako ešte pred troma dňami. Robia v 12-hodinových smenách. A predsa mnohí obchodníci ešte stále obliehajú predajne. Volal ich z Potravín riaditeľ Karol Tomaščík. Naliehajú na neho, žiadajú olej, nuž žiada aj on. Ale na august už prečerpal 9 ton. Pritom treba olej aj v ďalších okresoch. Palma zásobuje celé Slovensko a časť Moravy. Treba povedať do duše aj našim občanom. Vyzvať ich na disciplinovanosť, ohľaduplnosť a uznanie. Nikto dnes nemusí byť bez omastku. Masti dobrej, kvalitnej, je v zásobách ešte niekoľko vagónov.

Včera sme napísali, že nad bratislavskými strechami poletujú, plašia sa pri hrmote tankov holuby. Dnes sa už neplašia. Tankov, aspoň v strede mesta, niet. Aj na piate poschodie, kde píšem tieto riadky, zaliehа z ulice všedný ruch, aký som počúval už spred týždňa, mesiaca, rokov... Žije teda mesto, krajina, normálnym životom? Som si vedomý, že ešte musíme veľa urobiť, aby všetko išlo celkom normálne. Ale tak si myslím: Som občan tohto štátu, tejto krajiny, ktorú mám nadovšetko rád, a verím, hlboko verím, že A. Dubček a všetci tí, ktorým sme zverili osudy tejto krajiny a nás všetkých do rúk, urobili a urobia za danej situácie všetko, aby spolu s našou pomocou život pulzoval úplne normálne...

KAROL HULMAN

69

Piatok 30. — sobota 31. augusta 1968. 40 hal.

PRÁCA - 30. - 31. AUGUSTA 1968

70

Čtyřstránkové vydání v obvyklém formátu.

Strana první:

Zasadalo Predsedníctvo ÚV KSS

Prvá úloha: konsolidácia

Bratislava — Predsedníctvo ÚV KSS sa zišlo 29. augusta 1968 na svoje prvé rokovanie. Otvoril ho prvý tajomník ÚV KSS Dr. Gustáv Husák. Ďalší tajomníci ÚV KSS su: pre ideolog. prácu Bohuslav Graca, pre úsek ekonomický prof. Viktor Pavlenda, pre poľnohospodárstvo Ing. Štefan Sadovský, pre politický systém stranickej práce Ing. Jozef Zrak a pre organizačné otázky strany Ing. Jozef Turček.

Predsedníctvo posúdilo situáciu na Slovensku v prvom pozjazdovom dni a konštatovalo upokojujúce sa ovzdušie v politickom i verejnom živote. Rozhodlo sa zapojiť do straníckej práce delegátov zjazdu, volené orgány, aparát strany i jej široký aktív a urýchlene preniesť hlavnú koncepciu zjazdového rokovania, podporu Dubčekovmu vedeniu strany a závery zjazdového rokovania do straníckych orgánov a organizácií. Hlavným vodidlom pre prácu v strane i vo verejnosti sú referát a dokumenty zo zjazdu KSS, ktoré priniesla stranícka tlač.

O výsledkoch rokovania zjazdu KSS budú urýchlene informované všetky organizácie Národného frontu, aby sme na pomoc Dubčekovského vedenia a plnenia uznesení zjazdu využili rozum i ochotu komunistov i všetkých občanov.

Predsedníctvo zdôraznilo, že hlavnou úlohou hneď teraz je konsolidovať hospodárstvo, dopravu, spoje, obchod a v súvislosti s tým uložilo zodpovedným súdruhom termínové úlohy.

Predsedníctvo ÚV KSS sa obracia s výzvou o porozumenie, súdružskú spoluprácu a obetavosť na všetkých komunistov i nestranikov, aby zabezpečili v maximálnej miere výrobu i zásobovanie, počnúc surovinami pre priemysel až po články dennej potreby.

Vážne opatrenia prijalo na aktivizáciu funkcionárov a pracovníkov v Slovenskej národnej rade i na všetkých stupňoch národných výborov.

Predsedníctvo sa zaoberalo niektorými kádrovými otázkami, ktoré vyplynuli z uznesení zjazdu. Ďalej prijalo opatrenia na konsolidáciu života v mestách, v ktorých sa nachádzajú vojská Varšavskej zmluvy, a to na základe dohody, prijatej na rokovaniach v Moskve. Predsedníctvo sa uznieslo vyvinúť všetko úsilie i opatrenia na obnovenie normálneho vysielania rozhlasu, televízie i vydávania tlače v záujme jednotného informovania verejnosti.

Delegácia SNR na Českej národnej rade

Vernosť čs. štátnosti

Bratislava — Dňa 28. augusta z poverenia predsedníctva Slovenskej národnej rady navštívila Českú národnú radu delegácia predsedníctva SNR (podpredseda Jozef Kríž, poslanci Gajdošík a Žákovič), aby oba národné orgány ďalej vzájomne koordinovali svoje práce na príprave federalizácie k 28. októbru t. r.

Aj v týchto ťažkých a zložitých podmienkach predstavitelia oboch orgánov potvrdili znovu svoju neochvejnú odhodlanosť pre československú štátnosť a len v nej a pre jej budúcu pevnosť a istotu urýchlene doriešiť všetky pracovné otázky pre prijatie ústavného zákona o federalizácii k 28. októbru t. r.

Prijatie predstaviteľov SNR, ako aj priebeh rokovania boli srdečné a úprimné, ako to zodpovedá prirodzeným a v mnohých búrkach osvedčeným zväzkom našich dvoch najbližších bratských národov.

Vyhlásenie predsedu ÚRO

Naše právo: sami si vládnuť a hospodáriť

Praha — Slobodný legálny vysielač stredné Čechy priniesol 29. augusta, o 13,05 toto vyhlásenie predsedu ÚRO Karla Poláčka:

Vážení spoluobčania, odborári,

hovorím k vám v mene Predsedníctva ÚRO a predsedov odborových zväzov. Na včerajšom zasadnutí sme prerokovali situáciu v našej krajine a prijali sme prevolanie k všetkým odborárom v Československu.

Prežili sme a prežívame pohnuté chvíle v histórii našich národov. V týchto, takých vážnych časoch, keď sa rozhoduje o ďalšom osude našich národov, sa príkladne prejavila rozvážnosť a obetavosť našich pracujúcich a ich nezlomná dôvera vo vedúcich predstaviteľov našej krajiny — prezidenta republiky Ludvíka Svobodu, súdruhov Dubčeka, Černíka a Smrkovského. Naši predstavitelia určite urobili na moskovských rokovaniach všetko, čo bolo za danej situácie možné a ihneď po svojom návrate prikročili v tejto výnimočnej situácii k normalizácii života v našej vlasti.

Obraciam sa k Vám, súdružky a súdruhovia, odborári — pokračuje prejav predsedu ÚRO, — aby ste zostali naďalej pevní a jednotní v podpore predstaviteľov nášho socialistického štátu. Musíme byť rozvážni a stáť pevne a jednotne v našom neodňateľnom práve sami si neobmedzene vládnuť a hospodáriť vo svojej krajine. Ďakujem všetkým pracujúcim v továrňach, v poľnohospodárstve, stavebníctve, doprave, potravinárskom priemysle, v zdravotníctve, obchode, službách, v orgánoch štátnej správy i všetkým ostatným az ich obetavé úsilie napriek všetkým ťažkostiam zabezpečiť potreby našej spoločnosti. Verím, že urobíte všetko, aby sa chod našej výroby dal do poriadku, aby sa zabezpečilo, čo občania nášho štátu potrebujú. Pokračujme naďalej v procese obrody spoločenského a politického života, aby sme čo najskôr dosiahli konsolidáciu a normalizáciu a tým čo najrýchlejší odchod cudzích vojsk z našej krajiny, na čom celé revolučné odborové hnutie bezpodmienečne trvá.

Pietne uctenie výročia SNP

Bratislava — *Státisíce sviečok sa rozžiarilo vo štvrtok o 20. hodine v oknách Bratislavčanov. Obyvatelia hlavného mesta Slovenska demonštrovali tým vernosť odkazu Slovenského národného povstania, ktorého 24. výročie — žiaľ — nemožno oslavovať tak dôstojne, ako po iné roky. Mohutnosť akcie však ukázala, že slovenský národ odkaz Povstania — slobodu, svojbytnosť a československú vzájomnosť — nikdy nezradí.*

Žiaľ, plamienky nesvietili len v oblokoch. Desiatky ich horelo aj na miestach, kde pred niekoľkými dňami vyhasli životy.

Prevolanie SNR k slovenskému ľudu

TRADÍCIA POVSTANIA NÁS POSILŇUJE

Budeme upevňovať jednotu nášho ľudu, bratské spolužitie Čechov a Slovákov v spoločnej Československej socialistickej republike

DRAHÍ SPOLUOBČANIA,
PRIATELIA,
SÚDRUŽKY A SÚDRUHOVIA,
MILÁ MLÁDEŽ!

Poslanci Slovenskej národnej rady sa znovu zišli v dňoch 27.—29. augusta 1968, aby prerokovali politickú situáciu, ktorá vznikla na Slovensku v dôsledku obsadenia územia Československej socialistickej republiky vojskami piatich štátov Varšavskej zmluvy. Deje sa tak v čase, keď by sme mali osláviť 24. výročie slávneho Slovenského národného povstania. Pred 24 rokmi povstal slovenský ľud, aby v otvorenom boji proti fašizmu usiloval sa o svoje oslobodenie, o novú Československú republiku, smerujúcu k socializmu.

Je pre nás tragické, že tohoročné jubileum SNP prežívame v zložitej a ťažkej skúške pre oba naše bratské národy a všetok ľud republiky. Práve veľká tradícia povstania upevňuje v nás presvedčenie, že silný a jednotný, na duchu nezlomený ľud dokáže prekonať všetky ťažké chvíle a vyriešiť aj dnešnú politickú situáciu. Na hrdinov povstaleckých bojov myslíme teraz, keď vieme, že potrebujeme odhodlanie, nezlomnú vôľu a cieľavedomé úsilie v našej spoločnej práci.

Nemožno teraz zabrániť, aby do ľudského srdca nevnikla bolesť, žiaľ a rozhorčenie. Je však nevyhnutnosťou pre nás všetkých uvedomiť si, že v ťažkých a neprehľadných situáciách nemožno život brať iba srdcom. Viacej ako inokedy potrebujeme dnes chladný a triezvy um, múdru rozvážnosť, trpezlivosť a sústredenosť na to, čo je v našom živote hlavné.

Či chceme alebo nechceme, musíme zaujať realistické stanovisko k situácii, ktorá vznikla po moskovských rokovaniach a rozumne, reálne aj konať.

Slovenská národná rada zaoberala sa výsledkami rokovania mimoriadneho zjazdu KSS a jeho rezolúciou k súčasnej politickej situácii a jednomyseľne, v plnom rozsahu podporuje stanoviská zjazdu slovenských komunistov. Normalizácia situácie, sústredenie sa na riešenie najpálčivejších životných otázok, to je teraz to prvé, čo potrebujeme.

Slovenská národná rada zoznámila sa aj s prevolaním Národného zhromaždenia k ľudu republiky a hlási sa k jeho rozhodnutiam. Poslanci SNR podporujú závery Národného zhromaždenia najmä v tej časti, kde žiada maximálne možné urýchlenie odchodu vojsk piatich štátov Varšavskej dohody z územia ČSSR, ako jedného z hlavných predpokladov konsolidácie pomerov v našej krajine.

Vieme a chápeme, že pre mnohých našich občanov, aj keď čestných vlastencov, je dnes neľahko správne sa politicky orientovať. Pre nás však niet inej cesty ako pokračovať v demokratickom pojanuárovom vývoji k socializmu v našej krajine, v realizovaní Akčného programu KSČS. Sme si vedomí danej situácie, poznáme východiská do našej ďalšej práce a niet dôvodu k panike.

Slovenská národná rada vyhlasuje, že bude naďalej upevňovať jednotu nášho ľudu, bratské spolužitie Čechov a Slovákov ako rovnoprávnych národov a ostatných národností v spoločnej Československej socialistickej republike. Naše úsilie o federatívne usporiadanie republiky bolo a je cestou pre upevňovanie jednoty našej socialistickej vlasti, pre posilnenie jej politickej stability. S bratským národom českým a jeho Českou národnou radou boli sme v najťažších chvíľach jednotní a v tejto jednote s nimi chceme zostať.

Socializmus naplnený humanizmom a socialistickou demokraciou, založený na hlbokej dôvere ľudu v komunistickú stranu, to je a zostáva náš generálny program. Pre slovenský, rovnako ako pre český národ, tak ako v roku 1944 aj dnes je nepredstaviteľný iný ako spoločný život v suverénnom štáte a za spolupráce so silami svetového socializmu. S vďakou kvitujeme vyhlásenie Českej národnej rady, ktoré smeruje k upevneniu jednoty našich národov, k ďalšiemu rozvoju socialistickej demokracie u nás.

Slovenská národná rada vyslovuje hlbokú vďaku všetkému ľudu, národným výborom, pracujúcim v závodoch a na poliach, príslušníkom našej armády a Zboru národnej bezpečnosti, organizátorom výroby, dopravy, spojov, stavebníctva, zdravotníctva, obchodu, všetkým statočným a iniciatívnym ľuďom, ktorí si v ťažkých dňoch našich národov obetavo plnili svoje povinnosti. Slovenská národná rada vysoko oceňuje namáhavú a pohotovú činnosť legálnych komunikačných prostriedkov, ktoré v posledných dňoch veľkou mierou prispeli k morálnopolitickej jednote ľudu a prosí ich, aby s plnou zodpovednosťou uvážene informovali našu verejnosť a pomáhali legálnym ústavným orgánom republiky plniť ich úlohy.

Slovenská národná rada s pohnutím vyslovuje svoju hlbokú účasť a spolucítenie tým rodinám, ktoré v tomto čase utrpeli ujmu na zdraví alebo aj straty na životoch.

DRAHÍ SPOLUOBČANIA!

Slovenská národná rada urobí všetko, aby sa v duchu záverov mimoriadneho zjazdu KSS čím skôr situácia plne normalizovala. Socializmus bude mať ľudskú tvár a bude skutočne pre nás všetkých, ak každý z nás stane sa jeho spolutvorcom. Slovenská národná rada bude sa húževnate usilovať, aby sa obnovil plný chod výroby, dopravy, stavebníctva, spojov, zdravotníctva a ostatných služieb, aby sa začal školský rok, aby riadne pracoval obchod, aby sa zabezpečili podmienky pre prácu komunikačných prostriedkov, aby sa rozvíjala kultúra a celý náš život.

Na splnenie týchto cieľov vyzývame Vás všetkých, Vás, ktorí ste nám dali dôveru, aby ste nám všestranne pomáhali. Čaká nás veľa úloh, ale náš ľud s oveľa väčšou chuťou pustí sa do práce, ak na uliciach jeho miest a dedín nebude cudzích tankov a zbraní. Najnevyhnutnejšie kroky pre našu pokojnú prácu dosiahli sa na rokovaniach v Moskve. Náš ďalší osud a ďalšie cesty ku konsolidácii pomerov závisia aj od nás.

Preto práve v týchto chvíľach, keď spomíname na slávne dni Slovenského národného povstania, obraciame sa na Vás, aby ste zostali verní odkazu povstaleckej generácie, aby ste hrdo a dôstojne tento odkaz ďalej zušľachťovali. Mladé pokolenie, ktoré prešlo svojou prvou veľkou skúškou samostatného myslenia a tak čestne v nej obstálo, je tým pokolením, ktorému plne veríme a s ktorým počítame pre plnenie mnohých náročných úloh.

Verili sme našej strane, jej prvému tajomníkovi súdruhovi Dubčekovi, verili sme nášmu prezidentovi súdruhovi Svobodovi, verili sme parlamentu a vláde republiky a verme im aj dnes. Verme a pomáhajme im, lebo našu dôveru, našu pomoc, našu mierovú prácu potrebujú dnes tak, ako nikdy predtým.

Nech žije bratská jednota a spolupráca Čechov a Slovákov!

Nech žije slobodné federatívne socialistické Československo!

Bratislava 29. augusta 1968

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

73

Plénum SNR o situácii na Slovensku

Poslanci uctili pamiatku obetí posledných udalostí ● Vysoké ocenenie práce novinárov ● Vyjednáva sa o podmienkach pre činnosť tlače, rozhlasu a televízie ● Potravín je dostatok, úroda dobrá ● Podpredseda SNR František Barbírek vysvetľuje svoj postoj

Bratislava (Od nášho redaktora.) — Vo štvrtok o 9,20 hod. otvoril v Bratislave za prítomnosti 65 poslancov Ondrej Klokoč druhé zasadnutie Slovenskej národnej rady v tomto pohnutom období.

V otváracom prejave O. Klokoč povedal, že je ťažko žiadať od občana, aby pochopil zmysel toho, čo sa stalo, a predsa musíme hľadať cesty, ako vyjsť z tohto chaosu myslenia. Vyzval však, aby sme sa riadili nie citmi, ale rozumom, čo je tak prepotrebné pre ťažkú a zložitú prácu, ktorá nás čaká. Napriek tomu neobišli sa vystúpenia mnohých poslancov bez pochopiteľných citových vzplanutí a otrasov. Vracali sa do obdobia pred 24 rokmi a porovnávali jednotu nášho ľudu v Slovenskom národnom povstaní a v dnešných dňoch.

Podpredseda SNR Ing. Ján Marko prečítal posolstvo Národného zhromaždenia z 27. augusta 1968. Potom Slovenská národná rada minútovým tichom uctila pamiatku obetí obsadenia Slovenska cudzími vojskami.

Jednotliví poverenící SNR predniesli doplňujúce informácie k správe o situácii na Slovensku v priebehu predchádzajúcich 7 dní. Ako prvý poverenik SNR pre kultúru a informácie docent Štefan Brenčič informoval o práci rozhlasu, televízie, redakcií Práce a Smeny, ktoré pracovali vo veľmi zlých, často nebezpečných podmienkach. Predsedníctvo SNR vyslovilo všetkým pracovníkom masových komunikačných prostriedkov vysoké uznanie a súdruh Brenčič oznámil, že v najkratšom čase bude musieť SNR oceniť túto záslužnú prácu štátnym ocenením. Povedal, že rezort už pripravuje návrh.

Ďalší poverenící informovali SNR o opatreniach v zásobovaní potravinami. V súčasnosti a aj pre september je dostatok cukru a ďalších potravinových článkov. Hospodárnejšie treba narábať s distribúciou vajec. Zdravotnícki pracovníci dobre zvládli prácu, ktorá bola v minulých dňoch osobitne náročná. Podľa predbežných údajov prišlo na Slovensku 20 ľudí o život a niekoľko desiatok bolo zranených. Presné údaje budú k dispozícii v najbližších dňoch.

Poverenik SNR pre poľnohospodárstvo a výživu pro. Koloman Bodľa oznámil, že úroda sa ukazuje veľmi dobrá, zemiakov je dostatok a pripomína potrebu dobre vykonať jesenné práce.

Niektorí poslanci vyzvali podpredsedu SNR Františka Barbírka, aby vysvetlil svoj postoj k súdruhovi Dubčekovi a k vedeniu strany. Po podrobnej správe o svojej činnosti v čase rokovaniu v Čiernej nad Tisou až po posledné zasadnutie ÚV KSČS v Prahe a potom v Moskve vyhlásil: „Môj postoj k súdruhovi, Dubčekovi, k pojanuárovému kurzu bol úprimný. Stanovisko som nezmenil a zaujal som ho aj pri rokovaní predsedníctva ÚV KSČS v Prahe. O tom sú protokoly. Hlasoval som za Dubčeka. Čestne vyhlasujem, že som sa nepričinil o príchod cudzích vojsk a takéto tvrdenia kategoricky odmietam."

Slovenská národná rada potom splnomocnila poverenika SNR pre kultúru a informácie, aby doručil spojenému veleniu armád Varšavskej zmluvy v Bratislave list, v ktorom na základe komuniké z rokovaní v Moskve žiada v 11. bodoch okamžité obnovenie normálnej činnosti celého systému masových oznamovacích prostriedkov na celom Slovensku.

Krátko po 13. hod. prijal súdruha Brenčiča generálplukovník Provalov a jeho spolupracovníci. Súdruh Brenčič po návrate oznámil Slovenskej národnej rade, že spojené velenie uvoľní všetko, čo nóta požadovala, a to hoci aj dnes a okamžite, ak SNR a ÚV KSS písomne preberú záruky za to, že v tlači, v rozhlase a televízii nedopustia nepriateľskú propagandu proti socialistickému tá-

(Pokračovanie na 2. str.)

Plénum SNR o situácii na Slovensku

Dokončenie zo str. 1.

boru, proti Sovietskemu zväzu a proti Varšavskej zmluve. Veľenie požadovalo, aby zákony podpísali predseda SNR Ondrej Klokoč a prvý tajomník ÚV KSS dr. Gustáv Husák. Osobitne zdôraznilo: Ak budete mať vládu proti kontrarevolúcii vo vlastných rukách, my všetko uvoľníme a sme ochotní aj takýto rozhlas a televíziu sami počúvať. Ak by sa títo záruky nedodržali, okamžite masové komunikačné prostriedky obsadíme.

Podpredseda SNR Jozef Kríž a povereník SNR pre financie Jozef Gajdošík sa spolu s členom predsedníctva SNR Michalom Žákovičom počas rokovania vrátili z Prahy, kde ako delegáti SNR rokovali s Českou národnou radou. O rokovaniach podal súdruh Kríž Slovenskej národnej rade podrobnú informáciu.

Na záver zasadnutia Slovenská národná rada prijala jednomyseľne vyhlásenie k slovenskému ľudu. O 17. hod. rokovanie prerušili a bude pokračovať v utorok 3. septembra o 9. hod. Prerokuje pracovné otázky.

Stručne z domova

■ Prezident republiky Ludvík Svoboda prechádzal vo štvrtok ulicami Prahy. Zastavoval sa a hovoril s ľuďmi, napríklad na Václavskom námestí, na Národnej třídě a na iných miestach.

■ Predstavitelia vojsk Varšavskej zmluvy ubezpečili vládu ČSSR, že v stredočeskom kraji a v hlavnom meste Prahe nie je stanovené nijaké časové označenie pre vychádzanie občanov z ich domovov, prípadne pre príchod do nich.

■ Vláda oznamuje všetkým čs. občanom, ktorí sa dočasne nachádzajú za hranicami, že bola ubezpečená, že podmienky na hraničných prechodoch im umožňujú návrat do vlasti.

■ Prvý tajomník ÚV KSČS s. Dubček splnomocnil informovať verejnosť, že budovu ústredného výboru Komunistickej strany Československa odovzdali do správy komunistickej strany a že obvyklú ochranu v nej opätovne vykonávajú orgány ministerstva vnútra. Pracovníci ÚV KSČS nastúpili do práce. Predsedníctvo, sekretariát i oddelenia ÚV KSČS začínajú činnosť vo svojej budove.

■ Československá televízia oznamuje divákom, že všetky jej štúdiá sú dosiaľ vojensky obsadené a že vysielanie programov sa nemôže začať. Začiatok vysielania čs. televízie vás oznámia rozhlasom.

Ďalšie osvedčenie krajskej správy ZNB

Bezpečnosť len podľa zákona

Bratislava — Štáb Krajskej správy Zboru národnej bezpečnosti Západoslovenského kraja spolu s Celoútvarovým výborom KSS pri Krajskej správe ZNB v Bratislave vydali vyhlásenie, v ktorom vyzývajú občanov, aby v týchto osudových chvíľach zachovali pokoj a verejný poriadok. Nabádajú k tomu, aby sme sa všetci riadili pokynmi našich ústavných orgánov a ich predstaviteľov. Vo vyhlásení sa doslovne hovorí:

„Zodpovedne vyhlasujeme, že nám nie je známy ani jeden prípad nezákonného opatrenia proti našim občanom zo strany príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti Západoslovenského kraja. Žiadame, aby ste nepodľahli provokáciám, ktoré sú proti bezpečnosti a jej jednotlivým príslušníkom úmyselne vyvolávané.

Aj v súčasnom období je našou povinnosťou a vo vašom záujme, aby sme prísne zakročovali proti páchateľom trestnej činnosti, násilníkom a porušovateľom verejného poriadku, aby sme takto prispeli k normalizácii nášho života. Očakávame od vás, že nám budete v tomto smere nápomocní, aby sme spolu s vami zabezpečili v našom kraji verejný poriadok a takto vytvorili podmienky pre odchod cudzích vojsk z našej vlasti. Verte nám, vašu dôveru neskl...me."

Vyhlásenie podpísali za štáb KS ZNB plk. dr. Ferdinand Mlkvý a za CÚV KSS pri KS ZNB mjr. Štefan Marchalín.

Vyhlásenie Českej národnej rady

OSVEDČENÉ BRATSKÉ VZŤAHY

Stredné Čechy — Pri príležitosti 24. výročia SNP vydala Česká národná rada vyhlásenie, v ktorom sa o. i. hovorí:

Aj v týchto dňoch znovu vystupuje slovenský národ ako opora spoločného štátu oboch našich národov. Naše bratské vzťahy sa vždy znovu jednoznačne osvedčujú v rozhodujúcich dejinných situáciách. My, členovia Českej národnej rady, i v týchto pohnutých časoch venujeme všetky sily na to, aby v jubilejný deň 50. výročia nášho spoločného života — k 28. októbru — mohlo byť vyhlásené federatívne usporiadanie našej Československej socialistickej republiky. Aby sa však mohli idey federácie skutočne realizovať, je potrebné, aby bola nášmu ľudu vrátená sloboda, suverenita a kľud na prácu a život. Žiadame preto o neodkladné stanovenie a dôsledné plnenie konkrétnych termínov čo najrýchlejšieho odchodu cudzích vojsk z nášho územia. Staviame sa jednoznačne za štátne a politické orgány Československej socialistickej republiky na čele so súdruhmi Svobodom, Dubčekom, Smrkovským a Černíkom, žiadame, aby sa i predstavitelia Českej národnej rady, súdruhovia Císař a Špaček, ujali výkonu svojich funkcií. Sme odhodlaní dokončiť v bratskej spolupráci so Slovenskou národnou radou dielo, ktoré je želaním oboch našich národov.

HLASY Z MINULÝCH DNÍ

Z rezolúcií a telegramov mimoriadnemu zjazdu KSS a z iných vyhlásení k posledným politickým udalostiam

Bratislava (—) K rokovaniam v Moskve: „Súc si vedomí ťažkostí a zložitosti situácie, v ktorej sa rokovania v Moskve uskutočňovali" — napísali pracovníci Komisie ľudovej kontroly SNR, — „ďakujeme vám, súdruh Dubček, ako aj súdruhovi Svobodovi, Smrkovskému, Černíkovi a všetkým tým členom delegácie, ktorí čestne a neochvejne chránili záujmy našich národov a nastúpený kurz pojanuárovej politiky, za vašu statočnosť. Aj keď nás výsledky rokovaní nemôžu uspokojovať, vyslovujeme plnú podporu a dôveru politike a postupu vyjadrenému vo vašom prejave a v prejave prezidenta republiky súdruha Svobodu po návrate z Moskvy."

„Chápeme, za akých okolností bola podpísaná dohoda v Moskve, aj reálnu situáciu v Československu," píše sa vo vyhlásení pracovníkov Čs. televízie na Slovensku. „Preto vyhlasujeme, že plne podporujeme našich čelných predstaviteľov, že ich uznávame za jediných a právoplatných reprezentantov našej republiky. Zároveň ich žiadame, aby urobili všetko pre zachovanie našej Československej socialistickej republiky v duchu zásad, ktoré určilo januárové a májové plénum ÚV KSČS. Plne chápeme terajšiu situáciu a nutnosť jednoty našich národov a v tomto duchu budeme aj my naďalej pracovať pre uskutočnenie zásad akčného programu. Aby sme mohli túto úlohu plniť, žiadame, aby cudzie vojská čo najskôr opustili naše územie a okamžite vyprázdnili pracoviská Čs. televízie."

„Ubezpečujeme prezidenta republiky súdruha Ludvíka Svobodu, súdruha Alexandra Dubčeka, vedúceho tajomníka ÚV KSČS, súdruha Ing. Oldřicha Černíka, predsedu vlády, Národné zhromaždenie a Národný front, že naše organizácie, naše členstvo a občania maďarskej národnosti v Československu, aj v nastávajúcich dňoch obstoja a ako rovnoprávna národnostná skupina činmi dokážeme svoje vlastenectvo, oddanosť a internacionalizmus. My, maďarská národnosť v Československu, sme verná a budeme verná našej vlasti, našej strane, a naďalej upevníme jednotu s českým a slovenským národom a s našimi národnostami" — píše sa v stanovisku predsedníctva ÚV Csemadoku, ZO KSS a výboru ROH a sekretariátu ÚV Csemadoku.

Z rezolúcií a telegramov mimoriadnemu zjazdu KSS

Pracujúci n. p. Slovenské sladovne Trnava, odkázali zjazdu, že sa stavajú jednoznačne za politiku, ktorú nastúpila naša strana po januárovom pléne. Rezolúciu s podobným obsahom poslali aj členovia ZO KSS pri Dopravnom závode ČSAD Trnava, Niklovej huty v Seredi, n. p. Benzina v Bratislave a desiatky ďalších závodov. Viaceré ZO KSS v Devínskej Novej Vsi v rezolúcii dôrazne žiadali, aby rokovanie zjazdu nedovolilo žiadne pochybnosti ktorejkoľvek strany vo veci zachovania jednotnej ČSSR. Takisto aj výbor ZO KSS pri ONV Bratislava-vidiek žiadal nepripustiť za nijakých okolností rozdelenie republiky.

„Nič nás neprinúti slúžiť inému ako statočnému ľudu tejto krajiny, jeho záujmom a túžbam po humanistickom a demokratickom socializme" — napísali v liste zjazdu umelci a pracovníci Slovenského národného divadla v Bratislave.

Verejná schôdza, zvolaná výborom ZO KSS na úrade Predsedníctva SAV v Bratislave vyhlásila, že sa bezvýhradne stavia za jednotnú Čs. federatívnu republiku a za nijakých okolností nedopustí rozbitie spoločného štátu našich národov. Stojí za ÚV KSČS na čele so súdruhom Dubčekom a vyjadruje podporu stanovisku Akčného programu strany.

Množstvo telegramov, rezolúcií a listov s podpismi robotníkov zo závodov a podnikov došlo Východoslovenskému krajskému výboru KSS. „Celé východné Slovensko je za Dubčeka, Svobodu, Černíka a Smrkovského," píše sa v nich. V novoutvorenom okrese Svidník žiadajú urýchlenú normalizáciu politického a verejného života. Súčasne žiadajú vrátiť komunikačné prostriedky rozhlasu a televízii, aby obyvatelia boli správne a nerušene informovaní zodpovednými funkcionármi nášho ÚV KSČS o všetkých udalostiach nášho politického a verejného života.

Odchod vojsk z nášho územia a náhradu škôd, spôsobených ich pobytom, uvoľnenie tlačiarní, redakcií, televízie, rozhlasu a iných prostriedkov pre vyvíjanie legálnej činnosti bez cenzúry — žiada vedenie a ZV ROH z Botanického ústavu SAV v Bratislave. Ďalej žiadajú, aby sa o zásadných otázkach ďalšieho vývinu nášho štátu rozhodlo plebiscitom.

B. Graca a Š. Brenčič medzi novinármi

Ťažkosti žurnalistiky

Bratislava — Členovia výboru Zväzu slovenských novinárov a vedúci pracovníci tlače, rozhlasu a televízie na Slovensku sa zišli vo štvrtok v Bratislave na pracovnú besedu s novozvoleným tajomníkom ÚV KSS pre ideologickú prácu Bohušom Gracom. Hlavným námetom diskusie boli problémy, ktoré bezprostredne súvisia s normalizáciou činnosti masových komunikačných prostriedkov. K tejto, v súčasnosti bytostnej otázke práce novinárov sa vyjadril aj prítomný poverenik SNR pre kultúru a informácie Štefan Brenčič, ktorý informoval o priebehu rokovania so spojeným veliteľstvom vojsk v Bratislave. Rokovanie sa týkalo okrem iného obnovenia komplexnej činnosti tlače, rozhlasu a televízie v našej republike.

Tajomník Graca ubezpečil prítomných novinárov, že stranícke orgány a Slovenská národná rada urobia všetko, aby sa v plnej miere rozvinuli podmienky pre pôsobnosť novinárov pri dodržaní zásad obsiahnutých v komuniké nedávnych moskovských rokovaní. Vyjadril presvedčenie, že pracovníci masových komunikačných prostriedkov na Slovensku urobia všetko, aby pomohli v čo najkratšom čase skonsolidovať život občanov v mestách i na vidieku a budú bezvýhradne napomáhať vedenie strany na čele s Alexandrom Dubčekom. Ubezpečenie ísť takouto cestou vyslovil v mene žurnalistov na Slovensku predseda Zväzu slovenských novinárov Svetozár Štúr, ktorý vyjadril novozvolenému tajomníkovi Bohušovi Gracovi plnú podporu.

Fond solidarity

Bratislava (čstk) — V ústredni Štátnej banky československej začali viesť nový účet nazvaný Fond solidarity s postihnutými občanmi. Vo fonde sa sústreďujú prostriedky občanov i organizácií na krytie škôd spôsobených okupačnými vojskami našim občanom. Číslo účtu je 2100 a prvých darcov zaevidovali včera na Slovensku i v Čechách.

Týždeň očami kriminalistov

Zlodeji nemajú pauzu

Bratislava — Ani tieto pohnuté dni neznamenajú „stop" pre notorických delikventov. Väčšina vlámaní a krádeží v Bratislave je ich dielom. Nevyskytli sa zatiaľ prípady, že by sa na trestnej činnosti v Bratislave podieľali ostatní obyvatelia. Pracovníci Mestskej správy verejnej bezpečnosti v Bratislave — až na dvoch páchateľov — už všetkých zaistili.

Podľa záznamov Mestskej správy VB situácia z prvých dvoch dní po obsadení Bratislavy zostala neprehľadná. Príslušníci VB sa predovšetkým snažili izolovať provokatérov a zabrániť zrážkam Bratislavčanov s cudzími vojakmi. 23. augusta sa viackrát trestaný A. B. a K. Š. vlámali do Osvetovej besedy v Trnávke. Obaja sú už vo väzbe. V ten istý deň ráno zadržali príslušníci VB páchateľa F. M., ktorý na Steinerovej ulici kradol mlieko a ohrozoval okoloidúcich. Bol opitý. 24. augusta sa doteraz neznámi páchatelia vlámali do Osvetovej besedy na Milučovej ulici. O deň neskôr zadržali príslušníci VB recidivistov Róberta B., Vladimíra M., Jozefa M. a Hermana Š. Dokázali im za posledné dni deväť vlámaní. Táto skupina vykrádala predovšetkým byty a obchody s potravinami. Ich „úlovok" sa odhaduje na vyše 90 000 korún.

Dňa 28. augusta vykradli delikventi Anton R. a Daniel M., ktorí sú bezpečnosti dobre známi, predajňu potravín na Odbojárskej ulici. Odcudzený tovar odhadli na vyše 3000 korún. Vo štvrtok 29. augusta zaznamenali na VB krádež auta. Páchateľov už zaistili. V ten istý deň vzal prokurátor do väzby zlodejov, ktorí ukradli auto Krajského národného zdravia.

Vo štvrtok vyvolala medzi Bratislavčanmi rozruch správa o zranení 10-ročného Miroslava B. Pracovníci Mestskej správy VB prešetrili prípad a zistili, že išlo o nešťastnú náhodu. K zraneniu došlo tak, že chlapci v Petržalke si od jedného vojaka požičali zásobník z pištole. Keď mu ho vrátili, vojak zásobník zasunul a skontroloval, či nemá v hlavni náboj. Mieril pred seba do cesty. Strela sa odrazila a zasiahla Miroslava B. do stehna. Chlapec leží v nemocnici na Kramároch.

Pošlite surovinu

Každý, komu to práca len trocha dovoľuje a tým viac po pracovnom čase, dychtivo čakal a čaká slová, ktoré zohrali a doteraz zohrávajú naše vysielače nielen pri upevňovaní jednoty našich národov ale aj v záujme udržiavania chodu výroby v závodoch, sú nesmierne veľké.

Oznamy a najmä výzvy závodov, adresované kooperujúcim závodom a subdodávateľom vyvolávajú v nás otázku — ako sme pri tom direktívne riadenom a údajne dokonale plánovanom hospodárstve rozmiestňovali náš priemysel. Takmer všetci naši obyvatelia už dávno vedeli, že v tomto mnohé nie je v poriadku. Ale priam ohromujúco pôsobia výzvy závodov adresované z jedného konca republiky na druhý „pošlite nám surovinu alebo výrobok a to ihneď, lebo nemôžeme pokračovať vo výrobe". V prevažnej väčšine tu nejde len o také veci, ako je čokoládová poleva na mrazené krémy, o dodávku ktorej žiadal jeden bratislavský závod svojho vzdialeného dodávateľa. Sú to vo väčšine pre naše hospodárstvo životne dôležité veci.

Mimoriadna situácia ukázala, aj keď výzvy v rozhlase vrhajú svetlo len na malý úsek, slabiny zaprícinené centrálnym spôsobom riadenia.

Od januára sa snažíme aj o odstránenie deformácií na tomto základnom úseku. Dnes by sme chceli dúfať, že aj v mimoriadnych podmienkach nebude návrat k metódam minulosti.

Blahoželania Husákovi

SOR zaslala Dr. Husákovi tento list:

Slovenská odborová rada pri príležitosti Tvojho zvolenia do funkcie prvého tajomníka ÚV KSS Ti čo najsrdečnejšie blahoželá.

Tato zodpovedná funkcia bola Ti zverená v časoch veľmi ťažkých pre naše národy a národnosti žijúce v Československej socialistickej republike. Uvedomujeme si, že v tejto zložitej situácii bude treba získať pre aktívnu prácu každého funkcionára, členov Revolučného odborového hnutia a pracujúcich.

Včera na plenárnom zasadnutí Slovenskej odborovej rady sme vyslovili plnú podporu politike s. Dubčeka, ktorú si i Ty na mimoriadnom zjazde KSS plne prijal.

Úsilie ROH na Slovensku zameriame na normalizáciu nášho hospodárskeho a spoločenského života. Želáme Ti pevné zdravie a veľa úspechov v Tvojej zodpovednej práci.

Svet o nás

Rím — V noci na piatok opakovala Talianska komunistická strana svoju požiadavku, aby cudzie vojská opustili územie Československa. Vyslovil to na záver trojdňového zasadnutia Ústredného výboru TKS jej generálny tajomník Luigi Longo.

Štokholm — Švédska komunistická strana sa rozhodla poslať do Československa svojho zástupcu, ktorý má konzultovať so stranickými orgánmi v ČSSR a prešetriť možnosti usporiadať konferenciu komunistických strán európskych krajín, na ktorej by sa zaujalo stanovisko k udalostiam v Československu. Predseda Švédskej komunistickej strany Hermannson oznámil, že v tomto smere už konzultoval s Francúzskou komunistickou stranou.

Praha — Svetová odborová federácia, ktorá má svoje sídlo v Prahe, oficiálne odsúdila intervenciu v Československu. Vo svojom vyhlásení konštatuje, že to odporuje základným princípom medzinárodného práva. Súčasne vyslovila plnú podporu a sympatie pracujúcim Československa.

Právo poznať pravdu

Poznať pravdu, to je právo člena strany a ľudu. Hovoriť pravdu, to je povinnosť vedúcich predstaviteľov a podmienka dôvery. Súčasná situácia by si vyžadovala, objasniť súvislosti s moskovskou poradou a mimoriadnym XIV. zjazdom KSČS. Očakával som to od dr. Husáka. Plne sa tak nestalo. Dôvody, ktoré tlmočil dr. Husák na zjazde KSS proti legalizovaniu zjazdu KSČS, neboli vari najšťastnejšie. Vo mne a aj vo viacerých z nás vznikol dojem, že svojím zdôvodnením mohol narušiť práve tú jednotu našich národov, ktorá sa tak hlboko prejavila v osudných dňoch. Keby tlmočil tie pravé dôvody, som presvedčený, že by ich vedeli pochopiť v Čechách, na Morave a aj u nás, na Slovensku. Neviem, k čomu je dobré argumentovať formálnymi dôvodmi.

Ing. Vladimír Dostál,
predseda ZV ROH, Hydroprojekt

Hlási sa oceľ východu

Košice — V Košiciach vyšiel v stredu závodný časopis Východoslovenských železiarní Oceľ východu. Na prvej strane prináša stanovisko stranických, odborových a mládežníckych orgánov VSŽ v Košiciach k súčasnej situácii v našom štáte. Zdôrazňujú v ňom, že obsadenie našej republiky armádami varšavských signatárov je hrubé pošliapanie suverenity nášho socialistického štátu. Stanovisko pracujúcich VSŽ plne podporuje prezidenta Ludvíka Svobodu a Alexandra Dubčeka a vyjadruje vieru v správnosť ich politiky. Plne sa stavia za Akčný program KSČS.

Na straně třetí

je otištěn projev předsedy NS Josefa SMRKOVSKÉHO a tyto další články:

V prvej lige treba začať tam, kde sme prestali

Sebalepší tréning nenahradí súťaže

Futbalisti neprestali trénovať ● Hráči berú a kasa je prázdna ● Do 15. septembra v ažurite ● Nikto nesedí rád na striedačke

Bratislava (Práca) — Štadióny osirelí, bariéry sú prázdne. Iba na hracích plochách vidieť športovcov usilovne sa pripravovať. Nik nevie, kedy sa začnú súťaže, ktoré mali v najbližších dňoch štartovať, nik nevie, kedy budú pokračovať tie, ktoré sa pred 10 dňami prerušili. Každý chce však byť čo najlepšie pripravený.

Pravda, nijaký tréning nenahradí súťaže — zápasy. Preto vzdychajú najmä futbalisti:

UŽ ABY SA ZAČALO!

Tajomník futbalového oddielu Slovana ChZJD J. Pukalovič vidí všetko cez materiálnu stránku: Hráči berú peniaze a nič sa nehrá; chýba príjem zo vstupného, kasa je prázdna. Je to neudržateľný stav. Pukalovič dúfa, že sa čo najskôr uvoľní pošta, telegraf i letecké spoje. Je to prvý predpoklad, ako sa dorozumieť so súpermi a dostať sa na zápasy.

DO 15. SEPTEMBRA V AŽURITE?

„Ešteže je zväzový termín. Keby sme mohli pokračovať s ligou už v stredu 4. septembra, mohli by sme byť do 15. v ažurite," — mieni J. Pukalovič, ktorý je za to, aby prvá liga pokračovala tam, kde ju prerušili. Teda tretím kolom, hoci pre Slovan by bolo výhodnejšie dodržať vyžrebované kalendárne termíny a čo sa nehralo (tri kolá), dohrať v náhradných. Belasí by takto nemuseli dva razy za sebou na ihriská súperov (B. Bystrica, Ostrava). Za čo najskoršie

POKRAČOVANIE PRVEJ LIGY

je aj tréner M. Vičan. Prispelo by to ku konsolidácii o normalizácii pomerov. Ľudia sa potrebujú rozptýliť. Sú vyspelí a obavy, že by došlo k nejakým incidentom pri zoskupovaní väčšieho množstva divákov, sú podľa M. Vičana neopodstatnené. Hrať proti Bulharsku bolo by nerozumné, mieni Vičan. Navrhuje využiť nastávajúce dva týždne na dohranie troch zápasov, ktoré vystali v poradí, ako boli vyžrebované. Aby neboli nijaké resty. Aj počasie je vyhovujúce, nevie sa však dokedy. Mohlo by sa pokaziť, odpadli by návštevy a ďalšie škody nastanú zničením trávnikov.

ROZRUŠENÍ SA ŤAŽKO SÚSTREDUJÚ

Hráčom chýba ustálený režim. Sú rozrušení. Viac ako je dobré pre ich športovú kondíciu sa zamestnávajú novými a novšími dojmami. „Ani sa nečudujem," hovorí M. Vičan. „A stále hrať iba na dve bránky tiež nemožno, hoci to je jediný spôsob, ako chlapcov rozptýliť. Navrhol som, aby sme išli hrať dakde von. Mužstvo by bolo pokope a nedostalo by sa z tempa. Napokon by to pomohlo aj z hospodárskeho hľadiska. Dalo by sa dačo zarobiť. Pravda, najlepšie by bolo, keby už budúci týždeň mohla pokračovať liga."

ČO JE S MUTKOVIČOM?

V prvých dvoch ligových zápasoch chýbala v zostave Slovana jedna z opôr zadných radov — Mutkovič. Svoj názor na jeho neúčasť v mužstve sme povedali ihneď po prvom zápase so Slávou v Edene. Ako to vidí tréner M. Vičan: „Jano Zlocha má útočný futbal v krvi! Jeho brat Ľudovít sa chytro prispôsobil a pred Mutkovičom má výhodu vo väčšej univerzálnosti. Proti Slávii sme chceli hrať vyslovene útočný futbal a proti Dukle som sa riadil zásadou nemeniť víťaznú zostavu."

NIE JE ODPÍSANÝ

Mutkovič má odísť s čs. olympionikmi takmer na dva mesiace do Mexika. Musí pochopiť, že tréner sa chce zabezpečiť na čas, keď mužstvu bude chýbať. Slovan potrebuje aspoň piatich rovnocenných obrancov a napokon treba myslieť aj na budúcnosť. Mutkovič nie je v Slovane ani zďaleka odpísaný. Tréner s ním ráta a spolieha sa naňho. Pravda, nikto nesedí rád na striedačke a výnimku netvorí ani Mutkovič. O to viac, že sa v posledných dvoch rokoch vypracoval na ozaj kvalitného futbalistu!

Ako sme to prežívali pri Balatone

„Dubčekove siroty"

To smutné stredajšie ráno sme my, československí rekreanti pri maďarskom Balatone, prežili v obrovskom napätí. Odtrhnutí od vlasti, odkázaní na oficiálny maďarský rozhlas, sme v prvých chvíľach vedeli iba to, že varšavské vojská obsadzujú našu krajinu. Prvá naša reakcia bola: rýchlo domov. Z toho však nič nebolo. Naši hostitelia nás síce prijali, domov nás však pustiť nechceli. Jediným spojivom našej skupiny rekreantov s domovom bol malý tranzistorový aparát. Šťastní sme boli, keď sme prostredníctvom nášho šeptáčika, ako sme pokrstili náš tranzistor, začuli oznámenie: Tu slobodný legálny vysielač Československo. Od šiestej ráno do polnoci sme pri ňom presedeli, viac počúvali než hovorili, len aby nám ani slovo z informácií o vlasti neušlo.

Neistota o tom, čo sa deje u nás doma, nás najviac gniavila. Akú ťažkú moru nás tlačili obavy z prítomnosti našej vlasti, našich rodín a priateľov. V tomto ťažkom rozpoložení nám bolo veľkou posilou správanie sa prostých maďarských občanov, ale aj rekreantov iných národností voči nám. Chodili za nami a ubezpečovali nás, že neveria oficiálnemu stanovisku o nebezpečenstve kontrarevolúcie. Naši maďarskí priatelia nás neustále presvedčovali, že maďarskí vojaci prišli k nám nie z vlastného presvedčenia, ale z donútenia, ba že dokonca ani sami nevedeli, do čoho idú. Krátko po rozšírení správy o obsadení Československa prišiel k našej skupine starší maďarský občan a doniesol našim deťom misu broskýň a štyri sušienky — s ospravedlnením: Viac som nemal teraz v dome. Pohladil deti a bez slova odišiel.

Jeden z našich rekreantov potreboval zase akýsi špeciálny liek. Zašiel do lekárne, mali tam ten liek, len bol dosť drahý. Zájdite do zdravotného strediska a vyžiadajte si recept, dám vám ho potom za pár fórintov. Alebo — dodal lekárnik — ja tam zavolám sám, aby ste sa nemuseli unúvať. A za chvíľu dal nášmu rekreantovi nie jeden, ale hneď dva lieky so slovami: My, maďarskí ľudia, vám dnes nemôžeme nič odoprieť. A videli sme na ňom, že bol šťastný, že nám mohol aspoň takto prejaviť svoju solidaritu. A šťastní sme boli aj my, lebo sme videli, že národ i ponad hlavy svojich vodcov drží s nami.

Krátko po tom, čo sme sa dozvedeli tú smutnú správu, zastavil sa pri našej skupine asi dvadsaťročný mládenec. Vidiac nás okolo tranzistora, spýtal sa, čo sa deje. Keď sme mu povedali, že varšavské vojská obsadzujú našu krajinu, spýtal sa, čil sú medzi nimi aj Poliaci. Keď sme mu povedali, že áno, mávol rukou a odchádzal. Potom sa však vrátil a ešte sa spýtal: A čo je s Dubčekom? Čo bolo s Dubčekom, sme ani my nevedeli. Mládenec nám napokon povedal, že je Poliak. Na našu pripomienku, že ako Poliak sa zaiste môže vrátiť domov, nám odvetil: Ja sa do Varšavy nevrátim. — Napokon sa ukázalo, že išlo o poľského vysokoškoláka, ktorý za búrlivých marcových dní musel opustiť varšavskú univerzitu a študoval v Prahe na vysokej škole. Ktovie, aký osud ho stihne: do Varšavy nechce, do Prahy (zatiaľ) nemôže.

Ako veľmi treba rozlišovať niekedy medzi oficiálnymi predstaviteľmi jednej krajiny a jej občanmi, sme sa presvedčili v styku s rekreantmi z NDR. Najprv sa hanbili prísť medzi nás. Jeden z nich sa napokon odvážil, keď sme ho ubezpečili, že sme príslušníci kultúrneho národa. Až dojemne na nás zapôsobilo správanie sa dvoch rekreantov z NDR. Keď videli, ako sa všetci tiesnime okolo nášho šeptáčika, prišli za nami, dali nám do ruky veľký tranzistorový prijímač so slovami: Tu ho máte a užívajte ho, dokedy sami budete chcieť, a dodali ešte: Viete, hanbíme sa za to, že my, Nemci, musíme byť pri každom svinstve (bei jeder Schweinerei).

Hriali nás všetky tieto prejavy solidarity, no šťastní, hoci so smútkom v duši, sme využili prvý možný spoj a vrátili sme sa do vlasti. Ako balzam pôsobilo na nás, že sme v Štúrove (a ani na ostatných staniciach až po Bratislavu) nevideli na priečelí stanice jej názov, keď sme videli to nepreberné množstvo Dubčekových a Svobodových obrazov a vlasteneckých hesiel na celej trase, vyzývavých, smutných a i humorných. No azda najviac nás potešili akési nové, ľudskejšie vzťahy medzi ľuďmi. Dubčekové siroty — ako sme sa v Maďarsku sami pomenovali, sú opäť medzi svojimi. (ak)

Rumunské stanovisko

Bukurešť — Predsedníctvo ÚV RKS prerokovalo komuniké o výsledkoch moskovského rokovania a zaoberalo sa súčasnou situáciou v ČSSR. Vyhlásenie predsedníctva zdôrazňuje, že najdôležitejšou úlohou teraz je stiahnutie všetkých intervenčných vojsk z územia Československa. Vedenie RKS uvítalo návrat našich predstaviteľov z Moskvy a obnovenie činnosti vlády a ďalších orgánov. Predsedníctvo ÚV RKS opäť zdôraznilo plnú dôveru rumunských komunistov v KSČS.

* * *

New York — Predseda Valného zhromaždenia OSN rumunský delegát Manescu navštívil generálneho tajomníka OSN U Thanta a niekoľkých zástupcov krajín OSN a odovzdal im protestný list rumunského národného zhromaždenia, v ktorom sa odsudzuje obsadenie Československa a žiada odchod cudzích vojsk. Pozorovatelia OSN predpokladajú, že na jesenné zasadanie Valného zhromaždenia OSN zaradí Manescu aj bod o neprípustnosti zasahovania do vnútorných záležitostí ktorejkoľvek krajiny.

Vodiči pozor!

Praha — Pracovníci Mestskej správy VB v Prahe upozorňujú vodičov na nebezpečenstvo, ktoré vzniká na našich cestách v súvislosti s presunom cudzích armád. Vojaci nerešpektujú dopravné predpisy na cestách. V Prahe na Lhotickej križovatke vrazil obrnený transportér do taxíka. Taxikár zostal na mieste mŕtvy a jeho spolujazdec bol zranený. Obrnený transportér z miesta činu okamžite ušiel.

Návrat ministra zahraničia

Belehrad — Vo štvrtok zišiel sa čs. minister zahraničia Dr. Jiří Hájek so svojím juhoslovanským kolegom, ministrom zahraničia Nikezičom. Stretnutie sa uskutočnilo pred odchodom Dr. Hájka z Belehradu. Vo štvrtok, krátko pred 16. hodinou priletel čs. minister zahraničia do Viedne. Pri svojom príchode odmietol odpovedať na otázky novinárov. Ešte v Belehrade pred odletom údajne oznámil, že smerom jeho cesty je Československo.

Štvrtok v bratislavských predajniach

V Bratislave od rána je skutočne pokoj. Najspoľahlivejším barometrom toho nie je ani tak odtiahnutie okupantských vojsk vraj kamsi za mesto, ale naše predajne. Vtiahli do nich normálne pomery, zmizli fronty. Bratislavské trhy sú opäť pl pestré — ako keby nič. Vďaka patrí predovšetkým našim družstevníkom, ako napr. JRD v Trnávke, odkiaľ pravidelne vozia zásoby čerstvej zeleniny a zemiakov na trh, aj do nimi zásobovaných predajní v meste. Bol u nás predseda tohto družstva. Povedal: Budeme vozit, koľko stačíme!" Nechcú, aby sa pre nedostatok zásob zvyšovali ceny. Ale to ani nie je potrebné. V každom Zelovoci je dostatok sezónnych druhov zeleniny, rastú aj zásoby zemiakov, výklady sa usmievajú ovocím, melónmi. Len za ruble sa nepredáva. Družstevníci, roľníci, vďaka vám. Aj to pomáha udržiavať morálku, to, pokiaľ len možno, plynulé zásobovanie.

Ale vráťme sa do predajní. Boli to pre ne veľmi ťažké dni a ich pracovníci a pracovníčky si zaslúžia osobitnú pochvalu a uznanie. Pekne to vystihli pracovníci na Štátnej obchodnej inšpekcii v Bratislave, ktorí potvrdili ako v Bratislave aj v kraji aj v tých najťažších dňoch predávali, doplňovali zásoby, nehľadeli na seba, udržovali poriadok, disciplínu. Nenašli prípad, že by niekoho uprednostnili, predávali pod pultom, zo skladu. Veľmi dbali, aby ľudí nepohoršili, nezvýšili nervozitu. Aj inšpektori spolu s pracovníkmi NV sa zaujímali najmä o riadny chod zásobovania.

Disciplínu zachovali aj občania, ženy vo frontách. Bolo to obdivuhodné.

Hlas zo samoobsluhy: „Zásobovanie bolo okolnostiam primerane dobré. Pomáhal, kto mohol, rozvážali aj autá Technických služieb mesta, ČSAD. Vo veľkoobchode riaditeľ aj nocoval, aby bol stále pripravený doplňať zásoby. Chlieb a mlieko sme predávali aj na ulici, v prvé dni aj priamo z dodávkového auta. Výkyvy boli, ale netrvali dlho. Dnes už opäť máme všetko, predáva sa normálne. Naši zamestnanci nastupovali po celý čas riadne, hoci mnohí dochádzajú autobusmi aj zo vzdialenejších obcí. A sú to tiež ženy, matky."

Skutočne, úprimná im vďaka. Hlas z predajne textilu: „V prvé dni nám klesol obrat, ľudia nakupovali hlavne potraviny. Potom to začalo opäť narastať. Dnes už všetko ide normálne. Trápia nás najviac politické otázky. Čo len bude ďalej?"

Viaceré predajne, napr. elektro, sú zavreté s cedulkou na dverách „Preberáme tovar". Teda dopĺňa sa.

Vedeli sme sa zomknúť, zdisciplinovať, vedeli sme zo seba vydať všetko. Tieto vlastnosti budeme teraz aj naďalej potrebovať, ešte veľmi potrebovať.

Oslavy nebudú

Bratislava (čstk) — Vzhľadom na situáciu, ktorá vznikla okupáciou ČSSR vojskami piatich krajín Varšavskej zmluvy, rozhodlo predstavenstvo ÚRD v dohode s predstaviteľmi obocb družstevných zväzov, že ústredné oslavy medzinárodného Družstevného dňa pripravované na nedeľu 1. septembra 1968 sa zatiaľ nebudú konať.

ČSD a Dunajplavba v tieto dni

Obetavosť železničiarov

Bratislava — Jedným z najdôležitejších predpokladov riadneho chodu národného hospodárstva je normálne fungujúca doprava, najmä železničná. A práve ona mala v pohnutých dňoch miestami nebezpečne upchaté cievy. Prudko narastajúce nároky na jej služby zo strany prepravcov v posledných dňoch svedčia o tom, že naši železničiari zohrajú vážnu úlohu pri odstraňovaní manka v závodoch. Od utorka tohto týždňa sa nakladá vysoko nad plán, napríklad vo štvrtok o celých 10 percent. Najúčelnejšie bude organizovať u ČSD mimoriadne „Dubčekove smeny" nie šablónovite, bez ohľadu na požiadavky, ale predovšetkým tam, kde si to prepravná situácia najväčšmi vyžiada. Pravda, treba dobehnúť zameškané aj opravách, údržbe a vo všetkých postihnutých oblastiach železničnej dopravy. Od prepravcov sa teraz očakáva, že zrýchlia vykládku na maximum, aby sa vozne obracali čo najbystrejšie. Závody, ktorým by hrozilo prerušenie výroby pre nedostatočné zásobovanie, budú Východnou dráhou na požiadanie uprednostňované.

Osobná vnútrozemská železničná doprava vlastne z normálneho chodu ani veľmi nevybočila, robotnícke vlaky chodili a chodia podľa grafikónu. Vracajú sa nám cez Štúrovo aj rekreanti z južných európskych štátov. Tak vo štvrtok priviezli ich vlaky 4000.

Aj plavba na Dunaji sa dostáva do vychodených koľají. V stredu priplávali z Komárna do Bratislavy lode Šturec, Morava a Blaník, včera sa vydali po prúde lode Dargov a Váh s kusovým tovarom a dnes odpláva z bratislavského prístavu loď Tábor. Takto sa postupne, v dvoch-troch trojdňových intervaloch na cestu ďalšie a ďalšie lode, čiže — nákladná dunajská doprava už chytila normálny dych. (Sý)

ZO SVETA

★ **PREDSTAVITEĽ** západonemeckého ministerstva obrany rozhodne odmietol informácie sovietskej tlače a východonemeckej agentúry ADN, podľa ktorých NSR dodávala do Československa zbrane a rozhlasový materiál. Aj rakúska vláda vyhlásila vláde ZSSR, že sa nijako nezakladajú na pravde informácie sovietskej tlače, že by cez územie jej krajiny bolo do Československa prepašovaných 22 mobilných vysielačov.

★ **KS ŠVÉDSKA**, podľa slov jej predsedu, bude posudzovať moskovské dohody podľa toho, ako sa budú aplikovať.

★ **NAŠOU HLAVNOU ÚLOHOU** zostáva obrániť socialistické vymoženosti, vyhlásil šéf rumunskej KS N. Ceaušescu. Na veľkom mítingu v závode Grivica Rosia Ceaušescu hovoril tak ako predtým k udalostiam v ČSSR a zdôraznil nutnosť rešpektovania zásad národnej zvrchovanosti, rovnoprávnosti a nezasahovania do vnútorných záležitostí vo vzťahoch medzi štátmi socialistického spoločenstva.

★ **V SOFII** odhalili špionážne sprisahanie. Ako oznámil štátny prokurátor BĽR, zúčastnili sa na ňom 4 hlavní špióni v službách západných kapitalistov.

★ **V GUATEMALE** zastrelili neznámi páchatelia tamojšieho amerického veľvyslanca Johna Godena Mayna.

★ **POĽSKO** — Známy poľský spisovateľ Slavomír Mrozek sa plnou váhou svojej popularity doma zasadzuje, aby sa Poľsko verejne postavilo proti prítomnosti cudzích vojsk v ČSSR.

★ **URUGUAY** — Robotníci v prístave Montevideo bojkotujú sovietsku nákladnú loď, ktorá čaká na vykladanie.

★ **RUMUNSKO** — Minister zahraničia Rumunskej Ľudovej republiky Maurer priletel do sídla OSN. Ihneď začal rozhovory s U Thantom a predstaviteľmi reprezentantov skupín Afriky, Ázie a Latinskej Ameriky.

★ **FRANCÚZSKO** — Svetová rada cirkví protestovala v Moskve proti udalostiam v Československu.

Zisťujú rozsah škôd

Bratislava — Úsilie pracovníkov Štátnej banky a Štátnej sporiteľne v uplynulých i týchto dňoch smeruje k zabezpečeniu normálnej činnosti. Sporiteľňa vydala v prvý deň obsadenia pokyny, aby sa požiadavky občanov vo všetkých druhoch služieb maximálne uspokojovali, čo sa až na malé výnimky plne darilo. Nijako neobmedzovala výplaty vkladov, ktoré si občania — zatiaľ podľa poznatkov iba z Bratislavy — vyberali iba v menších sumách pre najnutnejšie nákupy, hlavne potravín. K panike neprišlo, výraznejšie výkyvy vo výbere vkladov sporiteľňa nezaznamenala, občania si peniaze aj ukladali. Banka sporiteľňu bežne zásobovala prostriedkami. Pravda, k ojedinelým prípadom obmedzenia výberov pre nedostatok hotovosti mohlo prísť. Dočasne ustal záujem občanov o pôžičky. Sporiteľňa teraz robí inventarizáciu, aby získala prehľad o situácii a naďalej zabezpečuje a bude zabezpečovať normálnu činnosť a všetky služby občanom.

Banka sa usilovala predovšetkým riadne zabezpečiť výplaty miezd v podnikoch a závodoch. Pri tejto činnosti dodržiavala bežné zvyklosti a nepovolila pokusom o predčasné alebo zvýšené výplaty miezd. Riadne dostali mzdy aj tam, kde prišlo k výpadom vo výrobe. Keďže nefungovali spoje, prijímala tržby od podnikov v predĺženom pracovnom čase. Budovy banky vojaci neobsadili, doteraz strážia iba budovu v Nitre a Trenčíne. Banka sa usilovala aj o riadny nákup potravín od podnikov i jednotlivo hospodáriacich roľníkov. Vo viacerých prípadoch žiadali cudzí vojaci v bankách o výmenu peňazí. Pracovníci banky ich informovali, že je to u nás možné iba na platný cestovný pas.

Do banky prichádza stále viac hlásení o škodách, ktoré vznikli v podnikoch vstupom cudzích vojsk na naše územie. Podniky trpeli a trpia najmä nedostatkami v zásobovaní materiálom, narušením dopravy, nedostatkom vagónov. Ako je už známe, z podnetu Ministerstva financií a Ministerstva vnútra pracujú v okresoch komisie, ktoré zisťujú rozsah škôd, spôsobených príchodom vojsk. Celkový národohospodársky dosah nie je ešte známy, predpokladajú sa však škody tak vážne, že sa z nich tak rýchlo nespamätáme, ak škodu nenahradia tí, ktorí nám ju spôsobili.

V súvislosti s výplatami dôchodkov dostali banky a pošty úpravy, aby neodkladne zabezpečili výplaty v stanovených termínoch. Spoje informujú, že dôchodci sa majú hlásiť na najbližšej pošte od svojho bydliska. V súvislosti s výplatou miezd sa v úprave hovorí, že je možné ich preddavkovo doplniť najviac na priemerný zárobok z posledných troch mesiacov, s tým, že o vyúčtovaní sa rozhodne neskôr po dohode s odborovými orgánmi.

List Predsedníctva ÚRO

Vďaka za statočnosť a odvahu

Praha (čstk) — Predseda Ústrednej rady odborov zaslal predsedovi vlády Ing. Černikovi list tohto znenia:

Vypočuli sme si Vašu informáciu o priebehu a výsledkoch rokovania v Moskve. Pokladáme za svoju povinnosť Vám i ostatným členom delegácie poďakovať za statočnosť a odvahu, ktorú ste v týchto vážnych chvíľach pre naše národy prejavili. To, že sa vedenie štátu vráti späť do rúk našich legálnych zákonodarných orgánov, je výsledkom tak Vašej statočnosti, ako aj toho, že československý ľud a s ním i ROH stáli neochvejne za Vami, za s. Svobodom, Dubčekom a Smrkovským. Súčasne Vás i ostatných vedúcich súdruhov ubezpečujeme, že Vám veríme, že máte našu plnú dôveru.

Sme presvedčení, že s plnou rozvážnosťou a dôslednosťou budete ďalej riadiť osudy nášho štátu, ľudu a národov. Členovia ROH sú s Vami. Jednota ľudu, odborového hnutia, ktorá Vás v týchto ťažkých dňoch posilňovala, je zárukou, že ľud Československa Vás neopustí. Túto jednotu budeme spoločne s Vami brániť ako oko v hlave, lebo v nej je záruka budúcnosti a rozvoja našej vlasti. Plne súhlasíme s Vami, že rovnako tak treba poďakovať našim pracujúcim, občanom a občiankam našej republiky, ktorí prejavili a dokázali svojou rozvážnosťou a pokojom štátnickú múdrosť, a ktorí svojím správaním a svojimi činmi umožnili v minulých ťažkých dňoch udržať najnutnejšie podmienky života našich pracujúcich.

Chceme Vás ubezpečiť, že funkcionári a členovia odborového hnutia urobia všetko, aby z nášho územia odišli všetky cudzie vojská, aby sa správa tohto štátu vrátila do rúk legálnych orgánov, aby sa plne obnovila naša suverenita a národné hospodárstvo sa úspešne rozvíjalo pre blaho celého nášho ľudu.

Jedine s Dubčekom

— Nikomu z nás nie je ľahostajné, s kým budeme riešiť súčasné problémy a hľadať východiská, — začal svoj rozhovor slovenský komunista prof. dr. Viliam Thurzo, člen-korešpondent ČSAV, riaditeľ Výskumného ústavu onkologického v Bratislave, predseda Slovenského výboru obrancov mieru.

— Odhliadnuc od niektorých tragických udalostí, ktoré na nás dopadli zvonku, mám obavy z niektorých vplyvov, ktoré by mohli osudovo ovplyvniť vývoj nášho štátu z hľadiska spolunažívania Čechov a Slovákov.

Čo máte na mysli?

— Prípadné izolovanie Slovákov od Čechov, ktoré by znamenalo osudné nebezpečenstvo, a to práve pre vývoj slovenského národa. História, tradície a intelektuálne kvality českého národa, ktoré sa vytvorili cez stáročia, vytvorili v českom národe vlastnosti, ktoré práve nám, Slovákom, chýbajú.

Domnievate sa teda, že ďalší vývoj nášho národa sa podstatne ovplyvní tým, nakoľko budeme vedieť preberať skúsenosti a vedomosti českého národa a ako ich budeme vedieť stimulovať s vlastnosťami českého národa.

— Práve na to myslím. A v tom je veľkosť súdruha Dubčeka, ktorý vedel v oboch našich národoch prebudiť pocit zdravej národnej hrdosti, odvahy, ktorý vedel konať jednotne od januára a aj v najťažších podmienkach.

Dúfam, že súhlasíte, ak poviem, že náš zjazd KSS je poznačený reálnou politikou.

— Určite. Po dňoch, v ktorých nás všetkých ovládali city a emócie, napokon, ako to aj má byť v najťažších chvíľach národov, je to správna cesta. Dúfam, že realistický prístup k riešeniu našej ťažkej situácie, ako k nemu na zjazde pristupoval dr. Husák, je správny, aj keď sa k jeho niektorým myšlienkam mnohí staviame bez nadšenia. Napriek tomu som však presvedčený, že náš nový prvý tajomník dr. Husák vyvinie všetko úsilie nielen pre skonsolidovanie pomerov na Slovensku, ale všetkými svojimi politickými a intelektuálnymi schopnosťami bude bdieť nad jednotou našich národov a vlasti.

Ako ste spokojný s novými reprezentantmi nášho nového ÚV KSS?

— Som skutočne potešený tým, že v našom ústrednom výbore nie sú ľudia, ktorí stoja na neprijateľných pozíciách. Tento nový ústredný výbor má aj všetky predpoklady dodržať záväzky, ktoré v tejto ťažkej situácii prevzal na svoje plecia.

Považujete legálny mimoriadny XIV. zjazd KSČS a ním zvolený nový ÚV KSČS za právoplatný a za silu schopnú riešiť súčasnú situáciu?

— K tomu sa možno len ťažko vyjadriť. Či už zostane právoplatným, alebo bude nový zjazd, viem si ÚV KSČS predstaviť na čele jedine so súdruhom Dubčekom.

(ke)

DIMITROVKA SA KONSOLIDUJE

V bratislavských Chemických závodoch Juraja Dimitrova sa vo štvrtok schádzali funkcionári celozávodného výboru KSS s hospodárskym vedením a s predsedami základných organizácií na poradu, aby vypočuli informáciu svojho delegáta na slovenskom zjazde KSS. Prišiel som ta tesne pred touto poradou. Na dlhé reči nebolo veľa času. Námestník riaditeľa **Štefan Husár** mi poskytol niektoré informácie. Najsamprv o výrobe.

Darí sa im udržiavať bez vážnejších výkyvov. Ťažkosti majú s prísunom niektorých surovín. Niektoré výrobky zase nemôžu odsunúť, najmä do českých krajov.

— Väčšie ťažkosti sme mali s ľuďmi, lebo prichádzali z vidieka a nemali zabezpečenú dopravu. Prichádzali však na bicykloch, pešo, no proste kto ako mohol.

Aj s týmto zmenšeným počtom ľudí sa vám podarilo zabezpečiť chod výroby?

— Pracovali v 16-hodinových smenách, ba mnohí aj 24 hodín. Spávali na pracoviskách a keď nabrali nových síl, pokračovali v práci ďalej.

Aká je situácia teraz?

— Už máme ľudí pohromade.

Umožnila vám takáto mimoriadna situácia schádzať sa na pracoviskách a vyjadriť postoj ľudí k týmto osudovým udalostiam?

— Mali sme zhromaždenia veľmi často po úsekoch. Ináč sa to u nás nedalo. Hodnotili sme situáciu, ľudia boli jednotní. Pevne stáli za vládou a súdruhom Dubčekom.

Vyjadrili ste túto jednotu aj v dokumentoch?

— Áno. Veľmi často. Najmä prostredníctvom našich komunikačných prostriedkov.

Ako sa ľudia pozerajú na momentálnu situáciu?

— Chápeme, že s. Dubček a ostatní členovia jeho delegácie v takej nerovnoprávnej situácii, v akej sa nachádzali počas rokovania v Moskve, nemohli urobiť viac, ako urobili. Vieme čítať aj medzi riadkami prijatého komuniké. Podľa toho sa aj zariadime, aby sme súdruhovi Dubčekovi a ostatným predstaviteľom nášho verejného a politického života, ku ktorým máme dôveru, ich prácu v maximálnej miere uľahčili.

Poďakovanie učiteľom a mládeži

Začiatok školského roku normálne

Bratislava (čstk) — Poverenníctvo SNR pre školstvo v súvislosti s prípravou nového školského roku vysoko oceňuje postoj učiteľov a mládeže prejavený v kritických dňoch a kladne hodnotí opatrenia, ktoré vykonali odbory školstva a kultúry národných výborov a riaditelia škôl na otvorenie školského roku.

Riaditeľstvám škôl a výchovných zariadení I. cyklu oznamuje, že až do prípadných ďalších opatrení platia predbežné informácie, ktoré dostali odbory a kultúry ONV a KNV začiatkom júla tohto roku. Podrobné definitívne úpravy o organizácii vyučovania na školách I. cyklu vydá poverenníctvo osobitne.

Vyučovanie na základných deväťročných školách a ostatných školách I. cyklu sa začne 2. septembra 1968 s výnimkou tých škôl, kde by tomu bránili dopravné alebo iné prekážky. V takýchto prípadoch rozhodnú o neskoršom začiatku vyučovania príslušné odbory školstva a kultúry ONV a v nevyhnutných prípadoch vo vlastnej kompetencii príslušní riaditelia škôl.

Aj na školách II. cyklu sa zabezpečí príprava nového školského roku v zmysle pokynov Poverenníctva SNR pre školstvo a príslušných odborov školstva a kultúry KNV z júla t. r.

O termíne začiatku vyučovania na školách II. cyklu rozhodnú riaditelia príslušných škôl a vedúci odborných učilíšť po dohode so zástupcami rodičov, podnikov a orgánov miestnej a okresnej štátnej moci a správy. Pritom treba zvážiť najmä predpoklady pre bezpečnosť dopravy žiakov, prevádzky školy a možnosti internátneho ubytovania a stravovania.

Poverenníctvo SNR pre školstvo splnomocňuje súčasne riaditeľov škôl II. cyklu a vedúcich odborných učilíšť, aby na požiadanie miestnych a okresných národných výborov organizovali pomoc žiakov pri zbere úrody.

So začatím školského roku na vysokých školách sa ráta 1. októbra tohto roku, no pripúšťa sa možnosť, že sa na niektorých vysokých školách alebo fakultách na Slovensku bude môcť postupovať individuálne. O organizácii štúdia na vysokých školách v novom školskom roku budú akademickí funkcionári a poslucháči vysokých škôl včas informovaní.

Poverenníctvo SNR pre školstvo žiada všetkých akademických funkcionárov a učiteľov vysokých škôl, aby vyšli v ústrety študentom, ktorí si vzhľadom na súčasnú situáciu nemôžu včas splniť svoje študijné povinnosti (skúšky, diplomové práce, účasť na výrobnej praxi a pod.) v pôvodne určených termínoch a predĺžili najmä skúšobné obdobie.

85

Koho dar nezvedie,
hrozba nesklonì,
tomu moja pieseň
slávou zazvonì ...

DOKUMENTY
o okupácii ČSSR

BRATISLAVA 1968

PORUŠILI, ČO SĽÚBILI

„Účastníci porady vyjadrili pevné odhodlanie urobiť všetko, čo od nich závisí pre prehĺbenie všestrannej spolupráce svojich krajín, na základe princípov rovnoprávnosti, zachovania suverenity a národnej nezávislosti, územnej nedotknuteľnosti, bratskej spolupráce a solidarity.“

(Z vyhlásenia komunistických a robotníckych strán socialistických krajín v Bratislave.)

VYHLÁSENIE PREDSEDNÍCTVA ÚV KSČS K OKUPÁCII ČSSR

Včera dňa 20. augusta 1968 okolo 23. hodiny večer prekročili vojská Sovietskeho zväzu, Poľskej ľudovej republiky, Nemeckej demokratickej republiky, Maďarskej ľudovej republiky a Bulharskej ľudovej republiky štátne hranice Československej socialistickej republiky. Stalo sa tak bez vedomia prezidenta republiky, predsedu Národného zhromaždenia, predsedu vlády i prvého tajomníka ÚV KSČS a týchto orgánov.

V týchto hodinách zasadalo predsedníctvo ÚV KSČS a zaoberalo sa prípravou XIV. zjazdu strany. Predsedníctvo ÚV KSČS vyzýva všetkých občanov našej republiky, aby zachovali pokoj a nekládli postupujúcim vojskám odpor. Preto ani naša armáda, bezpečnosť a ľudové milície nedostali rozkaz na obranu krajiny.

Predsedníctvo ÚV KSČS považuje tento akt za odporujúci nielen všetkým zásadám vzťahov medzi socialistickými štátmi, ale za popretie základných noriem medzinárodného práva.

Všetci vedúci funkcionári štátu, KSČS i Národného frontu zostávajú vo svojich funkciách, do ktorých boli ako predstavitelia ľudu a členov svojich organizácií zvolení podľa zákonov a iných noriem, platných v Československej socialistickej republike.

Ústavnými činiteľmi sa okamžite zvoláva zasadanie Národného zhromaždenia, vlády republiky, predsedníctvo Ústredného výboru KSČS zvoláva plénum ÚV KSČS na prerokovanie vzniknutej situácie.

PREDSEDNÍCTVO ÚV KSČS

VYHLÁSENIE PREDSEDNÍCTVA ÚV KSS

Vážení spoluobčania: Prvý deň sú na našom území vojská Varšavskej zmluvy. Predsedníctvo Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska zasadá od nočných hodín sústavne. Neprestajne sa usilujeme nadviazať

kontakty s ÚV KSČS, jeho predsedníctvom. K novovzniknutej situácii sme už zaujali jednomyseľné stanovisko, podporujúce politiku reprezentovanú súdruhom Dubčekom, Svobodom a Černíkom. Obraciame sa na vás opätovne v záujme vašom vlastnom, vašich rodín, detí. Chovajte sa, najmä bratislavská mládež, hodná tradície vašich otcov, rozvážne, dôstojne, uvedomujúc si ďalšie nedozerné dôsledky, ku ktorým by viedli neuvážené činy. Neprovokujte sovietskych vojakov. Našou hlavnou zbraňou je dnes statočnosť znásobená rozvahou a kľudom. Apelujeme na váš zdravý rozum, vašu múdrosť. Každý nepremyslený čin jednotlivca môže mať nové trpké dôsledky pre vaše rodiny, pre náš národ. Buďte s nami, s dubčekovským vedením strany, vládou Národného frontu, v týchto chvíľach zodpovedných skúšok našich národov.

PREDSEDNÍCTVO ÚSTREDNÉHO VÝBORU
KOMUNISTICKEJ STRANY SLOVENSKA

PREJAV PREZIDENTA REPUBLIKY LUDVÍKA SVOBODU

Drahí spoluobčania,

obraciam sa na vás druhý raz počas dnešného osudového dňa. Prežívame mimoriadne vážne chvíle v živote našich národov. Na územie našej republiky vstúpili vojenské jednotky Sovietskeho zväzu spolu s jednotkami Poľskej ľudovej republiky, NDR, Bulharskej a Maďarskej ľudovej republiky. Stalo sa tak bez súhlasu ústavných orgánov štátu, ktoré však vychádzajúc zo svojej zodpovednosti k národom našej vlasti musia vzniklú situáciu urýchlene riešiť a dosiahnuť skorý odchod cudzích vojsk.

V tomto smere som dnes vyvíjal úsilie, aké mi súčasné podmienky umožňovali. Okrem iného som dnes zvolal plenárne zasadanie Národného zhromaždenia. Večer som rokoval s členmi vlády o niektorých najnaliehavejších problémoch obnovenia normálneho života krajiny a zabezpečenia jej integrity. Zajtra budú rokovania pokračovať, a ako verím, aj s predsedom vlády Ing. Oldřichom Černíkom.

Som si vedomý všetkých problémov a ťažkostí, ktoré súčasná situácia vyvoláva. Znovu sa však na vás, drahí spoluobčania, obraciam s naliehavou prosbou, aby ste zachovali najväčšiu rozvahu a vyhli sa čomukoľvek, čo by mohlo vyvolať poľutovaniahodné akcie s nenapraviteľnými dôsledkami. Najmä vás, naša mládež, o to úprimne žiadam.

Vyzývam vás všetkých, robotníkov, roľníkov, inteligenciu, aby ste svo-

jím postojom znovu dokumentovali svoj vzťah k socializmu, k slobode a demokracii. Pre nás niet cesty späť. Akčný program Komunistickej strany Československa a programové vyhlásenie vlády Národného frontu vyjadrujú životný záujem všetkého ľudu našej vlasti, a preto v začatom diele musíme ďalej pokračovať. Neupadneme do malovernosti, zomkneme sa všetci a spolu s Komunistickou stranou Československa a celým Národným frontom zotrvávame jednotne v úsilí o lepší život našich národov.

VYHLÁSENIE ČESKOSLOVENSKÉHO PARLAMENTU

Poslanci Národného zhromaždenia, ktorí sa zišli na výzvu predsedníctva NZ dnes v popoludňajších hodinách, považujú za potrebné v tejto chvíli, keď zákonná vláda a ostatné ústavné orgány nemôžu oznámiť svoje stanovisko k súčasnej situácii a plniť svoje ústavné funkcie, vyhlásiť:

1. Stotožňujeme sa s vyhlásením predsedníctva ÚV KSČS a predsedníctva Národného zhromaždenia, ktoré označuje okupáciu Československa armádami piatich krajín Varšavskej zmluvy za porušenie medzinárodného práva, ustanovení Varšavskej zmluvy a zásad rovnoprávnych vzťahov medzi národmi.

2. Žiadame, aby ústavní činitelia, predovšetkým prezident republiky Ludvík Svoboda, predseda vlády Ing. Oldřich Černík, predseda NZ Josef Smrkovský, prvý tajomník ÚV KSČS Alexander Dubček, predseda ÚV Národného frontu dr. František Kriegel, predseda Českej národnej rady dr. Čestmír Císař a ďalší boli prepustení z internácie, a tak mohli vykonávať ústavné funkcie, ktoré im svojprávny ľud tejto krajiny zveril. Ani delegácia NZ, ktorú sme vyslali na sovietske veľvyslanectvo dnes v predpoludňajších hodinách, sa dosiaľ nevrátila.

3. Protestujeme proti tomu, že Národnému zhromaždeniu, vláde, zložkám Národného frontu a ich predstaviteľom bránia vo vykonávaní ich zákonných práv, a trváme na slobode ich pohybu a zhromažďovania.

4. Žiadame kategoricky okamžitý odchod vojsk piatich štátov Varšavskej zmluvy a plné rešpektovanie štátnej suverenity Československej socialistickej republiky. Obraciame sa na parlamenty všetkých krajín a na svetovú verejnú mienku, aby podporovali naše zákonné požiadavky.

5. Poverujeme delegáciu NZ v zložení Marie Miková, Josef Marko, Jozef Valo, Pavol Rapoš, Josef Pospíšil a Václav Kučera, aby vstúpila do styku s predsedom NZ Josefom Smrkovským, s prezidentom republiky Ludvíkom Svobodom a s predsedom vlády Ing. Černíkom s tým, aby ich informovala o tomto uznesení a dohodla s nimi ďalší postup. O výsledkoch rokovaní podá delegácia NZ bezprostredne správu československému ľudu.

6. Vyzývame všetok ľud, aby sa neuchyľoval k násilným akciám proti okupačným vojskám, aby sa nedal vyprovokovať rôznymi silami, ktoré si chcú obstarať dôkazy pre oprávnenosť intervencie a využiť situáciu pre samozvané akcie.

Pracujúci ľudia! Zostaňte na svojich pracoviskách a chráňte svoje závody.

Použite pre ďalší rozvoj socializmu v Československu všetky demokratické prostriedky.

Ak bude treba, budete určite schopní ubrániť sa i generálnym štrajkom. Dobrý život tejto krajiny môže zaručiť len ľud, ktorý v nej žije a pracuje.

Prežívame ťažké hodiny.

Veríme, že z nich vyjdeme so vztýčenou hlavou a rovnou chrbticou.

VYHLÁSENIE ČESKOSLOVENSKEJ VLÁDY

Vláda v neprítomnosti predsedu vlády a podpredsedov vlády, ktorí zatiaľ nie sú dosiahnuteľní, sa v popoludňajších hodinách zišla na mimoriadnu schôdzu a za predsedníctva s. Machačovej prijala toto uznesenie:

1. Vláda schvaľuje stanovisko skupiny ministrov vydané včera v poludňajších hodinách.

2. Vláde je znemožnený riadny výkon funkcie. V priebehu celého dňa sa nedovolil jednotlivým členom vlády vstup do budovy Predsedníctva vlády za s. O. Černíkom a jeho podpredsedami.

3. Práve tak je znemožnený kontakt vlády s predsedom Národného zhromaždenia s. Smrkovským.

4. Vláda sa uznáša požiadať prezidenta ČSSR o neodkladné prijatie s tým, aby sa prerokovali otázky vnútropolitické, zahraničnopolitické a medzinárodné dôsledky vojenského obsadenia ČSSR, ako aj otázky súvisiace so zabezpečením riadneho výkonu funkcie ústavných a politických orgánov.

5. Vziať so súhlasom na vedomie, že Ministerstvo zahraničných vecí prostredníctvom veľvyslancov v Moskve, Varšave, Budapešti, Berlíne a v Sofii odovzdalo diplomatickú nótu s požiadavkou stiahnutia týchto vojsk krajín Varšavskej zmluvy z územia Československa.

6. Uznáša sa obrátiť sa na veľvyslancov krajín Varšavskej zmluvy, aby ich vlády vydali pokyny vedeniu okupačných jednotiek umožniť vykonávanie funkcií ústavných a politických orgánov najmä členov predsedníctva strany, a aby boli súčasne uvoľnení internovaní členovia vlády.

7. Vzhľadom na to, že si je vláda vedomá v prvom rade politických dôsledkov a súčasnej svojej zodpovednosti za riadny chod národného hos-

podárstva, obracia sa na všetkých pracujúcich robotníkov, roľníkov a inteligenciu, aby dodržiavali líniu, obsiahnutú vo vyhlásení predsedníctva ÚV KSČS z dnešného zasadania a súčasne obrátili svoju pozornosť na otázky zabezpečenia chodu priemyselnej výroby, poľnohospodárstva, dopravy a zásobovania a zabránili tak rozvratu národného hospodárstva.

8. Obzvlášť sa vláda obracia k mládeži — nádeji našich národov — aby najmä ona dôstojným spôsobom a sebavedomým kľudom čelila vzniklej situácii.

9. Obraciame sa k všetkému ľudu, aby zabezpečením riadneho chodu výroby a zachovaním kľudu a rozvahy čelil argumentom o nutnosti vojenských vonkajších zásahov.

Vláda oceňuje podporu všetkých medzinárodných pokrokových síl v celom svete, ktorú naša socialistická republika v dnešnej ťažkej situácii dostáva.

Všetkému ľudu Československa!

Československo okupovali proti vôli jeho vlády, Národného zhromaždenia, vedenia KSČS a jeho ľudu vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy.

Tak sa prvý raz v dejinách medzinárodného komunistického hnutia odohral akt agresie proti štátu vedenému komunistickou stranou, uskutočnený spojeneckými armádami socialistických krajín.

Krízový stav trvá od skorých ranných hodín. Ústavné orgány republiky sú hlboko rozrušené, jednotliví členovia vlády, Národného zhromaždenia i vedenie KSČS, Národného frontu a iných organizácií, nemajú možnosť vzájomného styku, ani styku s obyvateľstvom tejto krajiny, ktoré im v posledných mesiacoch spontánne prejavilo svoju dôveru.

Mnohí členovia vlády a vedenia strany, čelní funkcionári Národného zhromaždenia a iní sú internovaní, posledným spojovacím článkom zostáva pololegálny Československý rozhlas, udržovaný len s krajným vypätím jeho pracovníkov a postupne umlčovaným.

I za týchto okolností chce československá vláda a ústavné orgány, rovnako ako vedenie strany, vykonávať svoju ústavnú funkciu a zabezpečovať normálny život našej krajiny.

Obraciame sa na vás, Česi, Slováci, občania národnostných menšín, všetci obyvatelia Československej socialistickej republiky s touto výzvou:

1. Žiadame okamžitý odchod vojsk piatich štátov Varšavskej zmluvy, jej dodržiavanie a plné rešpektovanie štátnej suverenity Československa.

2. Žiadame naliehavo vlády ZSSR, NDR, PLR, MLR, BLR, aby vydali príkaz na zastavenie ozbrojených akcií, pri ktorých je prelievaná krv a ničia sa materiálne hodnoty našej krajiny.

3. Žiadame, aby sa ihneď utvorili normálne podmienky pre činnosť československých ústavných a politických orgánov, aby bola zrušená inter-

nácia jednotlivých členov týchto orgánov, aby mohli obnoviť svoju činnosť.

4. Žiadame okamžité zvolanie celého Národného zhromaždenia, pred ktoré by predstúpila celá čs. vláda so svojím stanoviskom k riešeniu jestvujúcej situácie.

Všetkým občanom krajiny!

Vyzývame vás, aby ste tieto požiadavky napomáhali predovšetkým tým:

1. Že prejavíte, ako mnohokrát v uplynulom období, potrebnú štátnickú rozvahu a že zjednotíte svoje sily okolo riadne zvolenej čs. vlády, ktorá existuje a ktorej ste v apríli dali dôveru.

2. Že nepripustíte, aby akýmkoľvek iným spôsobom inštalovali na čelo našej republiky vládu inú, než zvolenú za slobodných demokratických podmienok, pri zachovaní všetkých zásad našej ústavy.

3. Že zaktivizujete osadenstvá vašich závodov, JRD a ostatných pracovísk, aby sa obracali s vyhlásením na podporu stanoviska čs. vlády na veliteľstvá okupačných jednotiek a na vlády piatich krajín Varšavskej zmluvy.

4. Utvárajte podmienky pre zachovanie poriadku, vylúčte akékoľvek živelné akcie zamerané proti príslušníkom okupačných vojsk, zabezpečte vlastnými prostriedkami nevyhnutné zásobovanie obyvateľstva potravinami, vodou, plynom, elektrickou energiou a pod. V každej oblasti sa postarajte o ochranu závodov.

Veríme, že dáte v tejto chvíli svojej vláde plnú podporu a svoje sily plne do služieb našej socialistickej republiky.

Občania a občianky!

Ešte je v našej moci dokončiť s vašou pomocou veľké dielo obrody, ktoré sme nastúpili v januári. Vláda verí, že s vašou pomocou toto dokážeme bez zbytočných obetí a krvipreliatia.

VYHLÁSENIE PREDSEDNÍCTVA ÚV NF

Predsedníctvo ÚV Národného frontu zišlo sa v týchto vážnych chvíľach na mimoriadnej schôdzi a prijalo toto vyhlásenie:

Obsadenie zvrchovaného územia ČSSR ozbrojenými silami Sovietskeho zväzu, Poľska, Bulharska a NDR znamená hrubé porušenie ustanovenia Varšavskej zmluvy.

Protestujeme proti tomuto činu, ktorý odporuje základným normám medzinárodného práva, ako aj priateľským a súdružským vzťahom medzi socialistickými krajinami.

Predsedníctvo ÚV NF vyslovuje presvedčenie, že v týchto vážnych okamžikoch prejaví náš ľud rozvahu a múdrosť a v dôstojnom kľude bude

ďalej plniť svoje úlohy v prospech našej socialistickej vlasti a zostane verný riadne zvoleným ústavným a politickým činiteľom. Obraciame sa k všetkým národným a vlasteneckým frontom, politickým a spoločenským organizáciám Sovietskeho zväzu, Poľska, Maďarska, Bulharska a NDR s naliehavou výzvou, aby pôsobili na svoje vlády a zodpovedných činiteľov, aby vydali príkaz k stiahnutiu svojich vojsk z územia ČSSR v záujme priateľstva a mieru, v záujme myšlienky socializmu na celom svete.

Predsedníctvo ÚV NF konštatuje, že v tomto stanovisku ho plne podporujú predstavitelia československých politických strán a spoločenských organizácií, ktoré prijali svoje samostatné vyhlásenia.

ZAČAL SA XIV. MIMORIADNY ZJAZD KSČS

Mimoriadny XIV. zjazd Komunistickej strany Československa, ktorý sa zišiel 22. augusta 1968 v Prahe za mimoriadne ťažkých podmienok v počte okolo 1100 delegátov, sa skončil v nočných hodinách.

Zjazd prerokoval:

Úvodné politické vyhlásenie.

Výzvu ku komunistickým a robotníckym stranám celého sveta.

Zrušil mandát doterajšieho ÚV strany, Ústrednej kontrolnej a revíznej komisie.

Zvolil nový ÚV strany a Ústrednú kontrolnú a revíznu komisiu.

Ústredný výbor Komunistickej strany Československa, zvolený mimoriadnym XIV. zjazdom KSČS, ktorý sa zišiel v prítomnosti Ústrednej kontrolnej a revíznej komisie dňa 22. augusta 1968 v nočných hodinách na prvé zasadanie, zvolil predsedníctvo v tomto zložení: súdruhovia Dubček, Smrkovský, Černík, Špaček, Kriegel, Šimon, Císař, Šik, Šilhan, Slavík, Hrdinová, Matějíček, Kabrna, Hejzlar, Litera, Goldstücker, Vojáček, Hübl, Moc, Šimeček, Husák, Zrak, Ťažký, Sádovský, Colotka, Turček, Pavlenda a Sámel.

Za prvého tajomníka ÚV KSČS plénum jednomyseľne zvolilo Alexandra D u b č e k a.

Zvolilo Věnka Š i l h a n a za tajomníka ÚV KSČS a poverilo ho riadením predsedníctva ÚV v dobe neprítomnosti prvého tajomníka Alexandra Dubčeka.

Plénum ÚV KSČS prijalo pre najbližšie obdobie politické a organizačné opatrenia na riešenie vážnej situácie v krajine.

Plénum ÚV KSČS, ktoré je jediným právoplatným vedúcim orgánom medzi dvoma zjazdmi, žiada všetky nižšie stranícke orgány, aby sa riadili výhradne pokynmi tohto legálneho ústredného výboru a jeho predsedníctva.

NOVOZVOLENÝ ÚV KSČS MÁ TOTO ZLOŽENIE?

Alexander Dubček, Oldřich Černík, Ludvík Svoboda, Josef Špaček, Čestmír Císař, Josef Smrkovský, Bohumil Šimon, František Kriegel, Josef Černý, Jiří Hájek, Libuše Hrdinová, Vladimír Kadlec, Josef Krejčí, Václav Slavík, Oldřich Starý, Ota Šik, Vladimír Kabrna, Jaroslav Šabata, Karel Ondrášek, Josef Přibyl, Bohumil Vojáček, Josef Zuda, Karel Pavlištík, Bořivoj Vojáček, František Petránek, Libor Salát, Petr Kláda, Zdeněk Doležal, Olga Soukalová, Karel Mrázek, Vlado Šmidke, Jiří Kloc, Josef Mára, Jaroslav Rybář, Miloš Polívka, Karel Sejček, Mojmír Hlaváček, Bedřich Králík, Josef Hašek, Jiřina Zelenková.

Jaroslav Svoboda, Ján Částečka, Zdeněk Smolík, Vojtech Matejíček, Ladislav Deyl, Antonín Kábele, Rudolf Kaloušek, Josef Táninský, Rudolf Černý, Miloslav Klinger, Václav Jindřich, Jaroslav Sýkora, Josef Loskot, Zdeněk Paulus, Josef Svoboda, Vojtěch Trojánek, Břetislav Šauler, Václav Šimeček, Jiří Stoklasa, Ján Klánský, Josef Koubek, Zdeněk Kratochvíl, Václav Tousa, Ján Jeřábek, Jarmila Němcová, Rudolf Jarolím, Miroslav Šimek, Vladimír Targel, Jaromír Frank, Josef Oldina, Jaromír Pokluda, Jaroslav Palc, Josef Pašer, Zdeněk Hejzlar, Antonín Hrobek, Ján Jelínek, Josef Hauer, Václav Burián, Josef Smítka, Miroslav Galuška, Eduard Goldstücker, Jiří Hanzelka, Josef Pavel, Eugen Erban, Jiří Pelikán, Milan Hübl, Jaromír Litera, František Pavlíček, Věnek Šilhan, Bohumil Brož, Jiří Judl, Karel Kosík, Josef Kratěna, Zdeněk Mlčoch, Miloš Nemčanský, Lubomír Sochor, Karel Vorela, Antonín Záruba, František Vodsloň, Martin Vaculík, Zdeněk Mlynář, František Topek, Josef Šišovský, Gustáv Husák, Milan Hladký, Peter Colotka, Viktor Pavlenda, Jozef Zrak, Hvezdoň Kočtúch, Ladislav Novomeský, Pavol Števček, Štefan Šadovský, Mária Sedláková, Ondrej Klokoč, Július Turček, Ján Valo, Kliment Neoveský, Josef Malý, Jozef Opavský, Jozef Hart, Anton Jankech, Anton Ťažký, Egyd Pepich, Milan Repáš, Martin Dzúr, Jozef Skalka, Jaroslav Belay, Ján Koscelanský, Alojz Batta, Jozef Beder, Ján Firč, Michal Farada, Juraj Sabolčík, Pavol Varga, Otto Pezlár, Pavlína Putyová, Ján Marko, Fedor Petruna, Augustín Treml, Ján Procházka, Bohuslav Graca, Andrej Zamek, Božena Machačová, Josef Borůvka.

Zjazd zvolil aj tridsaťsedemčlennú Ústrednú kontrolnú a revíznu komisiu KSČS. XIV. zjazd, zasadanie ktorého bolo vyhlásené za permanentné, prerušil svoju prácu do času, než budú vhodné podmienky na jeho pokračovanie.

Záver prvého dňa rokovania urobil súdruh Vodsloň. Znovu zdôraznil, že žiadame zrušenie okupácie. Opäť vyslovil v mene všetkých delegátov dôveru súdruhovi Dubčekovi i ostatným internovaným súdruhom a vyzval všetkých komunistov k aktivite, aby boli statoční, charakterní, hrdí, internacionálni, aby sa usilovali o odstránenie násilnej okupácie našej vlasti.

Všetci komunisti budú naďalej verní vyhláseniu predsedníctva ÚV KSČS, prijatého v noci z utorka na stredu, keď sa začala okupácia našej vlasti.
Nedá sa zaručiť správnosť uvedených mien členov ÚV KSČS.

Praha 22. augusta 1968

ÚVODNÉ VYHLÁSENIE XIV. MIMORIADNEHO ZJAZDU KSČS

Včera, 22. augusta 1968, sa začal mimoriadny XIV. zjazd Komunistickej strany Československa, na ktorom sa zúčastňuje 945 riadne zvolených delegátov a ktorý prijal toto úvodné vyhlásenie:

Československo je suverénnym a slobodným socialistickým štátom, opierajúcim sa o vôľu a podporu všetkého ľudu. Jeho suverenita bola však 21. augusta 1968 porušená okupáciou vojsk Sovietskeho zväzu, Poľska, NDR, Bulharska a Maďarska. Tento čin odôvodňujú ohrozením socializmu a tým, že o zásah požiadali niektorí vedúci československí činitelia. Ako vyplynulo zo včerajšieho vyhlásenia Ústredného výboru KSČS, z druhého rozhlasového prejavu prezidenta republiky, vyhlásenia Národného zhromaždenia i vlády republiky a z vyhlásenia predsedníctva Ústredného výboru Národného frontu, žiadny kompetentný ani ústavný orgán o takýto zásah nepožiadal. V Československu nebola žiadna kontrarevolúcia a nebol ohrozený socialistický vývoj. Ľud a strana boli schopní vyriešiť si vzniknuté problémy sami, ako dokázala obrovská dôvera, ktorej sa nové vedenie strany na čele so súdruhom Dubčekom tešilo. Pristupovalo sa, naopak, k realizovaniu základných Marxových a Leninových predstáv o vývoji socialistickej demokracie. Ani svoje spojenecké záväzky Československo neporušilo a nemá ani do budúcnosti najmenší záujem na tom, aby žilo v nepriateľskom vzťahu s ostatnými socialistickými štátmi a ich ľudom. Tieto záväzky však porušili vojská okupujúcich krajín. Bola pošliapaná zvrchovanosť Československa, spojenecké zväzky, Varšavská zmluva a dohody v Čiernej a v Bratislave. Niektorých vedúcich činiteľov štátu a strany protiprávne zavreli, izolovali od ľudu a zbavili možnosti vykonávať funkcie, obsadili veľa objektov ústredných orgánov. Došlo tak k ťažkým bezprávíam.

Zjazd dôrazne žiada, aby sa okamžite utvorili normálne podmienky pre činnosť všetkých ústavných a politických orgánov, aby všetkých zadržaných pracovníkov ihneď prepustili a umožnili im výkon ich funkcií.

V tejto ťažkej chvíli sa jednota všetkého ľudu, jednota našich národov, zomknutosť okolo našej strany stáva najnaliehavejšou požiadavkou dňa. Ani násilným zásahom neprestal byť ľud Československa jediným oprávneným a zvrchovaným vládcom svojej krajiny. Obrana slobody socialistic-

kej vlasti nie je záležitosťou iba komunistov, ale všetkých Čechov a Slovákov, a príslušníkov ďalších národností, všetkých robotníkov, roľníkov a príslušníkov inteligencie, mládeže, všetkých, ktorým leží na srdci dôstojný a slobodný život našej socialistickej krajiny.

Komunisti môžu uskutočniť svoju vedúcu úlohu len tak, že sa stanú najaktívnejšími a najobetavejšími organizátormi úsilia o odchod cudzích vojsk. Tento cieľ môžu dosiahnuť len v najužšej jednote so všetkými vlastencami a všetkými aktívnymi demokratickými silami našej spoločnosti. Stav, ktorý v našej krajine nastal 21. augusta 1968, nemôže byť trvalý. Socialistické Československo nikdy neprijme ani vojenskú okupačnú správu, ani domácu kolaborantskú moc, ktorá by sa o ciele okupantov opierala. Mimoriadny XIV. zjazd strany vyhlasuje, že uznáva jedine zákonne zvolených ústavných činiteľov, prezidenta Ludvíka Svobodu, predsedu Národného zhromaždenia Josefa Smrkovského, predsedu vlády Oldřicha Černíka, rovnako ako súdruha Alexandra Dubčeka na čele strany. Neuznáva však za členov strany tých členov doterajšieho ústredného výboru, ktorí v tejto ťažkej skúške neobstáli. Základnou požiadavkou je, samozrejme, odchod cudzích vojsk. Ak sa uvedené požiadavky nesplnia, najmä ak sa do 24 hodín nezačne rokovanie o odchode cudzích vojsk s našimi slobodnými ústavnými a stranníckymi činiteľmi a ak neurobí o tom súdruh Dubček včas vyhlásenie národu, vyzýva zjazd všetkých pracujúcich, aby pod vedením komunistov usporiadali v piatok 23. augusta 1968 o 12. hodine jednohodinový protestný generálny štrajk. Súčasne sa uznáša, že v prípade nesplnených požiadaviek prijme ďalšie nevyhnutné opatrenia a po voľbe ústredného výboru poverí tými opatreniami tento novozvolený ústredný výbor, ktorý bude jediným zákonným reprezentantom strany. Zjazd sa obracia na všetkých komunistov a na všetkých občanov našej krajiny, aby aj naďalej bol zabezpečený pokoj, poriadok a disciplína a nepripustilo sa, aby z našej strany došlo k činom, ktoré by mohli spôsobiť vážne škody krajine a občanom. Zjazd ukladá všetkým stranníckym organizáciám a orgánom dôslednú realizáciu tohto uznesenia.

VYHLÁSENIE MIMORIADNEHO XIV. ZJAZDU KSČS

V predvečer tohto zjazdu vojská Sovietskeho zväzu, Poľska, Maďarska, Bulharska a NDR bez akýchkoľvek dôvodov a bez súhlasu legitímnej vlády a legitímnych stranníckych činiteľov, proti vôli nášho ľudu násilne obsadili naše územie, spôsobili v krajine rozvrat a znemožnili pokračovať v našej nastúpenej ceste. Stojíme pred trpkou pravdou, že vojská krajín, ktorých sme zvyknutí vídať ako priateľov, si počínajú ako okupanti. Ústavní činitelia nášho štátu a predstavitelia strany nemôžu pokračovať vo výkone

svojich funkcií, nemajú možnosť prerokúvať vzniknutú situáciu normálnymi ústavnými formami, nemajú styk s telekomunikačnými prostriedkami. Významní vedúci predstavitelia strany a vlády republiky sú internovaní. Nemožno pochybovať o tom, že tento čin musí mať zhubné následky pre celé medzinárodné komunistické a robotnícke hnutie.

PREHLÁSENIE XIV. MIMORIADNEHO ZJAZDU KSČS KU VŠETKÝM KOMUNISTICKÝM STRANÁM A ROBOTNÍCKYM STRANÁM SVETA

Obraciame sa na všetky komunistické a robotnícke strany sveta, hlavne na strany a ľud Sovietskeho zväzu, Poľskej ľudovej republiky, Nemeckej demokratickej republiky, Bulharskej ľudovej republiky a Maďarskej ľudovej republiky, ktorých vojská obsadili našu krajinu.

Naša strana nastúpila v januári cestu obrody socializmu. Začala dôraznejšie rozvíjať jeho demokratické a humanistické princípy v súlade s podmienkami našej vývojovej etapy. Z toho vychádzalo vedenie našej strany pri všetkých pojanuárových dvojstranných a mnohostranných rokovaniach. Táto politika, obsiahnutá v Akčnom programe ÚV KSČS a jej postupná realizácia, získala našej strane nebývalú autoritu a podporu. Zabezpečenie a urýchlenie tejto cesty malo byť predmetom rokovania mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS, ktorého príprava sa už dokončovala.

V predvečer tohto zjazdu vojská ZSSR, PĽR, MĽR, BĽR a NDR bez akýchkoľvek dôvodov a bez súhlasu legitímnej vlády a legitímnych straníckych činiteľov, proti vôli nášho ľudu násilne obsadili naše územie, spôsobili v krajine rozvrat a znemožnili pokračovať na nastúpenej ceste. Stojíme pred trpkou pravdou, že vojská krajín, ktoré sme si zvykli považovať za priateľov, si počínajú ako okupanti. Ústavní činitelia nášho štátu a predstavitelia strany nemôžu pokračovať vo výkone svojich funkcií, nemajú možnosť prerokúvať vzniknutú situáciu normálnymi ústavnými formami, nemajú žiadny styk s telekomunikačnými prostriedkami. Významní vedúci predstavitelia strany a vlády sú internovaní. Nemožno pochybovať o tom, že tento čin musí mať zhubné následky pre celé medzinárodné komunistické a robotnícke hnutie.

Prehlasujeme, že náš ľud a naša komunistická strana nikdy s týmto činom nebudú súhlasiť, odmietajú ho a urobia všetko pre obnovenie podmienok normálneho života v našej krajine.

Preto sa na základe požiadaviek a prianí komunistov a celej našej verejnosti zišla viac než potrebná väčšina delegátov mimoriadneho XIV. zjazdu, zvolených právoplatne na obvodných, okresných a krajských konferenciách a obracajú sa na vás s naliehavou výzvou a prosbou o pomoc.

Aby sme mohli slobodne pokračovať na našej socialistickej ceste je nutné splniť tieto požiadavky:

1. Prepustiť okamžite na slobodu všetkých internovaných predstaviteľov strany, vlády republiky, Národného zhromaždenia, Českej národnej rady a Národného frontu a umožniť im, ako aj prezidentovi republiky ničím nerušený výkon funkcií;
2. Okamžite obnoviť všetky občianske slobody a práva;
3. Neodkladne zahájiť urýchlený odchod okupačných armád.

Mimoriadny XIV. zjazd strany prehlasuje, že neuznáva žiadnych iných predstaviteľov strany a vlády, ako tých, ktorí boli zvolení riadnou demokratickou cestou.

Vzhľadom k tragickým dôsledkom okupácie našej krajiny pre vec socializmu na celom svete, vás, súdruhovia, žiadame:

Podporte našu spravodlivú vec a vyjadrite svoj názor predstaviteľom strán, ktorí sú zodpovední za kroky v našej krajine. Uvážte možnosť a vhodnosť zvolania porady komunistických a robotníckych strán, ktorých rokovania by sa zúčastnila i naša delegácia.

BRÁŇTE ĽUDSKÚ TVÁR SOCIALIZMU — JE TO NAŠA ITERNACIONÁLNA POVINNOSŤ!

Praha 22. augusta 1968.

Delegáti mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS

PREVOLANIE XIV. MIMORIADNEHO ZJAZDU KOMUNISTICKEJ STRANY ČESKOSLOVENSKA K SLOVENSKÝM KOMUNISTOM A SLOVENSKÉMU NÁRODU

Mimoriadny XIV. zjazd KSČS sa schádzal za veľmi ťažkej situácie a veľmi ľutujeme, že sa na rokovanie mimoriadneho zjazdu bez vlastnej viny doteraz nedostavili všetci právoplatne zvolení delegáti zo Slovenska. Delegáti mimoriadneho zjazdu, ktorí sa na výzvu viacerých stranických organizácií republiky zišli na poradu pod ťarchou mimoriadnej situácie zapríčinenej okupačnými vojskami, ako aj nesprávnym chovaním niektorých členov doterajšieho ústredného výboru strany a vzhľadom k tomu, že sa zišlo 1170 riadne zvolených delegátov s hlasom rozhodujúcim, mohlo sa začať rokovanie mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS. Zjazd potvrdzuje a ubezpečuje slovenský ľud a slovenských komunistov, že plne trvá na tom, aby sa uskutočnil akčný program strany, aby boli riešené základné otázky rovnoprávnosti našich národov formou socialistickej federácie, ktoré zatiaľ na zjazde prerokovávané neboli.

Požadujeme od Vás, aby ste v plnom rozsahu podporovali prijaté uznesenia a výsledky tohto zjazdu a v duchu rokovania zjazdu aktivizovali prácu všetkých slovenských komunistov, národných výborov i celého slovenského národa.

Len v pevnej jednote všetkého ľudu našej vlasti môžeme odstrániť dôsledky tragédie, ktorá postihla naše národy, jednotným a pevným postojom i aktívnou prácou vytvoriť i na Slovensku podmienky pre aktivizáciu slovenského ľudu a komunistov v tejto osudovej chvíli našich národov.

Ubezpečujeme Vás, že všetky výsledky rokovania mimoriadneho zjazdu budú dodatočne prerokované s neprítomnými delegátmi mimoriadneho zjazdu zo Slovenska.

Prítomní delegáti mimoriadneho zjazdu KSČS zo Slovenska považujú prijatie záverov rokovania zjazdu slovenskými komunistami a celým slovenským národom za základný predpoklad jednotného postupu celej strany. Prijaté uznesenia i ostatné dokumenty mimoriadneho zjazdu KSČS sa musia stať najpevnejším putom medzi slovenskými a českými komunistami vo vzniklej politickej situácii i pri jej riešení. Plňte pokyny zvoleného ÚV KSČS a vyzývame komunistov tvoriacich slovenskú reprezentáciu v tomto ústrednom výbore, aby v duchu týchto záverov organizovali aktívny politický život na Slovensku i činnosť Komunistickej strany Slovenska.

Súdruhovia, pochopte, že v Prahe zasadá i naďalej časť bývalého ústredného výboru, ktorého platnosť bola rokovaním mimoriadneho zjazdu zrušená, čím rozbíjajú jednotu strany a našich národov. Stanoviská niektorých členov bývalého ústredného výboru dezorientujú prácu komunistickej strany, najmä činnosť komunistov na Slovensku. Títo súdruhovia odmietli pozvanie na rokovanie mimoriadneho zjazdu a ďalej pokračujú v zasadaní.

Pochopte mimoriadnu vážnosť tejto situácie, organizujte slovenských komunistov pre plnenie úloh prijatých mimoriadnym zjazdom KSČS. Slovenskí delegáti prítomní na rokovaní zjazdu urobia všetko pre prijatie správnych záverov.

Slovenskí komunisti, slovenský národ, príslušníci národnostných menšín!

Českí i slovenskí komunisti prítomní na rokovaní XIV. mimoriadneho zjazdu KSČS myslia na vás a sú presvedčení, že prijímajú závery i opatrenia podľa svojho komunistického presvedčenia a komunistickej cti, vedení jediným cieľom — podporiť s. Dubčeka, Svobodu, Černíka a Smrkovského a trvať na vytvorení normálnych podmienok pre prácu straníckych a štátnych orgánov, ktoré riadia.

Verte nám a urobte všetko pre zodpovedný, ale najmä aktívny postup slovenských komunistov.

Mimoriadny XIV. zjazd KSČS, Praha

17

100

KOMUNIKÉ Z PRVÉHO ZASADNUTIA NOVOZVOLENÉHO ÚV KSČS

Mimoriadny XIV. zjazd Komunistickej strany Československa, ktorý sa zišiel 22. augusta 1968 v Prahe za mimoriadne ťažkých podmienok v počte okolo 1100 delegátov, sa skončil v nočných hodinách.

1. Ústredný výbor Komunistickej strany Československa, zvolený mimoriadnym XIV. zjazdom KSČS, ktorý sa zišiel v prítomnosti Ústrednej kontrolnej a revíznej komisie dňa 22. augusta 1968 v nočných hodinách na prvé zasadnutie, zvolil predsedníctvo v tomto zložení: Menoslov prinášame na strane 11.

2. Za prvého tajomníka ÚV KSČS plénum jednomyseľne zvolilo Alexandra D u b č e k a.

3. Zvolilo Věnka Š í l h a n a za tajomníka ÚV KSČS a poverilo ho riadením predsedníctva ÚV v dobe neprítomnosti prvého tajomníka Aleaxndra Dubčeka.

4. Plénum ÚV KSČS prijalo pre najbližšie obdobie politické a organizačné opatrenia na riešenie vážnej situácie v krajine.

5. Plénum ÚV KSČS, ktoré je jediným právoplatným vedúcim orgánom medzi dvoma zjazdmi, žiada všetky nižšie stranícke orgány, aby sa riadili výhradne pokynmi tohto legálneho ústredného výboru a jeho predsedníctva.

PREJAV PREZIDENTA REPUBLIKY PRED ODCHODOM DO MOSKVY

Dnes krátko po 9. hodine predniesol prezident republiky L. Svoboda prejav, v ktorom povedal: Včera 22. augusta som mal rokovania s predstaviteľmi Sovietskeho zväzu v Prahe o riešení situácie, vzniklej príchodom sovietskych armád a armád Varšavského paktu na územie Československa a o obnovení riadnej činnosti ústredných orgánov Československej socialistickej republiky. Po tom, čo toto rokovanie neviedlo k uspokojivým výsledkom, požiadal som v nočných hodinách spolu s vládou, ktorá zasadá na Hrade, o rokovania s najvyššími predstaviteľmi Sovietskeho zväzu. Dnes sovietski predstavitelia v Prahe oznámili, že sa stavajú kladne k tejto požiadavke. Odchádzam spolu so súdruhmi dr. Husákom, Ing. Dzúrom, s. Pillerom, súdruhom Biľakom, súdruhom Indrom a ministrom Kučerom na rokovania. O svojej ceste som informoval Národné zhromaždenie. Obraciam sa na vás, ďakujem vám za podporu a dôveru a dúfam, že s takouto dôverou podporíte aj môj ďalší postup. Ďalej prezident republiky vyzval obyvateľstvo na pokoj a rozvahu, aby tým utvorilo najlepšie podmienky pre rokovania a aby sme sa dostali z tejto tragickej situácie

a mohli budovať socializmus a pokračovať na ceste v duchu januárového pléna ÚV KSČS. Predpokladám, povedal prezident, že ešte dnes večer sa vrátime. O výsledkoch rokovania vás budem po svojom návrate informovať.

101

STANOVISKO PREDSEDNÍCTVA A SEKRETARIÁTU ÚV KSS Z 22. VIII. 1968

Súdružky, súdruhovia, občania, mládeži

Tak ako včera od nočných hodín predsedníctvo ÚV KSS niekoľkokrát, rokovalo aj dnes v noci o situácii, ktorá vznikla neodôvodneným príchodom vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie. Predsedníctvo ÚV KSS nevedelo o nijakom pozvaní vojsk Varšavskej zmluvy. Dištancujeme sa od všetkého, čo sa podniklo a podniká mimo legálneho, demokraticky zvoleného vedenia strany a štátu.

Udalosti rovnako ťažko doľahli na český i slovenský národ. Opätovne vyhlasujeme, že stojíme jednoznačne za Dubčekovým vedením strany, za Černíkovou vládou, Národným zhromaždením a prezidentom republiky s. Svobodom. Vzniklá krízová situácia musí vyústiť do politického riešenia. To nemôže byť iné, ako riešenie v záujmoch oboch našich bratských národov, pokračujúc v ceste, ktorú sme nastúpili januárovým plénom ÚV KSČS. Urobíme všetko, aby sa prostredníctvom demokraticky zvolených ústavných činiteľov ČSSR dosiahlo čestné politické riešenie.

Chvíle nášho dneška sú viac ako ťažké. Sme však realisti. Vychádzame zo skutočnosti, že vojská sú tu a akékoľvek provokácie voči nim môžu spôsobiť len zbytočné krviprelievanie a ďalšie utrpenia našim občanom. Situácia je zložitá, neprehľadná. Riaďte sa len pokynmi demokraticky volených orgánov strany a štátu.

Situácia si žiada, aby všetky straníckе orgány, zložky Národného frontu, najmä veľké masové organizácie pracovali intenzívne; aby národné výbory plnili všetky svoje povinnosti a starali sa o normálny denný chod života. Osobitne zdôrazňujeme potrebu urobiť opatrenia, aby výroba nebola ochromená, aby fungovalo zásobovanie, aby obyvateľstvo netrpelo a necítilo ujmu, najmä naše deti. Robíme kroky, aby sa obnovila doprava a spoje. Pretože oficiálny rozhlas bol vyradený z činnosti, snažíme sa o obnovenie vysielania.

Vážení spoluobčania, obraciame sa na vás, na komunistov i nestraníkov, robotníkov, roľníkov, inteligenciu, najmä na mládež, aby ste svojím disciplinovaným, dôstojným správaním sa bez akýchkoľvek provokácií, pomohli zabezpečiť čo najprijateľnejšie riešenie ťažkej situácie. Nestrá-

cajte nádeje, verte nám, že záujmy našich národov, záujmy našej Československej socialistickej republiky, záujmy strany nikdy nezradíme a nedovolíme návrat k predjanuárovým časom. Sme vám vďační za vašu dôveru, s ktorou sa na nás obraciate. Vaše stanoviská a rezolúcie sú morálnou vzpruhou v našom úsilí.

O vývoji situácie budeme občanov pravidelne informovať. Predsedníctvo ÚV KSS zasadá permanentne v tomto zložení — súdruhovia: Daubner, Ďurkovič, Hruškovič, Janík, Klokoč, Lőrincz, Pavlenda, Ťažký, Zrak, Boďa, Harenčár, Pecho. Zasadania sa zúčastňujú členovia sekretariátu súdruhovia Sedláková a Falťan, podpredsedovia vlády súdruhovia Husák a Colotka.

KOMUNIKÉ Z PLÉNA ÚV KSS

Z poverenia predsedníctva ÚV KSS hovorili v sobotu o 18.00 hod. telefonicky členovia predsedníctva Ústredného výboru KSS súdruhovia Janík, Klokoč, Pavlenda a Zrak so súdruhmi, ktorí sú v Moskve: so súdruhom Dubčekom a niektorými členmi našej delegácie. Rozhovor sa uskutočnil na požiadanie našich súdruhov v Moskve. Vyjadrili uspokojenie nad doterajším priebehom rokovania. Súdruh Dubček opakoval niekoľko ráz požiadavku na predsedníctvo ÚV KSS, aby presvedčilo delegátov mimoriadneho zjazdu KSS o potrebe odložiť jeho začatie na neskorší termín. Okrem iného povedal: „Zasadzujem sa celou svojou osobou, urobte to! Požadujem to nielen vo svojom mene, ale aj v mene súdruhov Černíka, Husáka, Smrkovského, Svobodu. Po návrate do vlasti, keď skončíme prácu (asi v nedeľu) prerokujeme všetky záležitosti spojené s uskutočnením zjazdu. Boli ste za mňa doteraz, ukážte, že ste skutočne za mňa a za nás, tým, že nám vyjdete v ústrety."

Stanovisko súdruha Husáka bolo celkom zhodné so súdruhom Dubčekom. Zdôraznil, že nejde o nijaké taktizovanie, ale o uplatnenie zdravého rozumu v záujme našej ČSSR.

Predsedníctvo ÚV KSS, rozšírené o vedúcich tajomníkov KV KSS a delegátov zo všetkých krajov, dospelo k jednomyseľnému záveru, že treba urobiť všetko, aby sme postupovali podľa želania prvého tajomníka ÚV KSČS súdruha Dubčeka a ďalších našich súdruhov, ktorí sú teraz v Moskve. O výsledkoch rozhovorov so súdruhom Dubčekom budeme informovať plénum ÚV KSS, ktoré zvoláme na dnes 25. 8. 1968 o 10.00 hod. do budovy SNR na Októbrovom námestí. Na pléne sa zúčastnia aj skupiny delegátov zjazdu z jednotlivých krajov.

Predsedníctvo ÚV KSS sa obracia na všetkých delegátov! Poznáme vaše znepokojenie nad tým, že sa nekoná urýchlene mimoriadny zjazd KSS, ale prosíme o vzájomné pochopenie v tejto hraničnej chvíli.

Predsedníctvo ÚV KSS

KOMUNIKÉ Z PLÉNA ÚV KSS K ZVOLANIU MIMORIADNEHO ZJAZDU KSS (25. VIII. 1968)

V nedeľu 25. VIII. o 10.00 hodine začalo sa v Bratislave rokovanie pléna ÚV KSS za účasti delegátov mimoriadneho zjazdu Komunistickej strany Slovenska.

Prvým bodom programu boli niektoré personálne zmeny v najvyšších straníckych orgánoch na Slovensku. Plénum vylúčilo z ÚV KSS Michala Chudíka a doplnilo predsedníctvo ÚV KSS týmito súdruhmi: Jánom Koscelanským, Štefanom Sádovským, Petrom Colotkom a Vojtechom Mihálikom. Ďalej preradilo z kandidátov za členov predsedníctva ÚV KSS súdruhov Róberta Harenčára a Kolomana Boďu, za členov sekretariátu zvolilo súdruhov Ladislava Novomeského a Ladislava Abraháma.

V druhom bode rokovania správu o súčasnej situácii a stanovisko k zvolaniu mimoriadneho zjazdu KSS predniesol súdruh Viktor Pavlenda, ktorý v mene predsedníctva odporúčal, aby sa mimoriadny zjazd KSS zvolal neodkladne, avšak aby sa o definitívnom termíne rozhodlo na základe osobného dohovoru so súdruhom Alexandrom Dubčekom po jeho príchode z Moskvy.

Po prestávke je na programe návrh výzvy ku komunistickým stranám štátov, ktorých vojská obsadili Československo, ďalej stanovisko k XIV. mimoriadnemu zjazdu Komunistickej strany Československa a diskusia o uvedených bodoch programu.

*

Na zasadaní ÚV KSS sa zúčastňuje aj delegácia ÚV KSČS, zvoleného už na mimoriadnom, XIV. zjazde. Členmi delegácie sú: s. Vodsloň a s. Hrdinová. V prestávke zasadania sa predsedníctvo ÚV KSS stretlo s delegáciou ÚV KSČS. Súdruhovia Vodsloň a Hrdinová požiadali ÚV KSS, aby v tejto mimoriadne vážnej situácii uvážili svoje stanovisko k XIV. zjazdu KSČS predovšetkým z hľadiska nenarušenia jednoty našej strany.

*

V diskusii na pléne ÚV KSS zatiaľ podľa predbežných informácií vystúpili súdruhovia: Lajčiak, Hatala, Zrak, Lupták, Klokoč, Koscelanský, Holdoš, Graca. Diskusia pokračuje.

SPRÁVA O PLÉNE ÚV KSS A KRK

V nedeľu, 25. augusta predpoludním sa zišlo v Bratislave mimoriadne plénum Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska, rozšírené o vedúcich tajomníkov krajských výborov KSS a o časť delegátov na mimoriadny zjazd Komunistickej strany Slovenska. Rokovanie viedol súdruh Ing. Miloslav Hruškovič.

Plénum v prvej časti rokovania schválilo niektoré kádrové zmeny v orgánoch ÚV KSS. Jednomyseľne pozbavilo Michala Chudíka členstva v ÚV KSS. Doplnilo predsedníctvo ÚV KSS o súdruhov: Jána Koscelanského, Štefana Sádovského, Petra Colotku a Vojtecha Mihálika. Z kandidátov predsedníctva ÚV KSS preradilo za členov predsedníctva ÚV KSS Róberta Harenčára a Kolomana Boďu. Za členov sekretariátu zvolilo Ladislava Novomeského a Ladislava Abraháma.

Ďalšiu časť rokovania pléna uviedol súdruh Viktor Pavlenda. Objasnil niektoré otázky súčasnej vnútropolitickej situácie v našej vlasti, k záverom mimoriadneho permanentného XIV. zjazdu KSČS a k zvolaniu zjazdu KSS. Stanovisko predsedníctva ÚV KSS sa opiera aj o želanie súdruhov A. Dubčeka, L. Svobodu, J. Smrkovského, O. Černíka a G. Husáka, ktorí rokujú v Moskve, ako to už bolo oznámené v komuniké o zvolaní mimoriadneho pléna ÚV KSS.

V diskusii charakterizovanej otvoreným súdružským a mimoriadne stručným vystupovaním jednotlivých členov ÚV KSS a pozvaných hostí sa prejavilo plné porozumenie pre pozitívne riešenie nastolených otázok. Súdruhovia podali rad návrhov a pripomienok, ktoré boli v závere zhrnuté do uznesenia mimoriadneho pléna ÚV KSS.

V priebehu diskusie prečítal súdruh Jaroslav Belaj, riadny delegát mimoriadneho permanentného zjazdu KSČS, jeho priamy účastník Prevolanie tohto zjazdu k slovenským komunistom a slovenskému zjazdu.

V závere rokovania schválilo plénum List komunistickým stranám Sovietskeho zväzu, Bulharskej ľudovej republiky, Poľskej ľudovej republiky a Nemeckej demokratickej republiky. List vyjadruje stanovisko mimoriadneho pléna Ústredného výboru KSS k neodôvodnenému obsadeniu našej vlasti vojskami štátov Varšavskej zmluvy a tým k narušeniu suverenity Československej socialistickej republiky.

Uznesenie mimoriadneho pléna ÚV KSS ako List uverejňujeme na stranách 23 až 25.

Vierolomný vpád vojsk Vašich štátov — hovorí sa podľa našich informácií vo výzve — na územie suverénnej ČSSR bez vedomia jej prezidenta Ludvíka Svobodu, vlády republiky a Národného zhromaždenia definujeme ako neslýchaný akt agresie, ktorého priamym dôsledkom je okupácia, narušenie normálneho, politického a občianskeho života v našej krajine, ktorá ničím ani v najmenšom nezavdala príčinu ku kroku, ktorý Vy a Vaše vlády kryjete tzv. „bratskou pomocou" a „plnením si internacionálnych povinností". Na uliciach našich miest a dedín tečie krv, vojaci Vašich krajín zabíjajú našich spoluobčanov. Zodpovednosť a hanba za to všetko padá na Vaše hlavy.

A ďalej sa vo výzve vraví: Aj pod hlavňami Vašich tankov a za dolieňania streľby do ľudí, najmä do mladých, Vám so všetkou zodpovednosťou za osud strany a socializmu v našej vlasti vyhlasujeme, že strana a vláda nášho štátu, legálne zvolený ÚV KSČS na čele so súdruhom Alexandrom Dubčekom, demokraticky ustanovená vláda ČSSR, vedená súdruhom Černíkom, ostatné orgány štátu a strany nikdy nedopustia, aby sa odklonili od ideálu vybudovania socializmu a komunizmu, čo presne a jednoznačne vyjadruje pre nás jedine záväzný Akčný program KSČS.

UZNESENIE PLÉNA ÚV KSS Z 25. VIII. 1968

Dnes o 10.00 hod. sa zišlo plénum ÚV KSS rozšírené o predstaviteľov, delegátov mimoriadneho zjazdu KSS zo všetkých krajov Slovenska. Plénum sa jednomyseľne uzniesło:

1. Nesúhlasili sme a nesúhlasíme s ničím neodôvodneným okupovaním nášho územia vojskami Varšavskej zmluvy. Žiadame ich neodkladný odchod!

2. ÚV KSS vyslovuje poľutovanie nad tým, že obeťami tragických udalostí sa stali občania Československej republiky a vyslovuje rodinám pozostalých v mene KSS, v mene našich národov svoju účasť.

3. Uznávame jedine legálne zvolené orgány strany a štátu, vedenie strany na čele so súdruhmi Dubčekom, Černíkom a Smrkovským. Žiadame, aby boli ihneď uvoľnení internovaní predstavitelia strany a štátu a normalizovali sa podmienky pre riadnu činnosť legálnych orgánov.

4. Hlásime sa k výsledkom mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS, súhlasíme s výsledkami prvého zasadnutia tohto zjazdu.

5. Plénum ÚV KSS dospelo k záveru, že situácia si vyžaduje zvolať ihneď mimoriadny zjazd KSS. Ale vyjadrujúc svoje pevné stanovisko za súdruha Dubčeka, za jeho vedenie strany, za súdruha Svobodu a Černíka, rozhodli sme sa na ich osobné požiadanie odložiť zjazd KSS z 26. 8. 1968.

Termín zjazdu stanovíme ihneď po príchode našej delegácie z Moskvy a osobne po dohode so súdruhom Dubčekom.

6. Žiadame, aby sa urýchlili rokovania v Moskve a delegácia vedená s. Svobodom sa čo najskôr vrátila do vlasti.

7. Delegáti mimoriadneho zjazdu Komunistickej strany Slovenska zostanú na svojich miestach, tam, kde už sú a hneď po pléne ÚV KSS sa stretnú s vedúcimi tajomníkmi KV KSS a OV KSS.

8. Ukladá sa komunistom v predsedníctve Slovenskej národnej rady, aby okamžite prijali opatrenia na zlepšenie práce tohto orgánu a celej Slovenskej národnej rady.

9. Sme pevní v jednote s českými komunistami, s českým národom. Kategoricky zdôrazňujeme, že za jedinú možnosť považujeme socialistický vývoj v jednotnej federatívnej republike Čechov a Slovákov. Problémy štátoprávneho usporiadania na v podstate dohodnutých zásadách federácie budeme riešiť v najbližšom období po vytvorení podmienok. Hlásime sa plne k Akčnému programu KSČS.

10. Plénum sa rozhodlo poslať v mene slovenských komunistov, v mene ľudu Slovenska najvrelejšie pozdravy súdruhom Dubčekovi a Svobodovi do Moskvy.

LIST PLÉNA ÚV KSS ÚSTREDNÝM VÝBOROM KSSZ, POĽSKA, MAĎARSKA, BULHARSKA A NDR

Súdruhovia!

Plénum ÚV KSS, na ktorom sú prítomní aj zástupcovia delegátov na mimoriadne zjazdy KSČS a KSS a KRK, zišlo sa na svoje mimoriadne zasadnutie dňa 25. augusta 1968 v situácii pre našu stranu, vlasť a naše národy osudovej a tragickej. Ako viete, vojská Vašich štátov, t. j. ZSSR, BĽR, MĽR, PĽR a NDR, obsadili v noci z 20. na 21. augusta 1968 územie ČSSR. Stalo sa tak bez požiadania a bez akéhokoľvek podnetu legálnych orgánov a predstaviteľov ČSSR alebo KSČS, a to práve v čase, keď sa celá strana a všetok náš ľud orientovali na realizáciu Akčného programu KSČS, na uskutočňovanie obrody, humanizácie a demokratizácie socialistickej spoločnosti. Bolo to krátko po poradách našich bratských strán v Bratislave, po prijatom uznesení o prehĺbení vzájomnej spolupráce našich strán a štátov, o upevnení jednoty medzinárodného komunistického hnutia.

Vierolomný vpád vojsk Vašich štátov na územie suverénnej ČSSR bez vedomia jej prezidenta Ludvíka Svobodu, vlády republiky a Národného

zhromaždenia definujeme ako neslýchaný akt agresie, ktorého priamym dôsledkom je okupácia, narušenie normálneho, politického a občianskeho života v našej krajine, ktorá ničím ani v najmenšom nezavdala príčinu ku kroku, ktorý Vy a Vaše vlády kryjete tzv. „bratskou pomocou" a „plnením si internacionálnych povinností". Na uliciach našich miest a dedín tečie krv, vojaci Vašich krajín zabíjajú našich spoluobčanov. Zodpovednosť a hanba za to všetko padá na Vaše hlavy.

Čo najdôraznejšie protestujeme proti takémuto postupu, ktorý v dejinách medzinárodného komunistického hnutia nemá obdobu. Rozhodne a bezpodmienečne žiadame okamžité stiahnutie všetkých Vašich vojsk mimo územia ČSSR.

Aj v tejto chvíli, ktorá je pre našu stranu i naše národy chvíľou skutočne najťažšou, sme ešte hlboko presvedčení, že situáciu možno riešiť za pomoci zdravého rozumu a hneď, kým nevzniknú ďalšie nenapraviteľné škody pre socializmus, pre ľudskosť a svetový mier. Vyzývame Vás, súdruhovia, urobme okamžite všetky potrebné kroky na normalizáciu situácie, ktorá vznikla agresívnym aktom okupácie Československa vojskami Vašich štátov.

Aj pod hlavňami Vašich tankov a za dolietania streľby do ľudí, najmä do mladých, Vám so všetkou zodpovednosťou za osud strany a socializmus v našej vlasti vyhlasujeme, že strana a vláda nášho štátu, legálne zvolený ÚV KSČS na čele so súdruhom Alexandrom Dubčekom, demokraticky ustanovená vláda ČSSR, veedná súdruhom O. Černíkom, ostatné orgány štátu a strany, nikdy nedopustia, aby sme sa odklonili od ideálu vybudovania socializmu a komunizmu, čo presne a jednoznačne vyjadruje pre nás jedine záväzný Akčný program KSČS. Národom našej krajiny bola drahá myšlienka jednoty so Sovietskym zväzom a ostatnými bratskými socialistickými národmi, myšlienka, ktorá bola pásmi Vašich tankov tak bolestne zhanobená. Napriek tomu sme presvedčení, že uvedomelé a nepokorené národy Československa dokážu svojou prácou a životom, že spáchané krivdy sa dajú napraviť a myšlienka jednoty znovu oživiť.

V prvom rade je na to potrebný bezpodmienečný a okamžitý odchod vojsk Vašich armád z územia zvrchovanej, suverénnej ČSSR. Apelujeme na Vašu komunistickú česť a svedomie a vyzývame Vás, urobte všetko nevyhnutné, aby sa orgány nášho štátu na čele s prezidentom Ludvíkom Svobodom, predsedom NZ ČSSR Josefom Smrkovským, predsedom čs. vlády Oldřichom Černíkom a orgány KSČS na čele s prvým tajomníkom ÚV KSČS Alexandrom Dubčekom, zvolené legálnym mimoriadnym XIV. zjazdom KSČS, mohli okamžite a neodkladne ujať výkonu vlády a moci v ČSSR.

V Bratislave, dňa 25. augusta 1968.

KOMUNIKÉ O OTVORENÍ MIMORIADNEHO XIV. ZJAZDU KSS

108

Včera, dňa 26. augusta 1968 sa v nočných hodinách začal mimoriadny zjazd KSS. Vzhľadom na zvláštnosť situácie rozhodlo o jeho zvolaní predsedníctvo ÚV KSS v súlade s uznesením pléna ÚV KSS zo dňa 25. 8. 1968. Zjazd sa teda začal v pôvodne stanovenom termíne.

Na zjazde sa zúčastnili delegáti riadne zvolení na krajských konferenciách KSS, ďalej delegáti s poradným hlasom, ako aj delegáti mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS zo Slovenska a pozvaní hostia. Bola prítomná aj delegácia novozvoleného ÚV KSČS. Po sčítaní riadne zvolených delegátov, zjazd vyhlásili za schopný uznášať sa.

Delegáti mimoriadneho zjazdu KSS jednomyseľne zvolili pracovné predsedníctvo zjazdu, ktoré sa stalo jediným legálnym riadiacim orgánom strany na Slovensku do zvolenia nového Ústredného výboru KSS.

Delegáti mimoriadneho zjazdu KSS jednomyseľne rozhodli, že zasadanie zjazdu bude mať permanentný charakter.

Vzhľadom na to, že zjazd nemôže v tomto čase prerokúvať všetky pôvodne programované otázky, delegáti sa na návrh predsedníctva zjazdu uzniesli prerokovať súčasnú politickú situáciu, násilne zmenenú okupáciou nášho územia, zvoliť nový ústredný výbor a Kontrolnú a revíznu komisiu, prijať výzvu k ľudu Slovenska a českému národu, schváliť vlastné stanovisko k federatívnemu štátoprávnemu usporiadaniu našej republiky a podľa potreby aj iné dokumenty.

Mimoriadny zjazd KSS jednomyseľne schválil stanovisko, v ktorom sa prihlásil k záverom a výsledkom mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS a súhlasil s ním.

Zjazd súčasne potvrdil výzvu pléna ÚV KSS komunistickým stranám Sovietskeho zväzu, Maďarska, Bulharska, NDR a Poľska.

Ďalej zjazd zvolil vedúcich pracovných komisií; volebnej, návrhovej, mandátovej a sčítacej.

*

Súčasná sovietska politika —
zrada na Leninovi!

Hanba kolaborantom a prisluhovačom!

Okupanti! Nikto vás nepozval,
choďte domov!

Um a rozvaha zvíťazia!

Nikto nás nepokorí!